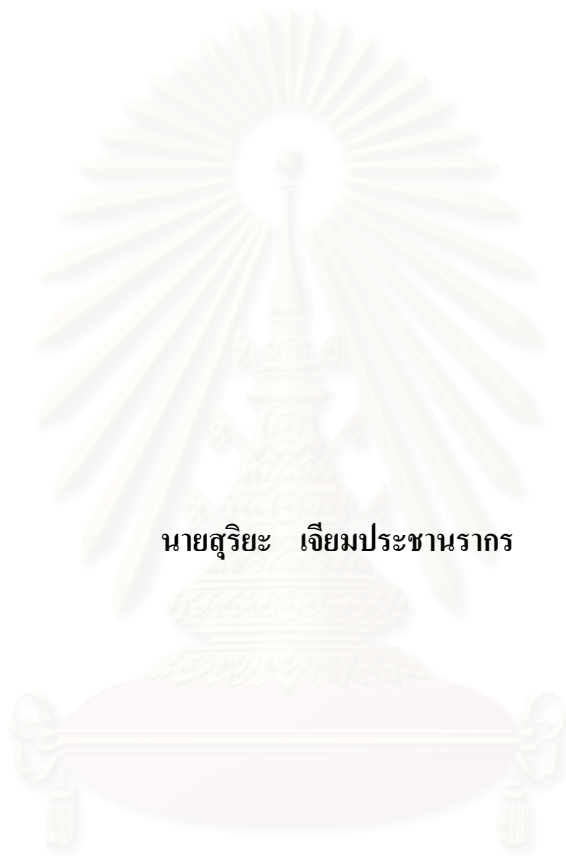

การวิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในประเทศไทย ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ.2530-2544)

นายสุริยะ เจียมประจักษ์รากร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา

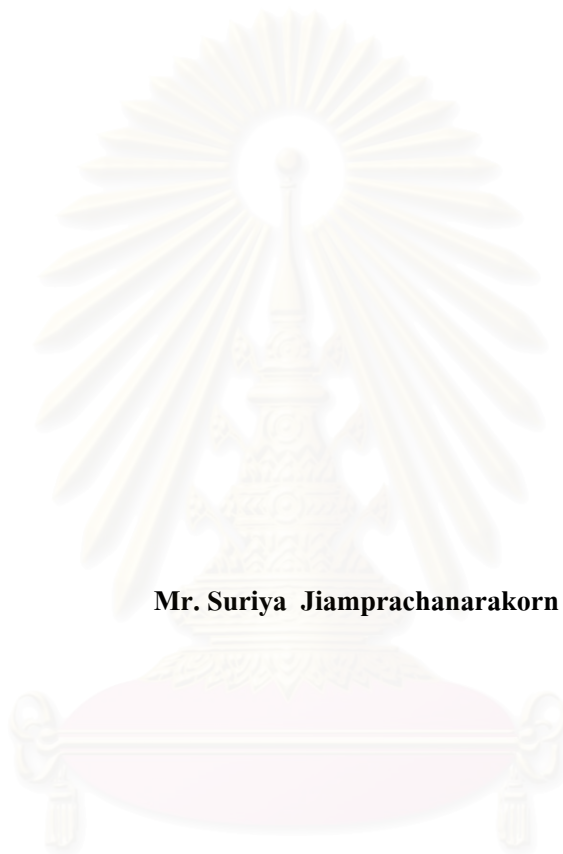
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4656-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**AN ANALYSIS OF EFFECTS OF THE EDUCATIONAL EQUALITY POLICY ON
INCOME DISTRIBUTION IN THAILAND DURING THE SIXTH TO THE EIGHTH
NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PLANS
(B.E. 2530-2544)**

Mr. Suriya Jiamprachanarakorn

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
**A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Development Education**

Department of Foundations of Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4656-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ. 2530-2544)
โดย	นายสุริยะ เจริมประชาชนรากร
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	1. รองศาสตราจารย์ ดร.อิสรา สานติศาสน์ 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สิ้นลรัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิสรา สานติศาสน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เมธี ครองแก้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อมรวิชัย นาคทรพรพ)

สุริยะ เจียมประชาชนรากร : การวิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ. 2530-2544). (AN ANALYSIS OF EFFECTS OF THE EDUCATIONAL EQUALITY POLICY ON INCOME DISTRIBUTION IN THAILAND DURING THE SIXTH TO THE EIGHTH NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PLANS (B.E. 2530-2544) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. พุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.อิสรา ศานติศาสตร์ และ ผศ.ดร. ชื่นชนก โควินทร์, 264 หน้า. ISBN 974-17-4656-3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ.2530-2544) (2) วิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ.2530-2544) (3) วิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทยในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ.2530-2544) และ (4) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อลดช่องว่างในการกระจายรายได้ การวิจัยใช้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) เป็นฐานความคิดและใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2535 2539 และ 2543 ซึ่งเป็นช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 7 และ 8 ตามลำดับ ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อศึกษาการกระจายรายได้ของครัวเรือน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) ในการศึกษาความเสมอภาคทางการศึกษาใช้จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ส่วนการวิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis) และโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อลดช่องว่างในการกระจายรายได้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเสมอภาคทางการศึกษาในภาพรวมมีมากขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 โดยจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.18 ปี 5.19 ปี และ 5.71 ปี และของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.35 ปี 5.82 ปี และ 6.46 ปี ตามลำดับ แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคเล็กน้อย โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความเสมอภาคทางการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ และมีความเหลื่อมล้ำมากในระหว่างกลุ่มชั้นรายได้ โดยหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนชั้นรายได้สูงสุด 20% มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าของกลุ่มครัวเรือนชั้นรายได้ต่ำสุด 20% เท่ากับ 2-2.5 เท่า

2. การกระจายรายได้มีแนวโน้มเหลื่อมล้ำกันมากขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 โดย Gini coefficient เท่ากับ 0.5882 0.5816 และ 0.6910 ตามลำดับ ภาคกลางมีการกระจายรายได้ดีที่สุดในรองลงมาคือกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. ความเสมอภาคทางการศึกษามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทุนมนุษย์และสมมติฐานการวิจัย โดยในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 7 และ 8 ความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จะทำให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลงร้อยละ 23.02 15.17 และ 36.50 ตามลำดับ และความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนจะทำให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลงร้อยละ 81.53 78.41 และ 69.75 ตามลำดับ

4. รัฐบาลควรจะใช้นโยบายจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสให้คนในครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ได้ศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาที่มีคุณภาพ โดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนและประกันการมีงานทำ และยกระดับรายได้ของคนกลุ่มนี้ให้สูงขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

ภาควิชา สारตตศึกษา

สาขาวิชา พัฒนศึกษา

ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4284957827 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORD : EDUCATIONAL EQUALITY/INCOME DISTRIBUTION : AN ANALYSIS OF EFFECTS OF THE EDUCATIONAL EQUALITY POLICY ON INCOME DISTRIBUTION IN THAILAND DURING THE SIXTH TO THE EIGHTH NATIONAL ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT PLANS (B.E.2530-2544.) THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PRUET SIRIBANPITAK, Ph.D., THESIS COADVISOR : ASSOC. PROF. ISARA SARNTISART, Ph.D., AND ASST. PROF. CHUENCHANOK KOVIN, Ph.D., 264 pp. ISBN 974-17-4656-3

The purpose of this study was to (1) analyze the educational equality during the period of the 6th – 8th National Economic and Social Development Plans (B.E. 2530-2544), (2) to analyze household income distribution during these Plans, (3) analyze the effects of the educational equality policy on income distribution in Thailand during these Plans, and (4) provide recommendations on the education management policy that will lead to the reduction in the income distribution gap.

The research was based on the human capital theory. The data used in the study were taken from surveys of household economic and social status by the National Statistical Office in 1992, 1996 and 2000 which fell during the last period of each of the respective Plans. For the quantitative analysis, the Gini coefficient was used to investigate household income distribution, and the average number of years of schooling of both household heads and all members of the households were used in the study of education equality. For the analysis of the effects of the educational equality policy on income distribution, stepwise regression analysis was utilized. And by interviewing experts for their opinions about the relationship between education and income, and their recommendations on the education management policy that will lead to the reduction in the income distribution gap.

The results of the study were:

1. Educational equality increased over the period of the 6th – 8th National Economic and Social Development Plans. The average number of years of schooling of household heads was 5.18, 5.19, and 5.71 respectively, and for all household members was 5.35, 5.82, and 6.46 respectively. However, there was a little inequality between regions. Bangkok and its neighboring provinces were better in educational equality than the central, southern, northern and northeastern regions respectively. There was significant inequality between different income groups. The average number of years of schooling of heads and all members of the households was found to be 2 to 2.5 times higher in the top 20% income bracket than in the lowest 20%.

2. The distribution of income tended to be more unequal during the 6th – 8th National Economic and Social Development Plans. The Gini coefficient was 0.5882, 0.5816 and 0.6910 respectively. The central region was better in income distribution than Bangkok and its neighboring provinces, followed by the southern, northern and northeastern regions respectively.

3. Educational equality factors influenced a change of household income with statistical significance at the level of .01. It agreed with the human capital theory and hypothesis. During the period of the Plans, the education equality of household heads will reduce inequality of income distribution in 23.02%, 15.17% and 36.50% of the respective cases. The education equality of all household members will reduce inequality of income distribution in 81.53%, 78.41% and 69.75% of the respective cases.

4. The government and the Ministry of Education should adopt a policy to provide more opportunity for the households of the lowest 20% income group to have free, good quality upper secondary, vocational, and higher education, and also job security in order to raise their levels of income and to reduce the inequality of income distribution.

Department Foundations of Education..... Student's signature

Field of study Development Education..... Advisor's signature

Academic year 2003..... Co-Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี นอกจากจะด้วยความพยายามของผู้วิจัยแล้ว ยังมีบุคคลอีกหลายท่านที่ต้องกล่าวถึงในที่นี้ โดยเฉพาะคุณจิตปราณี วาศวิท อดีตข้าราชการสำนักงานสถิติแห่งชาติ และคุณจิราภรณ์ แผลงประพันธ์ นักวิจัย มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ที่ได้อนุเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนระหว่างช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ฉบับที่ 7 และฉบับที่ 8 และเนื่องจากข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีจำนวนมาก และยังต้องนำข้อมูลมาจัดกระทำใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งได้รับความช่วยเหลือด้านการจัดข้อมูลส่วนหนึ่งจากอาจารย์จรรุรัตน์ ซึ่งเป็นภรรยา และอาจารย์ นันทพร หาญวิทย์สกุล เพื่อนร่วมงาน

นอกจากด้านข้อมูลแล้ว ด้านกำลังใจที่มีผู้ให้ยู่ตลอดเวลาภายใต้ภาระหน้าที่งานราชการที่ได้รับมอบหมายและรับผิดชอบมากขึ้น คือพี่สาวทั้งสองคน อดีตผู้อำนวยการกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา (อาจารย์จระพันธ์ เสมาทอง) และเพื่อน ๆ กำลังใจเหล่านี้ ทำให้บังเกิดมีความมุ่งมั่น ทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้

ที่สำคัญที่สุดของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ ผศ.ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.อิสรา สานติศาสน์ และผศ.ดร.ชื่นชนก โควินท์ อาจารย์ที่ปรึกษารวมทั้งสองท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาชี้แนะในการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่ง รวมถึงประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง ดร.อมรวิรัช นาคทรเทพ และศาสตราจารย์ ดร.เมธี ครองแก้ว ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในช่วงของการสอบ ซึ่งได้นำมาปรับปรุงแก้ไขทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หวังว่าสิ่งที่ได้ในวิทยานิพนธ์นี้ คงจะมีส่วนช่วยเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายทางการศึกษาและนโยบายด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะในนโยบายลดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ จะนำไปใช้ประโยชน์ได้บ้าง แม้จะเป็นส่วนน้อยก็ตาม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	น
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
1.3 ตัวแปรและขอบเขตของการวิจัย	11
1.4 สมมติฐานการวิจัย	13
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	13
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย	14
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	15
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
ตอนที่ 1 แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา	19
2.1 ความหมายและความสำคัญของความเสมอภาคทางการศึกษา ..	19
2.2 แนวคิดของความเสมอภาคทางการศึกษา	21
2.3 นโยบายของไทยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา	30
2.4 วิวิวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา	39
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางการศึกษา	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการกระจายรายได้	49
2.6 ความหมายของการกระจายรายได้	49
2.7 ความสำคัญของการกระจายรายได้	50
2.8 ประเภทและลักษณะของการกระจายรายได้	50
2.9 แนวคิดของการกระจายรายได้	52
2.10 นโยบายและเป้าหมายการกระจายรายได้	55
2.11 การใช้ดัชนีวัดการกระจายรายได้	57
2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้	63
ตอนที่ 3 แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษากับ	
ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้	74
2.13 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา : ทฤษฎีทุนมนุษย์	
(Human Capital Theory)	74
2.14 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	
และการกระจายรายได้	77
2.15 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	
และการกระจายรายได้	83
3 วิธีการวิจัย	93
3.1 การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ถึง 8	93
3.2 การวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ	
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8	95
3.3 การวิเคราะห์ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย	
รายได้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8	98

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การคำนวณผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้	104
3.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย	104
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	107
4.1 ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค	108
4.2 ผลการวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศ และเป็นรายภาค	128
4.3 ผลการวิเคราะห์นโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค	133
4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้	170
4.5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย	184

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	191
5.1 สรุปผลการวิจัย	191
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	197
5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	203
5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	206
5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	207
รายการอ้างอิง	209
ภาคผนวก	222
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสัมภาษณ์	223
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	226
ภาคผนวก ค. ตัวอย่างการตรวจสอบปัญหา multicollinearity และ heteroscedasticity สำหรับข้อมูลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.2543	227
ภาคผนวก ง. ตัวอย่างคำสั่งที่ใช้ในการคำนวณ Gini coefficient	235
ภาคผนวก จ. การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษา ที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศ เป็นรายภาค และกลุ่มชั้นรายได้	236
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	264

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี พ.ศ.2505-2545 (เฉพาะบางปี).....	3
2	สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม Quintile ช่วงปี พ.ศ.2518/19 – 2543/44 (ช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ถึง 8)	4
3	อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สังคมได้รับจากการลงทุนทางการศึกษา	87
4	อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการลงทุนระดับอุดมศึกษา	89
5	จำนวนครัวเรือนที่ใช้ในการวิเคราะห์ในแต่ละแผนพัฒนาฯ แยกเป็นรายภาค	96
6	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 ในภาพรวมทั้งประเทศ	109
7	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	112
8	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง	113
9	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ	114
10	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	115
11	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้	116
12	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง	118
14	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ	119
15	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	120
16	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้	121
17	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	122
18	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง	123
19	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ.....	124
20	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	125
21	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22	128
สัดส่วนของรายได้ของครัวเรือนไทยจำแนกตามชั้นรายได้ และค่า Gini coefficient ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 ทั้งประเทศและเป็นรายภาค	
23	134
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
24	136
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
25	138
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
26	140
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
27	142
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
28	144
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
29	146
ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	148
31 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	150
32 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	152
33 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	154
34 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	156
35 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	158
36 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	160
37 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	162
38 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
39 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	166
40 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%	168
41 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535)	170
42 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539)	174
43 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543)	178
44 สรุปผลความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในภาพรวมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8	181
45 สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย	185

ตารางผนวก

ตารางผนวกที่	หน้า
1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	226
2 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ	236
3 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	237
4 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	237
5 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	238
6 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	238
7 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	239
8 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคกลาง	239
9 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	240
10 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	240

ตารางผนวก (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
11 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคเหนือ	241
12 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	241
13 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	242
14 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	242
15 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	243
16 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	243
17 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคใต้	244
18 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	244
19 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	245
20 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ	245
21 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	246

ตารางผนวก (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
22 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	246
23 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	247
24 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	247
25 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	248
26 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคกลาง	248
27 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	249
28 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	249
29 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคเหนือ	250
30 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	250
31 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	251

ตารางผนวก (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
32 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	251
33 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	252
34 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	252
35 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคใต้	253
36 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	253
37 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	254
38 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ	254
39 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	255
40 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	255
41 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	256

ตารางผนวก (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
42 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	256
43 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	257
44 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคกลาง	257
45 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	258
46 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	258
47 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคเหนือ	259
48 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	259
49 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	260
50 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	260
51 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	261

ตารางผนวก (ต่อ)

ตารางผนวกที่	หน้า
52 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	261
53 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคใต้	262
54 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%	262
55 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%	263

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสำคัญของทุนมนุษย์	9
2	ผลของความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	54
3	ทฤษฎีว่าด้วยทุนมนุษย์ (Human Capital Theory)	76
4	แนวคิดที่ว่าด้วยการเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณ (Signaling Device or The Screening or Credentialism Hypothesis)	76
5	การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนการศึกษาตามแนวความคิดเรื่องทุนมนุษย์	79
6	ภาวะดุลยภาพของการลงทุนในตัวตน	82
7	ความแตกต่างของรายได้ต่อปี แยกตามระดับการศึกษาและอายุ	85
8	อัตราการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษากับรายได้ต่อหัว : ผลการวิเคราะห์สมการแบบถดถอย ปีค.ศ.1965 และ 1987 ใช้ตัวเลขแบบตัดขวาง (cross section)	86
9.	จำนวนปีเฉลี่ยที่คนในครัวเรือนได้รับการศึกษา (year of schooling) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศ จำแนกตามกลุ่มชั้นรายได้	110
10	ค่า Gini coefficient ของการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค	132
11	ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในภาพรวมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8	182
12	แบบจำลองการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ (คนยากจนอยากเรียนอะไร ได้เรียนฟรี มีงานทำ) (Model of Educational Opportunity Expansion to Reduce Inequality of Income Distribution = MERRID)	190

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศมิได้หมายถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรจะหมายถึงการเติบโตควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ไปในทางที่ดีขึ้น เช่น สิ่งแวดล้อมดีขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น และความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ ของคนในสังคมควรจะลดน้อยลง และเนื่องจากรายได้เป็นตัวแปรที่บอกระดับความสามารถของคนในการเข้าถึงและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของสังคมเพื่อการดำรงชีวิต ดังนั้น ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้จึงเป็นตัวแปรที่บ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่ง ดังที่ ดัดลิส์ ซีเยอร์ (Seers, 1972 : 2-3) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า

ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งไม่อาจวัดได้โดยใช้ระดับการเพิ่มของรายได้ประชาชาติหรือรายได้ต่อหัว (income per capita) แต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องดูว่ามีการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรอย่างไร นั่นคือ ดูว่าใครได้รับดอกผลแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทัศนะนี้เป็นที่ยอมรับกันจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งแหล่งให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ธนาคารโลก

แนวคิดของสังคมเกี่ยวกับการกระจายรายได้ที่ไม่ควรจะเหลื่อมล้ำจนเกินไปมีมานานแล้ว ในช่วงประมาณ 300-400 ปี ก่อนคริสต์กาล นักปราชญ์ชาวกรีกชื่อ เพลโต (Plato) กล่าวว่า ในสังคมอุดมคติรายได้ของคนที่ย่ำรวยที่สุดไม่ควรจะเกินกว่าสี่เท่าของคนที่ยากจนที่สุด และ อัดัม สมิท (Adam Smith) กล่าวไว้ใน ค.ศ. 1776 ว่า “No society can surely be flourishing and happy of which by for the greater part of the numbers are poor and miserable” แปลความได้ว่า “สังคมใดที่คนส่วนใหญ่ยากจนและมีความทุกข์ สังคมนั้นไม่อาจจะรุ่งเรืองและมีความสุขได้” ดังนั้น นักคิดรุ่นหลัง ๆ ดังเช่น จอห์น ราวล์ส (John Rawls,

1976) ผู้นำแนวคิดแบบลิเบอรัลลิซึม(Liberalism) จึงได้ให้ความสำคัญต่อนโยบายการกระจายรายได้ โดยเน้นการช่วยเหลือของรัฐไปสู่สังคมระดับล่างสุดหรือยากจนที่สุดในสังคม รวมถึง อมาตย เซน (Amartya Sen, 2000) ที่มีแนวคิดคล้ายตามแนวคิดของจอห์น รอลล์ โดย Sen ให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพ และความทุกข์ยากของมนุษย์และเสนอว่าความไม่เท่าเทียมกันมีมิติต่าง ๆ มากกว่าเรื่องรายได้ซึ่งต้องนำมาพิจารณาด้วย (ปราณี ทินกร, 2545 : 141-144)

อย่างไรก็ตาม ภาวะความเท่าเทียมกันของรายได้ หรือภาวะที่ค่อนข้างเท่าเทียมกันก็จะมีสิ่งซึ่งที่พึงปรารถนา เนื่องจากภาวะดังกล่าวไม่ส่งเสริมให้ประชากรใช้ความพยายามในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ หากประชากรทั้งหมดมีระดับรายได้ใกล้เคียงกัน จะทำให้สัดส่วนการออมโดยรวมลดลง อาจส่งผลให้ระดับการออมในประเทศไม่เพียงพอต่อการสะสมทุนเพื่อการขยายตัวของอุตสาหกรรม

ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้เป็นที่ยอมรับว่ามีความสำคัญ และเป็นปัญหาใหญ่และกีดกร่อนสังคมเศรษฐกิจไทยอย่างรุนแรงที่สุดในบรรดาปัญหาเศรษฐกิจทั้งหมด (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2538 : 179) ในขณะที่รัฐบาลเร่งการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วเพื่อยกระดับรายได้ทั้งหมดให้เพิ่มขึ้น การมุ่งระดับรายได้เพิ่มเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เป็นที่พอเพียง จำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะของการกระจายของรายได้ด้วย ถ้ารายได้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วอาจจะไม่มีความหมายมากนัก ถ้าการเจริญเติบโตที่รวดเร็วนั้นไม่ได้ประกอบไปกับการลดช่องว่างของรายได้ระหว่างคนจนและคนมั่งมี การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของรายได้เป็นไปพร้อมกับปัญหาช่วงห่างของการกระจายรายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาเป็นลูกโซ่ อันได้แก่ ปัญหาการอพยพของแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมืองเพิ่มสูงขึ้น ปัญหาความยากจนในเขตเมืองจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นผลของการอพยพเข้าสู่เมืองของแรงงานไร้ฝีมือในอัตราสูง จึงเกิดปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ปัญหาสุขภาพอนามัย และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ดังนั้น การลดความรุนแรงของปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ จึงเสมือนกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างแท้จริง

ผลของการพัฒนาประเทศไทยที่เน้นเศรษฐกิจเป็นตัวนำ (economic led growth) นับตั้งแต่แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504) เป็นต้นมา จนถึงสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544) โดยหวังว่าจะเกิดผลการไหลรินสู่คนทั่วไป (trickle down effect) แม้ว่าจะทำให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

(economic growth) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.6 ต่อปี ซึ่งนับว่าอยู่ในลำดับประเทศที่มีการเจริญเติบโตสูงมากของโลก (ปราณี ทินกร, 2545 : 149) องค์การระหว่างประเทศหลายแห่งในโลกต่างก็ยกตัวอย่างถึง “ความสำเร็จของประเทศไทย” หรือที่เรียกว่า “The Success of Thailand” (สมชัย ฤชุพันธุ์, 2541 : 101) จะเห็นได้จากรายได้เฉลี่ยต่อหัว (per capita income) ของครัวเรือนเพิ่มขึ้นโดยตลอด (ตารางที่ 1)

ตาราง 1 รายได้และรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปี พ.ศ. 2505 – 2545 (เฉพาะบางปี)

ปี พ.ศ.	รายได้เฉลี่ย (บาท)	รายจ่ายเฉลี่ย (บาท)
2505	1,308	1,165
2510	2,272	2,016
2515	2,765	2,530
2520	2,934	2,841
2525	3,378	3,374
2529	3,631	3,785
2533	5,625	5,437
2539	10,779	9,190
2541	12,492	10,389
2542	12,729	10,238
2543	12,150	9,848
2544	12,185	10,025
2545	13,736	10,889

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2505, 2510, 2515, 2520, 2525, 2529, 2533, 2539, 2541, 2542, 2543, 2544 และ 2545 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้ของครัวเรือนไทยที่เพิ่มขึ้นนั้นมิได้ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ของครัวเรือนลดลง จากการตรวจสอบเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้ในประเทศไทยที่สำคัญ คือผลงานของ

Oey Astra Meesook (1975) เมธี ครอบแก้ว (2520) Ikemoto (1991) สมชัย จิตสุชน (2544) และ World Bank (2001) (อ้างถึงใน ปรานี ทินกร 2545 : 159) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546 : 4) ทำให้เห็นภาพรวมของสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ในระยะยาว ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว และปัญหาดังกล่าวนี้จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นไปอีกหากมีการเชื่อมโยงกับปัญหาช่องว่างของระดับรายได้ระหว่างภูมิภาคต่างๆ ที่เพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเหลื่อมล้ำของรายได้ในเขตกรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่าครัวเรือนที่ยากจนส่วนใหญ่จะมีรายได้หลักจากการประกอบกิจการเกษตร มีที่ดินถือครองน้อยหรือมีขนาดเล็ก มีครัวเรือนขนาดใหญ่ ขาดแคลนสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิต และครัวเรือนมีการศึกษาต่ำ หรือไม่เกินระดับประถมศึกษา ลักษณะเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นลักษณะของคนจนในประเทศไทย

ตารางที่ 2 สัดส่วนรายได้ของประชากรกลุ่ม Quintile ช่วงปี พ.ศ. 2518/19-2543/44
(ช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ถึง 8)

ชั้นรายได้ของกลุ่มประชากร 5 กลุ่ม (Quintile)	ปลาย แผนฯ 3	ปลาย แผนฯ 4	ปลาย แผนฯ 5	ปลาย แผนฯ 6	ปลาย แผนฯ 7	ปลาย แผนฯ 8
	2518/19	2523/24	2528/29	2533/34	2539/40	2543/44
1. 20 % รายได้ต่ำสุด	6.00	5.40	4.50	4.10	5.70	5.50
2. 20 % รายได้ต่ำ	9.70	9.10	7.90	7.40	9.20	8.80
3. 20 % รายได้ระดับกลาง	14.00	13.40	12.10	11.90	13.50	13.20
4. 20 % รายได้สูง	21.00	20.60	19.90	20.10	21.50	21.50
5. 20 % รายได้สูงสุด	49.30	51.50	55.60	56.50	50.10	51.00
ระดับของความไม่เสมอภาค (level of inequality) [(1) / (5)]	1:8.21	1:9.53	1:12.35	1:13.78	1:8.78	1:9.27

ที่มา : รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2519, 2524, 2529, 2534, 2539, และ 2543 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางที่ 2 ประชากรกลุ่มที่มีส่วนแบ่งของรายได้เหมาะสมที่สุดคือชั้นรายได้สูง 20% หรือชั้นที่ (4) ซึ่งมีสัดส่วนรายได้ระหว่าง 20 - 21 % ของรายได้ทั้ง 5 ชั้นรวมกัน หรือกล่าวได้ว่าประชากรกลุ่มนี้ได้รับส่วนแบ่งรายได้ที่ยุติธรรม แต่สำหรับประชากรอีก 60% ที่อยู่ในสามกลุ่มถัดขึ้นไปมีส่วนแบ่งรายได้ลดลงมาเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี 2518/19 เป็นต้นมา ประชากรสามกลุ่มนี้มีส่วนแบ่งรายได้ 29.7% (6.00+9.70+14.00) และอีก 15 ปีถัดมา ในปี 2533/34 มีส่วนแบ่งรายได้ลดลงมาเป็น 23.4% เท่านั้น (4.10+7.40+11.90) และสัดส่วนได้เพิ่มขึ้นมาเล็กน้อยเป็น 27.50% (5.50+8.80+13.20) ในปี 2543

ระดับของความไม่เสมอภาค (level of inequality) ด้านรายได้ระหว่างประชากรกลุ่มต่าง ๆ มักจะถูกปิดหรือละเลยที่จะกล่าวถึง เพราะเมื่อมีการนำเสนอความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มักจะใช้ตัวเลขอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (growth rate of GDP) และ ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัว (GNP per capita) ซึ่งทำให้เกิดภาพลวงตาว่า ประชากรของประเทศมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจดีขึ้น ทั้ง ๆ ที่ตัวเลขอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวไม่ได้เป็นค่าที่บ่งชี้แน่ชัดว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นหรือเลวลงแต่อย่างไร จึงทำให้มองได้ว่าผู้บริหารเศรษฐกิจของประเทศหรือแม้กระทั่งเศรษฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ให้ความสำคัญแก่ความเสมอภาคด้านรายได้ (equality of income) เท่าที่ควร (เสรี ลีลาสัย, 2540 : 37-46)

โดยที่ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยตลอด ซึ่งแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกที่มีระดับรายได้ใกล้เคียงกัน ดังเช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ที่มีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ลดลง ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศเหล่านี้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินนโยบายการพัฒนาชนบท แม้ว่า ในบางประเทศ (เช่น เกาหลี) จะมีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้เพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ก็มิได้เพิ่มขึ้นเป็นเวลานาน ดังเช่นที่เกิดกับไทย สิ่งที่น่าเป็นห่วงและน่ากังวลใจยิ่ง ก็คือ ผลที่ได้จากการศึกษาของ World Bank (1996 อ้างถึงใน ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ 2544 : 171-172) พบว่า ในปี 2535 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้สูงที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก และตั้งแต่ปี 2533 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้รุนแรงที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก

สาเหตุที่รัฐยังไม่สามารถแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ได้นั้น สถาบันสาธารณสุข มูลนิธิประชากร (2537 : 41-42) ให้ความเห็นว่า เนื่องจากความไม่สมดุลใน

ลักษณะของการกระจายประชากร การกระจายผลผลิตระหว่างภาคการผลิตต่าง ๆ ประกอบกับความไม่สมดุลของระบบการศึกษาเนื่องจากการเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามีอัตราต่ำโดยเฉพาะในเขตชนบท และความไม่สมดุลในการถือครองทรัพย์สินที่ตกอยู่กับกลุ่มคนบางกลุ่ม

ผลดังกล่าวน่าจะสะท้อนความล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้อย่างชัดเจน หากรัฐบาลยังมีได้มีแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้นแล้ว ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ติดตามมา ได้แก่ การอพยพย้ายถิ่นของชาวชนบทเข้าสู่เขตเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ และเป็นไปอย่างไม่หยุดยั้ง และผู้ที่อพยพนี้ส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ (unskill labour) มีค่าจ้างแรงงานต่ำ ทำให้ปัญหาความยากจนในเขตเมืองทวีความรุนแรงมากขึ้นและในขณะเดียวกันก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลน ที่อยู่อาศัย ปัญหาโสเภณี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ตลอดจนปัญหาสุขภาพอนามัยทวีความรุนแรงติดตามมาอีกด้วย และรัฐบาลเองก็ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ จึงกำหนดให้การลดช่องว่างการกระจายรายได้ระหว่างประชากรกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดและต่ำสุด เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับสูงตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 – 2519) และมีความชัดเจนยิ่งขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525–2529) เนื่องจากเป้าหมายของแผนดังกล่าวได้มุ่งสู่การกระจายรายได้ในเขตชนบทมากที่สุด แต่ปรากฏว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 –2534) ดังนั้น เป้าหมายด้านการกระจายรายได้จึงยังคงเป็นเป้าหมายสำคัญต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 จนถึงฉบับปัจจุบันคือฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) ได้เน้นกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางลงมาถึงผู้มีรายได้น้อย ให้มีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยเป็นร้อยละ 50 ของรายได้ประชาชาติ เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ (พ.ศ. 2544) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545 : 1) และได้นำมามาตรการต่างๆ มาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของความเป็นธรรมในการกระจายรายได้และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กันไปอย่างสมดุล

ความพยายามในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของไทยในอดีตที่ผ่านมา มักอาศัยเครื่องมือทางภาษีอากรเป็นหลัก เช่น พยายามทำอัตราภาษีเงินได้ให้ก้าวหน้ามาก ๆ เพื่อจะได้เก็บภาษีจากคนรวยให้ได้มาก ๆ และพยายามลดหย่อนภาษีให้คนจนในขณะเดียวกัน ก็พยายามผลักดันให้มีการปรับปรุงภาษีที่เก็บจากทรัพย์สิน และผลักดันให้มี

การนำเอาภาษีมรดกมาใช้ แต่ทั้งสองอย่างก็ไม่เคยทำได้สำเร็จ ทั้งนี้เพราะนโยบายภาษีมิได้มีผลานุภาพในการกระจายรายได้มากอย่างที่คิด นอกจากนี้ การใช้นโยบายภาษีเพื่อแก้ปัญหาการกระจายรายได้เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เพราะเท่ากับยอมปล่อยให้มีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงค่อยพยายามแก้ไข (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2533 : 203-212)

ยุทธศาสตร์ในการแก้ไขความเหลื่อมล้ำของรายได้ที่มีประสิทธิผลในระยะยาวคือการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานโดยให้การศึกษา การใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศโดยการพัฒนาระดับความรู้ความสามารถของประชากรในประเทศเป็นกลยุทธ์ที่นักปราชญ์และนักปกครองล้วนเห็นความสำคัญ ดังเช่น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราโชวาท เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2427 ณ โรงเรียนพระตำหนักเดิมสวนกุหลาบ ตอนหนึ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 5) ดังนี้

...วิชาหนังสือเป็นวิชาที่นับถือ และเป็นที่ยศสรรเสริญแต่โบราณว่าเป็นวิชาอย่างประเสริฐ ซึ่งผู้ที่เป้นใหญ่ยิ่ง นับแต่พระมหากษัตริย์ เป็นต้น จนตลอดราษฎรพลเมืองสมควรและจำเป็นต้องรู้ เพราะเป็นวิชาที่อาจทำให้การทั้งปวงสำเร็จไปได้ทุกอย่าง...

เพราะฉะนั้น ฉันจึงมีความมุ่งหมายตั้งใจที่จะจัดการเล่าเรียนทั่วไปทั้งบ้านทั้งเมืองให้เป็นการรุ่งเรืองเจริญขึ้นโดยเร็ว

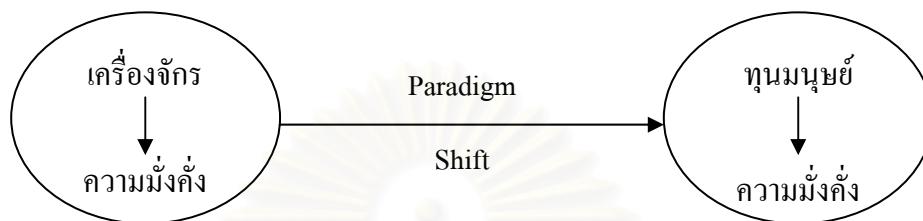
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ทรงมีพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาอย่างชัดเจน ดังที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 (ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2524, 2526 : 234) ความว่า

...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด

มาตรการสำคัญของรัฐบาลไทยประการหนึ่งคือทำให้การศึกษาแก่ประชาชนดั่งจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณประจำปี ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมามีงบประมาณด้านการศึกษา มีจำนวนมากที่สุดและสัดส่วนเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่างบประมาณรายจ่ายหมวดอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่รายได้ต่ำโดยเพิ่มความเป็นธรรมชาติของการขยายการศึกษาหรือความเสมอภาคทางการศึกษา ตามแนวความคิดที่ว่า “การศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในช่วง 2-3 ทศวรรษมานี้เอง เมื่อนักเศรษฐศาสตร์คนสำคัญ ๆ ศึกษาค้นคว้า ได้ผลสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวให้น่าเชื่อถือมากขึ้น ดังเช่นงานของ Schultz (1961) และ Denison (1962) ศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้สมการสหสัมพันธ์เชิงถดถอย (regression equation) พบว่า คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ นอกเหนือจากการเพิ่มของปริมาณทุนทางกายภาพ และปริมาณแรงงาน สอดคล้องกับ ไมร์ดอล (Myrdal, 1968) พบว่า ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) มิได้มีผลมาจากการลงทุนทางวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลมาจากการลงทุนในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ และในอีก 2 ปีถัดมา มาร์ค บลาวก์ (Mark Blaug : 1970) ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกล่าวว่าถ้าต้องการให้ระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ ไปได้ดีและอย่างรวดเร็ว ทางหนึ่งที่จะทำได้คือการเร่งรัดให้มีการศึกษาและเพิ่มคุณภาพของการศึกษาของประชากรให้ดีขึ้น ซึ่งมีผลให้กำลังคนของระบบเศรษฐกิจนั้นมีคุณภาพสูงขึ้น หรือเรียกได้ว่ามีมูลค่าของ “ทุนมนุษย์” (human capital) เพิ่มขึ้น ซึ่งเท่ากับว่าทรัพยากรมนุษย์ของระบบเศรษฐกิจจะมีผลิตภาพ (productivity) ในการผลิตสูงขึ้น ผลผลิตและรายได้ของระบบเศรษฐกิจนั้นย่อมอยู่ในฐานะที่ดีขึ้น และส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจนั้นโดยตรง

ซึ่งความเชื่อในแนวคิดดังกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานของวิจัยหลายชิ้น ซึ่งพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการศึกษามาก การศึกษาจะเป็นการเพิ่มรายได้ ลดความยากจน และช่วยให้การกระจายรายได้ดีขึ้น ถ้าการศึกษากระจุกตัวเฉพาะกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะดีแล้วและหากรัฐให้การอุดหนุนทางการเงินแก่เด็กในเมืองมากกว่าในชนบทแล้ว การศึกษาจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้มากขึ้น (Rivlin, 1975 Pechman, 1971 Martin and Psacharopoulos, 1976 อ้างถึงใน ภาวิ พิจิตบันดาล, 2545 : 100-101)

Weatherly (2002 อ้างถึงใน ดิลก ถือกกล้า, 2546 : 78-19) ซึ่งให้เห็นว่า สังคมได้มีการปรับเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมที่มีเครื่องจักรเป็นฐานในการสร้างความมั่งคั่งไปเป็นสังคมแห่งความรู้ที่มีทุนมนุษย์ (human capital) เป็นฐานในการสร้างความมั่งคั่ง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสำคัญของทุนมนุษย์

นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และระดับการศึกษา ซึ่งรายได้ที่คาดหวังที่จะได้รับการลงทุนทางการศึกษา (the expected return on investment in education) ทำให้การตัดสินใจลงทุนการศึกษาต่อของแต่ละบุคคลต่างกันออกไป ซึ่งจะมีผลกระทบต่อรายได้เมื่อระดับการศึกษาต่างกันออกไป งานศึกษาของ อภิชัย พันธเสน และคณะ (2528) ได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของรายได้ตามช่วงอายุและระดับการศึกษาระดับต่าง ๆ โดยที่การศึกษาระดับสูงขึ้นจะทำให้สามารถแสวงหารายได้มากกว่าระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าตลอดช่วงอายุ ส่วนงานวิจัยของ Chalongphob Sussangkarn and Myer, Charles N. (1991) พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งซึ่งชี้ถึงความเหลื่อมล้ำของรายได้ ขณะเดียวกัน การเพิ่มการศึกษาจะเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงาน ช่วยทำให้ได้รับค่าจ้างสูงขึ้น และมีศักยภาพที่จะหางานเสริมอื่นทำไปด้วย รายได้โดยเฉลี่ยจะสูงขึ้นและจะเป็นการลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษานั้นเป็นทั้งสาเหตุหนึ่งของปัญหาการกระจายรายได้ และจึงอาจใช้เป็นเครื่องมือสำคัญแก้ปัญหาได้ด้วย

ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานที่จะช่วยแก้ปัญหา และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้เป็นธรรม ดังนั้น การจัดการศึกษาของประเทศก็ มีนโยบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา เช่น สหรัฐอเมริกา มีนโยบายหลักทางการศึกษาอยู่ 3 ประการ คือ ความเสมอภาค ประสิทธิภาพ และอิสระภาพ (Garms and Pierce, 1978 : 12-13 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2526 : 15) แม้ต่อมาจะเพิ่มนโยบายความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาก็เป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง (Coleman, 1990 : 9 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2536 : 16) อังกฤษและออสเตรเลียต่างก็

ถือว่าโอกาสที่เท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษาเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา แม้กระทั่งประเทศที่มีพลเมืองมากๆ เช่น จีน และอินเดีย ต่างก็ได้ใช้ความพยายามอย่างมากในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้เกิดขึ้น รัฐบาลไทยก็เช่นเดียวกัน ในการจัดศึกษาก็ยึดมั่นในเรื่องของความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นพื้นฐานที่จะช่วยแก้ไขปัญหาและความเหลื่อมล้ำในสังคมให้เกิดความเป็นธรรม (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2524 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2545 : 1) ซึ่งกล่าวว่า ไม่มีประเทศไหนพัฒนาตัวเองได้สำเร็จถ้าไม่จัดการศึกษาของประชาชนของตนเองอย่างมีคุณภาพ เพราะการศึกษาคือกุญแจสำคัญที่จะทำให้ประเทศเจริญมั่นคง ช่วยลดความยากจนของประชาชนในประเทศและเป็นหัวใจในการพัฒนาทุกด้าน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะย้อนกลับมาศึกษารายละเอียดว่าการศึกษามีบทบาททำให้เศรษฐกิจของไทยเจริญเติบโตและพัฒนาได้อย่างไรและเพียงใด อย่างน้อยที่สุดก็เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงอิทธิพลของการศึกษาต่อการพัฒนาประเทศและเพื่อให้แน่ใจว่าการเพิ่มการลงทุนทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในแง่ของความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ของประชาชน

แม้ว่าในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นักการศึกษาจากสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาในการศึกษาระดับต่างๆ ทั้งในแง่ของความเสมอภาคในการขยายโอกาสและความเสมอภาคในแง่การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนการศึกษา ขณะเดียวกันในเรื่องของการกระจายรายได้มีการศึกษาโดยนักเศรษฐศาสตร์ด้วยวิธีการศึกษาในแง่มุมมองและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป แต่เท่าที่ผู้วิจัยทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังไม่เคยมีงานวิจัยใดที่ศึกษาถึงผลหรืออิทธิพลของความเสมอภาคทางการศึกษาระดับต่างๆ ว่ามีผลต่อความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ทั้งๆที่มีการกระจายรายได้ในประเทศไทยมีปัญหาเรื้อรังมากกว่า 30 ปี แล้ว ซึ่งผู้วิจัยถือว่าความพยายามแก้ไขที่ผ่านมาด้วยมาตรการต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ การคลัง การเงิน อาทิ การปฏิรูปที่ดินการเก็บภาษี เป็นต้น ไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด และบางมาตรการมีการประกาศแต่ยังไม่มีการใช้เนื่องจากติดขัดในทางการเมือง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นความพยายามในการศึกษาว่าความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นนโยบายที่มีผลกระทบในการสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้หรือไม่และมากน้อยเพียงใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2530 –2544)

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2530-2544)

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล (cause effect) ของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2530-2544)

1.2.4 เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการที่อาจใช้แก้ไขหรือปรับปรุง ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือน

1.3 ตัวแปรและขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขต ดังนี้

1.3.1 ความเสมอภาคทางการศึกษา วัดจากจำนวนปีเฉลี่ยของระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในแต่ละแผนพัฒนาฯ ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

1.3.2 นโยบายความเสมอภาคทางการศึกษามีวัตถุประสงค์หลายประการแต่ในงานวิจัยนี้จะสนใจเฉพาะผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อระดับรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือน

1.3.3 รายได้ของครัวเรือน (household income) หมายถึง รายได้ของคนในครัวเรือนต่อเดือน (บาท) ที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ เนื่องจากงานวิจัยนี้ศึกษาผลของการได้รับการศึกษาของคนในครัวเรือนที่มีต่อรายได้

ภายใต้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ดังนั้น รายได้ของครัวเรือนจะคิดเฉพาะ รายได้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนในครัวเรือนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่ง ประกอบด้วยรายได้จาก 3 ส่วนคือ รายได้จากค่าแรงและเงินเดือน (wages and salary) กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ใช่การเกษตร (profits from non-farm business) และกำไรสุทธิจากการทำเกษตร (profits from farming) ไม่นับรวมเงินที่ได้รับเป็นการช่วยเหลือ รายได้จากทรัพย์สิน รายรับอื่นที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน

1.3.4 การกระจายรายได้ของครัวเรือนตามชั้นรายได้ (the class of distribution income) เป็นตัวแปรที่ใช้วัดความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ เพราะจะบอกให้ทราบถึงระดับการกินคืออยู่ที่ของครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 รายได้ต่ำสุด 20% ชั้นที่ 2 รายได้ต่ำ 20% ชั้นที่ 3 รายได้ระดับกลาง 20% ชั้นที่ 4 รายได้สูง 20% และชั้นที่ 5 รายได้สูงสุด 20% โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิคือข้อมูลรายได้ของครัวเรือน ไทย พ.ศ. 2535 พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2543 หรือตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติ เก็บรวบรวมไว้แล้วตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแบบปีเว้นปี ยกเว้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นไป สำนักงานสถิติแห่งชาติ เก็บรวบรวมข้อมูลติดต่อกันทุกปี เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของภาวะวิกฤติเศรษฐกิจที่มีต่อรายได้และการกระจายรายได้ และจะวิเคราะห์ทั้งในภาพรวมระดับประเทศและแยกเป็นรายภาค รวม 5 ภาค คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

อนึ่ง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ผู้วิจัย ใช้ข้อมูลปีพ.ศ.2543 แทนปีพ.ศ.2544 ที่เป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ เนื่องจากในปีพ.ศ.2544 เป็นปีที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากปีปกติ จึงใช้ข้อมูลน้อยกว่าในปีพ.ศ.2543 มาก

1.3.5 การเปลี่ยนแปลงการกระจายรายได้ของครัวเรือนขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระหลายตัว แต่จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ถึงตัวแปรอิสระต่างๆ ที่มีผลต่อการกระจายรายได้ ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression) ซึ่งแบ่งชุดตัวแปรออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัว คือ อายุ

ของหัวหน้าครัวเรือน (age) เพศของหัวหน้าครัวเรือน (sex) จำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน (number of earners) และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (socio-economic status) และตัวแปรชุดการศึกษาประกอบด้วยตัวแปร 2 ตัว คือ จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (year of schooling of household head) และจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน (year of schooling of household members) ซึ่งในงานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นที่จะอธิบายผลของตัวแปรชุดการศึกษาทั้งสองตัวดังกล่าวนี้ที่มีต่อระดับรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือน

1.3.6 การวัดการกระจายรายได้ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) เป็นตัวแปรแทน (proxy variable) สำหรับวัดความเหลื่อมล้ำของรายได้ของครัวเรือน แม้ว่าดัชนีที่ใช้วัดความเหลื่อมล้ำของรายได้จะมีอยู่หลายตัวซึ่ง ซึ่ง อิศรา ศานติศาสน์ (1997 : 132) กล่าวว่าดัชนีแต่ละตัวต่างก็มีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย แต่การใช้สัมประสิทธิ์จินีเป็นที่นิยมใช้กันมากเพราะเข้าใจได้ง่าย และสามารถเปรียบเทียบผลการศึกษากับผลการศึกษารายอื่น ๆ ได้

1.4 สมมติฐานการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ว่าความเสมอภาคทางการศึกษาโดยใช้จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนว่ามีผลต่อการกระจายรายได้หรือไม่และอย่างไร ซึ่งจากการที่ได้ศึกษาทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ที่มีแนวคิดที่ว่าเมื่อคนได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีผลิตภาพ (productivity) สูงขึ้น โดยมีข้อสมมติว่านายจ้างจะจ่ายค่าจ้าง (wage) ให้แก่ลูกจ้างเพิ่มขึ้นเมื่อผลิตภาพของแรงงาน (productivity) สูงขึ้น และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่ให้ข้อสรุปว่าเมื่อคนมีการศึกษาสูงขึ้นจะทำให้มีรายได้สูงขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

ความเสมอภาคทางการศึกษาที่เป็นธรรมมากขึ้นจะทำให้ระดับรายได้ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสูงขึ้น ส่งผลให้การกระจายรายได้มีความเป็นธรรมมากขึ้น

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

1.5.1 แม้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษาด้านคุณภาพ จะมีผลต่อความสำเร็จของคนหลังจากเข้าสู่ตลาดแรงงานแล้ว แต่เนื่องจากการวัดคุณภาพการศึกษามีตัวแปรที่เกี่ยวข้องมากและวัดได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ผ่านมาแล้วเป็นระยะเวลานาน งานวิจัยนี้จึงศึกษาครอบคลุมเฉพาะความเสมอภาคทางการศึกษาด้านปริมาณเท่านั้น

1.5.2 การวัดการกระจายรายได้ของครัวเรือน เป็นการเปรียบเทียบรายได้ของคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ว่ามีความแตกต่างกันในส่วนแบ่งรายได้ทั้งหมดมากน้อยเพียงใด โดยไม่คำนึงถึงข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งแม้ว่าจะเกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน เช่น รายจ่ายของครัวเรือน หนี้สินของครัวเรือน เป็นต้น

1.5.3 จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าความเสมอภาคทางการศึกษาและการกระจายรายได้ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้ นั่นคือ การกระจายรายได้อาจเป็นตัวแปรสาเหตุ ดังเช่น ครอบครัวที่มีฐานะยากจน ซึ่งแสดงว่าการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมจะเป็นผลให้ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นธรรมมากขึ้นด้วย และในบางกรณีการกระจายรายได้อาจเป็นตัวแปรผลเช่น เมื่อคนในครัวเรือนมีการศึกษาสูงขึ้น เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา หรือระดับอุดมศึกษา ย่อมมีโอกาสหางานทำ มีรายได้ และมีโอกาสก้าวหน้า และหากเกิดขึ้นในครัวเรือนที่มีฐานะยากจน ย่อมทำให้รายได้ของครัวเรือนที่ยากจนสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การกระจายรายได้เป็นธรรมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้ จะใช้แนวคิดตาม Human Capital Theory ซึ่งจะกำหนดให้ความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นตัวแปรสาเหตุ และการกระจายรายได้เป็นตัวแปรผล

1.5.4 กำหนดให้ตลาดแรงงานในภาครัฐและภาคเอกชนสามารถรองรับแรงงานที่สำเร็จการศึกษาด้วยค่าจ้างตามวุฒิการศึกษาที่สำเร็จได้ไม่จำกัด ซึ่งในความเป็นจริง หากตลาดแรงงานมีการจ้างแรงงานเต็มที่แล้ว หากมีผู้สำเร็จการศึกษามากขึ้นอาจจะได้รับค่าจ้างที่ต่ำกว่าอัตราที่กำหนดได้ตามหลัก Theory of Marginal Productivity

1.6 ข้อยกเว้นของการวิจัย

การวิจัยนี้มีข้อยกเว้น 6 ประการคือ

1.6.1 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังนั้น ตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาจึงอยู่ใน

ขอบเขตเฉพาะข้อมูลที่มีอยู่เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่เป็นตัวแปรที่มีผลต่อระดับรายได้ของครัวเรือน

1.6.2 การวัดความเสมอภาคทางการศึกษา ใช้จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) เป็นตัวแปร ขณะที่การกระจายรายได้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) เป็นตัวแปร ซึ่งตัวแปรทั้งสองตัวมีลักษณะเป็นตัวแปรแทน (proxy variable)

1.6.3 การกระจายรายได้มีสาเหตุจากปัจจัยหลายประการ เช่น นโยบายการศึกษานโยบายภาษี นโยบายการค้า นโยบายการให้บริการสุขภาพ การขนส่ง เป็นต้น ในที่นี้จะศึกษาเน้นที่ปัจจัยทางการศึกษาเท่านั้น ภายใต้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ดังนั้นการวิจัยนี้จะอธิบายสาเหตุของการกระจายรายได้ ได้เพียงบางส่วนเฉพาะที่เป็นผลของการศึกษาเท่านั้น

1.6.4 การวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) เป็นเครื่องชี้วัดของผลของการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้หรือความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ของครัวเรือน ซึ่งทฤษฎีทุนมนุษย์ ถือเป็นการพิจารณาด้านอุปทาน (supply side) โดยสมมุติว่า อุปสงค์ของธุรกิจ องค์กร หน่วยงาน ภาครัฐ องค์กร หน่วยงาน ระดับหนึ่ง ภายใต้ตลาดแข่งขัน และความแตกต่างทางการศึกษาเป็นสาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดความแตกต่างในอัตราค่าจ้าง และการแบ่งรายได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรต้องพิจารณาทางด้านอุปสงค์ (demand side) หรือแนวคิดเกี่ยวกับการขยายตัวของบุคลากร และความต้องการจ้างแรงงานของนายจ้างด้วย

1.6.5 การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความแตกต่างของรายได้อันเนื่องจากการสำเร็จระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้ได้รับผลตอบแทนจากการทำงานแตกต่างกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องของสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ความขยัน การได้รับการฝึกอบรม สวรรค์ และโอกาสก้าวหน้าของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันได้ แม้ว่าสำเร็จการศึกษาระดับเดียวกัน

1.7 กำจัดอคติความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1.7.1 หัวหน้าครัวเรือน หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของสมาชิกอื่นในครัวเรือน โดยยกย่องให้เป็นหัวหน้า อาจจะเป็นผู้รับผิดชอบทางการเงินและสวัสดิการของครัวเรือนหรือไม่ก็ตาม

1.7.2 สมาชิกของครัวเรือน สมาชิกของครัวเรือน หมายถึง บุคคลซึ่งอาศัยอยู่ประจำครัวเรือน มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป รวมทั้งคนที่เคยอยู่ในครัวเรือน แต่ได้ไปจากที่อื่นชั่วคราว โดยไม่มีวัตถุประสงค์จะไปอยู่ประจำที่อื่น และมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

(1) จากไปที่อื่นชั่วคราวไม่เกิน 3 เดือน เช่น ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลหรือผู้ที่ไปบวช (ไม่นับคนในครัวเรือนที่จากไปเพื่อเรียนหนังสือหรือประกอบอาชีพ ซึ่งมีที่อยู่ประจำที่อื่น รวมทั้งผู้ต้องโทษและผู้ถูกเกณฑ์ทหาร คนไข้ในโรงพยาบาลโรคจิต)

(2) จากไปเกินกว่า 3 เดือน แต่ไม่มีที่อยู่อาศัยประจำที่อื่น เช่น ไปทำงานในเรือ เซลล์แมน เป็นต้น

(3) จากไปเพื่อศึกษา อบรมดูงานต่างประเทศไม่เกิน 6 เดือน

(4) จากไปทำงานและกินอยู่ที่อื่นชั่วคราวไม่เกิน 30 วัน นับจากอื่นไปถึงวันกำหนดกลับ เช่น คนไปตัดอ้อย ฯลฯ

นอกจากนี้ สมาชิกของครัวเรือนยังรวมถึงผู้ที่มาพักอาศัยอยู่ชั่วคราวเกินกว่า 3 เดือน

1.7.3 ความเสมอภาคทางการศึกษา หมายถึง โอกาสในการได้รับการศึกษา (access) ของคนในกลุ่มชั้นรายได้ต่าง ๆ และสำเร็จการศึกษาในแต่ละช่วงปีในแผนพัฒนาฯ ซึ่งวัดได้จากความเท่าเทียมกันของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือน และของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน

1.7.4 จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) หมายถึง ระยะเวลาเป็นจำนวนปีที่หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนใช้ไปในการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาขั้นสูงสุดในแต่ละระดับการศึกษา

1.7.5 ไม่มีการศึกษา หมายถึง ไม่เคยเข้าศึกษาในโรงเรียนหรือไม่เคยได้รับการศึกษา หรือศึกษา/สำเร็จการศึกษาในระดับอนุบาล

1.7.6 ระดับประถมศึกษา หมายถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 หรือปีที่ 7 ใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 6-7 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-4) ใช้เวลาศึกษาจนสำเร็จการศึกษา 4 ปี และ ประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 5-6 หรือ 5-7) ใช้เวลาศึกษาจนสำเร็จการศึกษา 6 ปี หรือ 7 ปี

1.7.7 ระดับมัธยมศึกษา หมายถึงการศึกษาหลังจากระดับประถมศึกษา เริ่มตั้งแต่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ซึ่งแบ่งเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) หรือ ม.6 เดิม ใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 9 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) หรือ ม.8 เดิม ใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 12 ปี

1.7.8 ระดับอาชีวศึกษา หมายถึงการศึกษาวชิชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 12 ปี และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่าใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 15 ปี

1.7.9 ระดับฝึกหัดครู หมายถึงการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาครูชั้นสูง (ปกศ.สูง) ใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 14 ปี

1.7.10 ระดับอุดมศึกษา หมายถึงการศึกษาระดับหลังจากมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือ ปวช. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญา ใช้เวลาจนกว่าจะสำเร็จการศึกษารวม 16 ปี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ใช้เวลาศึกษาจนกว่าสำเร็จการศึกษารวม 18 ปี

1.7.11 รายได้ของครัวเรือน หมายถึงผลตอบแทนจากการใช้แรงงานและการทำธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานของหัวหน้าครัวเรือนและทุกคนในครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน ไม่นับรวมผลตอบแทนอื่นที่ไม่ได้เกิดจากการใช้แรงงาน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล เงินโอน กำไรจากการขายทรัพย์สิน เป็นต้น

1.7.12 การกระจายรายได้ของครัวเรือน หมายถึง การแบ่งรายได้ของครัวเรือนตามระดับรายได้จากน้อยไปหามากเป็นกลุ่มขนาดเท่า ๆ กัน รวม 5 กลุ่ม หรือกลุ่ม Quintile (กลุ่มละ 20% ของครัวเรือนทั้งหมด) แล้วพิจารณาว่าครัวเรือนในแต่ละกลุ่มมีส่วนเป็นเจ้าของรายได้เป็นสัดส่วนเท่าใด หากเป็นสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 20 ในทุกชั้นรายได้ แสดงว่ามี

ความเท่าเทียมกันมากที่สุด หากมีสัดส่วนที่แตกต่างกันแสดงว่ามีความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งระดับของการกระจายรายได้วัดได้จากค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) และระดับของความไม่เสมอภาค (level of inequality)

1.7.13 ชั้นรายได้ (income class) หมายถึงการแบ่งการกระจายความถี่ของรายได้ของครัวเรือนได้ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งตามแนวคิดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเรียงตามขนาดรายได้จากต่ำสุดไปสูงสุด และแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มชั้นรายได้ คือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% กลุ่มชั้นรายได้ต่ำ 20% กลุ่มชั้นรายได้ระดับกลาง 20% กลุ่มชั้นรายได้สูง 20% และกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

1.7.14 ความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ หมายถึง สัดส่วนเป็นร้อยละของการถือครองรายได้ของครัวเรือนทั้งหมดในแต่ละชั้นรายได้เท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด ซึ่งในงานวิจัยนี้วัดจากค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) โดยที่ Gini มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และถ้าค่า Gini = 0 หมายความว่ามีความเป็นธรรมมากที่สุด ค่า Gini = 1 หมายความว่า ไม่มีความเป็นธรรม ถ้าค่า Gini < 0.40 หมายความว่ามีความไม่เป็นธรรมค่อนข้างน้อย ค่า Gini อยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.50 หมายความว่ามีความไม่เป็นธรรมปานกลาง และถ้าค่า Gini > 0.50 หมายความว่ามีความไม่เป็นธรรมค่อนข้างมาก (World Bank, 1997 : 21)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยนี้จะทำให้ทราบผลการวิเคราะห์ระดับการกระจายรายได้ของครัวเรือนและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ของคนในครัวเรือนโดยละเอียด ตลอดระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 รวม 3 ฉบับ (พ.ศ. 2530-2544) เป็นเวลา 20 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาต่อเนื่องและเป็นเอกภาพและทำให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อ ๆ ไป ซึ่งจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงผลของความพยายามในการขยายการศึกษาในระดับต่าง ๆ ว่าส่งผลต่อการกระจายรายได้มากน้อยเพียงใด และได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ อันจะช่วยบรรเทาหรือแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมในสังคมไทยให้เป็นธรรมมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการกระจายรายได้ และแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

ตอนที่ 1 แนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา

2.1 ความหมายและความสำคัญของความเสมอภาคทางการศึกษา

2.1.1 ความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษา

นับแต่ เจมส์ โคลแมน (James Coleman et.al, 1966 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2536 : 15) และคณะได้จัดชนวนความคิดเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขึ้น นักวิชาการก็ได้ถกเถียงกันเป็นอย่างมากว่าโอกาสทางการศึกษาคืออะไร จะตีความหมายว่าอย่างไร หลังจากที่เขาได้เสนอผลงานวิจัยความเสมอภาคของโอกาสศึกษาว่า “เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กทั่วไปในระดับที่สามารถจะลดความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นผลมาจากสภาพทางบ้านของเด็ก และจะมีผลกระทบต่อชีวิตและการประกอบอาชีพของเด็กในอนาคต” นิยามของ โคลแมน อาจไม่ชัดเจนนัก แต่ก็เน้นประเด็นที่นักวิชาการยอมรับกันแล้วว่า “โอกาส” ที่คนต้องการคือ โอกาสสำหรับชีวิตอนาคตเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

เอส โบว์ (Bowles, 1972 : 219-251) ได้วิเคราะห์โอกาสการเข้ารับศึกษาโดยละเอียดลงไปอีก ดังนี้

- 1) หมายถึง ให้เด็กได้ข้อมูลที่เพียงพอสำหรับการเลือกโรงเรียนตลอดจนการเลือกที่จะเรียนต่อหรือจะทำงานเมื่อไหร่และอย่างไร
- 2) หมายถึง การขจัดความแตกต่างในเรื่องความสามารถ ทั้งที่เด็กได้รับจากพันธุกรรม หรือจากสภาพแวดล้อมทางบ้าน
- 3) หมายถึง การมีเงินค่าใช้จ่ายสำหรับเรียนหนังสือ

เจอร์ราร์ด ฟรายด์ (Jerald Fry, 2524 : 53-70 ใน กุลจิตรา ถึงคานนท์ และคณะ, 2524 : 53-70) ให้ความหมายไว้เป็น 2 นัย ความหมายนัยแรกคือ ความเท่าเทียมกัน หมายถึง “โอกาสอันเท่ากันของเด็กทุกคนที่เป็นตัวป้อน (input) ไม่ว่าจะมีความรู้ต่างกันเพียงใด” ส่วนความหมายนัยที่สอง ความเสมอภาคหมายถึง “การกระจายที่ไม่มี ความแตกต่างกันในปริมาณของเกณฑ์ตัวบ่งชี้ เช่น การกระจายงบประมาณ แต่เกณฑ์นั้นไม่จำเป็นต้องก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เสมอภาค”

วินซ์ และ กิงเกลล์ (Winch and Gingell, 1999 อ้างถึงใน ญัฐจริย์กาญจนรจิต, 2544 : 6) ให้ความหมายของความเสมอภาค ตามการแบ่งแยกที่สำคัญ ดังนี้

1) ความเสมอภาคในฐานะของกระบวนการยุติธรรม (equality as procedural justice) คือ การที่สมาชิกในกลุ่มเดียวกันได้รับการพิจารณาแบ่งปันที่เหมาะสม หรือได้รับตามสิทธิที่พึงมี

2) ความเสมอภาคในการจัดกระทำ (equality of treatment) คือ การที่สมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกัน ได้รับการจัดกระทำแบบเดียวกัน และพบบ่งชี้ว่าความเสมอภาคในการจัดกระทำนี้มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา กล่าวคือ นักเรียนทุกคนที่ลงเรียนวิชาเดียวกัน จะได้รับการสอนในลักษณะที่คล้ายกัน

3) ความเสมอภาคของผลลัพธ์ (equality of outcome) คือ การที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ผลลัพธ์จากการจัดกระทำที่เหมือนกัน และความเสมอภาคของผลลัพธ์นี้มักจะพบว่ามี ความเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของการจัดกระทำ กล่าวคือ สมาชิกในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกันและได้รับการจัดกระทำที่เหมือนกัน ก็ควรที่จะได้รับผลลัพธ์ที่เหมือนกันด้วย

4) ความเสมอภาคของโอกาส (equality of opportunity) คือ การที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสดำเนินการจัดกระทำที่คล้ายกัน

2.1.2 ความสำคัญของความเสมอภาคทางการศึกษา

ซาคาโพลัส และ วูดฮอลล์ (Psacharolos and Woodhall, 1985 : 319-320) กล่าวว่า ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษามีผลเชื่อมโยงกับระดับการกระจายผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนา ผู้ที่มีโอกาสทางการศึกษาดีกว่าย่อมมีความสามารถที่จะ

แบ่งปันผลจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้มากกว่าและ กล่าวว่าการขยายการลงทุนทางการศึกษาอย่างรวดเร็วในประเทศกำลังพัฒนาในทศวรรษที่ 1960 และ 1970 ก่อนข้างเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง และอยู่ในเขตเมืองมากกว่าชนบท ซึ่งกลับทำให้เกิดช่องว่างระหว่างรายได้มากกว่าที่จะช่วยลดช่องว่างระหว่างรายได้ การศึกษาด้วยตัวของมันเองไม่ได้ช่วยให้การกระจายรายได้เป็นธรรมและเอื้อประโยชน์ในการหางานทำ แต่การศึกษาสามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้กับคนยากจนได้ ถ้าการศึกษาได้รับการสนใจและมีการกระจายโอกาสทางการศึกษาและทรัพยากรระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

ในไทยความเสมอภาคทางการศึกษาได้รับความสนใจและถูกกำหนดไว้เป็นนโยบายสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ เพราะความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นเสมือนหนึ่งเครื่องมือในการเลื่อนชั้น ช่วยให้เกิดความเสมอภาคทั้งในฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนี้

1) ในด้านเศรษฐกิจ การจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทุกคนได้เรียนฟรี โดยอาศัยภาษีอากรจากผู้มีฐานะดี ก่อให้เกิดการปรับตัวในด้านการกระจายรายได้ และความมั่นคงในระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาที่ทุกคนเรียนฟรี จะเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนโดยเท่าเทียมกัน ทำให้เพิ่มพูนความรู้ซึ่งนำไปสู่โอกาสในการเพิ่มรายได้โดยเท่าเทียมกันด้วยโดยปริยาย

2) ในด้านสังคม ระบบการศึกษาเสรีจะช่วยให้บุคคลสามารถเป็นบันไดเลื่อนฐานะในสังคมได้โดยง่ายขึ้นโดยใช้ความสามารถและคุณความดีของตนเองเป็นหลัก

3) ในด้านการเมือง ระบบการศึกษาสามารถก่อให้เกิดความเข้าใจในกลุ่มคนที่ต่างศาสนา ภาษา และความเชื่อ ก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองขึ้น การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นเป้าหมายของวัฒนธรรมที่สำคัญของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในทางการเมืองได้อย่างดี

2.2 แนวคิดของความเสมอภาคทางการศึกษา

แนวคิดเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา (educational equality) มีความแตกต่างและหลากหลาย มีความเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสถานที่ โดยเริ่มจากเน้น

ความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าเรียนและรับการศึกษา ขยายรวมถึงเนื้อหาและกระบวนการที่จะสอนด้วย ดังเช่น

ชาร์ลส์ เบนสัน (Charles Benson, 1974 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2524 : 28) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของความเสมอภาคในด้านการลงทุนทางการศึกษา โดยโรงเรียนของรัฐบาลไม่ควรจะเป็นผลสะท้อนของรายได้และความมั่งคั่งที่ไม่เหมือนกัน นั่นคือการลงทุนเพื่อการศึกษาควรลงทุนในอัตราที่ใกล้เคียงกัน

เทสโคนีและเฮอร์วิทซ์ (Tesconi and Hurwitz, 1974 อ้างถึงใน จรูญศรี มาติลโกวิท, 2544 : 67) กล่าวว่าความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาไม่ได้เน้นที่ความสามารถทางด้านสติปัญญาหรือร่างกาย แต่เน้นที่สภาพแวดล้อมที่มีส่วนสร้างเงื่อนไขการเติบโตและการพัฒนาให้กับตัวบุคคล เพราะความสามารถของบุคคลมาจากการหล่อหลอมของสภาพแวดล้อม โอกาสในที่นี้ หมายถึง โอกาสที่ได้รับการศึกษามากเท่าที่ความสามารถของบุคคลนั้นจะเอื้ออำนวยให้เรียนได้ ฉะนั้น สิ่งที่จะต้องทำให้เท่ากัน คือ โอกาสความไม่เสมอภาคทางสังคมเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่เกิดความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

โรเบิร์ต เบอร์น (Robert Burne, 1977 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2524 : 28-29) ให้แนวคิดว่าสถานการณ์แห่งความเท่าเทียมกันหรือความเสมอภาคมีลักษณะเฉพาะอยู่สองประการ ประการแรก จะต้องจัดสรร แบ่งปัน หรือให้ความช่วยเหลือด้วยความเท่าเทียมกันแก่โรงเรียนหรือนักเรียนที่มีความเท่าเทียมกันอยู่แล้ว ประการที่สอง จำเป็นต้องจัดสรร แบ่งปัน หรือให้ความช่วยเหลือด้วยความไม่เท่าเทียมกันแก่โรงเรียนหรือนักเรียนที่มีความไม่เท่าเทียมกัน นั่นคือ ให้หรือช่วยเหลือด้วยจำนวนที่ไม่เท่ากันแก่คนที่ไม่เท่ากัน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น

การ์มส์ กัททรี และเพียซ (Garms, Guthrie and Pierce, 1978 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2536 : 15) ให้แนวคิดไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) ความเสมอภาคในการเข้ารับบริการการศึกษา (equal access to education)

แนวคิดนี้หมายความว่าต้องมีโรงเรียนอย่างพอเพียงสำหรับเด็กทุกคนเพื่อเป็นหลักประกันความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนนั้นควรมีวัสดุอุปกรณ์ขั้น

พื้นฐานในการจัดการศึกษา หรืออาจหมายความว่าแต่ละโรงเรียนจะต้องมีค่าใช้จ่ายขั้นต่ำต่อหัวนักเรียนพอที่จะจัดการศึกษาได้

2) ความเสมอภาคในการได้รับการสั่งสอนอบรม (equal educational treatment)

เนื่องจากนักเรียนมีคุณลักษณะและความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้น โรงเรียนควรให้การศึกษที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน โรงเรียนต้องจัดบริการทางการศึกษาให้แก่ นักเรียนที่พิการทางร่างกายหรือบกพร่องทางสติปัญญา

3) ความเสมอภาคในคุณภาพหรือผลผลิตทางการศึกษา (equality of educational outcomes)

เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของบุคคล ดังนั้น เมื่อสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับแล้วนักเรียนควรจะมีผลการเรียนที่เท่าเทียมกันในทักษะพื้นฐานขั้นต่ำ นั่นคือ จะต้องมีความรู้ขั้นต่ำในทักษะพื้นฐาน ที่จบการศึกษาแล้วจึงควรมีโอกาสที่เท่าเทียมกันในการแข่งขันกับคนอื่น

โคลห์แมน (Coleman, 1990 : 20 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2536 : 16) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา รวม 4 ประการ คือ

1) จัดการศึกษาฟรี (free education) ให้แก่เด็กจนถึงระดับหนึ่งที่นักเรียนสามารถที่จะออกไปสู่ตลาดแรงงานได้

2) จัดให้มีหลักสูตรร่วมกัน (common curriculum) สำหรับเด็กทุกคนไม่ว่าเด็กจะมีภูมิหลังอย่างไร

3) จัดให้เด็กที่มีภูมิหลังแตกต่างกันเรียนร่วมกันในโรงเรียนเดียวกัน

4) จัดการศึกษาให้เท่าเทียมกันในแต่ละท้องถิ่น (location)

กอมเมอร์และมิกคูชี (Gomme and Micucci, 1999 : อ้างถึงใน วีรชาติ นิ่มอนงค์, 2545 : 12) ให้แนวคิดว่าการทำให้โอกาสทางการศึกษาเสมอภาคได้ต้องกำจัดการแบ่งแยกเรื่องเผ่าพันธุ์ เพศ ศาสนา หรือชนชั้นให้หมดไป ถ้าลักษณะที่ติดตัวมาแต่ชาติกำเนิดหรือพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการเข้าถึงและผลการเรียน ถือว่าการแข่งขันไม่ยุติธรรม เพราะโอกาสไม่ได้ถูกกระจายให้เท่ากัน ฉะนั้น ต้องเน้นการจัดหาโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ

ยูกาวา (Uekawa, 2000 อ้างถึงใน จรูญศรี มาคิลกโกวิท, 2544 : 64-65) แบ่งแนวคิดความเสมอภาคทางการศึกษาเป็น 2 แนว คือ

1) เน้นที่ความสามารถของตัวบุคคล ซึ่งใช้ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพิจารณาปฏิบัติต่อนักเรียน โดยถือว่าการดูที่ความสามารถของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความยุติธรรมแล้ว และเห็นว่ามีความเหมาะสมในสังคมอุตสาหกรรม เพราะการที่ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถแตกต่างกัน จะทำให้ก้าวไปสู่อาชีพที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับอาชีพในโลกที่เป็นอยู่จริงซึ่งมีอยู่หลากหลายอาชีพ

2) เน้นสมภาพนิยม (Egalitarianism) มองว่าต้องปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนเท่ากันหมดไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างในชาติกำเนิดหรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับใด เพราะถ้าปฏิบัติกับนักเรียนโดยเน้นที่ความสามารถของนักเรียนแล้ว นักเรียนที่ด้อยโอกาสทางสังคมจะต้องไปอยู่ในการแข่งขันที่ด้อยกว่า ดังนั้น ความเสมอภาคจะเกิดขึ้นได้ ต้องคิดว่าไม่ว่านักเรียนมีชาติกำเนิดอย่างไรต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการศึกษาเหมือนกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2517) โดยคณะกรรมการเพื่อศึกษาและเสนอแนะทางวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคที่พึงประสงค์ โดยเน้นในระดับประถมศึกษาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) ความเสมอภาคในด้านสิทธิในระดับการศึกษาภาคบังคับ รัฐจะต้องให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน โดยมียอมให้มีความแตกต่างเกี่ยวกับเพศ เชื้อชาติ ฐานะเศรษฐกิจ และถิ่นที่อยู่ เป็นข้อจำกัดแต่ประการใด ทั้งนี้ เพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับคนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นการศึกษาที่ให้ผลตอบแทนแก่สังคมสูงกว่าแก่บุคคล

2) ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ รัฐต้องจัดให้ทุกคนมีโอกาสและมีเสรีภาพที่จะรับการศึกษาโดยเสมอภาคกัน ทั้งนี้ เพราะเป็นการศึกษาที่มีใช้เพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศและเป็นการศึกษาที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้เรียนมากกว่าแก่สังคมโดยส่วนรวม ในกรณีที่เป็นผู้ยากไร้รัฐต้องพิจารณาให้ทุนการศึกษาอย่างเสมอภาคด้วย

3) ความเสมอภาคในด้านคุณภาพการศึกษา สำหรับการจัดการศึกษานั้น รัฐต้องให้ความสำคัญสนับสนุนในอัตราส่วนที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง ไม่ว่าสถานศึกษานั้นจะตั้งอยู่ในเมืองหรือชนบทห่างไกล เพื่อที่จะทำให้คุณภาพของการศึกษาของท้องถิ่นต่าง ๆ อยู่ในระดับที่

ใกล้เคียงกัน ซึ่งองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพและประสิทธิภาพการศึกษา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อัตราส่วนผู้เรียนต่อครู คุณภาพและประสบการณ์ครู ประเภทสถานศึกษาและสภาพห้องเรียน เป็นต้น โดยที่แต่ละบุคคลจะได้รับการศึกษาถึงระดับใดนั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึงความเสมอภาคทั้ง 3 ประการดังกล่าวแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสามารถความถนัด และความสนใจของบุคคล พิจารณาประกอบกับความสามารถที่บุคคลผู้นั้นจะทำงานให้แก่ส่วนรวมได้ตามความเหมาะสมของสภาพท้องถิ่น และความต้องการของประเทศในส่วนร่วมด้วย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2524 : 29) กล่าวว่า การศึกษาเป็นการลงทุน ดังนั้น การสร้างความเสมอภาคจึงหมายถึง การสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาในด้านการลงทุนทางการศึกษา การจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียนที่ยากจนย่อมจะต้องมากกว่าโรงเรียนที่มั่งคั่งอยู่แล้ว จึงจะเรียกว่ามีความเสมอภาคทางการลงทุนทางการศึกษา

เอกวิทย์ ณ ถลาง (มติชนรายวัน 26 มีนาคม 2530 หน้า 13) ให้ทัศนะว่า

“สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การศึกษาภาคบังคับในภาคต้นเป็นการยกระดับคุณภาพความรู้ ความสามารถของประชาชน แต่การเพิ่มคุณภาพนี้ก็มิมีประเด็นว่า จะบังคับหรือเป็นไปโดยสมัครใจเพราะที่แล้วมาใครเรียนก็เรียน ซึ่งคนยากจนนั้นไม่สามารถเรียนได้เพราะค่าใช้จ่ายหัวละ 4,000 กว่าบาทต่อคนต่อปี เป็นภาระของพ่อแม่ ในขณะที่ กรมสามัญศึกษาได้ดำเนินมาตรการจูงใจให้เด็กเข้าเรียนม. 1 แต่ก็ไม่รู้ว่าจะได้เท่าใด เพราะประสบการณ์ที่ได้รับมาแม้แรงจูงใจที่ก็ไม่ได้อะไรที่ควร เพราะไม่รู้ว่าจะจบไปแล้วจะมีงานทำหรือไม่ แต่วิธีการขยายโอกาสไม่ใช่หมายความว่าให้เข้าเรียน ม. 1 ถึง ม. 3 อย่างเดียว อาจจะเรียนศึกษาผู้ใหญ่ ภาคค่ำ หรือเรียนทางวิทยุไปรษณีย์ นอกจากนี้ยังได้เสนอความคิดเห็นสนับสนุนให้เรียนทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ พออายุจะบรรลุนิติภาวะก็ต้องมีการประเมินความรู้ ถ้าความรู้ได้มาตรฐานก็ออกประกาศนียบัตรจบ ม. 3 ให้ ถ้าไม่ผ่านก็แก้ตัว การขยายการศึกษาที่ทำนั้นไม่ใช่มุ่งบังคับแต่ฝ่ายประชาชนอย่างเดียว ต้องบังคับรัฐด้วยว่าจะต้องจัดบริการให้เด็กมีที่เรียนอย่างทั่วถึงโดยเฉพาะในภาคเอกชน แต่ปัญหาในเรื่องนี้คือเงินจะนำมาใช้จ่าย”

รุ่ง แก้วแดง (ไทยรัฐ 8 เมษายน 2530 หน้า 22-35) ได้ให้ความเห็นว่า การขยายการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไปให้ทั่วถึงมากขึ้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมเพราะปัจจุบันประเทศ

ไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อชั้น ม.1 ต่ำกว่าประเทศอื่นในเอเชียมาก แม้แต่ประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง สาเหตุของปัญหานี้ไม่ใช่เพราะรัฐสามารถจัดหาที่เรียนไม่ได้ แต่เด็กวัยนี้เป็นวัยกำลังแรงงาน ครอบครัวมีความจำเป็นต้องใช้กำลังแรงงานของเด็กกลุ่มนี้อย่างมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและในปีที่อากาศแห้งแล้งมาก อัตราการเรียนต่อในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะยิ่งน้อยลง เพราะพ่อส่งลูกหลานไปหางานทำในเมืองเพื่อส่งเงินกลับไปเลี้ยงครอบครัว

ดังนั้น การขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปจนถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรจัดแบบให้เปล่าก่อน และจะต้องปรับปรุงหลักสูตรวิชาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตให้เป็นประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันของท้องถิ่นได้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีเด็กเรียนมัธยมศึกษามากขึ้นได้ แต่การออกกฎหมายบังคับในเรื่องนี้ไม่ค่อยมีประโยชน์ในขณะนี้ เพราะตามสภาพความจริงในบางพื้นที่ถ้าทำไม่ได้จะเกิดปัญหาตามมา แต่การจัดแบบให้เปล่าจะเป็นประโยชน์และขณะนี้ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กำลังปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา เพื่อที่จะให้ผู้ที่ไปเรียนมัธยมมีคุณภาพมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงรูปแบบของมัธยมใหม่ที่ผสมผสานกับงานอาชีพในท้องถิ่นมากขึ้น และเชื่อว่าแก้ปัญหาดังกล่าวได้”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532 : 95) ได้ให้แนวคิดความเสมอภาคทางการศึกษาครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

- 1) ความเสมอภาคในโอกาสการเข้ารับบริการการศึกษา ซึ่งรวมถึงโอกาสการเข้าศึกษาในระดับต่างๆ และการเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาตลอดชีวิต
- 2) การกระจายโอกาสให้แก่บุคคลกลุ่มเป้าหมายคือบุคคลในท้องถิ่นและกลุ่มผู้ยากไร้ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา
- 3) ความเสมอภาคในคุณภาพการศึกษา
- 4) ความเสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของรัฐ การระดมทรัพยากรจากภาคเอกชน และการรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้เรียน

แนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาก็คือ การให้การศึกษาริในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่าง

กันของฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นั่นคือ เด็กรวยหรือเด็กจนก็เรียนฟรี แต่การศึกษาฟรีนี้มิได้หมายความว่า จะลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวให้เป็นศูนย์ ทั้งนี้ เพราะต้องคำนึงถึงค่าเสียโอกาสในการออกไปทำงาน หลายครอบครัวไม่สามารถส่งบุตรหลานให้เรียนสูงขึ้นไปได้ เพราะการออกไปทำงานเป็นความจำเป็นของครอบครัว ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือในชนบท นอกจากนั้น การศึกษาต่อทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะฝึกงานในอาชีพของบิดามารดา เช่น เลี้ยงปลา ช่างฝีมือ ประมงขนาดเล็ก ขายของชำ หากเด็กสนใจจะยึดอาชีพนี้ต่อไป

ด้วยเหตุนี้นโยบายการขยายการศึกษาพื้นฐานจึงมีความขัดแย้งทางความคิดในเบื้องต้น แม้รัฐจะพยายามจัดให้เป็นการศึกษาฟรีแต่ก็ไม่ควรมองข้ามค่าเสียโอกาสในการฝึกอาชีพตามอาชีพของบิดามารดา

Thienchay Kiranandana (1988 อ้างถึงใน สุมาลี ปิตยานนท์, 2539 : 105-108) ได้กล่าวถึงความไม่เสมอภาคทางการศึกษาในการบรรยายพิเศษเพื่อเป็นเกียรติแก่ ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างชายและหญิง

ระบบการศึกษาของไทยไม่ได้มีการกีดกันหรือแบ่งแยกโอกาสทางการศึกษาระหว่างเพศชายและเพศหญิง อัตราส่วนนักเรียนเพศหญิงต่อเพศชายที่เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ หมายความว่า ความแตกต่างระหว่างเพศในการเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้ลดลงเรื่อยๆ

2) ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างชนบทกับเมือง

โดยทั่วไปประชากรในชนบทมีโอกาเข้าถึงบริการทางการศึกษาต่ำกว่าประชากรในเมือง สำหรับความสำเร็จของการจัดการประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ครอบคลุมถึงปัจจุบันนี้จัดได้ว่าอยู่ในขั้นดีมากในแง่ของการจัดให้มีโรงเรียนประถมศึกษาตั้งกระจายอยู่ในพื้นที่ชนบทโดยทั่วไป จนอาจประมาณได้ว่ามีโรงเรียนประถมศึกษา 1 โรงเรียนในทุกๆ รัศมีระยะทาง 14 กิโลเมตร โรงเรียนระดับประถมศึกษาเหล่านี้ในปัจจุบันมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครูอยู่ในระดับต่ำและต่ำลงกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต แต่อย่างไรก็ดีคุณภาพของการศึกษาในโรงเรียนเหล่านี้ยังคงเป็นที่น่าสงสัย เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับ การที่ครู 1 คน รับผิดชอบนักเรียนน้อยคนเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยและเหตุผลอื่นๆ อีกด้วย ปรากฏการณ์ที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครูต่ำนั้น จึงอาจเป็นเพียงภาพสะท้อนอันเป็นผล

ของการเปลี่ยนแปลงทางประชากร (จากการลดลงอย่างมากและรวดเร็วในภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรชนบท) เท่านั้นก็ได้ สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาานั้น จะตั้งอยู่เฉพาะในตัวจังหวัดหรือตัวเมืองใหญ่ๆเท่านั้นซึ่งเท่ากับว่าตั้งอยู่ในเมือง การเข้ารับบริการในระดับมัธยมศึกษาสำหรับประชากรชนบท ย่อมต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าประชากรเมืองโดยเปรียบเทียบ และยังถ้าคำนึงถึงความแตกต่างในรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวชนบทกับเมืองด้วยแล้ว การที่ครอบครัวชนบทจะส่งบุตรหลานมาเข้ารับการศึกษาในระดับมัธยมในเมืองย่อมมีค่าเสียโอกาสมากกว่าในกรณีของครอบครัวเมืองด้วย ในสภาวะเช่นนี้โอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสำหรับชนบทจึงต่ำกว่าในเมือง และเมื่อพิจารณาถึงการศึกษอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษาและระดับอุดมศึกษา (ระบบปิด) ซึ่งตั้งอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ๆ บางเมืองเท่านั้นด้วยแล้ว โอกาสสำหรับประชากรในชนบทก็ดูจะยิ่งด้อยมากกว่านั้นอีกโดยเปรียบเทียบกับกรณีของประชากรเมือง

3) ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาระหว่างภาคต่างๆ

การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลระหว่างภาคต่างๆชี้ให้เห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศซึ่งเป็นภาคที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำสุดและมีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่าภาคอื่นๆ ในขณะที่เป็นภาคที่มีประชากรและพื้นที่มากที่สุด โอกาสทางการศึกษาของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะด้อยกว่าประชากรในภาคอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ เป็นต้นว่า อาจพิจารณาได้จากอัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับปฐมวัยศึกษาและประถมศึกษา จะเห็นว่าสูงกว่า 31 : 1 ในปี 2520 เมื่อเทียบกับ 22 : 1 ในภาคกลางหรือ 24:1 ในภาคเหนือ และภาคใต้ในปีเดียวกัน อัตราการเข้ารับการศึกษาของประชากรวัยเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีต่ำกว่าของภาคอื่นๆ

ความจริงรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษานี้มาตลอด ดังจะเห็นได้จากนโยบายเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะรัฐบาลแต่ละสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2538, 98-100) แต่ก็ยังไม่อาจแก้ปัญหาได้ทั้งหมด การจัดให้มีการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้น เช่น โรงเรียนผู้ใหญ่ การศึกษาภาคค่ำในบางระดับ และการฝึกฝนอาชีพในระยะสั้น เป็นต้น ก็นับเป็นความพยายามอย่างหนึ่งในอันที่จะแก้ปัญหาความไม่เพียงพอ ความพยายามแก้ปัญหาความไม่เสมอภาคในทางการศึกษาโดยวิธีอื่น เช่น การเพิ่มสถานที่เรียนให้มากขึ้น กระจายสถานศึกษาระดับสูงออกไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น และปรับปรุงระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

อาจกล่าวได้ว่าความไม่เสมอภาค และความไม่เป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเกิดขึ้นและสั่งสมมานานในประวัติการศึกษาของไทย เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ที่เกิดจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่สามารถกระจายรายได้ ตลอดจนการบริการสาธารณสุขไปทั่ว สาธารณสุข รวมทั้งการศึกษาทั่วประเทศ ดังที่ ฟิลิป คอมป์ส (Phillip Comps) กล่าวว่า

ความไม่เท่าเทียมกันในทางการศึกษาเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ยากมากในสังคมทุกแห่ง ไม่ว่าสังคมนั้นจะแถลงวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ซึ่งเป็นทางการว่าอย่างไร เวลานี้ความต้องการที่จะปฏิรูปทางสังคมด้วยการศึกษาอย่างเดียวไม่มีทางจะสำเร็จได้ ถ้าไม่มีการปฏิรูปทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองเสียก่อน หรือไม่ก็ต้องจัดให้มีการปฏิรูปไปพร้อมกันถ้าไม่ทำเช่นนั้น ความเหลื่อมล้ำในชีวิตของคนโดยทั่วไป จะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาเสียเอง (อ้างถึงใน ก่อ สวัสดิ์พานิช, 2535 : 360)

ชนิดา รัชต์พลเมือง (2534 : 194-195) กล่าวว่าความเสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทยอังกฤษกำหนดไว้ 3 ประเด็น คือ

- 1) นักเรียนที่มีความสามารถเหมือนกันควรมีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน
- 2) เด็กแต่ละคนควรมีส่วนร่วมในทรัพยากรทางการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในศักยภาพ
- 3) กลุ่มที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

ขณะที่มาร์ติน โทรว์ (Martin Trow อ้างถึงใน วิรัชชาติ นิมอนงค์, 2545 : 40) ได้เสนอรูปแบบอุดมศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ หากจำนวนนักศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ถือว่าเป็นรูปแบบของการศึกษาสำหรับคนส่วนน้อยที่คัดสรรมา (Elite) หากเกินร้อยละ 15 ถือว่าเป็นการศึกษาของมวลชน (Mass) และหากค่าเฉลี่ยเกินร้อยละ 25 ถือว่าเป็นการศึกษาสากล (Universal Education)

2.3 นโยบายของไทยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษา

ความเสมอภาคทางการศึกษาได้รับการยอมรับให้เป็นนโยบายที่สำคัญมาโดยตลอด ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา โดยปรากฏทั้งในรัฐธรรมนูญ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แต่อาจมีจุดมุ่งเน้นที่แตกต่างกันบ้างเท่านั้น ดังสาระสำคัญ ดังนี้

2.3.1 นโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณากฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ จะเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 ได้ระบุข้อความที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ในมาตรา 72 วรรคท้ายระบุว่า “สถานศึกษาของรัฐและท้องถิ่น พึงให้ความเสมอภาคแก่บุคคลในการเข้ารับการศึกษาอบรมตามความสามารถของบุคคลนั้นๆ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐมุ่งส่งเสริมความเสมอภาคของบุคคลในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาทั้งในโรงเรียนของรัฐและท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ไม่มีข้อความที่ระบุว่าด้วยความเสมอภาคทางการศึกษาโดยตรง แต่มีข้อความที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางการศึกษา เช่น มาตรา 60 วรรค 3 และ 4 ระบุว่า “รัฐพึงช่วยเหลือผู้ยากไร้ให้ได้รับทุนและปัจจัยต่างๆ ในการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ การศึกษาอบรมภาคบังคับในสถานศึกษาของรัฐ จะต้องจัดให้โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา 66 วรรคสุดท้ายระบุว่า “รัฐพึงช่วยเหลือผู้ยากไร้และด้อยโอกาสให้ได้รับทุนและปัจจัยต่างๆ ในการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ” และมาตรา 68 ระบุว่า “รัฐพึงรักษาส่งเสริมและพัฒนาความเสมอภาคของชายและหญิง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐมีนโยบายที่จะส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษาและของบุคคลระหว่างชายกับหญิง

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 3 มาตรา 42 ระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

2.3.2 นโยบายเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ

1) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520

เมื่อพิจารณาในเชิงของแผนจะเห็นได้ว่าแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษา ไว้ในหมวด 2 แนวนโยบายการศึกษาของรัฐว่า

“ข้อ 23 รัฐพึงระดมเลือกสรรทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากรัฐท้องถิ่น เอกชน และผู้รับการศึกษา มาใช้ในการจัดการศึกษา หาวิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่นและสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด....”

และในหมวด 7 การระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษา

“ข้อ 55 รัฐพึงเพิ่มงบประมาณทางการศึกษาสำหรับการศึกษาทุกระดับ และเน้นความสำคัญของการศึกษาภาคบังคับและการศึกษานอกโรงเรียนเป็นพิเศษ ทั้งนี้โดยอาศัยหลักของความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา”

2) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ให้ความสำคัญของความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ ซึ่งระบุไว้ในหมวดที่ 3 แนวนโยบายทางการศึกษาไว้ ดังนี้

1. จัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา
3. จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง มีคุณภาพและสะดวกแก่ผู้เรียน สถานศึกษาของรัฐและท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาภาคบังคับเป็นบริการแบบให้เปล่า
4. ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัดและขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น

5. สนับสนุนการขยายบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการ เศรษฐกิจและสังคมและผู้มีความบกพร่องทางกาย สติปัญญา จิตใจและอารมณ์ ให้กว้างขวาง และทั่วถึงโดยเร็ว”

3) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)

ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ข้อ 3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมของ สังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคม คุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และ กำหนดเป็นแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ ข้อ 9 ซึ่งมีสาระ ดังนี้

“9. การจำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างที่ก่อให้เกิด และ/หรือคงไว้ ซึ่งความยากจน ขัดสน ด้อยทั้งโอกาสและศักดิ์ศรีของคนและสังคมไทยเพื่อสร้างความเป็น ธรรมในสังคม”

เป้าหมายของแนวนโยบายมี 4 ประการคือ

(1) ประชากรในวัยเรียนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ซึ่งครอบคลุมถึงกลุ่มผู้ ยากไร้ ผู้อยู่ห่างไกลที่เสียเปรียบ ผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ผู้พิการและทุพพลภาพ ทั้งที่อยู่ในเมือง และชนบท มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปีในรูปแบบที่หลากหลายที่จัดอย่างมี คุณภาพและทั่วถึง

(2) ประชากรผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่มมีโอกาสในการเข้าถึงและได้รับการ บริการทางการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดสรรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

(3) มีการบริหารและจัดการศึกษาที่เป็นอิสระ สอดคล้องกับ ความ ต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

(4) ประชาชน ชุมชน องค์กรประชาคมมีความเข้มแข็งสามารถร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ตลอดจนการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมสาธารณะที่มี ผลกระทบต่อชุมชนและท้องถิ่นโดยรวม

4) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

สำหรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นฉบับ ปัจจุบันได้กล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ในมาตรา 10 และในหมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 60 ดังนี้

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาค ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่เริ่มเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ๆ

และมาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย จัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

- (1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน
- (2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืมให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยตามความเหมาะสมและความจำเป็น
- (3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่มตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการและงบลงทุนให้สถานศึกษาของรัฐตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และภารกิจของสถานศึกษา โดยให้มีอิสระในการบริหารงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

(5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลและเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน

(6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้

(7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

2.3.3 นโยบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

เมื่อรัฐกำหนดความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นนโยบายแล้วจึงได้จัดทำแผนหรือแผนงานเพื่อไปสู่การปฏิบัติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 – 2519) ได้เริ่มกล่าวถึงความเสมอภาคทางการศึกษาไว้เป็นครั้งแรกในนโยบายการพัฒนาการศึกษาว่า

“6. ส่งเสริมความเสมอภาคในการศึกษา ด้วยการปรับปรุงและขยายการศึกษาในส่วนภูมิภาค เร่งจัดการศึกษาที่เหมาะสมแก่ประชาชนตามท้องถิ่น....”

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ ดังนี้

“8. จัดและส่งเสริมให้มีความเสมอภาคทางการศึกษา โดยรัฐจะเร่งรัดจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชาชนทั่วถึงทุกท้องถิ่น....”

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางภาคการศึกษา โดยมีจุดเน้นที่แตกต่างไป ดังนี้

“7. จัดและส่งเสริมให้มีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยมุ่งทั้งการกระจายสถานศึกษาทางด้านวิชาชีพให้เพียงพอกับความต้องการกำลังคนของประเทศ สนับสนุนให้เยาวชนและกลุ่มชนที่มีโอกาสน้อยได้รับบริการทางการศึกษาในอัตราส่วนที่มากขึ้นเป็นพิเศษ

8. ปรับปรุงระบบและวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับต่างๆ ให้เหมาะสม โดยมุ่งเน้นความเสมอภาคในโอกาสของการศึกษา”

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) ได้วางแนวทางในการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ ดังนี้

“3. ความเสมอภาคทางการศึกษา

จัดและส่งเสริมการศึกษาและสังคมให้แก่ผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งผู้ที่อยู่ในชนบทให้มีโอกาสรับการศึกษาที่สูงขึ้นและมากขึ้น พร้อมทั้งปรับปรุงการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานทัดเทียมกันในแต่ละสถานศึกษาและแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทั้งในด้านโอกาสและคุณภาพทางการศึกษา”

ในแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาโดยเน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษาไว้ ดังนี้

“3. นโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษา

เร่งกระจายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมแก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม ตลอดจนจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ”

ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กำหนดนโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษาไว้เป็นด้านแรกของนโยบายพัฒนาการศึกษา ดังนี้

“1. เร่งขยายและยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งมวล มุ่งให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน”

2.3.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของชาวบ้านและชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้ความหมายของการศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ

การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ย่อมแสดงว่ารัฐมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนด้วยกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน

ในส่วนนี้จะนำเสนอกรณีตัวอย่างของปราชญ์ชาวบ้านที่ได้ศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์และนำมาจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างดีและมีความสุข

1) กรณีที่ 1 ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์

ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ์ ปราชญ์ชาวบ้านอีสาน กล่าวว่า ขณะนี้คนไทย ... มีความรู้ ไม่เพียงพอ สำหรับนำไปใช้ จึงจำเป็นต้องทำให้คนไทยมีความรู้เพียงพอที่จะออกแบบหาช่องทางและแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤติในเรื่องต่างๆได้

ตลอดชีวิตของครูบาสุทธินันท์ เต็มไปด้วยหัวใจของการเรียนรู้จนเป็นคนรักป่า เรียนรู้จนเป็นคนปลูกป่า เป็นคนอยู่ในป่า เป็นคนที่พูดถึงเรื่องป่า เป็นคนมีหน้าที่อยู่ในป่า เป็นคนค้นหาแนวทางปลูกป่า และเรียนรู้จนเป็นคนสร้างเครือข่ายการปลูกป่า นอกจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ยังได้เชิญชวนและจัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้สนใจอย่างกว้างขวาง ทั้งเครือข่ายที่เป็นสถานี่การเรียนรู้หลัก เครือข่ายที่เป็นสมาชิกต้นแบบ และเครือข่ายที่เป็นองค์กรชาวบ้าน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ มีจุดเด่น คือ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น พูดให้ฟัง เขียนให้อ่าน ผลลัพธ์คือให้เรียนรู้ สร้างเครือข่ายต้นแบบ ค้นหาความเป็นไปได้ ค้นหาความเหมาะสม ค้นหาความรู้ ค้นหาความสุข และค้นหาความยั่งยืน ด้วยภูมิหลังและการทำงานดังกล่าวทำให้เครือข่ายยกย่องให้พ่อสุทธินันท์ เป็น “ปราชญ์ชาวบ้านที่ไม่ยอมหยุดการเรียนรู้”

2) กรณีที่ 2 พ่อผาย สร้อยสระกลาง

พ่อผาย สร้อยสระกลาง แห่งบ้านสระคูณ อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ใช้หลักการจัดการทำให้สิ่งที่เป็นไปไม่ได้เกิดความเป็นไปได้ และอาศัยการจัดการร่วมกับความรู้เดิมที่มีอยู่สร้างให้เกิดความรู้ใหม่ ทำให้เกิดความรู้กิจกรรม และขยายผลออกมา

อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการปั้นโอ่งปูนซิเมนต์ การสร้างโรงเรียน การส่งเสริมแม่บ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ส่งเสริมการขุดสระทำการเกษตรผสมผสาน ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครอง การตั้งธนาคารหมู่บ้าน ทำงานวิจัยพื้นฐานของชุมชนเรื่องดิน น้ำ พืช สัตว์ รวมทั้งการขยายเครือข่าย ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มอุ้มชูไทยอีสาน เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และพหุภาคีภาคอีสาน โดยมีตำแหน่งทั้งกรรมการ ประธาน มากมายหลายชุด เครือข่ายจึงเรียกกันว่า “ปราชญ์ชาวบ้านนักจัดการ”

3) กรณีที่ 3 ครูชบ ยอดแก้ว

ครูชบ ยอดแก้ว ปราชญ์ชาวบ้านภาคใต้ เสนอทางออกแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาหนี้สินของสังคมไทย ดังนี้ โดย “ทุน” ที่ยังเหลืออยู่ไม่ว่าจะเป็นทุนคน ทุนภูมิปัญญา ทุนธรรมชาติ (ทุนชีวภาพ) และทุนวัฒนธรรมมาใช้เตือนสติ ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเหมาะพอดีควบคู่กับการพัฒนาคนให้มีภูมิปัญญาในการใช้ชีวิต จึงจะต้านกับกระแสทุนนิยมและพ้นจากความยากจนได้ ซึ่ง การพัฒนาคนเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนอันดับแรก และเอาเงินที่เป็นตัววัดความยากจนมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน โดยเน้นในการพัฒนา 3 ด้านหลัก คือ 1) พัฒนาคนให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ทั้งอนามัยส่วนบุคคล และอนามัยสิ่งแวดล้อม 2) พัฒนาคนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเน้นการทำงานขั้นพื้นฐานอาชีพ 3) พัฒนาคนให้เป็นประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยการพัฒนาดังกล่าวเน้นควบคู่ไปกับการออมและการประหยัด

นอกจากนี้ ครูชบ ยอดแก้ว ยังกล่าวว่า “ความจนที่น่ากลัวที่สุดมี 2-3 เรื่อง คือ ความจนความคิด จนใจ และจนคุณธรรม ใน 3 จน มีทางแก้ คือ จนความคิด และจนปัญญา สามารถหาได้โดยการเรียนรู้ เมื่อเรียนรู้ก็จะไม่เกิดจนใจ และจะไม่จนคุณธรรม ถ้าแก้ปัญหา 3 ตัวนี้ได้ ทุกปัญหาก็จะมีทางออก”

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2544) กล่าวถึง ผู้นำชาวบ้านอีสานในท้องที่ต่างๆ หลายจังหวัดต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่ผลักดันจากอำนาจภายนอก ด้วยการใช้ความรู้ ใช้ปัญญา นำกระแส “เฮ็ดกินเฮ็ดอยู่” ในรูปของการเกษตรผสมผสานหลากหลายรูปแบบและวิธีการกลับมาได้อย่างได้ผล จนสามารถเพิ่มชวนาชาวไร่ที่สามารถกลับมามีกินมีใช้มากขึ้นทุกที เกิดเป็นเครือข่าย กระบวนการทำเกษตรกรรมโดยอาศัยรูปแบบดั้งเดิมของสังคมประเพณีอีสาน แต่ปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือบริบทใหม่ดังเป็นที่

รู้จักกับกว้างขวางหลายราย ได้แก่ พ่อจารย์บัวศรี ศรีสูง แห่งบ้านคงเค็ง จังหวัดมหาสารคาม พ่อจารย์ทองดี นันทะ แห่งบ้านโนนเขวา อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ และหลวงพ่อนาน สุทธสิโล แห่งบ้านท่าสว่าง จังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น ความคิดในการทำการเกษตรโดยยึดหลักพึ่งพาตนเองในสาระสำคัญมีใหม่ของใหม่ และเป็นระบบที่ได้พิสูจน์ ทดลอง และสถาปนาไว้เหมาะสมแล้วสำหรับสภาพภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมอีสาน แต่เมื่อเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมและเงื่อนไขปัจจัยภายนอกและภายในชุมชนก็ได้เปลี่ยนแปลงและแผ่อิทธิพลออกไปสู่ชุมชนทุกหย่อมหญ้า กลับไปสู่ความเป็นอยู่ที่อาศัยกรอบวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงมีช่องจะกระทำได้ง่ายๆ จำเป็นต้องรู้จักสภาพ รู้ข้อจำกัด รู้จักสังคมสมัยใหม่ โดยเฉพาะฤทธิ์เดชของทุนนิยมและบริโภคนิยม จึงจะสามารถสร้างภูมิคุ้มกันและสามารถสร้างทางเลือกที่เหมาะสมแก่พื้นฐานของคนในแต่ละท้องถิ่น ผู้นำชาวบ้านในอีสาน มีภูมิปัญญา มีความรอบรู้ และมีความเก่งกล้าสามารถในการสร้างรูปแบบและวิธีการบริโภคที่สอดคล้องกับรากฐานดั้งเดิม และสามารถปรับใช้กับบริบทใหม่ได้

ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นกรณีของปัจเจกชนที่ได้มีการจัดการภูมิปัญญานำพาชีวิตของตนและคนในท้องถิ่น ได้มีโอกาสหลุดพ้นจากความยากจน และในกรณีต่อไปนี้จะได้นำเสนอการศึกษาและการเรียนรู้เป็น กระบวนการของชุมชน โดยยกกรณีตัวอย่างของชุมชนสาคลี ดังนี้

ชุมชนสาคลี ประกอบด้วยหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมเป็นชุมชนชาวนา มีชีวิตเรียบง่าย มีความสมดุลย์ทางธรรมชาติ และมีความเป็นปกติสุข ในปี พ.ศ. 2512 ระบบการผลิตของชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเกษตรยังชีพเป็นเกษตรเชิงพาณิชย์ ซึ่งทำให้วิถีการผลิตเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ชาวนาขาดทุน มีหนี้สินระบบนิเวศน์เสียไป มีนายทุนมาซื้อที่ดินตั้งโรงงาน ชาวนาส่งบุตรหลานไปทำงานในโรงงานด้วยค่าแรงถูกๆ มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคอีสานเข้ามาในท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากมาย เช่น มีบ้านเช่า โรงแรม่านรูด ความเป็นชุมชนแตกสลาย ต่อมาครูโรงเรียนมัธยมสาคลีกลุ่มหนึ่ง ได้ร่วมกันศึกษาปัญหาและตั้งกลุ่มออมทรัพย์สาคลี เพื่อระดมทุนช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ จัดตั้งกลุ่มเกษตรทางเลือกเพื่อจัดทำกลุ่มเกษตรแบบผสมผสาน ดำเนินธุรกิจทางเลือก ซึ่งทุกอย่างจะต้องไม่ทำให้เกิดมลภาวะในชุมชน ต่อมามีการร่วมมือทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการสำเร็จลงด้วยดี

กรณีของชุมชนสาคลี สีลาภรณ์ นาครทรรพ (2539) กล่าวว่า เป็นตัวอย่างของชุมชนที่พยายามพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองในการปรับตัวเข้ากับกระแสการ

เปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เข้ามามีการพัฒนาอุตสาหกรรม และมีครูในชุมชนเป็นแกนนำในการปลูกจิตสำนึก และรวมพลังชาวบ้านในการหาทางเลือกของชีวิตที่ดีขึ้น โดยได้วิเคราะห์ว่า

“กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนสากล มีลักษณะเด่นคือ เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนด้านการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิด ความรู้ และทักษะระหว่างกัน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนร่วมกัน และขยายวงไปยังบุคคล กลุ่ม และชุมชนอื่นๆ เพื่อยกระดับการเรียนรู้ การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาให้สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการเรียนรู้ในระบบนี้มักส่งผลให้คนในชุมชนเกิดความตื่นตัว กระตือรือร้น ที่จะเรียนรู้ได้สูงขึ้น เนื่องจากเรียนรู้แล้วสามารถแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ เห็นผลได้จริง”

2.4 วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา

มีผู้เสนอแนะไว้หลายวิธี

โรเบิร์ต เบิร์น (Robert Burne, 1977 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2524 : 34-35) เสนอวิธีวิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนการศึกษา โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

1. Range (พิสัย)
2. Restricted Range (พิสัยจำกัด)
3. Federal Range Ratio
4. Relative Mean Deviation
5. Permissible Variance (ควรรแปรปรวนที่ยอมรับได้)
6. Variance (ความแปรปรวน)
7. Coefficient of Variation (สัมประสิทธิ์ของความแปรผัน)
8. Standard Deviation of Logarithm (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลอการิทึม)
9. Gini Coefficient (สัมประสิทธิ์จีนิ)

จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา มีวิธีการวิเคราะห์อยู่หลายวิธี ซึ่งในต่างประเทศได้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

เจอร์ลด์ ฟราย (ใน กุลจิตรา กิงคานนท์ และคณะ, 2524 : 53-70) ได้เสนอค่าสถิติที่บ่งชี้ความเสมอภาคทางการศึกษา 3 วิธี คือ

1) ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย (Coefficient of Variation หรือ C.V.) ซึ่ง เป็นมาตรวัดที่เข้าใจได้ง่าย ทั้งผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบาย โดยคำนวณจากการหาค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดเดียวกัน ค่านี้มีหน่วยในการวัดคงที่ สามารถนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลชุดอื่นได้

2) ดัชนีของโอกาสในการเลือกเข้าเรียน (Selectivity Index) ซึ่งวัดระดับ ความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างสัดส่วนที่เป็นอยู่จริงกับสัดส่วนที่ต้องการจะให้เป็นตามเกณฑ์ ของความเท่าเทียมกันโดยสมบูรณ์

ดัชนีของโอกาสในการเข้าเรียน

$$= \frac{\text{จำนวนร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามอาชีพ}}{\text{จำนวนร้อยละของประชากรที่ประกอบอาชีพทั้งหมดจำแนกตามอาชีพ}}$$

3) อัตราส่วนความแตกต่าง (The Discrepancy Ratio) เป็นการนำค่าสถิติของ ตัวบ่งชี้แต่ละตัวมา กำหนดค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 โดยกำหนดให้ค่า 0 ชี้ให้เห็นถึงการไม่มีความ แตกต่างกันหรือมีความเท่าเทียมกัน และค่า 1 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่มาก ซึ่งหมายถึง ความไม่เสมอภาคและไม่เท่าเทียมกันอย่างมา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางการศึกษา

แม้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษาจะเป็นนโยบายสำคัญในการจัดการศึกษาของ ไทยมาไม่น้อยกว่า 20 ปี เป็นนโยบายที่ปรากฏทั้งในรัฐธรรมนูญ แผนการศึกษาแห่งชาติ และ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติมาตลอด แต่ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของไทยปรากฏ ชัดเจนเรื่อยมา เช่นเดียวกันกับปัญหาเรื่องความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ ในช่วงแรก มีงานวิจัย 2 เรื่อง คือ เรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ ในปี 2511 กับเรื่อง การศึกษาวิถีทางและโอกาสทางการศึกษาของ ประชาชน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในปี 2518 ในงานวิจัยเล่มแรกซึ่งศึกษา

จากเด็กในระดับประถมต้น พบว่า ไม่มีความเสมอภาคในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น และการเรียนต่อชั้นประถมศึกษาตอนปลายในภูมิภาคและจังหวัดต่างๆ ไม่มีความเสมอภาคในการจัดบริการทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในแต่ละภูมิภาคและแต่ละโรงเรียนประเภทต่างๆ โดยเฉพาะ โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (โรงเรียนประชาบาล) นอกจากนี้ยัง ไม่มีความเสมอภาคในการพัฒนาความรู้และความสามารถทางการเรียนของนักเรียนอีกด้วย ส่วนในงานวิจัยเล่มหลังของกรมวิชาการในส่วนที่เกี่ยวกับโอกาสการเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา พบว่าการมัธยมศึกษาของประเทศไทยเป็นไปเพื่อคนส่วนน้อย และจัดขึ้นเพื่อนักเรียนที่มีระดับปัญญาสูงพอสมควร โอกาสที่นักเรียนประถมจะได้เรียนต่อมีน้อย เพราะจำนวนโรงเรียนมีจำกัด ทำให้โรงเรียนราษฎร์มีบทบาทมาก และรัฐจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือโรงเรียนราษฎร์เหล่านี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับครู ซึ่งพบว่า จำนวนครูและวุฒิครูในโรงเรียนส่วนภูมิกษาน้อยกว่าในส่วนกลาง คุณภาพของโรงเรียนก็ด้อยกว่า และมีโรงเรียนมัธยมระดับตำบลน้อยมาก การบริหารงานมัธยมศึกษายังโยงอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางมากเกินไปและหลักสูตรเก่าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองน้อย ข้อสุดท้ายคือ งบประมาณการมัธยมศึกษาซึ่งได้รับน้อยและยังมีความเหลื่อมล้ำมากในการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนต่างๆ โดยเฉพาะในส่วนกลางและส่วนภูมิกษาน

Tan และ Naiyavitit (1984 อ้างถึงใน สุมาลี ปีตยานนท์ 2539 : 108-109) ได้ศึกษาถึงความรุนแรงของความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย และศึกษาว่าความไม่เท่าเทียมเพิ่มขึ้นอย่างไรในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าข้อจำกัดทางด้านฐานะการเงิน ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสเลือกการศึกษาของเด็กในวัยเรียนจากครอบครัวที่แตกต่างกันทางฐานะเศรษฐกิจและสังคมและถิ่นที่อยู่ จำแนกตามชนบทและตัวเมือง มีอิทธิพล อย่างมากที่สุดต่อการเข้าเรียนของเด็ก โดยค่าความน่าจะเป็นของการเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษา และระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษา สำหรับเด็กที่อยู่ในกลุ่ม “ฐานะลำบาก” ได้แก่เด็กซึ่งมีบิดามีรายได้ต่ำที่สุด บิดามีการศึกษาต่ำ มีพี่น้องจำนวนมากที่สุด และอาศัยอยู่ในชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเท่ากับ 0.71, 0.53, 0.14 และ 0.20 ตามลำดับ สำหรับเด็กในกลุ่ม “ฐานะดี” คือเด็กที่บิดามีรายได้เกินกว่า 100,000 บาทต่อปี บิดามีการศึกษาดั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไป มีพี่หรือน้องเพียงคนเดียวและอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ค่าความน่าจะเป็นของการเข้าเรียนเท่ากับ 0.98, 0.99, 0.97 และ 0.56 ตามลำดับ (ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์เป็นของปี 2519) ผลของการศึกษาสอดคล้องกับ Gridod (1990 : 39 อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์,

2536 : 22) พบว่า ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาปรากฏชัดเจนในสังคมไทย ความไม่เสมอภาคทางการศึกษามีได้มีสาเหตุมาจากระบบการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เหลื่อมล้ำแตกต่างกันของผู้ปกครองและชุมชนต่างๆ มีอิทธิพลยิ่งต่อความไม่เสมอภาคทางการศึกษา เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นตัวกำหนดการเลือกโรงเรียนให้แก่บุตรหลาน เมื่อสภาพทางเศรษฐกิจแตกต่างกันจึงทำให้โอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันแตกต่างกันไปด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2518) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา : ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา พบว่าโอกาสทางการศึกษาในระดับประถมศึกษา ยังมีความเหลื่อมล้ำทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และในปี พ.ศ. 2522 วิเคราะห์การกระจายของโอกาสการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ทั้งตอนต้นและตอนปลายในแต่ละภูมิภาค เพราะเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการศึกษา เนื่องจากระดับมัธยมศึกษาเป็นการเตรียมแรงงานกึ่งฝีมือ และแรงงานฝีมือให้กับสังคม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชีวิต บุคคลและผลประโยชน์ของรัฐมาก ในการวิจัยได้แบ่งออกตามภาคภูมิศาสตร์เพื่อจะศึกษาการกระจายของโอกาสการเข้าศึกษาในระดับทั้งสองในแต่ละภูมิภาค จำแนกตามอาชีพบิดาหรือมารดา เปรียบเทียบระหว่างภาคต่างๆ โดยใช้อาชีพของบิดามารดาเป็นดัชนีของโอกาส เพราะสามารถใช้เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวแปรเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้ดี และที่สำคัญก็คือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ฉะนั้นการที่เด็กจะมีโอกาสได้เรียนต่อหรือไม่ในระดับนี้ สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของบิดามารดาย่อมจะเป็นตัวดัชนีที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง วิธีการที่ใช้เปรียบเทียบประกอบด้วยดัชนีของโอกาส (opportunity index) อัตราส่วนนักเรียนต่อจำนวนประชากร และ ลอเรนซ์เคิร์ฟ (Lorenz Curve) หมายความว่า โอกาสในการเข้าศึกษาต่อในชั้น ม.ศ. 4 ของนักเรียนที่บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกันมีไม่เท่ากัน และเช่นเดียวกันในระดับ ม.ศ.1 คือ เด็กที่บิดามารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีโอกาสการเรียนต่อน้อยกว่านักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพนักธุรกิจ อุตสาหกรรม เสมียนลูกจ้าง ข้าราชการชั้นประทวน อาชีพชั้นสูง และพ่อค้า เจ้าของร้านค้า ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า สถานะทางเศรษฐกิจสังคมทางครอบครัวของนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นักเรียนได้หรือไม่ได้เรียนต่อ และความเป็นธรรมในการกระจายของโอกาสเข้าเรียนต่อ ม.ศ. 4 ในภาคต่างๆ ของประเทศไทย แตกต่างไปจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่มากนัก กล่าวคือ ภาคใต้จะมีการกระจายของโอกาสเข้าเรียนต่อได้เป็นธรรมมากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงเป็นลำดับ

ที่สอง รองลงมาเป็นภาคเหนือ และยังคงมีการกระจายของโอกาสเรียนต่อไม่เป็นธรรมมากที่สุด ในภาคกลางเหมือนเดิม

เสนห์ จามริก (2523 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2524 : 23) ได้ชี้ให้เห็นถึงความไม่เสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาอันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายพัฒนาที่สร้างความไม่เสมอภาคทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ที่นำมาสู่ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของระบบการศึกษาตั้งแต่ระดับประถม มัธยมโดยตรงและมีผลกระทบต่อระบบอุดมศึกษาในท้ายที่สุด ลักษณะความไม่เสมอภาคทางการศึกษาเกิดขึ้นโดยลำดับ ดังนี้

1. ปัญหาด้านระบบการศึกษา เนื่องจากรัฐมีนโยบายบริหารการศึกษาแบบรัฐราชการ ซึ่งเน้นการพัฒนาเขตชุมชนก่อนจึงมีนโยบายไม่เท่าเทียมกันในการสนับสนุนการศึกษา ดังนั้น สภาพโรงเรียนในชนบทกับในเมือง หรือในต่างจังหวัดกับกรุงเทพฯ จึงต่างกัน ในคุณภาพ วัสดุครุภัณฑ์ ส่วนครูต่อนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ความเหลื่อมล้ำนี้สัมพันธ์กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น อาชีพของมารดาบิดา และรายได้ต่อหัวในภูมิกษณนั้น

2. ปัญหาด้านหลักสูตร เนื่องจากรัฐต้องการพัฒนากำลังคน หลักสูตรจึงไม่สัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน การศึกษาจึงอยู่ในลักษณะต้องเรียนต่อไปเรื่อย ๆ จึงจะมีความรู้ครบถ้วน หลักสูตรลักษณะนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานฝีมือและช่างระดับกลางในชนบท เพราะระดับการศึกษาขั้นสูงสุดเช่นระดับอุดมศึกษาไม่เอื้ออำนวยให้ผู้สำเร็จการศึกษากลับไปใช้ชีวิตในชนบท เพราะเนื้อหาหลักสูตรไม่สัมพันธ์กับงาน

3. ปัญหาด้านโอกาสในการศึกษาต่อมัธยม โอกาสในการศึกษาต่อมัธยมนั้นพบว่าเนื่องจากอัตราการสอบไล่ได้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดในเขตชนบทนั้นต่ำสุดและการตกซ้ำชั้นสูง และได้งบประมาณต่อหัวต่ำ รายได้ของครอบครัวต่ำ ส่วนมากร้อยละ 80 ของประชากรในชนบทเป็นเกษตรกรและสามารถสอบเข้าเรียนมัธยมได้เพียงร้อยละ 8 เท่านั้น (สถิติปี 2510-2517) และประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือศึกษาต่อน้อยที่สุด

4. ปัญหาการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ส่วนใหญ่ก็จะเป็นนักศึกษาที่คัดเลือกมาจากระดับมัธยมซึ่งเป็นกลุ่มที่ถูกคัดเลือกมาด้วยระบบการศึกษาที่ไม่เสมอภาคกัน ถึงแม้จะมีการสอบเข้ามหาวิทยาลัย แต่ก็เป็นการคัดเลือกเพื่อความเสมอภาคของเด็กในเมืองเท่านั้น

5. ปัญหาในตัวระบบวิชา กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์ได้รับการสนับสนุนงบประมาณมากกว่ากลุ่มสังคมศาสตร์ตามนโยบายพัฒนาการศึกษา

สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2525 : 5-17) วิเคราะห์นโยบายการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ซึ่งให้เห็นประเด็นสำคัญที่ควรวิจารณ์ก็คือปัญหาในเรื่องความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาซึ่งจะมีผลกระทบอย่างมากต่อฐานะอาชีพและทางก้าวหน้าในชีวิต ตลอดจนสถานภาพที่สัมพันธ์กันในทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ถ้าถือเกณฑ์จบการศึกษามัธยมตอนต้นว่าเป็นพื้นฐานจำเป็นต่อบุคคลที่จะสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองในการดำรงชีวิตต่อไปในสังคมแล้ว ก็เป็นที่เห็นเด่นชัดว่านโยบายความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาในระดับมัธยมยังไม่เกิดผล สาเหตุอาจเป็นด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาคต่างๆ มีความเหลื่อมล้ำกันอยู่มาก โดยเฉพาะสภาพเศรษฐกิจและสังคมของในเมืองและชนบท ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อทั้งในระดับมัธยมตอนต้นและมัธยมตอนปลายในภูมิภาคต่างๆ โดยจำแนกปัจจัยแวดล้อมในด้านลักษณะ ประเภทโรงเรียน และในด้านสถานภาพเฉพาะตัวของนักเรียนเอง พบว่าปัจจัยแวดล้อมทางด้านส่วนตัวของนักเรียน โดยเฉพาะลักษณะอาชีพ และสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดามารดาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสำคัญต่อโอกาสการศึกษาต่อระดับมัธยมตอนต้นและตอนปลาย สาเหตุอีกประการคือ การจัดตั้งโรงเรียนมัธยมทั้งในระดับอำเภอและตำบลไม่ได้สนองหลักการกระจายความเสมอภาคของรัฐบาล โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามนโยบายการขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลต่างๆ จัดตั้งขึ้น ณ ท้องถิ่นที่มีสภาพความพร้อมตามเกณฑ์ซึ่งกำหนดขอจัดตั้งโรงเรียนก็สามารถจัดตั้ง ณ ที่นั้นๆ ได้ เป็นผลให้ท้องถิ่นที่เจริญแล้วซึ่งมีอัตราการเรียนต่อสูงอยู่แล้วโรงเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีปัจจัยตามกำหนดก็จัดตั้งไม่ได้ ทำให้โอกาสการเรียนต่อของนักเรียนในท้องถิ่นแตกต่างกันมาก

อัจฉนา วัฒนานุกิจ (2526 อ้างถึงใน สุมาลี ปิตยานนท์, 2539 : 108) วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพมหานครและภูมิภาคอื่น ให้ข้อสรุปคล้ายคลึงกันคือ ความพยายามของรัฐที่จะกระจายการศึกษาไปยังส่วนต่างๆ ทั่วประเทศยังมีความสำเร็จน้อย ยกเว้นการศึกษาระดับประถมศึกษา และการกระจายการศึกษาดังกล่าวยังแตกต่างกันอยู่มากในด้านคุณภาพการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นวุฒิของครู อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู 1 คน อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียนและอื่นๆ สิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญในโอกาสการศึกษาต่อของนักเรียนในระดับต่างๆ โดยปัญหาความไม่เสมอภาคในการกระจายนั้นส่วน

ใหญ่เป็นผลเนื่องมาจากการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และระบบการศึกษาอยู่มาก อาทิ การที่รัฐจัดการชั้นอุดมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ ทั้งๆ ที่อัตราผลตอบแทนของการศึกษาประเภทนี้ต่อสังคมค่อนข้างต่ำ เท่ากับกรุงเทพฯ ได้จัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ถึงประมาณร้อยละ 13 ของจำนวนงบประมาณทางการศึกษาในปี 2525 และผลจากการจัดสรรทรัพยากรเช่นว่านี้ ทำให้กรุงเทพฯ จัดสรรทรัพยากรและขยายตัวเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีต้นทุนคือ ทรัพยากรที่จะถูกใช้ไปในการพัฒนาส่วนภูมิภาค

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้ติดตามผลการพัฒนาการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา นับตั้งแต่ได้มีแนวปฏิรูปการศึกษา รัฐได้กำหนดนโยบายกำหนดโครงการและดำเนินงานต่างๆ เพื่อสร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคในคุณภาพของการศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดนโยบายต่างๆ ซึ่งสอดคล้องและต่อเนื่องกับแนวปฏิรูปการศึกษา และมีผลอย่างมากในทางปฏิบัติ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ผลเป็น ดังนี้

ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา

1. เด็กยังขาดโอกาสในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาอีกประมาณร้อยละ 3 ของประชากรในกลุ่มอายุ

แม้ว่ารัฐสามารถขยายการศึกษาภาคบังคับและจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาได้ครบทุกตำบลของประเทศไทย และสามารถจัดการศึกษาได้ครอบคลุมประชากรวัยเรียนในกลุ่มอายุ 6-11 ปี ถึงประมาณร้อยละ 97 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนมีน้อยมากคือเพียงประมาณร้อยละ 3 ของประชากรในกลุ่มอายุเท่านั้น แต่เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษาในระดับนี้ให้กับเด็กทุกคน เด็กที่ยังไม่ได้เข้าเรียนเป็นเด็กที่อยู่ในชนบทที่มีการคมนาคมไม่สะดวก มีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างออกไป เด็กพิการ และเด็กในชุมชนแออัด

2. เด็กเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาน้อยเมื่อเทียบกับประชากรในกลุ่มอายุ และอัตราการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนต้นมีแนวโน้มลดลง

แม้ว่ารัฐสามารถขยายบริการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ครบทุกอำเภอและตำบลใหญ่ ทำให้รัฐสามารถกระจายบริการโรงเรียนมัธยมศึกษาไปสู่ชนบท แต่เมื่อพิจารณาโอกาสทางการศึกษาแล้ว ปรากฏว่ามีประชากรกลุ่มอายุ 13-18 ปี ที่เข้ารับการศึกษาระดับนี้เพียงประมาณร้อยละ 30 ของประชากรในกลุ่มอายุนอกจากนั้นอัตราการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1) มีแนวโน้มลดลง ในปัจจุบันอัตราการเรียนต่อมีเพียงประมาณร้อยละ 43 และเมื่อพิจารณาภาคภูมิศาสตร์แล้ว อัตราการเรียนต่อยังมีแนวโน้มความเหลื่อมล้ำมากขึ้น ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีอัตราการเรียนต่อถึงประมาณร้อยละ 93 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียงร้อยละ 28 การที่อัตราการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนต้นต่ำเป็นผลจากฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของครอบครัวเป็นประการสำคัญ

ความเสมอภาคในคุณภาพของการศึกษา

1. นักเรียนในระดับประถมศึกษายังมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ไม่น่าพอใจ นอกจากนี้อัตราการตกซ้ำชั้นยังอยู่ในเกณฑ์สูงโดยเฉลี่ยร้อยละ 5 และยังมีอัตราการออกกลางคันโดยเฉลี่ยร้อยละ 3 ของแต่ละชั้นเรียน
2. นักเรียนในระดับมัธยมศึกษายังมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงโดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ และยังมีความแตกต่างของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระหว่างเขตการศึกษาและระหว่างจังหวัดต่างๆ ในเขตการศึกษาเดียวกัน โดยนักเรียนในส่วนกลางได้คะแนนสูงกว่านักเรียนในส่วนภูมิภาค และโรงเรียนในเมืองมีคุณภาพดีกว่าโรงเรียนที่อยู่นอกเมือง

เฉลิมชัย รัตนประยูร (2535) วิจัยความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ได้ข้อค้นพบ ดังนี้

1. ความเสมอภาคในเรื่องโอกาสในการเข้ารับการศึกษ สรุปลได้ว่ารัฐได้พยายามอย่างยิ่งในการที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และครอบคลุมกลุ่มประชากร ครอบคลุมพื้นที่ ทำให้อัตราการเรียนต่อสูงขึ้น อัตราผู้รู้หนังสือสูงขึ้น แต่ถ้าจัดอันดับเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ที่พัฒนาแล้วยังมีน้อยมากโดยเฉพาะอัตราการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

2. ความเสมอภาคในเรื่องของคุณภาพการศึกษา รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมมาโดยตลอดทั้งในเรื่องเปลี่ยนแปลงระบบการวัดผลประเมินผล เพื่อจัดอันดับเพื่อพัฒนาการศึกษาจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในโครงการต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดทั้งนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ เพื่อนำมาสู่การพัฒนาการบริหารและการจัดการ สำหรับการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารและหรือสื่อผสมมาใช้นั้นประเทศไทยยังมีสภาพการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศน้อยมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2534: 51) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาหรือการพัฒนาครูประเทศไทย จัดอันดับที่ 76 ใน 174 ประเทศของโลก และคุณภาพการศึกษาในเมืองหลวง และต่างจังหวัดในเขตเมือง และเขตชนบทแตกต่างกัน

3. ความเสมอภาคในเรื่องของการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษาในปี พ.ศ.2541-2543 ได้มีการลงทุนการศึกษาในภาครัฐ ประมาณร้อยละ 25 ของงบประมาณทั้งหมด และมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 4.8 ของ GNP ซึ่งมากกว่าประเทศสิงคโปร์ และประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของรัฐต่อ GNP ไม่ถึงร้อยละ 4 นอกจากนี้ยังพบว่าความเสมอภาคในการลงทุนของรัฐอาจมีผลต่อความเสมอภาคโดยส่วนรวมมากกว่าการลงทุนของเทศบาล การเพิ่มอัตราการลงทุนก็นำไปสู่ความไม่เสมอภาคมากยิ่งขึ้น และยังพบว่าความเสมอภาคของการลงทุนการศึกษาของโรงเรียนในเขตเมืองมากกว่าโรงเรียนนอกเขตเมือง

สรุปได้ว่าความเสมอภาคในการลงทุนทางการศึกษาของไทยอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ผลผลิตออกมาในแง่ของการแข่งขันกับนานาชาติในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ยังอยู่ในอันดับที่ต่ำไม่สอดคล้องกับการลงทุนทางการศึกษา น่าจะต้องพิจารณาถึงวิธีการบริหารและการจัดการ

ในปี พ.ศ. 2535 ทบวงมหาวิทยาลัย ได้วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยใช้ข้อมูล ปี 2534 พบว่าความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาเมื่อพิจารณาจากปัจจัยเรื่อง เพศชายมีโอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษามากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย ซึ่งเป็นไปตามสภาพทั่วไปของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หากพิจารณาจากปัจจัยเรื่อง "อาชีพ" ของบิดามารดาผู้ปกครอง จะเห็นว่าระบบอุดมศึกษาทั้งหมดสามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย (นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) ได้ค่อนข้างเสมอภาค แต่ในขณะเดียวกันถ้าวิเคราะห์ถึงความแตกต่างในระดับอุดมศึกษาแล้วจะพบว่า ระดับความเสมอภาคจะลดลงเล็กน้อย เมื่อพิจารณาเฉพาะระดับปริญญาตรีเมื่อเปรียบเทียบกับระดับต่ำกว่า

ปริญญาตรี หรือสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเปรียบเทียบกับในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับเมื่อเปรียบเทียบกับประเภทไม่จำกัดรับ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเมื่อเปรียบเทียบกับของรัฐ เป็นต้น

วีระชาติ นิ่มอนงค์ (2545) วิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย เพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของพระภิกษุสามเณรและแม่ชีในประเทศไทย โดยอาศัยแนวความคิดและทฤษฎีเรื่องความเสมอภาคและความต้องการทางการศึกษาของนักคิดทางการศึกษาทั่วไป และทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะกรณีของพระธรรมปิฎก (ประยูรค์ ปยุตโต)

ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาของสงฆ์มีความไม่เสมอภาคใน 2 ประเด็นหลัก คือ 1 ด้านงบประมาณ และ 2 ด้านหลักสูตรหรือระบบการศึกษา ปัญหาทั้งสองนี้สัมพันธ์กัน กล่าวคือ คณะสงฆ์จัดการศึกษาหลายระบบและให้ความสำคัญต่างกัน จึงเป็นที่มาของการได้งบประมาณน้อย ปัญหาความไม่เสมอภาคทั้งสองนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคด้านอื่นอีก เช่น การเรียนการสอนด้วยคุณภาพ ขาดครูที่มีคุณภาพ ขาดอาคารเรียน และอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ เป็นต้น

ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุ 8 ประการที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคด้านการศึกษาของพระภิกษุสามเณร ตามลำดับความสำคัญทางสถิติ คือ 1. ปัญหานโยบายการปกครองและการจัดการศึกษาที่ขาดแผนการศึกษา 2. ปัญหาระบบการศึกษาที่หลากหลาย 3. ปัญหาคณะสงฆ์และรัฐสนับสนุนการศึกษาที่ไม่ทั่วถึง 4. ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์และแนะแนวระบบการศึกษา 5. ปัญหาไม่มีบูรณาการในด้านหลักสูตร 6. ปัญหาการลาสิกขาของพระภิกษุสามเณร 7. ปัญหาการเลือกสนับสนุนระบบการศึกษาเพราะสมณศักดิ์ 8. ปัญหาทางวัดต้นสังกัดหรือเจ้าอาวาสไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา

ตอนที่ 2 แนวคิด และงานวิจัยเกี่ยวกับการกระจายรายได้

2.6 ความหมายของการกระจายรายได้

ความหมายของการกระจายรายได้แบ่งได้เป็น 2 นัยยะ คือ

2.6.1 การกระจายรายได้สัมบูรณ์ (absolute income distribution) หมายถึง การคำนวณหาระดับรายได้ที่เพียงพอที่จะซื้ออาหารเพื่อดำรงชีพขั้นต่ำ เรียกว่า ระดับความยากจน หรือเส้นความยากจน (Poverty Line) และหาจำนวนประชากรที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า และสูงกว่าเส้นความยากจน ถ้าสัดส่วนของประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนลดลง เมื่อระดับรายได้เฉลี่ยของประชากรสูงขึ้น กล่าวได้ว่าการกระจายรายได้สัมบูรณ์ของประเทศดีขึ้น

โดยที่การกระจายรายได้สัมบูรณ์มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการคำนึงถึงสารอาหารที่คนจะได้รับในการดำรงชีพขั้นต่ำ ซึ่งมีนักโภชนาการเป็นผู้ที่กำหนดและนักโภชนาการแต่ละคนอาจจะกำหนดระดับสารอาหารขั้นต่ำเพื่อการดำรงชีพต่างกัน แม้ว่าจะได้มีการปรับปรุงแนวคิดดังกล่าวโดยมีการคำนึงถึงความจำเป็นพื้นฐานอื่น ๆ แต่แนวคิดที่เกี่ยวกับระดับความยากจนยังไม่ชัดเจนว่าจะยอมรับได้เพียงใด ต่อมาเมื่อถึงยุคข่าวสารไร้พรมแดน (Globalization) ได้มีผู้เสนอว่า การกำหนดระดับภาวะความยากจนควรจะได้จากความเห็นของคนส่วนใหญ่ เนื่องจากความจำเป็นในการครองชีพของคนในแต่ละสังคมอาจจะต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแนวคิดดังกล่าวทำได้ยาก

2.1.2 การกระจายรายได้สัมพัทธ์ (relative income distribution) หมายถึง ความแตกต่างของระดับรายได้ที่ประชากรแต่ละคน หรือแต่ละครัวเรือนในสังคมได้รับ ถ้าระดับรายได้อ้างอิงมีความแตกต่างกันมาก แสดงว่า มีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มาก ถ้าทุกคนหรือทุกครัวเรือนมีระดับรายได้เท่ากัน แสดงว่า มีความเท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ แต่ถ้าในสังคมมีผู้มีรายได้เพียงคนเดียวหรือครอบครัวเดียว ในขณะที่คนอื่น ๆ หรือครอบครัวอื่นไม่มีรายได้เลย แสดงว่ามีความไม่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์

ดังนั้น แนวคิดการกระจายรายได้สัมพัทธ์ ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เรียกว่าความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้หรือความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ซึ่งแสดงการเปรียบเทียบ

รายได้ของคนในสังคมเดียวกัน โดยไม่ต้องมีการกำหนดระดับในการเปรียบเทียบ น่าจะแสดงถึงระดับความเป็นอยู่ของประชากรได้ดีกว่าการกระจายรายได้สัมบูรณ์

ในวิทยานิพนธ์นี้จะใช้การกระจายรายได้ในความหมายของการกระจายรายได้สัมพัทธ์ (relative income distribution)

2.7 ความสำคัญของการกระจายรายได้

ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยมุ่งไปที่การเพิ่มผลผลิตประชาชาติมวลรวม (Gross National Product : GNP) เป็นส่วนใหญ่ คือมุ่งที่จะเพิ่มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเชื่อว่าการขยายการผลิตจะนำไปสู่การขยายตัวของโอกาสในการทำงาน เมื่อมีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ในที่สุดจะทำให้ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้สูงขึ้นจะมีฐานะและความกินดีอยู่ดีขึ้น แต่ประสบการณ์ในการพัฒนาของหลายประเทศบอกให้ทราบว่าผลของการพัฒนาในแต่ละประเทศจะมีการกระจายรายได้ไปยังบุคคลต่างๆ ไม่เท่าเทียมกัน การใช้รายได้ต่อบุคคลเป็นเครื่องมือในการวัดความกินดีอยู่ดีของประชากร จึงเป็นมาตรการที่ยังไม่สมบูรณ์นัก ควรที่จะมุ่งไปถึงการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมด้วย ถ้าประเทศมีรายได้สูงขึ้น แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นตกอยู่กับกลุ่มคนเพียงไม่กี่คน คนส่วนใหญ่ยังมีรายได้เท่าเดิมและยังยากจนอยู่ ถึงแม้รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลจะสูงขึ้นก็ไม่มีประโยชน์เท่าใดนัก ดังนั้นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาประเทศนอกจากจะเน้นถึงการเพิ่มรายได้ของบุคคลแล้วยังได้เน้นถึงการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันอีกด้วย

2.8 ประเภทและลักษณะของการกระจายรายได้

2.8.1 ประเภทของการกระจายรายได้ ได้แบ่งวิธีการศึกษาการกระจายรายได้ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) การกระจายรายได้ตามปัจจัยการผลิตหรือหน้าที่ในการผลิต (the functional distribution of income, or factor prices) หมายถึง การแบ่งรายได้ตามเจ้าของปัจจัยการผลิต คือส่วนของเจ้าของที่ดิน เจ้าของแรงงาน เจ้าของทุน และผู้ประกอบการ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ว่ารายได้จะถูกจัดสรรไปสู่เจ้าของปัจจัยการผลิตภายใต้กลไกตลาด ซึ่งสมมติว่ารากฐานของปัจจัยการผลิตทั้งหมดขึ้นกับอุปสงค์และอุปทานในตลาดปัจจัยการผลิตที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้ราคาของปัจจัยการผลิตเท่ากับผลิตผลส่วนเพิ่ม

(marginal product) และปัจจัยการผลิตชนิดเดียวกันจะมีราคาเท่ากัน ทฤษฎีนี้จึงไม่พียงนำเอาความแตกต่างของราคาปัจจัยการผลิตที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากมีผลผลิตภาพเพิ่ม (marginal product) มาพิจารณาผลของความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตลาดปัจจัยการผลิตในประเทศต่าง ๆ ล้วนมีการแข่งขันอย่างไม่สมบูรณ์ทำให้ปัจจัยการผลิตชนิดเดียวกันมีราคาแตกต่างกันได้ ดังนั้น จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการกระจายรายได้ตามปัจจัยการผลิตหรือหน้าที่ในการผลิต

2) การกระจายรายได้ตามขนาดของรายได้ หรือการกระจายรายได้ส่วนบุคคล (the size distribution of income, or personal distribution) หมายถึง การกระจายของประชากรผู้มีรายได้ในกลุ่มรายได้ต่าง ๆ เรียงตามขนาดรายได้ การกระจายรายได้ตามขนาดสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทแรก อธิบายว่า การกระจายรายได้เป็นกระบวนการที่เกิดจากความไม่แน่นอน (stochastic process) ประเภทที่สอง อธิบายถึงการกระจายรายได้ใน ความหมายของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากร เช่น ความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ภูมิภาคและการกระจายความมั่งคั่ง เป็นต้น

การกระจายรายได้ ประเภทแรกจะสัมพันธ์กับการกำหนดรายได้ระหว่างปัจจัยการผลิตชนิดต่างๆ แต่ในการศึกษาถึงผลนโยบายเศรษฐกิจที่มีต่อการกระจายรายได้นั้น การนำเสนอการกระจายรายได้ในรูปแบบดังกล่าว อาจมีข้อบกพร่อง คือ บุคคลบางคนอาจได้รับรายได้จากหลายทางทั้งในรูปค่าจ้าง ดอกเบี้ย ค่าเช่า และกำไร พร้อมๆ กัน ซึ่งไม่สามารถแสดงได้โดยการกระจายรายได้ในรูปแบบนี้

สำหรับการกระจายรายได้ตามขนาดของรายได้นั้นมีความสำคัญมากขึ้นในการศึกษาการกระจายรายได้เพราะเป็นการกระจายความถี่ทางสถิติของจำนวนผู้มีรายได้ในกลุ่มรายได้กลุ่มต่างๆ เรียงตามขนาดของรายได้ การนำเสนอในรูปแบบนี้เป็นการแสดงถึงรายได้รวมทั้งหมดที่แต่ละบุคคลได้รับ โดยใช้บุคคลหรือครัวเรือนเป็นหน่วยในการศึกษาและเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของรายได้ว่ากลุ่มบุคคลได้รับรายได้มากน้อยแตกต่างกันเพียงไร ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการวางนโยบายทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในการเลือกกลุ่มเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องมากกว่าการพิจารณาผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต

2.9 แนวคิดของการกระจายรายได้

ความเหลื่อมล้ำของรายได้เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของประเทศต่างๆ ทุกประเทศ ทั้งนี้เพราะถ้ากลุ่มบุคคลบางกลุ่มในประเทศมีรายได้มากกว่าคนอื่นๆ อำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจก็จะตกอยู่กับบุคคลส่วนนี้ กลุ่มคนที่มีรายได้สูงมักจะมีโอกาสเพิ่มพูนรายได้ให้กับตนให้สูงยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำจะมีโอกาสที่จะเพิ่มพูนรายได้ให้กับตนเองได้น้อยมากจนเกิดเป็นปัญหาขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มีทั้งแนวความคิดที่สนับสนุนและคัดค้าน ดังนี้

2.9.1 แนวความคิดที่สนับสนุนความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ พวกที่สนับสนุนแนวความคิดเรื่องความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ เห็นว่าการปล่อยให้บุคคลในสังคมมีรายได้แตกต่างกันย่อมจะเกิดผลดีทางเศรษฐกิจ ดังนี้ (อ้างถึงใน จรินทร์ เทศวานิช, 2523 : 104-107)

1) เป็นการส่งเสริมและจูงใจในการทำงาน การที่บุคคลต่างๆ ทำงานแล้วได้รับผลตอบแทนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยตามความสามารถ ความคิดริเริ่ม ความอดทนและความมานะพยายาม ก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้มีการทำงานเพิ่มมากขึ้น เพราะยังทำมางยังได้รับรายได้สูงขึ้น ผลที่ตามมาคือผลผลิตของประเทศจะเพิ่มมากขึ้น แต่ถ้าให้คนทุกคนในประเทศมีรายได้เท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงปริมาณงาน ความรู้ความสามารถแล้ว จะทำให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถหมดกำลังใจในการทำงาน เพราะงานที่ทำได้ไปเฉลี่ยให้กับคนที่มีรายได้น้อยกว่าด้วย นอกจากนั้นงานที่ยากลำบากและต้องการความรับผิดชอบมากก็คงจะไม่มีใครอยากทำ

2) เป็นการส่งเสริมให้มีการออมทรัพย์และการสะสมทุนในประเทศมากขึ้น การที่สนับสนุนให้มีระดับรายได้ต่างกันจะช่วยให้กลุ่มบุคคลบางกลุ่มมีรายได้สูงขึ้น เมื่อมีรายได้สูงขึ้นก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มีการออมทรัพย์และการสะสมทุนเพิ่มขึ้น ถ้ามีการจัดระดับรายได้ใหม่โดยให้ทุกคนมีรายได้เท่าเทียมกัน จะทำให้ระดับการออมทรัพย์ของประชากรในประเทศลดลง

2.9.2 แนวความคิดที่คัดค้านความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ นักเศรษฐศาสตร์ที่อธิบายถึงผลของความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านลบหรือคัดค้าน แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2544 : 181-184)

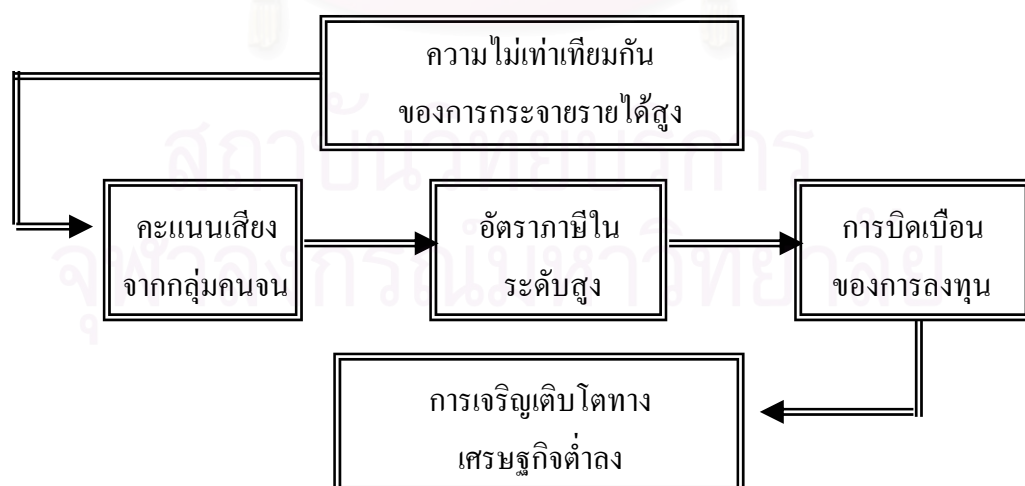
กลุ่มแรกอธิบายว่า ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเชิงช้าลง โดยอธิบายผ่านกลไกของตลาดทุนและตลาดสินค้า กลุ่มที่ 2 อธิบายความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน โดยผ่านความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม และกลุ่มที่ 3 อธิบายความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน โดยใช้แนวคิดของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมือง

นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มแรก Galor and Zeira (1993), Aghion and Bolton (1997), Ferreira (1996) และ Barro (1999) เชื่อว่า คนยากจนจะไม่มีโอกาสเช่นเดียวกับคนที่ร่ำรวยในสังคม ในการเข้าสู่กระบวนการผลิต และไม่สามารถใช้ศักยภาพของตัวเองไปเพื่อการผลิตได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะปัจจัยหลายประการคือ ประการแรก มีการศึกษาในระดับต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษาและการฝึกฝนความชำนาญเฉพาะอย่างเช่นเดียวกับกลุ่มคนที่ร่ำรวย ประการที่ 2 ไม่มีโอกาสได้รับเงินกู้หรือสินเชื่อที่เหมาะสมต่อการผลิต ทำให้ไม่สามารถเริ่มต้นก่อตั้งธุรกิจของตัวเอง หรือประกอบการเกษตร หรือทำการค้าที่ตัวเองถนัดและมีความคิดริเริ่มได้ ทั้งนี้เพราะไม่มีที่ดินหรือทรัพย์สินไปประกันเงินกู้ หรือเงินที่กู้มาไม่ได้รับการแนะนำติดตาม และประเมินผลอย่างถูกต้อง โอกาสที่จะล้มเหลวจึงมีมาก และจะยังคงยากจนอยู่ต่อไป ในขณะที่คนรวยจะไม่นำเงินไปลงทุนทางการผลิตที่ดีที่สุด การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศย่อมถูกกระทบกระเทือนอย่างแน่นอน ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ จึงทำให้ประสิทธิภาพการผลิตของประเทศลดลง

นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มที่ 2 ซึ่งทำงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในสังคมนั้นรวมถึง Alesina and Perotti (1996), Rodrik (1997), Fajnzylber et. al. (1998) และ Bourguignon (1998) อธิบายว่าความขัดแย้งทางสังคมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ และประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจาก ประการแรก ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ จะทำให้ การเมืองไร้เสถียรภาพ อันจะส่งผลต่อไปให้ไม่สามารถลงทุนได้อย่างเหมาะสมและได้ประโยชน์สูงสุด ประการที่ 2 ความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ จะก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม โดยที่จะทำให้กลุ่มคนที่ร่ำรวย และมีอำนาจต่อรองทางการเมืองสูง บิดเบือนหรือผลักภาระ เช่น ในกรณีที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ก็จะผลักภาระไปให้คนจนรับผิดชอบแทน และทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่สามารถปรับตัวในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการใด ๆ ของรัฐที่ออกมาเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ มักจะไม่ค่อยได้ผล เพราะมุ่งปกป้องคนกลุ่มที่ร่ำรวยเสียเป็นส่วนใหญ่ ประการสุดท้าย ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้นั้น จะก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม โดยไปเพิ่มต้นทุนค่าเสียโอกาสให้สูงขึ้น อันเนื่องมาจากความรุนแรง การต่อต้านระหว่างกันเองในทุกระดับชั้น

นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มสุดท้าย (กลุ่มที่สาม) ที่พยายามอธิบายถึงผลกระทบของความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ ที่มีต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในแง่ลบ นั้น จัดได้ว่าเป็นกลุ่มของนักเศรษฐศาสตร์การเมือง ซึ่งรวมถึง Alesina and Rodrik (1994), Bertola (1993) และ Persson and Tabellini (1994) นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้มีความเห็นว่า การกำหนดนโยบายของรัฐนั้น ไม่ได้เกิดจากระบวนการที่รัฐพยายามหาค่าสูงสุดในฟังก์ชันสวัสดิการสังคมแต่อย่างใด แต่เป็นผลมาจากกระบวนการของการต่อรองทางการเมืองในสังคมประชาธิปไตยโดย ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่ง เช่น อัตราภาษีที่รัฐต้องการจะจัดเก็บนั้นจะเป็นไปตามความต้องการของประชากรที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ กรณีของการใช้มาตรการทางการคลัง เช่นภาษีหรือการใช้จ่ายของรัฐเป็นเครื่องมือ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น โดยให้ผู้ที่มียาได้น้อยเสียภาษีในอัตราร้อย และเพิ่มอัตราร้อยขึ้นตามระดับชั้นของรายได้ โดยพรรคการเมืองชูประเด็นดังกล่าวขึ้นเป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้ง ในสังคมที่มีความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้สูง หมายความว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังยากจนนั้น ประชาชนจะออกเสียงให้กับพรรคการเมือง ที่เสนอนโยบายการเก็บภาษีในอัตราสูงตามระดับชั้นของรายได้ มากกว่าพรรคการเมืองที่เสนอนโยบายการเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำ เพราะต้องการที่จะให้รัฐใช้มาตรการให้มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น แต่การเก็บภาษีในอัตราสูงดังกล่าวกลับจะส่งผลให้การลงทุนโดยรวมบิดเบือนไป และจะมีแนวโน้มลดลง ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงในที่สุด ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ แสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลของความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
ที่มา: ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ (2544 : 184)

อย่างไรก็ตาม คำอธิบายดังกล่าวนี้ ยังไม่ได้รับการยืนยันจากการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ เพราะปรากฏว่าจากการใช้ข้อมูลภาคตัดขวางระหว่างประเทศ พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ และอัตราภาษีโดยเฉลี่ยไม่ชัดเจน

แม้ว่าความสัมพันธ์ ระหว่างความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ กับอัตราภาษีโดยเฉลี่ยตามแนวคิดของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองนั้น จะยังไม่ได้รับการยืนยันจากการศึกษาทางเศรษฐมิติ อย่างไรก็ตามฐานข้อมูลที่ได้รับการปรับปรุงให้มีคุณภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันนั้น ได้ยืนยันประเด็นทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญประเด็นหนึ่งว่า ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ที่รวมทรัพย์สินที่ถือครองอยู่ด้วย หรือที่เรียกว่า wealth inequality นั้น มีความสัมพันธ์ที่เป็นลบ กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ข้อสรุปดังกล่าว ได้รับการยืนยันครั้งล่าสุดจากการศึกษาของ Barro (1999 อ้างถึงในชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2544 : 184) ที่แสดงอย่างชัดเจนว่า ในประเทศที่ยากจนนั้น ความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้และการถือครองทรัพย์สิน จะมีความสัมพันธ์ที่เป็นลบ กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะค่อย ๆ จางหายไป เมื่อระดับรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นไปถึงระดับหนึ่งแล้ว

แนวความคิดเรื่องการกระจายรายได้นี้ เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับประเทศทุกประเทศ การที่จะให้ประเทศมีสวัสดิการทางเศรษฐกิจมากน้อยแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับการกระจายรายได้ของคนในประเทศนั้นเป็นสำคัญ ถ้าประเทศใดมีระดับรายได้เฉลี่ยที่กำหนดให้ระดับหนึ่ง และรายได้ที่ว่างถูกแบ่งปันอย่างเสมอภาคแล้ว สวัสดิการทางเศรษฐกิจของสังคมจะสูงกว่าอีกประเทศหนึ่งที่มีระดับรายได้เท่ากัน

2.10 นโยบายและเป้าหมายการกระจายรายได้

จุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจคือการทำให้รายได้ต่อบุคคลในประเทศโดยเฉลี่ยสูงขึ้นและมีการกระจายรายได้ไปยังบุคคลต่างๆอย่างเสมอภาคกันด้วย ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายของการกระจายรายได้ไว้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เป็นต้นไป ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หลัก เพื่อลดช่องว่างในฐานทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่ประชาชน

ให้ลดน้อยลง โดยเร่งให้มีการกระจายรายได้และยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวนาชาวไร่ ผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนคนยากจนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้มั่นคง มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ตลอดจนทั้งเร่งการกระจายความเจริญด้านเศรษฐกิจและการขยายบริการสังคมให้ไปถึงมือประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นชนบทอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น และกำหนดไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) และยังคงเป็นแนวทางหลักของการพัฒนาประเทศ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ที่มุ่งกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้น โดยให้ยึดกลุ่มผู้มีรายได้น้อยทั้งในภูมิภาคและชนบท เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ควรได้รับผลจากการพัฒนาประเทศ

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ไว้ 6 กลุ่มบุคคล คือ กลุ่มเกษตรกรรายจน กลุ่มแรงงานรับจ้างภาคเกษตรกรรม กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพส่วนตัวขนาดเล็กและธุรกิจขนาดย่อม กลุ่มลูกจ้างเอกชนผู้มีรายได้น้อย กลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐ และกลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ โดยมีแนวทางการกระจายรายได้ที่มุ่งเน้นการกระจายทางเศรษฐกิจไปสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อเพิ่มการมีงานทำนอกภาคเกษตร การเน้นการเข้าถึงปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน ทำกิน สินเชื่อ ตลอดจนบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อยกระดับการผลิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ จะเน้นการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายที่จะลดสัดส่วนคนยากจนให้เหลือน้อยกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ (พ.ศ.2539)

อย่างไรก็ตาม หลังจากเสร็จสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) หรือช่วง 3 ทศวรรษของการพัฒนา แม้ว่าสังคมไทยประสบความสำเร็จอย่างดีในการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานะการเงินการคลังมีความมั่นคงและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ ทำให้คนไทยมีรายได้ ฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยตลอด แต่ปรากฏว่าช่องว่างระหว่างรายได้และโอกาสที่ได้รับจากผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจกลับกว้างขึ้นดังในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนที่จะลดช่องว่างการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดและต่ำสุด โดยเน้นกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางลงมาถึงผู้มีรายได้น้อยให้มีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้นบ้าง อย่างน้อยเป็นร้อยละ 50 ของรายได้ประชาชาติ และลดสัดส่วนคนยากจนในประเทศให้เหลือน้อยกว่าร้อยละ 10 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนของการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ทำให้ต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาประเทศใหม่ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถจากฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งและรู้เท่าทันโลกเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน การกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขันในระยะยาว

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) จึงยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เป็นปรัชญานำทางการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่สังคมที่ยึดหลักทางสายกลาง มีความสมดุล รู้จักพอประมาณ อย่างมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก และเสริมสร้างให้เกิดคนดีในสังคมทุกระดับเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถจากฐานรากของสังคมให้เข้มแข็ง และรู้เท่าทันโลกเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน การกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขันในระยะยาว

2.11 การใช้ดัชนีวัดการกระจายรายได้

อมตยา เซน (Sen , 1973 อ้างถึงใน ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2544 : 187-193) ได้แบ่งดัชนีวัดการกระจายรายได้หรือความไม่เท่าเทียมกันของรายได้เป็น 2 ประเภท คือ Positive Measures และ Normative Measures

2.11.1 Positive Measures เป็นดัชนีที่วัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยใช้สถิติเพื่อคำนวณส่วนเบี่ยงเบนของรายได้ และไม่ได้นำเอาแนวคิดสวัสดิการทางสังคมมาใช้อย่างชัดเจน ดัชนีที่ใช้ได้แก่ พิสัย (Range) Relative Mean Deviation Variance Coefficient of Variation Lorenze Curve Gini Coefficient ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาดัชนีวัดความไม่เท่าเทียมของรายได้อื่น ๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ Theil และ Shorrocks และ Kuznets Index แต่ดัชนีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ ดัชนี Gini, Theil และ Shorrocks สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาดัชนีต่างๆ มีดังนี้

1) พิสัย (Range : R)

$$R = Y_{\max} - Y_{\min}$$

วิธีนี้มีข้อด้อยคือ พิจารณาเฉพาะรายได้สูงสุดและต่ำสุดเท่านั้น จึงละเลยค่าอื่น ๆ ของข้อมูล ทำให้ค่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ผิดพลาดได้ง่าย

2) ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยโดยเปรียบเทียบ (Relative Mean Deviation : M)

$$M = \frac{\sum_{i=1}^n |U - Y_i|}{nu}$$

วิธีนี้ให้ความสำคัญกับค่าของข้อมูลอื่น ๆ มากขึ้น แต่ยังมีข้อด้อย คือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้ ในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็อยู่ด้านเดียวกันของรายได้เฉลี่ย จะไม่มีผลให้ค่าส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยโดยเปรียบเทียบเปลี่ยนแปลง

3) ค่าความแปรปรวน (Variance:V)

$$V = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n [Y_i - \bar{Y}]^2$$

วิธีนี้เป็นวิธีที่แก้ข้อบกพร่องของส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ยโดยเปรียบเทียบ แต่ยังมีข้อด้อยคือ การเพิ่มรายได้ของทุก ๆ คนเป็นสองเท่าจะทำให้ได้ค่าความแปรปรวนเพิ่มขึ้นเป็นสี่เท่าทั้ง ๆ ที่การกระจายรายได้ยังคงเดิม นอกจากนี้ยังไม่สามารถเปรียบเทียบการกระจายในกลุ่มที่ต่างกันได้ ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (Coefficient of Variation : C)

$$C = \frac{\sqrt{V}}{Y}$$

จึงมีความเหมาะสมในการวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มากกว่า เนื่องจากมีคุณสมบัติของการไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ณ ทุกระดับรายได้ และให้ผลกระทบเท่ากัน ณ ทุกระดับรายได้ ซึ่งมีผู้แย้งว่า การเปลี่ยนแปลง ณ รายได้ที่ต่ำกว่าน่าจะมีผลกระทบต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มากกว่า การเปลี่ยนแปลง ณ ระดับรายได้สูง

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่า Log ของรายได้ (The Standard Deviation of Logarithm)

$$H = \left[\sum_{i=1}^n (\log u - \log Y_i)^2 / n \right]^{1/2}$$

วิธีนี้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของผู้ที่มีระดับรายได้ต่ำ มากกว่าการเปลี่ยนแปลงในจำนวนที่เท่ากันของผู้ที่มีระดับรายได้สูง ทำให้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่า Log มีลักษณะเป็นรูปประฆังคว่ำ (Concave Function) ของรายได้บุคคล และค่าเฉลี่ยของรายได้อยู่ในรูปของค่าเฉลี่ยเรขาคณิต จึงไม่ควรใช้ในการวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้

5) Gini เป็นดัชนีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ที่มีผู้นิยมใช้กันมาก

การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ Gini ในทางปฏิบัตินั้น ทำโดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง ที่ได้จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาจัดเป็นชั้นตามขนาดของรายได้เป็น 10 ชั้นด้วยกัน โดยในแต่ละชั้นของรายได้มีจำนวนครัวเรือนเท่ากัน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ร้อยละ 10 ของครัวเรือนในชั้นล่างสุด จะเป็นครัวเรือนที่ยากจนที่สุด และร้อยละ 10 ของครัวเรือนในชั้นบนสุด เป็นครัวเรือนที่ร่ำรวยที่สุด

สูตรในการหาค่าสัมประสิทธิ์ Gini จากข้อมูลที่จัดชั้นรายได้ดังกล่าวนี้แล้วก็คือ

$$Gini = \frac{\sum (i - 11/2 m_i)}{5 \sum m_i}$$

โดยที่

Gini คือสัมประสิทธิ์ Gini

SUM คือผลรวมตั้งแต่ 1 ถึง 10

i คือชั้นของรายได้ i

m_i คือรายได้เฉลี่ยในชั้นของรายได้ที่ i

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าค่าสัมประสิทธิ์ Gini ไม่ได้แสดงสวัสดิการทางสังคมที่เพิ่มขึ้น Lerman and Yitzhaki (1994) ได้แสดงความสัมพันธ์ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ Gini ดังนี้

$$Gini = \frac{2 \text{Cov} [Y_i, F(Y_i)]}{\mu_y}$$

โดยที่ Y_i คือ รายได้ของประชากรแต่ละคน (P) $F(Y_i)$ คือ ฟังก์ชันของการกระจายรายได้สะสม และ μ_y คือรายได้เฉลี่ยของประชากรทั้งหมด

ดัชนี Gini มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 เมื่อ Gini=0 แสดงว่า มีความเท่าเทียมกันของรายได้อย่างสมบูรณ์ และ เมื่อ Gini = 1 แสดงว่ามีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้อย่างสมบูรณ์ นั่นคือ รายได้ทั้งหมดของคนในสังคมหรือของประเทศเป็นของคนเพียงคนเดียว ซึ่งทั้งสอง

กรณีข้างต้นนั้น ในโลกของความเป็นจริงไม่อาจเกิดขึ้นได้ และเมื่อ Gini มีค่ามากแสดงว่ามีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มาก

อย่างไรก็ดี ค่าดัชนี Gini มีข้อด้อยดังนี้ 1. ดัชนี Gini สามารถนำมาใช้วัดความไม่เท่าเทียมกันได้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น เนื่องจาก ในกรณีที่เส้น Lorenze ตัดกันไม่อาจบอกได้ว่าเส้น Lorenze เส้นใดแสดงความไม่เท่าเทียมกันของรายได้มากหรือน้อยกว่ากัน ดังนั้น ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในกลุ่มคนที่มีรายได้สูง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรายได้ของคนที่อยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของ Gini น้อยกว่าคนที่มีรายได้สูง จึงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งประชากรมีรายได้ค่อนข้างต่ำ

2. ไม่สามารถนำมาแยกส่วนเพื่อหาสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันได้ (Non-Additive Decomposibility)

6) ดัชนี Theil ได้มาจากแนวคิดเกี่ยวกับความน่าจะเป็นที่ว่า เหตุการณ์ใดมีโอกาสในการเกิดสูง เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นมีความน่าสนใจน้อย และในทางตรงกันข้าม เหตุการณ์ที่มีโอกาสในการเกิดน้อย เมื่อเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นมีความน่าสนใจมาก สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$h(p) = -\log p$$

และถ้ามีเหตุการณ์ n เหตุการณ์ ความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์จะมีค่าเท่ากับ

$$H(p) = -\sum_{i=1}^n P_i \log P_i$$

ถ้านำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้วัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ โดยให้ S_i เป็นสัดส่วนรายได้ของประชากร i $\left(\frac{Y_i}{n\bar{y}}\right)$ และ T เป็นวิธีในการวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ เมื่อ S_i มีค่าเท่ากับ $(1/n)$ ค่าของ $\log n$ จะมีค่าสูงสุด จะได้

$$T = \sum_{i=1}^n \frac{1}{n} h\left(\frac{1}{n}\right) - \sum_{i=1}^n S_i h(S_i) \text{ หรือ}$$

$$T = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{Y_i}{\bar{y}} \log\left(\frac{Y_i}{\bar{y}}\right)$$

โดยที่ดัชนี Theil มีคุณสมบัติที่น่าพอใจเช่นเดียวกัน Shorrocks order 2

7) Shorrocks ได้นำเอาดัชนี Theil มาประยุกต์ดังนี้

$$I_c = \frac{1}{nc} \frac{1}{(c-1)} \sum_i \left[\left(\frac{Y_i}{\mu} \right)^c - 1 \right] \quad c \neq 0, 1$$

$$I_0 = \frac{1}{n} \sum_i \log \left(\frac{\mu}{Y_i} \right)$$

$c = 0$ entropy

$$I_1 = \frac{1}{n} \sum_i \frac{Y_i}{\mu} \log \frac{Y_i}{\mu}$$

$c = 1$ ดัชนี Theil

$$I_2 = \frac{1}{2n\mu^2} \sum_i (Y_i - \mu)^2$$

$c = 2$ ดัชนี Shorrocks order 2

โดยที่ I_0 , I_1 และ I_2 เป็นดัชนี Shorrocks order 1, 2 และ 3 ตามลำดับ Y_i คือ รายได้ของประชากร i μ คือรายได้เฉลี่ย และ N คือ จำนวนประชากร

I_0 และ I_2 มีคุณสมบัติที่น่าพอใจไม่แตกต่างกันคือ 1. ไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อนำค่าคงที่ที่เป็นบวกไปคูณรายได้ของประชากรทุกคนหรือทุกกลุ่ม (Scale Independence) 2. มีความไหวตัวต่อการโอนรายได้ จากคนรวยมาสู่คนจนมากกว่าคนมีรายได้ปานกลางมาสู่คนจน (Stong Principle of Transfer) 3. ไม่เปลี่ยนแปลงต่อการขยายตัวอย่างเป็นสัดส่วน (Proportionate Growth) แต่ I_1 มีคุณลักษณะที่น่าพอใจมากกว่าคือ 1. สามารถนำมาแยกส่วนเพื่อหาสาเหตุของความไม่เท่าเทียมกันได้ (Additive Decomposability) 2. ค่าจะเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับค่าที่นำไปบวก (Additive)

8) ดัชนีของคุซเน็ตส์ (Kuznets Index)

ดัชนีของคุซเน็ตส์ วิธีวัดนี้คิดขึ้นโดย Simon Kuznets ค่าของดัชนีของคุซเน็ตส์ จะมีค่าระหว่าง 0 ถึง 2 ค่า 0 จะแสดงการกระจายที่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ และค่า 2 จะแสดงค่าในทางตรงข้ามคือไม่เท่าเทียมกันอย่างสมบูรณ์ การหาค่าใช้สูตรคำนวณ

$$KI = \sum f_i [\bar{Y} - Y_i]$$

เมื่อ KI = ดัชนีของคูนเทนท์ของการกระจายรายได้

f_i = สัดส่วนของประชากรในชั้นรายได้นั้น

Y_i = ส่วนของรายได้ในชั้นนั้นต่อรายได้ทั้งหมด

2.11.2 Normative Measures เป็นวิธีที่นำเอาแนวคิดสวัสดิการทางสังคม หรือการสูญเสียทางสังคมอย่างชัดเจนมาใช้ ซึ่งได้แก่ Dalton's Measure และ Atkinson's Measure วิธีการทั้งสองนี้ ผู้ที่จะนำมาใช้จะต้องมีพื้นความรู้เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และสวัสดิการทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงไม่ใช่วิธีที่จะนำมาใช้กันทั่วไปในทางปฏิบัติ

1) Dalton's Measure

$$D = \sum_{i=1}^n U(y_i) \ln U(u)$$

วิธีการนี้เป็นการวัดความไม่เท่าเทียมกันที่เปรียบเทียบระหว่างระดับอรรถประโยชน์ที่แท้จริง แต่มีข้อด้อยคือ การเปลี่ยนแปลงของรายได้ในระดับที่เท่ากัน อาจจะกระทบกับขนาดของความพอใจในแต่ละบุคคลต่างกันได้

2) Atkinson's Index

$$A = 1 - (y_{edc}/u)$$

วิธีนี้แสดงว่า ถ้ารายได้มีการกระจายอย่างเท่าเทียมกัน สวัสดิการที่เกิดจากรายได้ต่อหัวจะเท่ากับรายได้เฉลี่ย โดยที่ค่าของ Atkinson's Index จะต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0 – 1

แม้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งมีแนวคิดที่ขัดแย้งกัน แต่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ก็เห็นว่า ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้เป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยที่ประเด็นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม น่าจะเป็นประเด็นหลักในการศึกษาความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว ในการศึกษาจะใช้ดัชนีที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อวัดความไม่เท่าเทียมกันดังกล่าว

คือใช้ดัชนี Gini เพื่อวัดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวม เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษานั้นไปเปรียบเทียบกับผลการศึกษานอื่น ๆ ต่อไป

2.12 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้

งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้ในประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 / 06 เป็นต้นมา ซึ่งใช้ข้อมูลทางด้านรายได้และรายจ่ายจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ อีกทั้งมีแนวคิดในเรื่องรายได้และหน่วยของรายได้ ตลอดจนดัชนีที่ใช้วัดความไม่เท่าเทียมที่แตกต่างกันไป

Oey Astra Meesook (1975) ศึกษาเรื่องการกระจายรายได้และแหล่งของความไม่เท่าเทียมโดยใช้ดัชนี Gini และ Variance of Logarithm Income ในปี 1962 และ 1969 พบว่า ปี 1969 กรุงเทพฯ มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนและรายได้ต่อหัวของครัวเรือนมากกว่าผู้ที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ ทั้งในเมืองและชนบท และเมืองของกรุงเทพฯ ก็มีค่าความไม่เท่าเทียมต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเมืองในภูมิภาค แต่ก็มีค่าความไม่เท่าเทียมอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าความไม่เท่าเทียมของชนบทที่อยู่ในภูมิภาคอื่นๆ

จากการใช้ดัชนี Variance of Logarithm Income (VL) เพื่อศึกษาถึงแหล่งของความไม่เท่าเทียมโดยใช้ข้อมูลรายได้โดยรวมในปี 1968/69 แหล่งของความไม่เท่าเทียมประกอบไปด้วยภาคเศรษฐกิจ ภูมิภาค การศึกษา อายุ และชนิดของรายได้ พบว่าความแตกต่างระหว่างภาคเกษตรกรรมและภาคที่มีใช้เกษตรกรรมเป็นสาเหตุที่สำคัญมากที่สุดในการก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม ซึ่งสามารถอธิบายได้ถึงร้อยละ 12 ของค่าความไม่เท่าเทียมโดยรวม ส่วนชนิดของรายได้จะอธิบายการเกิดความไม่เท่าเทียมกันได้น้อยที่สุด จากนั้นจึงศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของภาคเกษตรและภาคที่มีใช้การเกษตร ปรากฏว่าในภาคเกษตรกรรม ภูมิภาค จะเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม รองลงมาได้แก่ อายุ ชนิดของรายได้ และการศึกษา ส่วนภาคที่มีใช้เกษตร การศึกษา จะมีความสำคัญมากที่สุดต่อการทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม รองลงมาได้แก่ อายุ ภาคเศรษฐกิจ และชนิดของรายได้

ในช่วงเวลาเดียวกัน Pirom Charntawon (1975) ศึกษาการกระจายรายได้และแหล่งของความไม่เท่าเทียม โดยทำการประมาณค่ารายได้ที่มีใช้ตัวเงินในปี ค.ศ. 1962/63 ขึ้น

เอง พบว่าค่าความไม่เท่าเทียมที่เป็นตัวเงินของกรุงเทพฯ จะสูงกว่าค่าความไม่เท่าเทียมที่พิจารณาจากรายได้โดยรวม นอกจากนี้ค่าความไม่เท่าเทียมที่พิจารณาจากรายได้โดยรวมของเมืองในกรุงเทพฯ เมื่อเปรียบเทียบกับงานของ Meesook ใช้ดัชนี Gini ซึ่งเป็นดัชนีและรายได้ประเภทเดียวกันสำหรับปีที่ตรงกัน พบว่า ค่าดัชนีของเมืองในกรุงเทพฯ ที่คำนวณโดย Charntaworn จะมีค่าน้อยกว่า แต่ชนบทของเขตกรุงเทพฯ จะมีทิศทางตรงกันข้าม

จากนั้นได้แบ่งแหล่งของความไม่เท่าเทียมกันออกเป็นแหล่งของความไม่เท่าเทียมทางภูมิภาคและอาชีพ แหล่งของความไม่เท่าเทียมทางภูมิภาคโดยแบ่งประเทศไทยออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและตะวันออก และภาคใต้ (กรุงเทพฯและธนบุรีจะถูกรวมอยู่ในภาคกลางและตะวันออก) ทางด้านอาชีพ แบ่งออกเป็นกลุ่มที่อาชีพเกษตรกรรม และกลุ่มที่มีมืออาชีพเกษตรกรรม ผลปรากฏว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคได้เพิ่มขึ้นจาก 0.1832 เป็น 0.2401 และส่วนสนับสนุนระหว่างกลุ่มก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 19.20 เป็นร้อยละ 24.10 ความไม่เท่าเทียมระหว่างอาชีพก็มีค่าเพิ่มมากขึ้นเช่นกันจากปี 1962 – 1969 เนื่องจากครัวเรือนที่มีใช้เกษตรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อเทียบกับครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรรมและการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนครัวเรือนที่มีใช้เกษตรในครัวเรือนทั้งหมด

เมธี ครองแก้ว (2520) ศึกษาการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทย พ.ศ. 2515 โดยการเปรียบเทียบการกระจายรายได้ของครัวเรือนในทุก ๆ ภาค จากข้อมูลรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2514-2516 ได้เปรียบเทียบ 3 ช่วงเวลาคือ พ.ศ. 2506 พ.ศ. 2512 และ พ.ศ. 2515 ผลการศึกษาพบว่าการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทย ยังอยู่ในสภาพที่เหลื่อมล้ำกันมาก และครัวเรือนกว่าครึ่งของประเทศมีส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึงหนึ่งในห้าของรายได้ทั้งหมด ในขณะที่ร้อยละ 20 ของครัวเรือนรายได้สูงสุดมีรายได้รวมเกือบสองในสามของรายได้ทั้งหมด การเปรียบเทียบทั้ง 3 ช่วงเวลา พบว่า แบบแผนการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทยเกือบไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าส่วนแบ่งรายได้ของร้อยละ 20 ต่ำสุด มีสัดส่วนรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่ส่วนแบ่งรายได้ของร้อยละ 20 สูงสุดก็มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นด้วย แสดงว่า กลุ่มรายได้ที่อยู่ตรงกลางเป็นฝ่ายที่มีฐานะเลวลงโดยเปรียบเทียบ และการศึกษาในงานวิจัยนี้ได้แบ่งรายได้เป็น 2 อย่างคือ รายได้ที่เป็นตัวเงินและรายได้สัมบูรณ์ เปรียบเทียบลักษณะการกระจายรายได้ของรายได้ทั้ง 2 อย่าง ใน พ.ศ. 2506 พ.ศ. 2512 และ พ.ศ. 2515 จะพบว่าลักษณะการ

กระจายรายได้ที่เป็นตัวเงินใน พ.ศ. 2512 เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2516 แสดงถึงการกระจายรายได้ที่มีความไม่เท่าเทียมกันมากขึ้น

เมธี ครองแก้ว และปราณี ทินกร (2528) ศึกษาภาวะความยากจนและการกระจายรายได้ในประเทศไทย พ.ศ. 2518/19 และ พ.ศ. 2524 โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย พ.ศ. 2524 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2518/19 ถึง พ.ศ. 2520 รายได้ที่แท้จริงของประชากรในทุกกลุ่มอาชีพในทุกภาคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในชนบทอัตราการเพิ่มของรายได้ที่แท้จริงสูงพอ ๆ กับอัตราการเพิ่มในเขตเมือง นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราส่วนของความยากจนมีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ ระหว่าง พ.ศ. 2518/19 อัตราความยากจนเท่ากับร้อยละ 31.70 ลดลงมาเท่ากับร้อยละ 23.90 ของประชากรทั้งประเทศใน พ.ศ. 2524 ส่วนความเหลื่อมล้ำของการกระจายได้แทบทุกภาคของประเทศไทย เพิ่มขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2518/19 ถึง พ.ศ. 2524 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จีนิ ใน พ.ศ. 2518/19 เท่ากับ 0.473 ใน พ.ศ. 2524 หรือมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.490 โดยในชนบทเป็นเขตพื้นที่ที่มีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นอย่างมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือจาก 0.345 เป็น 0.417 หรือคิดเป็นร้อยละ 20.9 สำหรับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนยากจน พบว่า ครัวเรือนที่ยากจนมีขนาดครัวเรือนที่ใหญ่กว่าครัวเรือนที่ไม่ยากจน โดยส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท มีรายได้หลักจากการประกอบกิจการเกษตร และหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาค่ำ

Cavolyn Fairbairn Medhi Krongkaew และ Pranee Tinakorn (1985) ใช้รายได้ต่อหัวเพื่อคำนวณค่าการกระจายรายได้ระหว่างพื้นที่ตามภูมิภาคต่างๆ ในปี 1975 และ 1981 โดยใช้ดัชนี 3 ตัว คือ Theil , Atkinson และ Gini โดยดัชนีทั้งสามนี้จะมีการไหลตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของคนในแต่ละระดับต่างกันคือ ดัชนี Theil จะไหลตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ในระดับสูงมากกว่า ส่วนดัชนี Atkinson นั้นมีวิธีการของการไม่ชอบความไม่เท่าเทียมในระดับ 3 ดังนั้น จึงมีความไหลตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของชนชั้นล่างมากกว่า ผลปรากฏว่าเขตเมืองในกรุงเทพมหานครมีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมน้อยกว่าภาคอื่นๆ ทั้ง 2 ปี เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ Gini ส่วนดัชนี Theil และ Atkinson ก็แสดงให้เห็นว่ากรุงเทพฯ มีการกระจายรายได้ที่มีความเท่าเทียมกันมากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ อีกหลายภูมิภาค นอกจากนี้ค่าความไม่เท่าเทียมของเมืองในกรุงเทพฯ ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นยกเว้นในดัชนี Gini ส่วนเขตชนบทของกรุงเทพฯ เมื่อเทียบกับเขตชนบทของภูมิภาคย่อยอื่นๆ ของ

ปี 1975 พบว่า จะมีความไม่เท่าเทียมเมื่อพิจารณาจากดัชนีทั้ง 3 ในระดับสูง แต่ในปี 1981 ชนบทในกรุงเทพฯ กลับมีค่าความไม่เท่าเทียมในระดับต่ำเมื่อเทียบกับภูมิภาคย่อยอื่นๆ เมื่อพิจารณาจากดัชนี Theil และ Gini

Yukio Ikemoto และ Kitti Limskul (1987) ศึกษาการกระจายรายได้และค่าความไม่เท่าเทียมในปี 1962 – 1981 โดยใช้ดัชนี Gini, Theil และ VL รายได้ที่ใช้ในการคำนวณนั้นจะเป็นรายได้ของครัวเรือน ปรากฏว่าดัชนี Gini ที่คำนวณจากชั้นของรายได้จะให้ค่าความไม่เท่าเทียมต่ำกว่าค่าของ Gini ที่คำนวณด้วยวิธีของ Kakwani และ Podder ค่าความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯ จะลดลงจากปี 1969–1975 และค่าความไม่เท่าเทียมของปี 1981 จะเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับใกล้เคียงกับค่าความไม่เท่าเทียมของปี 1969 ทั้งในเมืองและชนบทของกรุงเทพฯ ก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกัน แต่ชนบทจะมีการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันมากกว่าเมือง นอกจากนี้ชนบทของกรุงเทพฯ จะมีความแตกต่างกันในค่าความไม่เท่าเทียมของปี 1969 และ 1981 มากกว่ากรุงเทพฯ พิจารณาแหล่งของความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคโดยใช้ดัชนี Theil และ VL และแนวคิดทางด้านรายได้ที่แตกต่างกัน 3 ประเภท ปรากฏว่ารายได้โดยรวมจะให้ค่าความไม่เท่าเทียมต่ำที่สุด รายได้ที่มาจากรายจ้างและเงินเดือนจะทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคมากที่สุด ไม่ว่าจะพิจารณาจากดัชนีชนิดใด นอกจากนี้ความไม่เท่าเทียมระหว่างภูมิภาคต่างๆ ในชนบทและทั่วราชอาณาจักรจะมีแนวโน้มลดลงทุกปี แต่ความไม่เท่าเทียมระหว่างเมืองในภูมิภาคต่างๆ กลับมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

Somchai Jitsuchon (1987) ใช้รายได้ของครัวเรือนเพื่อศึกษาแหล่งของความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ปี 1975/76 และปี 1981 โดยแบ่งครัวเรือนออกตามปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม ซึ่งแยกได้เป็น 3 ประเภทคือ ปัจจัยทางภูมิภาค ปัจจัยทางด้านประชากร ประกอบไปด้วยความไม่เท่าเทียมทางด้านเพศ อายุ และการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และปัจจัยเกี่ยวกับการจ้างงาน ได้แก่ความไม่เท่าเทียมทางชั้นทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และภาคเศรษฐกิจ โดยใช้ดัชนี Shorrocks และ VL ปรากฏว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างกลุ่มซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่อธิบายถึงการเกิดความไม่เท่าเทียมตามแหล่งต่างๆ ระหว่างปี 1975 – 1981 ได้สูงขึ้นทุกประเภท นอกจากนี้การเรียงลำดับประเภทของปัจจัยต่างๆ ของปี 1975 ก็ไม่แตกต่างกันระหว่างดัชนี Shorrocks และ VL ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานจะเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมในรายได้ รองลงไปได้แก่ปัจจัยทางด้านภูมิภาค และปัจจัยทางด้านประชากร แต่ในปี 1981 เนื่องจากมีข้อมูลทางด้าน

การศึกษาเพิ่มขึ้นมาจึงส่งผลให้การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน รองจากปัจจัยบางประการที่อยู่ในปัจจัยทางภูมิภาค และส่งผลให้การจัดอันดับของดัชนีทั้งสองแตกต่างกันเล็กน้อย และในปี 2532 สมชัย จิตสุชน ได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของการกระจายรายได้ใน พ.ศ. 2518/19 ถึง พ.ศ. 2528/29 โดยใช้ข้อมูลจากรายงานการสำรวจสถานะเศรษฐกิจและสังคมใน พ.ศ. 2518/19 พ.ศ. 2528/29 พบว่าเมื่อมีการแบ่งกลุ่มของประชากรตามชั้นรายได้ ออกเป็น 5 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วยประชากรจำนวนหนึ่งในห้าของประเทศ การกระจายรายได้แยกตามกลุ่มประชากรมีแนวโน้มลดลง โดยในกลุ่มของประชากรมีรายได้สูงสุดร้อยละ 20 มีจำนวนถึงร้อยละ 49.3 ของรายได้รวมทั้งประเทศใน พ.ศ. 2518/19 และได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 51.5 และร้อยละ 55.6 ของรายได้ทั้งประเทศใน พ.ศ. 2523/24 และ พ.ศ. 2528/29 ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 20 มีรายได้เพียงร้อยละ 6.05 ของรายได้รวมทั้งประเทศ ใน พ.ศ. 2518/19 และลดลงเป็นร้อยละ 5.41 และ 4.55 ของรายได้รวมทั้งประเทศใน พ.ศ. 2523/24 และ พ.ศ. 2528/29 ตามลำดับ เมื่อทำการศึกษาถึงการกระจายรายได้โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ พบว่าการกระจายรายได้มีแนวโน้มเลวลงตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์จีนิ สูงมาก 0.406 ใน พ.ศ. 2518/19 เป็น 0.453 และ 0.50 ใน พ.ศ. 2523/24 และ พ.ศ. 2528/29 ตามลำดับ ส่วนการวัดการกระจายรายได้โดยใช้ค่าความแปรปรวนของรายได้ในรูปลอกกาลิทึมเพิ่มขึ้นจาก 0.530 เป็น 0.602 และ 0.737 ใน พ.ศ. 2518/19 พ.ศ. 2523/24 และ พ.ศ. 2528/29 ตามลำดับ

ฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์ (2532) ได้กล่าวถึงสาเหตุและแนวทางแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการกระจายรายได้อย่างมาก น่าจะเป็นตัวแปรทางด้านการศึกษา แม้ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานจะได้รับการพัฒนาอย่างน่าพอใจ แต่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นนั้น ยังล่าช้ามากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แรงงานไทยมากกว่า 3 ใน 4 มีการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ซึ่งจะถูกผลักดันเข้าไปอยู่ในแหล่งแรงงานที่มีระดับรายได้และความก้าวหน้าต่ำ อัตราส่วนของแรงงานระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าในสาขาอุตสาหกรรมและบริการได้ลดลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เดียวกัน อัตราส่วนของแรงงานเหล่านี้ในภาคเกษตรก็ลดน้อยลงด้วย ดังนั้น โอกาสที่คนส่วนใหญ่จะได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงจากการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในอดีตที่ผ่านมาจึงเป็นไปได้ยาก ช่องว่างระหว่างที่มีการศึกษาเพียงขั้นประถมศึกษา กับผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่ายิ่งห่างขึ้นทุกที ทำให้การกระจายรายได้ของไทยเลวลงเป็นอย่างมาก ในขณะที่เดียวกัน นโยบายการแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องมุ่งไปที่การเพิ่ม

สินทรัพย์ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้ให้แก่ครัวเรือนที่ยากจน รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรที่ดิน และทรัพยากรซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ในชุมชน อันจะส่งผลกระทบต่อการกระจายรายได้ในระยะยาว การปรับระบบการศึกษาให้มีประโยชน์อย่างแท้จริงต่อประชาชนในชนบท และการให้กรรมสิทธิ์ที่ดินแก่ผู้ที่สมควรได้รับนั้น จะส่งผลไปชั่วลูกชั่วหลาน สิ่งสำคัญก็คือ การที่ครัวเรือนซึ่งยากจน สามารถมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะยกระดับของตนเอง และการที่ลูกหลานจะได้มีชีวิตดีกว่าตนเอง จะเป็นการสร้างความหวังให้แก่สังคมที่มีผลดีที่สุดต่อการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่องชี้การกระจายรายได้ของประเทศ ในเขตเมืองและเขตชนบท

ผลการศึกษาศถานการณ์ด้านการกระจายรายได้ของประเทศ ในเขตเมืองและเขตชนบทที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2524-2537 ได้ให้ภาพข้อเท็จจริงของการกระจายรายได้และสภาวะความยากจนในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

1. ผู้ที่มีรายได้จากภาคการเกษตรมีสัดส่วนรายได้ลดลงจากร้อยละ 19.0 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เหลือร้อยละ 12.4 ในช่วงครึ่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (2535-2537) และในช่วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมา (ปี 2524-2533) คนในภาคการเกษตรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนแตกต่างจากคนนอกภาคการเกษตร เพิ่มขึ้นจาก 8 เท่า ในปี 2524 เป็น 10 เท่า ในปี 2533
2. ผู้มีลักษณะเป็นเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของทรัพย์สิน อันได้แก่ ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนบุคคลที่มีเงินส่วนบุคคล และผู้ที่มีรายได้จากทรัพย์สินและประกอบธุรกิจนิติบุคคล มีสัดส่วนรายได้ประชาชาติเพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้ที่มีรายได้จากเงินเดือน ค่าจ้าง และผู้ที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร มีสัดส่วนรายได้ลดลง
3. ครัวเรือนที่ได้รับค่าจ้าง เงินเดือน และครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวที่มีอาชีพการเกษตร มีสัดส่วนรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตร มีสัดส่วนรายได้ลดลง
4. กลุ่มผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเกษตร มีสัดส่วนรายได้ลดลงตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการเกี่ยวกับธุรกิจ การค้า อุตสาหกรรม มีสัดส่วนรายได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรเจ้าของที่ดิน กลุ่มคนงานเกษตร กลุ่มคนงานทั่วไปและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพ นักวิชาการและนักบริหารรับจ้างมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้เพิ่มมากขึ้น

5. กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 10 เปอร์เซ็นต์ และ 20 เปอร์เซ็นต์ของทั้งประเทศ มีสัดส่วนรายได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนกลุ่มชั้นรายได้อื่น ๆ มีสัดส่วนรายได้ลดลง ทำให้กลุ่มชั้นรายได้สูงสุดและต่ำสุด มีความแตกต่างทางรายได้เพิ่มมากขึ้น

6. การกระจายรายได้โดยส่วนรวมของประเทศ เมื่อวัดด้วยค่าสัมประสิทธิ์จีนิพบว่า มีลักษณะการกระจายรายได้ที่เลวลงเล็กน้อย

อิสรา ศานติศาสตร์ (2538) ใช้ดัชนี Gini เพื่อวัดความไม่เท่าเทียมของกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2531, 2533 และ 2535 โดยใช้แนวคิดทางด้านรายได้ที่แตกต่างกันคือรายได้ของครัวเรือน ค่าผู้ใหญ่สมมุทธ์ และรายได้ของบุคคล ปรากฏว่ารายได้ของครัวเรือนจะให้ค่าดัชนีสูงที่สุด รองลงมาได้แก่รายได้บุคคล โดยค่าผู้ใหญ่สมมุทธ์จะให้ค่าความไม่เท่าเทียมกันต่ำที่สุด อีกทั้งความไม่เท่าเทียมจะสูงขึ้นทุกปีไม่ว่าจะใช้แนวคิดรายได้แบบใดและรายได้ของครัวเรือนจะมีค่าดัชนีที่เพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด

ในปีพ.ศ.2542 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งมีข้อมูลอยู่หลายชุดด้วยกันคือ ปี 1988, 1990, 1992, 1994 และ 1998 โดยได้ปรับปรุงวิธีการคำนวณให้เหมาะสมกับความแตกต่างของปัจเจกบุคคล และราคาที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ผลการคำนวณพบว่า เส้นความยากจนเฉลี่ยของประเทศจากข้อมูลชุดดังกล่าว คือ ในปี 1988, 1990, 1992, 1994, 1996 และ 1998 นั้นก็คือ 473, 522, 600, 636, 728 และ 911 บาทต่อคนต่อเดือนตามลำดับ จากนั้นจึงคำนวณหาจำนวนครัวเรือนที่ยากจนซึ่งก็คือครัวเรือนที่มีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าเส้นแห่งความยากจนนั่นเอง ผลการคำนวณพบว่า ความยากจนในประเทศไทยได้ลดลงอย่างรวดเร็ว สัดส่วนคนจนได้ลดจากร้อยละ 32.6 ในปี 1988 มาเป็นร้อยละ 11.4 ในปี 1996 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 12.9 ในปี 1998

เมื่อมองในแง่จำนวนคนพบว่า จากจำนวน 17.9 ล้านคนที่ยากจนในปี 1988 ได้ลดเหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 1996 และเพิ่มขึ้นเป็น 7.9 ล้านคนในปี 1998 เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ สำหรับความรุนแรงของปัญหา คือคนที่อยู่ในข่ายจนมากหรือมีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเส้นความยากจนนั้น มีอยู่ 12 ล้านคนในปี 1988 และลดลงเหลือ 3.7 ล้านคนในปี 1996 และเพิ่มขึ้นเป็น 4.3 ล้านคนในปี 1998 เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง

ปัญหาความยากจนที่รุนแรงที่สุดนั้นอยู่ในชนบท แม้ว่าจะมีแนวโน้มที่ลดลงก็ตาม กล่าวคือในปี 1998 ร้อยละ 17.2 ของประชากรที่ยากจนนั้นอยู่ในชนบท เทียบกับร้อยละ 7.2 ในเขตสุขภาพ และร้อยละ 1.5 ในเขตเทศบาลตามลำดับ เปรียบเทียบกับในปี 1988 ซึ่งมีถึงร้อยละ 40.3 ในชนบท ร้อยละ 21.8 ในเขตสุขภาพ และร้อยละ 8 ในเขตเทศบาลตามลำดับ โดยร้อยละของประชากรที่ยากจนมากที่สุดนั้นอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาเหตุของความยากจนนั้นมีอยู่หลายประการคือ ประการแรก ครอบครัวมีขนาดใหญ่เกินไป ครอบครัวที่มีสมาชิกถึง 7 คนนั้น เป็นครอบครัวที่ยากจนมากกว่าครอบครัวที่มีสมาชิกเพียงคนเดียว ประการที่ 2 อายุของหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งโดยทั่วไปเป็นผู้หารายได้ให้แก่ครัวเรือนนั้น มีความสำคัญอย่างมากเช่นเดียวกัน ครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือนอายุ 70 ปีขึ้นไป มักมีปัญหาความยากจนมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนอายุน้อยกว่านั้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงของวิกฤติเศรษฐกิจนั้นครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุระหว่าง 50-59 จะได้รับผลกระทบมากกว่าครอบครัวกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากได้รับผลกระทบที่ต้องตกงานสูงมาก ประการที่ 3 ครอบครัวที่มีขนาดที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ มักมีปัญหาความยากจนสูง เนื่องจากมีที่ดินไม่พอทำกิน หรือต้องหาเลี้ยงชีพด้วยการเป็นลูกจ้างรายวัน และประการสุดท้าย กลุ่มเด็กและคนชราจะมีปัญหาความยากจนสูงมากกว่าประชากรกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากประชากรกลุ่มเด็กและคนชราดังกล่าวไม่ได้รับหลักประกันใด ๆ จากสังคมอย่างพอเพียง และไม่สามารถหารายได้พอเพียงแก่การเลี้ยงชีพด้วย

Milanovic B. และ Yitzhaki S. (2000) ทำวิจัยเพื่ออธิบายส่วนประกอบของการกระจายรายได้ของประเทศต่าง ๆ ในโลก และหาว่ากลุ่มประเทศชั้นกลางมีอยู่หรือไม่ นอกจากประเทศร่ำรวยและประเทศยากจน โดยใช้ข้อมูลการกระจายรายได้และรายจ่ายของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวม 111 ประเทศ คำนวณดัชนีการกระจายรายได้โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) สูตรของ Yitzhaki ซึ่งพบว่าประเทศในเอเชียมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ระหว่างประเทศ (between country) มากที่สุด และมีปัญหาความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ (within country) มากที่สุดด้วย ส่วนประเทศในอเมริกาใต้มีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ระหว่างประเทศเล็กน้อย ขณะที่ภายในประเทศมีความเหลื่อมล้ำกันมาก ส่วนประเทศในยุโรปตะวันตกและอเมริกาเหนือมีการกระจายรายได้ที่ค่อนข้างเป็นธรรมหรือเหลื่อมล้ำกันไม่มากนักทั้งในระหว่างประเทศและภายในประเทศ และเมื่อแบ่งประเทศในโลกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มประเทศร่ำรวย (มีรายได้สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของคนในประเทศ อิตาลี) มีเพียงร้อยละ 11 ของประชากรทั้งโลก 2) กลุ่มประเทศยากจน (มีรายได้ต่ำกว่า poverty

line ของประเทศตะวันตก) จะมีจำนวนมากถึงร้อยละ 78 ของประชากรโลก และ 3) กลุ่มประเทศที่มีฐานะปานกลาง จะมีอยู่เพียงร้อยละ 11 ของประชากรทั้งโลก นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าในยุคของโลกาภิวัตน์ (globalization) ประเทศต่าง ๆ จะต้องตระหนักถึงความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ในโลกให้มากขึ้น เพราะในปัจจุบันถือว่ามีความเหลื่อมล้ำกันมาก (World Gini coefficient เป็น 0.659) ซึ่งเป็นเรื่องน่ายินดีที่มีนักวิจัยหลาย ๆ คน ทำการศึกษาวิจัยโดยเน้นความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ระหว่างประเทศ (between country) อาทิ T. Paul Schultz (1998), Chotikapanich, Valenzuela และ Rao (1997), Korzeniewick และ Moran (1997), และ Friebaugh (1999)

Isra Samtisant (1993) ได้ศึกษาผลกระทบของการคุ้มครองอุตสาหกรรมต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium Model) มีการจำลองสถานการณ์ (Simulation) เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในปี 1987 กับ การลดอัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมลงร้อยละ 10 ผลการศึกษาพบว่า ถ้าไม่มีการคุ้มครองอุตสาหกรรม ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้จะลดลง แต่ผลกระทบของการชดเชยงบประมาณขาดดุลของรัฐบาล จะส่งผลกระทบต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการลดการคุ้มครองอุตสาหกรรม ผลกระทบต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้จึงขึ้นอยู่กับนโยบายการชดเชยงบประมาณขาดดุลของรัฐบาล หากรัฐบาลใช้นโยบายเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีทางตรง จะให้ผลที่น่าพอใจมากกว่าการเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีทางอ้อม และการกู้ยืมจากต่างประเทศ เนื่องจากผลดีของภาษีทางตรงจะไปลดการบริโภคที่แท้จริงของครัวเรือนที่มีรายได้สูง แต่ถ้ารัฐบาลเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีทางอ้อม ผลกระทบรอบที่สองจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากรัฐบาลเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีทางตรงเพื่อชดเชยงบประมาณ การลดการคุ้มครองอุตสาหกรรมจะทำให้ประเทศไทยได้รับความสำเร็จจากการลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันได้ เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในปี 1996 Isra Samtisant ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการขยายตัวทางการศึกษากับความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ในปี 1988 และ 1992 โดยใช้หน่วยรายได้จากค่าจ้างและเงินเดือน และดัชนี Shorrocks order 2 พบว่า ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวมเพิ่มขึ้นจาก 1.4839 ในปี 1988 เป็น 1.4964 ในปี 1992 ผลการศึกษาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยวิธีแยกส่วน (Decomposition Analysis) เมื่อแบ่งกลุ่มประชากรตามระดับการศึกษา พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถอธิบายความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ที่ได้จากค่าจ้างและ

เงินเดือน หากประชากรมีความเท่าเทียมกันทางการศึกษาจะช่วยทำให้ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ที่ได้จากค่าจ้างและเงินเดือนลดลงประมาณ 30% ซึ่งเท่ากับช่วยให้ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้โดยรวมลดลง 6% แม้ว่าความไม่เท่าเทียมกันของค่าจ้างเมื่อแบ่งประชากรตามระดับการศึกษา จะชี้ให้เห็นว่าระดับการศึกษาสูงมีความไม่เท่าเทียมกันของรายได้น้อยกว่า แต่การวิเคราะห์แบบแยกส่วนตามระยะเวลา (Intertemporal Decomposition) แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของหลาย ๆ ปัจจัยมีผลให้ความไม่เท่าเทียมกันของค่าจ้างระหว่างช่วงเวลาดังกล่าวเพิ่มขึ้น โดยที่การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของผู้ที่ศึกษาด้านที่มีใช้วิทยาศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันของค่าจ้างในช่วงเวลาดังกล่าวเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงของความไม่เท่าเทียมกันของค่าจ้าง และสัดส่วนของประชากรภายในกลุ่มระดับการศึกษาเดียวกันทำให้ความไม่เท่าเทียมกันของค่าจ้างเพิ่มมากขึ้นกว่า 40% ถ้าไม่มีการชดเชยจากการลดลงของรายได้เฉลี่ยโดยเปรียบเทียบ งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะอาจมีผลให้ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ลดลง แต่อย่างไรก็ตามความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ดังกล่าวอาจจะเพิ่มได้หากคุณภาพของการศึกษาในแต่ละระดับไม่เท่าเทียมกัน

สมชัย จิตสุชน เจริญจิตร โพธิ์ทอง และจิราภรณ์ แผลงประพันธ์ (2545) วิจัยเรื่องการกระจายรายได้ ความยากจน : ปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อศึกษาวิเคราะห์ขนาดของปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ และศึกษาสาเหตุอันเป็นที่มาของปัญหา โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในช่วงปีพ.ศ.2529-2545 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการกระจายรายได้และปัญหาความยากจนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างคือ กลไกและการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่สามารถกระจายประโยชน์ (trickle down) ต่อประชากรกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังพบว่า การกระจายรายได้ยังคงมีความเหลื่อมล้ำกันมาก (ค่าสัมประสิทธิ์จินีเท่ากับ 0.51 ในปี พ.ศ.2545) ขณะที่จำนวนคนจนในปีพ.ศ. 2545 ลดลงเหลือ 5.7 ล้านคน โดยคนจนร้อยละ 86 อยู่ในภาคชนบท

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อเสนอแนะที่เน้นนโยบายการศึกษาว่า นโยบายการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี ตอบสนองการเสริมสร้างศักยภาพประชากร กระจายโอกาสซึ่งเป็นรากฐานของการแก้ปัญหาความยากจน แต่จะเป็นผลในทางปฏิบัติได้รัฐจะต้องมีงบประมาณเพียงพอ ในกรณีนี้จำเป็นต้องปฏิรูปการใช้จ่ายด้านการศึกษาในภาพรวมทั้งระบบให้สะท้อนประสิทธิภาพและการสร้างความเป็นธรรมในการให้บริการด้านการศึกษา อาทิ การลดภาระการอุดหนุนในระดับอุดมศึกษา การทบทวนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการเพิ่มบทบาท

ภาคเอกชนในการศึกษาทุกระดับเพื่อแบ่งเบาภาระภาครัฐ ประเด็นที่ยังเป็นปัญหาสำคัญคือ นโยบายการให้บริการการศึกษาพื้นฐาน 12 ปี ยังปราศจากกลไกที่จะเข้าถึงกลุ่มนักเรียนยากจนที่ยังไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินนโยบายนี้ เนื่องจากวิธีการอุดหนุนทางการศึกษาของรัฐ ยังเป็นการอุดหนุนเด็กนักเรียนโดยผ่านสถานศึกษา (supply side subsidy)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ได้ติดตามสถานการณ์การกระจายรายได้ของประเทศตั้งแต่ปี 2531 ถึงปัจจุบัน พบว่า การกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นจากเดิมเล็กน้อย โดยดัชนีจินีลดลงจาก 52.5 ในปี 2543 เป็น 51.0 ในปี 2545 ซึ่งแนวโน้มตั้งแต่ช่วงปี 2535 ค่าดัชนีดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ส่งผลต่อการกระจายรายได้ที่แย่ลง ทำให้ค่าจินีกลับสูงขึ้นไปอยู่ในระดับเดียวกับช่วงก่อนปี 2535 แม้ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวขึ้นตามลำดับ ค่าจินีก็ยังลดลงไม่ถึงจุดที่น่าพอใจ เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีปัญหาการกระจายรายได้ในลำดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียด้วยกันจำนวน 18 ประเทศ

จากการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มชั้นรายได้พบว่า มีทิศทางการกระจายรายได้ไปในทิศทางเดียวกัน คือ คนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แรก มีส่วนแบ่งรายได้ต่อรายได้ทั้งประเทศในสัดส่วนต่ำมาก จากอดีตที่เคยมีส่วนแบ่งรายได้ร้อยละ 4.6 ในปี 2531 เหลือร้อยละ 4.2 ในปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันคนที่มีรายได้สูงที่สุด 20% สุดท้าย กลับมีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 54.2 เป็น 56.2 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ขณะที่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แรก กับคนที่มีรายได้สูงที่สุด 20% จะเพิ่มขึ้นจาก 11.8 เท่าในปี 2531 เป็น 13.7 เท่าในปี 2545 ข้อมูลดังกล่าวแสดงว่าการกระจายรายได้ของประเทศในรอบกว่า 15 ปีที่ผ่านมา มีความเหลื่อมล้ำกันมากและเกือบไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ กลุ่มคนรวย 20% สุดท้าย มีส่วนแบ่งรายได้รวมกันเกินครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมด ในขณะที่คนส่วนใหญ่ร้อยละ 60 ของประเทศมีส่วนแบ่งรายได้เพียงหนึ่งในสี่ของรายได้ทั้งหมดเท่านั้น

เมื่อพิจารณาศึกษาการกระจายรายได้แบบแยกส่วน (Decomposition Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยและแหล่งที่เป็นสาเหตุความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้จำแนกความแตกต่างเป็นรายภาค กลุ่มภาคการผลิต และกลุ่มรายได้รายจ่าย พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้สูงกว่าระดับประเทศและในภาคอื่น โดยเฉพาะในปี 2543 ค่าจินีสูงถึง 0.55 ขณะที่ความเหลื่อมล้ำภายในภายนอกเกษตรทุกพื้นที่จะสูงกว่าความเหลื่อมล้ำภายในภาคเกษตร อย่างไรก็ตาม ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวมีแนวโน้มที่ลดลงเกือบทุกพื้นที่ที่

ยกเว้นในภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้นทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร

ตอนที่ 3 แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา กับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

2.13 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา : ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory)

แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันมานานว่าการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความสำเร็จมาสู่เศรษฐกิจและสังคม แต่นักเศรษฐศาสตร์ยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดว่า การศึกษาเป็นการบริโภคหรือการลงทุน ดังนั้น จึงสามารถนับการศึกษาเป็นได้ทั้งการบริโภคและการลงทุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ กล่าวคือหากการศึกษานั้นนำมาซึ่งความพอใจให้กับผู้ต้องการศึกษาหรือพ่อแม่ส่งเสียให้เรียนเพื่อหวังรายได้สูงขึ้นในอนาคตการศึกษาสูงขึ้นในกรณีนี้การศึกษาจะเป็นการลงทุน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า เมื่อพิจารณาต้นทุนการศึกษาในแง่ของการลงทุนแล้ว ร้อยละ 36 ถึง ร้อยละ 70 ของผู้ที่มีรายได้สูงขึ้นเป็นผลจากการที่มีการศึกษาสูงขึ้น ในขณะที่มีเพียงบางส่วนของต้นทุนการศึกษาจะอยู่ในลักษณะการบริโภค ในแง่ของการยกระดับบรรณนิยมนและการบริโภคให้ดีขึ้น

แนวคิดที่เกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 แนวคิดหลัก คือ (1) ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) และ (2) แนวคิดว่าด้วยการเป็นเครื่องส่งสัญญาณ (Signaling Device) หรือเครื่องมือในการกลั่นกรอง (Screening or Filtering Device) หรือแนวคิดว่าด้วยวุฒิบัตร (Credentialism)

2.13.1 ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory)

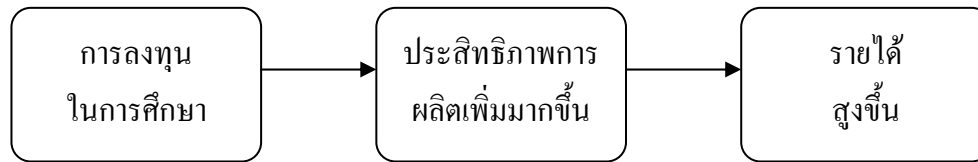
เนื่องจากทุนมนุษย์เป็นสิ่งที่วัดได้ค่อนข้างยาก นักเศรษฐศาสตร์จึงได้พยายามสร้างตัวแทน (proxy) ของหน่วยทุนมนุษย์ขึ้นมา เพื่อให้สามารถบอกได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงของทุนมนุษย์เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด วิธีที่นำมาใช้วัดที่ใช้กันแพร่หลายมี 2 วิธี คือ (สุมาลี ปิตยานนท์, 2535 : 105)

1) วัตถุประสงค์การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการศึกษา ซึ่งแฝงอยู่ในกำลังแรงงาน วิธีนี้มีสมมติฐานว่า มูลค่าของการศึกษาและการฝึกอบรมจะเท่ากับต้นทุนที่เสียไปเพื่อการนี้ เพราะฉะนั้น ทุนมนุษย์ที่มีอยู่ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งจะเท่ากับรายจ่ายที่เกิดขึ้นเพื่อกิจกรรมนั้น ตัวอย่างเช่น ถ้ารายจ่ายต่อหัวของนักเรียนในสังคมนั้นเพิ่มสูงขึ้น หรือจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาฝึกอบรมเพิ่มขึ้น ทุนมนุษย์ที่มีอยู่ย่อมจะเพิ่มสูงขึ้นด้วย

2) วัตถุประสงค์การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอาชีพของกำลังแรงงาน วิธีนี้จะเป็นการพิจารณาว่า สัดส่วนของแต่ละกลุ่มอาชีพในสังคมหรือเศรษฐกิจนั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โดยมีการให้น้ำหนักแต่ละกลุ่มอาชีพไว้ตามระดับของทักษะ ถ้าหากแนวโน้มของกลุ่มอาชีพซึ่งใช้ฝีมือสูงเพิ่มขึ้น ทุนมนุษย์ที่มีอยู่ (stock of human capital) ย่อมจะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

อดัม สมิท (Smith, 1737 อ้างถึงใน วิกาวิ พิจิตบันดาล 2545 : 78) ได้ให้ความหมายทักษะและความสามารถของมนุษย์เป็นทุนคงที่อย่างหนึ่ง กล่าวคือ ทักษะของมนุษย์เหมือนเครื่องจักรซึ่งมีต้นทุนค่าใช้จ่ายอยู่ส่วนหนึ่ง และทักษะดังกล่าวก่อให้เกิดผลได้ในรูปของกำไร ต่อมาเซย์ (Say, 1821 อ้างถึงใน วิกาวิ พิจิตบันดาล, 2545 : 78) ได้ขยายความให้ชัดเจนเพิ่มขึ้นว่า ทักษะและความสามารถของมนุษย์เกิดขึ้นมาได้เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่ง และผลจากค่าใช้จ่ายนั้นเองที่ทำให้ผลิตภาพ (productivity) ของมนุษย์เพิ่มขึ้น

ซาร์คาร์พอลัส (Psacharopoulos, 1987 : 34) กล่าวถึง ทฤษฎีทุนมนุษย์โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า การศึกษาจะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตและรายได้จากการทำงานเพิ่มสูงขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ดังนั้น การลงทุนในการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่งในการลงทุนในทุนมนุษย์ ดังแสดงในภาพที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีผลิตภาพหน่วยสุดท้ายที่กล่าวว่าค่าจ้างถูกกำหนดจากส่วนเพิ่มที่แรงงานทำงานแล้วมีส่วนทำให้รายรับของบริษัทเพิ่มขึ้น หรือแรงงานที่มีประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้นไปจะได้รับค่าจ้างสูงขึ้น ดังนั้น แนวทางหนึ่งที่สามารถใช้ในการลดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้คือ การลดความไม่เท่าเทียมกันในการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนด้านสุขภาพ การศึกษา หรือ การฝึกอบรม

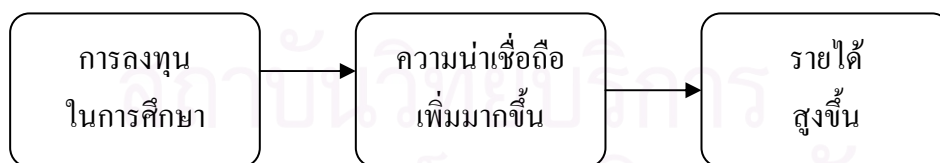

ภาพที่ 3 ทฤษฎีว่าด้วยทุนมนุษย์ (Human Capital Theory)

ที่มา : Psacharopoulos George, Economics of Education: Research and Studies.
(New York : Pergamon Press, 1987) , p.34.

2.13.2 แนวคิดว่าด้วยการเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณ (Signaling Device)

แนวคิดว่าด้วยการเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณ (Signaling Device) หรือ เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเครื่องมือในการกั้นกรอง (Screening or Filtering Device) หรือ แนวคิดว่าด้วยวุฒิบัตร (Credentialism Hypothesis) เชื่อว่ากระบวนการศึกษาไม่ได้ทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของทรัพยากรมนุษย์เพิ่มขึ้น การศึกษาเป็นเพียงเครื่องมือในการคัดเลือกผู้ที่มีคุณภาพเข้าทำงาน โดยใช้การศึกษาเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการทำงานเท่านั้น แต่เชื่อว่าทรัพยากรมนุษย์จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้จาก on the job training ดังภาพที่ 4 ดังนั้น การลงทุนในการศึกษาจึงเปรียบเสมือนการส่งสัญญาณเพื่อแสดงถึงคุณลักษณะของผู้จบการศึกษาในแต่ละระดับให้นายจ้างทราบ

ภาพที่ 4 แนวคิดว่าด้วยการเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณ

(Signaling Device or The Screening or Credentialism Hypothesis)

ที่มา : Pascharopoulos Geogre, Economics of Education: Research and Studies.
(New York : Pergamon Press, 1987) , p.58.

โดยเริ่มแรกนายจ้างใช้การกลั่นกรองขั้นต้น (initial screening) คัดเลือก ลูกจ้างจากผลการศึกษา ซึ่งการใช้ผลการศึกษาเป็นมาตรฐานมีทั้งประสิทธิภาพและความ ยุติธรรมมากกว่าใช้เชื้อชาติ ศาสนา ชนชั้นหรือสภาพทางสังคม อีกทั้งยังเป็นวิธีที่ประหยัดและ รวดเร็วกว่าวิธีอื่น ๆ นอกจากนี้ Screening Hypothesis ยังกล่าวว่าการศึกษาไม่เพียงแต่ให้ ความรู้และสร้างทักษะเท่านั้น ยังมีผลต่อทัศนคติ แรงจูงใจและค่านิยม ซึ่งเป็นสิ่งช่วยตัดสินใจ ประสิทธิภาพในการผลิตและการว่าจ้างคน ๆ นั้น ดังที่ World Development Report ได้สรุป ไว้ว่าการศึกษาให้ความรู้และช่วยพัฒนาทักษะการใช้เหตุผลหรือ cognitive effects ใน ขณะเดียวกันก็เปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่มีต่อการทำงานและสังคมหรือ noncognitive effects ดังนั้น นายจ้างอาจจะไม่ได้ต้องการทักษะที่ได้รับจากการศึกษาโดยตรง แต่ต้องการทัศนคติและความสามารถที่สัมพันธ์กับการศึกษา รวมทั้งทักษะในการสื่อสารและ ทักษะทางสังคมที่ได้จากการมีการศึกษาคด้วย

อย่างไรก็ตาม Psacharopoulos พบว่าหลังจากที่นายจ้างรับลูกจ้างเข้าทำงาน แล้วนายจ้างจะจ่ายค่าจ้างตามประสิทธิภาพในการผลิต และสำหรับผู้ที่มีการศึกษาคีจะ ได้รับ ค่าจ้างสูงก็ต่อเมื่อประสิทธิภาพในการทำงานสูงเท่านั้น มิได้ยึดติดอยู่กับการใช้การศึกษาเป็น เครื่องมือวัดแต่อย่างใด นอกจากนี้จากการศึกษาเชิงประจักษ์ของนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านยัง ไม่อาจให้ข้อสรุปที่แน่ชัดในการสนับสนุนแนวคิดนี้ ในขณะที่ผลการศึกษาล้วนส่วนใหญ่จะ สนับสนุนทฤษฎีทุนมนุษย์ ทำให้การศึกษาในเรื่องการลงทุนทางการศึกษาล้วนใหญ่ใช้แนวคิด ของทฤษฎีทุนมนุษย์ในการวิเคราะห์มากกว่า ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) เป็นกรอบในการวิเคราะห์

2.14 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

ในส่วนนี้จะอธิบายถึงการลงทุนทางการศึกษาซึ่งส่งผลกระทบต่อความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ ภายใต้กรอบของทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ด้วยเหตุผลที่ว่า การสะสมทุนมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อ การเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน (productivity of labor) อันจะทำให้รายได้ของผู้ลงทุนเพิ่มสูงขึ้น ตามทฤษฎีการกำหนด อัตราค่าจ้าง (Wage Theory) ที่จะเพิ่มตามผลิตภาพของแรงงานของแต่ละคน การลงทุนทาง การศึกษา (investment in education) เป็นการลงทุนประเภทหนึ่งของการสะสมทุนทรัพย์ ที่มี ผลกระทบต่อประสิทธิภาพของแรงงาน (productivity of labor) และรายได้

ผลกระทบของการลงทุนทางการศึกษาทำให้ประสิทธิภาพของแรงงานแตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อฟังก์ชันทางการผลิต ฉะนั้น ความแตกต่างของรายได้ของบุคคลที่มีการลงทุนทางการศึกษาที่ต่างกัน อธิบายได้จากทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ที่เหมาะสมกับการสะสมทุนมนุษย์ของแต่ละบุคคล (วิภาวี พิจิตบันดาล, 2545 : 107-108) ดังนั้น

สมมติมีแรงงานเพียง 2 ประเภท คือ แรงงานประเภท A เป็นแรงงานที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และแรงงานประเภท B เป็นแรงงานที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้น แรงงานประเภท B จะมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าแรงงานประเภท A ตามทฤษฎีทุนมนุษย์ เนื่องจากแรงงานประเภท B มีการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ที่มากกว่า และถ้ากำหนดให้อัตราค่าจ้างของแรงงาน A และ B เป็น W_a และ W_b ตามลำดับ

ถ้าตลาดแรงงานเป็นตลาดที่มีการแข่งขันโดยสมบูรณ์ โดยเงื่อนไขการจ้างงานให้ได้กำไรสูงสุดตามทฤษฎีผลิตภาพหน่วยสุดท้าย จะมีการจ้างงานแต่ละประเภทจนกระทั่ง

$$MPP_a / P = W_a \dots\dots\dots(1)$$

$$MPP_b / P = W_b \dots\dots\dots(2)$$

โดยที่ MPP_a และ MPP_b คือผลผลิตหน่วยสุดท้าย (marginal physical production) ของแรงงาน A และแรงงาน B ตามลำดับ จากสมการที่ (1) และ (2) เราจะได้ว่า

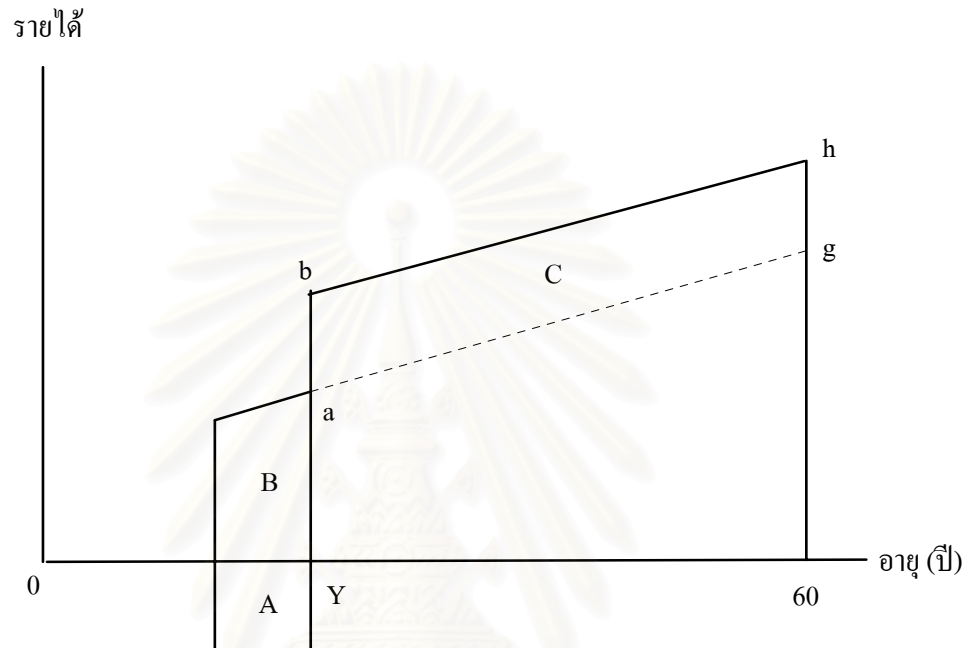
$$MPP_a / W_a = 1 / P = MPP_b / W_b$$

$$\text{ดังนั้น} \quad MPP_a / MPP_b = W_a / W_b$$

จากทฤษฎีทุนมนุษย์ การลงทุนทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นสามารถเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน (productivity of labor) ฉะนั้น เมื่อ $MPP_a / MPP_b < 1$ (เพราะกำหนดให้ $MPP_b > MPP_a$) ดังนั้น จะได้ $W_a / W_b < 1$ ด้วย หมายความว่าอัตราค่าจ้างแรงงานประเภท B ซึ่งผ่านการศึกษามากกว่าจะได้รับอัตราค่าจ้างสูงกว่าแรงงานประเภท A นั่นก็คือ $W_b > W_a$

ดังนั้น ปัจจัยหลักในการตัดสินใจศึกษาในระดับที่สูงขึ้นของคนทั่วไป ก็คือรายได้ตลอดชีพที่คาดว่าจะได้รับเพิ่มขึ้นหลังจากสำเร็จการศึกษาต้องสูงกว่าต้นทุนที่เสียไประหว่างการศึกษา (earning forgone) ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวว่า การศึกษาเป็นการลงทุนในทรัพยากร

มนุษย์เพราะลงทุนไปในแง่ของต้นทุนทั้งทางตรงและทางอ้อมและได้รับผลตอบแทนออกมา ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับประโยชน์จากการลงทุนในการศึกษา

ภาพที่ 5 การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนการศึกษาตามแนวความคิดเรื่องทุนมนุษย์

ซึ่งในลักษณะนี้จะมีการพิจารณาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอายุและรายได้ตามการศึกษา (age – earning profiles by levels of education) ดังนี้

โดยที่ พื้นที่ A = ต้นทุนทั้งหมดประกอบด้วย ต้นทุนทางตรงและทางอ้อมของการลงทุนทางการศึกษา

พื้นที่ B = ค่าเสียโอกาสของการศึกษา ได้แก่ รายได้ที่ควรจะได้รับจากการทำงาน ซึ่งสูญหายไปในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษา

พื้นที่ C = ผลตอบแทนที่ได้จากการศึกษาในที่นี้ ได้แก่ รายได้ที่จะได้รับเพิ่มขึ้นหลังสำเร็จการศึกษาตลอดช่วงอายุการทำงาน

เส้น Yag = รายได้จากการทำงาน (age – earning profile) ก่อนสำเร็จการศึกษา

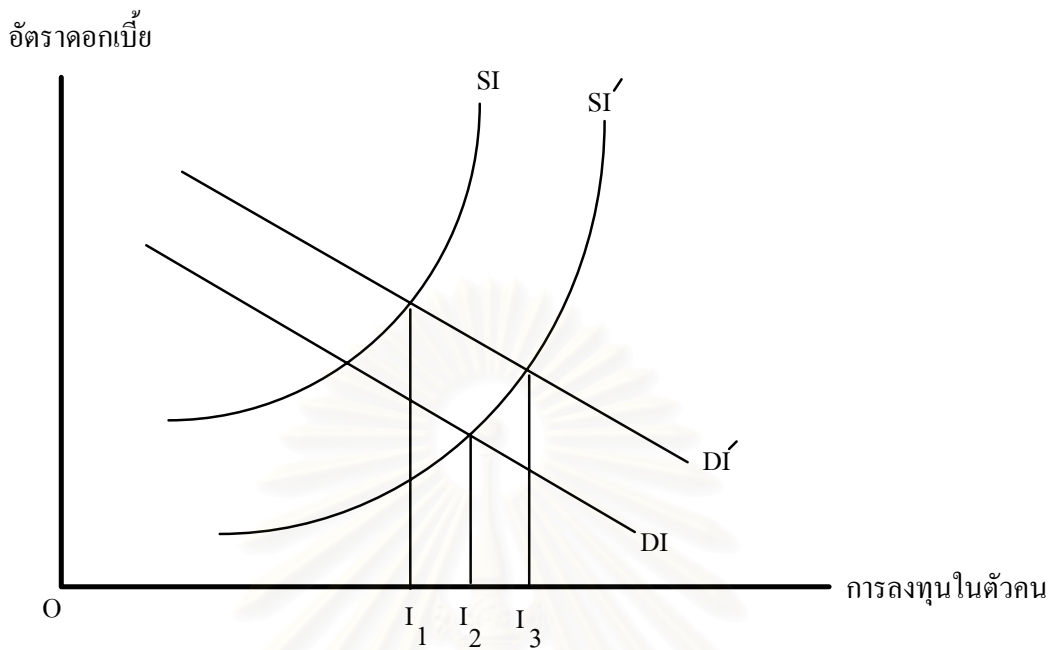
เส้น Y_{bh} = รายได้จากการทำงาน (age – earning profile) หลังสำเร็จการศึกษา

การคำนวณผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาตามแนวคิดเรื่องทุนมนุษย์ใช้หลักการ Cost-Benefit Analysis ซึ่งเปรียบเทียบต้นทุนทั้งหมดของการลงทุนทางการศึกษากับผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนจะได้รับหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วตลอดช่วงอายุการทำงาน โดยต้นทุนทั้งหมดของการลงทุนทางการศึกษาประกอบด้วยต้นทุนทางตรง ได้แก่ ต้นทุนทั้งหมดที่ผู้ลงทุนใช้จ่ายเพื่อการศึกษา (พื้นที่ A) เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ ค่าเดินทางไปศึกษา เป็นต้น และต้นทุนทางอ้อม ได้แก่ ค่าเสียโอกาสของรายได้ที่ผู้ลงทุนควรจะได้รับจากการทำงานตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษา (พื้นที่ B) และผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนทางการศึกษาจะได้รับ ได้แก่ ส่วนต่างระหว่างเส้นรายได้ตลอดอายุการทำงานก่อนสำเร็จการศึกษา (เส้น Y_{ag}) ถึงเส้นรายได้ตลอดอายุการทำงานหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว เส้น Y_{bh} (พื้นที่ C) แต่ในการคำนวณผลตอบแทนของการลงทุนการศึกษาตามทฤษฎีนี้มีข้อสมมติสำคัญ คือ ตลาดแรงงานจะต้องอยู่ในสถานะที่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์และปราศจากการแทรกแซงโดยรัฐบาล เพื่อให้ง่ายในการวิเคราะห์ และถ้าเป็นไปตามข้อสมมตินี้กลไกตลาดจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีการบิดเบือน

กล่าวโดยสรุปก็คือ หลังจากผู้เรียนสำเร็จการศึกษาและเข้าทำงานแล้ว คนที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีรายได้ในขั้นต้นสูงกว่าคนที่มีการศึกษาน้อยกว่า และรายได้ที่สูงกว่านั้นจะเพิ่มในอัตราที่เร็วกว่าไปจนถึงจุดสูงสุด เพราะจะมีประสิทธิภาพและมีโอกาสในการทำงานดีกว่าคนจบการศึกษาต่ำกว่าและยังคงสูงกว่าเช่นนั้นไปจนถึงสิ้นสุดวัยทำงาน ลักษณะของแนวโน้มโดยเปรียบเทียบดังนี้ มีผลให้เส้นรายได้ตามอายุ ณ ระดับการศึกษาต่างๆ นั้นไม่ตัดกันเลย ถ้าจะมีโอกาสตัดกันได้ก็ในช่วงต้นๆ ของอายุการทำงานเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือช่วงที่คนจบการศึกษาต่ำ ทำงานไปสักระยะเวลาหนึ่งเงินเดือนปรับขึ้น และคนที่จบการศึกษาสูงกว่า เพิ่งเข้ามาทำงานอาจมีโอกาสรายได้ขณะนั้นจะเท่าเทียมกัน

ทฤษฎีทุนมนุษย์ไม่ได้อธิบายแต่เพียงความแตกต่างของรายได้อันเนื่องมาจากการลงทุนในทุนมนุษย์ที่แตกต่างกัน แต่ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันของตัวแปรต่างๆ ที่ช่วงส่งเสริมให้มีการลงทุนในทุนมนุษย์มากขึ้น ค่าใช้จ่ายของการเพิ่มทุนมนุษย์ในตัวคนเรานั้นมีส่วนที่เป็นการลงทุนอยู่มาก ดังนั้น จึงอธิบายความต้องการลงทุนในตัวคนได้

เช่นเดียวกับการใช้จ่ายเพื่อลงทุนทางกายภาพตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ นั่นคือ ความต้องการลงทุนจะขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ตามหลักของการลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดนั้น การลงทุนจะเกิดขึ้นจนกระทั่งอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (rate of return) เท่ากับอัตราดอกเบี้ย ซึ่งสะท้อนถึงต้นทุนของเงินที่นำมาลงทุน ดังนั้น เมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำลงก็จะมีโครงการลงทุนในตัวตนที่คุ้มค่าเพิ่มมากขึ้น เพราะการลงทุนที่มีอัตราผลตอบแทนต่ำและเดิมที่ไม่คุ้มกับการลงทุนนั้น ก็เริ่มจะกลายเป็นโครงการที่คุ้มค่าต่อการลงทุนมากขึ้นตามลำดับ เส้นอุปสงค์ของการลงทุนในตัวตนจึงมีลักษณะที่ลาดลงจากซ้ายไปขวาเช่นเดียวกันกับเส้นอุปสงค์ของการลงทุนชนิดอื่นนั่นเอง ในภาพที่ 6 เส้น DI แสดงถึงเส้นอุปสงค์ของการลงทุนในตัวตน ส่วนอุปทานของเงินทุน (supply of funds for investment) เพื่อใช้ในการลงทุนในตัวตนนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราดอกเบี้ย เมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นก็เท่ากับว่า เงินทุนได้รับผลตอบแทนจากการให้กู้ยืมมากขึ้นก็จะมีอุปทานของเงินทุนมากขึ้น เส้นอุปทานของเงินทุนจึงมีความลาดชันเป็นบวก ดังเส้น SI ในภาพที่ 6 ดุลยภาพเกิดขึ้นเมื่ออุปสงค์และอุปทานเท่ากัน จากภาพที่ 6 นี้สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดคนจึงมีการลงทุนในตัวตนแตกต่างกัน แม้คนเราจะรู้ว่า ถ้ามีทุนมนุษย์มากกว่าก็จะมีโอกาสในการหารายได้สูงกว่า แต่ก็ยังมีคนที่ลงทุนในตัวตนน้อยอยู่เป็นจำนวนมาก สาเหตุหนึ่งก็อาจเป็นเพราะคนเรามีความสามารถด้านสติปัญญาไม่เท่ากัน แต่อุปสงค์และอุปทานอย่างเช่น DI และ SI ของคนเราอาจจะอยู่ในตำแหน่งแตกต่างกันไป เพราะสาเหตุอื่น เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจดีอยู่แล้วย่อมมีต้นทุนในการหาเงินลงทุนต่ำกว่าครอบครัวยากจน กลุ่มคนเหล่านี้จึงอยู่บนเส้น SI ส่วนครอบครัวยากจนจะมีต้นทุนของเงินลงทุนสูงกว่าหรือมีอุปทานของเงินลงทุนต่ำกว่า จึงอยู่บนเส้น SI' ดังนั้น แม้ว่าคนเราจะมีความต้องการลงทุนในตัวตนเหมือนกันเช่นเส้น DI' ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็จะมีระดับการลงทุน I_2 ซึ่งมากกว่าระดับการลงทุน I_1 ของผู้ที่มีฐานะยากจน ยิ่งไปกว่านั้น ผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่ามักจะ มีทัศนคติที่ต้องการลงทุนในตัวตนสูงกว่า หรืออาจจะเห็นประโยชน์ของการลงทุนในตัวตนได้ดีกว่า จึงทำให้คนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่านั้นมีความต้องการลงทุนในตัวตนอยู่บนเส้น DI ในภาพ และทำให้ระดับการลงทุนในตัวตนเป็น I_3 ซึ่งยิ่งแตกต่างจากคนจนมากขึ้นไปอีก เราจึงเห็นว่าช่องว่างของรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยห่างจากกันมากในสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูงมาก

ภาพที่ 6 ภาวะดุลยภาพของการลงทุนในตัวตน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการลงทุนทางการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์ให้แก่ทรัพยากรของบุคคลของประเทศนั้นสามารถวัดได้สองระดับคือ ระดับบุคคลและระดับสังคม ในระดับบุคคลผลิตภาพที่เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มระดับการศึกษาและการฝึกอบรมจะสะท้อนออกมาในรูปของค่าจ้างและรายได้ที่เพิ่มขึ้น โอกาสในการแสวงหางาน ตลอดจนคุณภาพของงานและคุณภาพของชีวิตที่ดีขึ้น ส่วนในระดับสังคมการลงทุนเพื่อเพิ่มทุนมนุษย์ทางการศึกษาและการฝึกอบรมจะมีผลต่อเนื่องทำให้เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มมากขึ้น รายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น การกระจายรายได้ในสังคมดีขึ้น รวมทั้งอาจสะท้อนกลับทำให้อุปสงค์สำหรับการศึกษาและการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้นด้วย

แต่เนื่องจากการศึกษาและการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก สำหรับตัวบุคคลและสังคมโดยรวม ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะศึกษาผลของการลงทุนการศึกษาและการฝึกอบรมว่าทำให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุนที่ได้ใช้ไปหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ทั้งในระดับบุคคลและในระดับสังคม

2.15 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษากับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

การศึกษาผลกระทบทางการศึกษาที่มีต่อรายได้ ที่ผ่านมามักเป็นการศึกษาในประเด็นการศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษา โดยการวิเคราะห์สมการค่าจ้างหรือสมการรายได้ที่ได้รับจากการลงทุนทางการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์สมการ Multiple Regression หรือการวิเคราะห์ผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษา ในลักษณะของผลได้-ต้นทุน (Benefit-Cost Analysis) งานศึกษาวิจัยที่สำคัญๆ สรุปได้ ดังนี้

มาร์ก บลาว์ (Blaug, 1974) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดรายได้ของบุคคลในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลในลักษณะ cross sectional data จากการสำรวจข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร ในปี 1970 และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ Stepwise Regression ในรูปแบบของ Multiple Regression

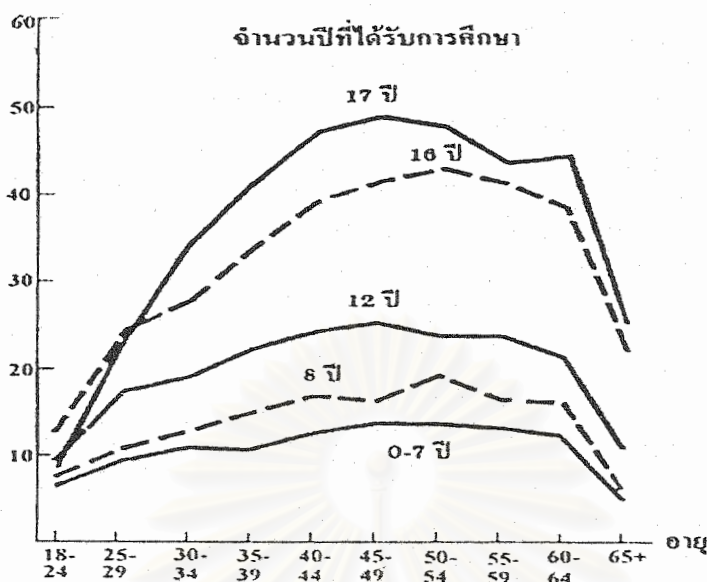
ผลการศึกษาจากสมการ Regression ในรูปของ Regression Log Earning และ Log Earning Omitting Employment ได้เครื่องหมายของค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (The Regression Coefficient of independent Variables) ที่สอดคล้องตามทฤษฎีทุนมนุษย์ โดยตัวแปรทางการศึกษา (วัดจากจำนวนปีที่ใช้ในการศึกษา) มีอิทธิพลต่อการกำหนดรายได้ที่มีความสำคัญที่สุด (Step in 1) และค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรการศึกษาของทั้งสองสมการ มีค่าเป็น .0316 และ .0363 ตามลำดับ หมายความว่าหากมีการลงทุนทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นอีก 1 ปี บุคคลนั้นจะมีรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3.16 และ 3.63 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามขนาดของค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดรายได้คือ ตัวแปรเพศ (เพศชาย) สถานภาพการทำงาน ขนาดธุรกิจ สถานภาพการศึกษาและตัวแปรอาชีพ จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดรายได้บุคคล ในขณะที่ตัวแปรทางสถานภาพทางครอบครัว เช่นการศึกษาของบิดา มารดา อาชีพของบิดามารดา ตัวแปรสถานภาพการทำงาน (ชั่วโมงการทำงาน) และตัวแปรทางด้านคุณภาพของการศึกษา เช่นระดับคะแนนของการศึกษาในระดับต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดรายได้ที่น้อย นอกจากนี้ความแตกต่างของภูมิภาคที่สำเร็จการศึกษาของผู้ที่ศึกษาก็จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดรายได้ของบุคคล

การประเมินผลตอบแทนของการลงทุนทางด้านการศึกษาในระดับต่างๆ ในประเทศไทยมีอยู่ไม่มากนักและส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษากรณีตัวอย่างโดยใช้วิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน (Benefit-Cost Analysis) เพื่อหาอัตราผลตอบแทนภายในของการ

ลงทุนในระดับบุคคลและในระดับสังคม สำหรับการศึกษาก็ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคืองานของ Mark Blaug (2514) เรื่อง Rate of Return to Investment in Thailand ซึ่งจัดว่าเป็นงานวิจัยเรื่องแรกที่พยายามประเมินผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับในประเทศไทย Blaug ได้พยายามแยกตัวแปรที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกจากตัวแปรทางการศึกษา เช่น ตัวแปรอายุ ประสบการณ์ เพศ พื้นฐานของครอบครัวและอื่นๆ เพื่อหาอิทธิพลที่แท้จริงของการศึกษาต่อระดับรายได้ของบุคคล เขาได้ย้ำถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกล่าวว่า ถ้าต้องการให้ระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ ไปได้ด้วยดีและอย่างรวดเร็วทางหนึ่งที่จะทำได้คือการเร่งรัดให้มีการศึกษาและการเพิ่มคุณภาพของการศึกษาของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งจะมีผลให้กำลังคนของระบบเศรษฐกิจนั้นมีคุณภาพสูงขึ้น หรือเรียกได้ว่ามีมูลค่าของ “ทุนมนุษย์” (human capital) เพิ่มขึ้น ซึ่งเท่ากับว่าทรัพยากรของมนุษย์ในระบบเศรษฐกิจจะมีผลิตภาพ (productivity) ในการผลิตสูงขึ้น ผลผลิตและรายได้ของระบบเศรษฐกิจนั้นย่อมอยู่ในฐานะดีขึ้นและส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจนั้นโดยตรง ซึ่งความเชื่อในแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากงานของ Psacharopoulos และ Woodhall (1985) ซึ่งพบว่าการศึกษาเป็นการเพิ่มรายได้ ลดความยากจนและช่วยในการกระจายรายได้ดีขึ้น ถ้าการศึกษากระจุกตัวเฉพาะกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวที่ดีแล้ว และหากรัฐให้การอุดหนุนทางการเงินแก่เด็กในเมืองมากกว่าในชนบทแล้ว การศึกษาจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้มากขึ้น

Campbel R. McConnell-Stanley L. (1989 : 79 อ้างถึงใน บุญคง หันจงสิทธิ์, 2540) พบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ (ceteris paribus) การศึกษาที่แตกต่างกันย่อมทำให้บุคคลมีรายได้ตลอดชีวิตที่แตกต่างกัน จากรูปข้างล่างนี้ เป็นรายได้ตลอดชีวิตของเพศชายแยกตามช่วงอายุและระดับการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้มีการศึกษามากกว่าโดยเฉลี่ยแล้วย่อมมีรายได้ตลอดชีวิต จำแนกตามอายุ (age-earning profiles) ต่ำกว่าผู้มีการศึกษาที่สูงกว่า

รายได้ต่อปี (1,000s)

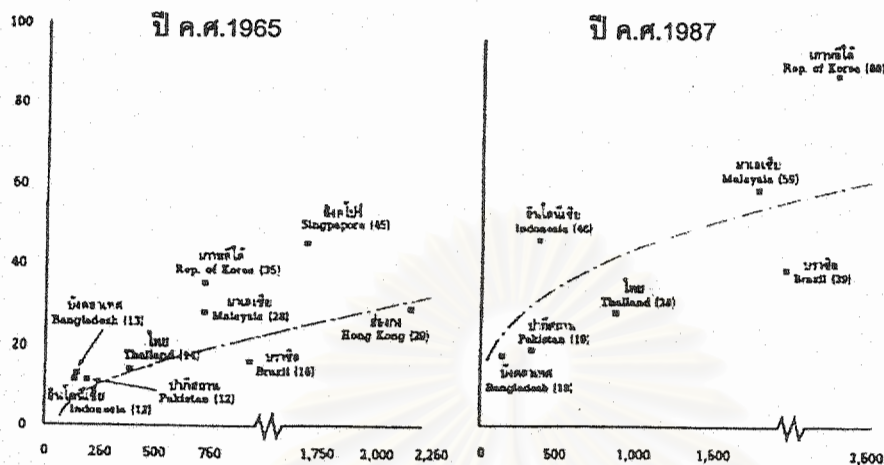
ภาพที่ 7 ความแตกต่างของรายได้ต่อปี แยกตามระดับการศึกษาและอายุ

ที่มา: Campbell R. McConnell-Stanley I. Brue, Contemporary Labor Economics (New York : McGraw Hill, 1989 อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2540 : 196)

เบคเคอร์ (Becker, 1994 อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2540 : 196-197) ได้ยืนยันถึงการศึกษาระดับสูงซึ่งต่างคนต่างทำ (independent studies) อย่างน้อย 5 ฉบับ ซึ่งสามารถจะใช้เป็นมาตรฐานอธิบายความแตกต่างของรายได้ของผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมและระดับมหาวิทยาลัย แม้การศึกษาเหล่านั้นใช้ความหมายของคำว่า “ความสามารถ” (ability) และ “จุดกำเนิดของชนชั้น” (social class origins) ที่ใช้วัดแตกต่างกัน แต่ผลการศึกษาทั้งหมดชี้ว่า การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเป็นตัวกำหนดรายได้ ตลอดชีวิตส่วนที่เพิ่มขึ้นที่สำคัญของบัณฑิต

World Bank (1993 : 43-51 อ้างถึงใน บุญคง หันจางสิทธิ์, 2540 : 134-140) สรุปผลการวิเคราะห์ด้วยสมการแบบถดถอย ใช้ตัวเลขแบบตัดขวางจากมากกว่า 90 ประเทศกำลังพัฒนา แต่มาแสดงไว้ไม่กี่ประเทศ แต่ก็สรุปได้ว่า ในแทบจะทุกประเทศของประเทศที่มีเศรษฐกิจเติบโตอย่างรวดเร็ว (HPAEs) นั้น การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและฝึกอบรมได้เกิดขึ้นอย่างมากในระยะ 3 ทศวรรษที่แล้มาแล้ว หรือช่วงระหว่าง ค.ศ.1965-1990 ปริมาณการศึกษาที่เด็ก ๆ ได้รับได้เพิ่มสูงขึ้นมาก ในขณะที่เดียวกัน คุณภาพของการให้การศึกษาและฝึกอบรมของประเทศเหล่านั้นโดยเปรียบเทียบได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างมาก แทบจะกล่าวได้ว่าในปัจจุบันความรู้ความสามารถของผู้จบมัธยมศึกษาในประเทศเอเชียตะวันออกบางประเทศใกล้เคียงหรือสูงกว่าผู้จบการศึกษาในประเทศที่มีรายได้สูง ๆ เส้นที่ลากคือ เส้นสมการแบบถดถอย 2 เส้นของปี 1965 และ 1987 ซึ่งแสดงในภาพที่ 8

อัตราการศึกษาต่อประถมศึกษา

ภาพที่ 8 อัตราการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษากับรายได้ต่อหัว : ผลการวิเคราะห์

สมการแบบถดถอยปี ค.ศ. 1965 และ 1987 ใช้ตัวเลขแบบตัดขวาง (cross section)

หมายเหตุ: รายได้ต่อหัวคิดเป็นดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1988

ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บคือ อัตราการเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา

ที่มา: บุญคง หันจงสิทธิ์ (2540 : 137)

จากภาพที่ 8 ซึ่งให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเข้าศึกษาต่อระดับประถมศึกษา กับรายได้ต่อหัว มีความสัมพันธ์กันในทางบวก นั่นคือ ณ ระดับอัตราการเข้าศึกษาต่อสูง รายได้โดยเฉลี่ยต่อหัวก็จะสูง และที่เห็นได้ชัดเจนเมื่อพิจารณาการศึกษาในระดับประถมศึกษา ถือว่า ฮังกง เกาหลี และสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศ HPAEs ได้มีระบบการศึกษาขั้นประถมเข้าสู่ระดับสากลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 ซึ่งก้าวหน้ากว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ อัตราการเข้าศึกษาต่อระดับประถมศึกษาของทั้ง 3 ประเทศเกิน 100 ด้วยเหตุนี้ ประเทศเหล่านี้จึงสามารถเพิ่มรายได้ต่อหัว อยู่ในระดับสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในปี 1987 เส้นสมการถดถอยของปี 1965 ก่อนข้างจะชันน้อยกว่าเส้นของปี 1987 ซึ่งอาจจะอธิบายได้ว่า ประเทศถ้าหากอยู่ ณ ระดับการศึกษาที่ต่ำ ถ้าหากสามารถเพิ่มอัตราการเข้าศึกษาต่อระดับประถมศึกษามากขึ้นเพียงเล็กน้อย ก็จะมีผลต่อระดับรายได้ต่อหัวค่อนข้างมาก แต่ถ้าประเทศมีการศึกษาอยู่ ณ ระดับสูงแล้ว หรือมีอัตราการเข้าศึกษาต่อขั้นประถมค่อนข้างสูงแล้ว ถ้าหากจะเพิ่มอัตราการเข้าศึกษาต่อสูงขึ้นไปอีกเล็กน้อยก็จะไม่มีผลต่อรายได้ต่อหัวมากนัก ซึ่งอาจจะเป็นไปตามกฎการน้อยถอยลง (Law of Diminishing)

ผลการวิจัยของ Becker สอดคล้องกับ Marais (1994: 1) ซึ่งวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและการกระจายรายได้ในประเทศอัฟริกาใต้ โดยเขาพบว่า การลงทุนทางการศึกษาจะส่งผลโดยตรงต่อรายได้จากการหาเลี้ยงชีพและการเพิ่มระดับการศึกษา โดยเฉลี่ยจะช่วยลดช่องว่างในการกระจายรายได้ได้ และยังการศึกษามีความเสมอภาคมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งทำให้การกระจายรายได้เป็นธรรมมากขึ้นตามไปด้วย

งานศึกษาของ Blaug ได้เป็นแบบอย่างของการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาในประเทศไทยในเวลาต่อมา และงานของศุภชัย พาณิชภักดิ์ (2519) ซึ่งได้รับการอ้างอิงค่อนข้างมากเช่นกันนั้น ไม่มีการปรับรายได้ตัวแปรอื่นๆ เช่นงานศึกษาของ Blaug แต่ได้ใช้วิธีการคำนวณจากสมการการผลิตแบบ CES และได้เน้นความแตกต่างของภาคและท้องถิ่นใน แต่ละช่วงเวลาซึ่งให้ผลของการประมาณค่าที่เปลี่ยนแปลงไป

ตารางที่ 3 อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สังคมได้รับจากการลงทุนทางการศึกษา

ผู้วิจัย	ประจณม	มัธยม		อาชีวะ	วิชาชีพ ชั้นสูง	ปริญญา ตรี
		ต้น	ปลาย			
Blaug 2513	22.0*	10.0	10.0	-	-	7.0
สมจินต์ 2513	-	-	-	23.36**	-	-
ศุภชัย 2513	16.5	31.3	18.3	10.2	13.8	13.1
อภิชัย 2513	12.0	29.9	18.1	7.9	13.8	12.8
วัชรวิ 2521	-	-	-	6.0	-	-
นงราม 2528	-	-	-	-	-	8.8
นงราม 2530	-	-	-	-	-	9.4
Jee Peng Tan(1991)	-	13.6	6.7	11.4	7.7	13.5

หมายเหตุ * อัตราผลตอบแทนทางสังคมของผู้จบชั้นประถมศึกษาตอนต้น

** อัตราผลตอบแทนทางสังคมของผู้จบการศึกษาวิชาชีพนอกระบบ

ที่มา : สุมาลี ปิตยานนท์ (2539 : 99)

จากตารางที่ 3 อาจกล่าวได้ว่า อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สังคมได้รับจากการลงทุนทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงโดยเฉลี่ย

ในขณะที่การศึกษาในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาให้ผลตอบแทนที่ต่ำกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาระดับอาชีวศึกษา เนื่องจากการศึกษาระดับนี้ใช้ต้นทุนค่อนข้างสูงเนื่องจากมีการใช้ อุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือและเครื่องจักรค่อนข้างมาก และรัฐต้องจ่ายเงินอุดหนุนในระดับสูง

นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนการศึกษามี แนวโน้มในทางที่ลดลง โดยเฉพาะอัตราของผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเห็นได้ ค่อนข้างชัด ทั้งนี้ สืบเนื่องจากการขยายการศึกษาที่มากขึ้นและทำให้มีการขาดแคลนแรงงาน จากแต่ก่อนที่เคยใช้คนที่มีการศึกษาดำมาใช้คนที่มีการศึกษาสูงๆ ทำงานแทน

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวมการลงทุนของบุคลากรทางการศึกษา ระดับอุดมศึกษาให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าในอัตราที่ค่อนข้างสูงในเกือบทุกสาขาวิชา ยกเว้น นิติศาสตร์และศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นสาขาที่มีผู้ศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่ถึงกระนั้นก็ตามอัตรา ผลตอบแทนระดับร้อยละ 11 – 12 ก็จัดได้ว่าไม่ต่ำเกินไป สาขาวิชาที่ให้ผลตอบแทนในอัตรา สูงที่สุดคือวิศวกรรมศาสตร์ ผู้ที่ทำงานในภาครัฐวิสาหกิจจะได้รับผลตอบแทนในอัตราสูง ที่สุดโดยเฉลี่ยตามด้วยภาคเอกชนและภาคราชการ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจำกัด รับจะได้รับผลตอบแทนในอัตราที่สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยประเภทอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532)

เมื่อเปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนต่อสังคมกับอัตราผลตอบแทนต่อบุคคลแล้ว จะ พบว่าอัตราผลตอบแทนต่อบุคคลจะสูงกว่าอัตราผลตอบแทนต่อสังคมอย่างมาก ทั้งนี้สืบ เนื่องจากการที่รัฐเป็นผู้รับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเปรียบ เทียบกับค่าใช้จ่ายที่บุคคลจ่ายเองเพื่อการศึกษา ข้อน่าสังเกตประการหนึ่งคืออัตราผลตอบแทนต่อบุคคลจากการลงทุนศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคเอกชนให้ผลตอบแทนในอัตราที่ค่อนข้าง สูง แม้ว่าสถาบันเหล่านี้จะเก็บค่าธรรมเนียมและค่าเล่าเรียนในอัตราที่สูงจากผู้เข้าเรียนก็ตาม ซึ่งนับว่าเป็นการคุ้มค่าสำหรับบุคคลที่จะทำการลงทุนแม้จะต้องกู้ยืมเงินมาก็ตาม ซึ่งเป็น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะใน สถาบันการศึกษาของรัฐหรือของเอกชนที่มีคุณภาพอยู่ในระดับที่สูง

ตารางที่ 4 อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการลงทุนระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัย	ต่อบุคคล ปริญญาตรี	ต่อสังคม ปริญญาตรี	ต่อบุคคล สูงกว่าปริญญาตรี
อภิรัช (2513)		12.8 (รวม) 21.3 (พาณิชย์) 18.2 (ศิลป- มนุษย์) 27.3 (วิศวะ) 8.3 (เภสัช) 16.2 (วิทย์)	
นงราม (2528)	16.4 (รวม) 15.8 (พาณิชย์) 15.7 (มนุษย์และสังคม) 23.4 (วิศวะ) 15.4 (แพทย์) 15.5 (เทคนิคการแพทย์) 17.6 (วิทย์) 19.5 (เกษตร) 19.6 (วิจิตรและสถาปัตยกรรม) 11.2 (นิติ) 15.2 (ศึกษา)	8.8 (รวม) 11.7 (พาณิชย์) 10.5 (มนุษย์และสังคม) 10.7 (วิศวะ) 4.4 (แพทย์) 4.7 (เทคนิคการแพทย์) 7.4 (วิทย์) 8.0 (เกษตร) 11.3 (วิจิตร-สถาปัตยกรรม) 8.2 (นิติ) 8.7 (ศึกษา)	
นงราม(2530)	15.8 (รวม) 15.9 (พาณิชย์) 15.7 (มนุษย์และสังคม) 23.4 (วิศวะ) 18.5 (แพทย์) 15.9 (วิทย์) 20.3 (เกษตร) 12.1 (นิติ) 12.1 (ศึกษา) 14.5 (วิจิตรและสถาปัตยกรรม) 15.4 (เทคนิคการแพทย์)	9.4 (รวม) 12.1 (พาณิชย์) 11.3 (มนุษย์และสังคม) 11.1 (วิศวะ) 6.7 (แพทย์) 7.7 (วิทย์) 9.4 (เกษตร) 9.9 (นิติ) 7.4 (ศึกษา) 9.2 (วิจิตรและสถาปัตยกรรม) 6.1 (เทคนิคการแพทย์)	
ประดับพร(2532)			13.62 (สังคมศาสตร์จุฬา)
คณัย (2521)	22.7 (วิทยาลัยหอการค้า)		

ที่มา : สุมาลี ปิตยานนท์ (2539 : 101)

พรชัย ทัพวงษ์ (2533) ศึกษาเรื่องการลงทุนทางการศึกษาและความแตกต่างของ รายได้ : กรณีศึกษาแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม ผลการวิเคราะห์ที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ลงทุนทางการศึกษา ปรากฏว่าลักษณะของครัวเรือนที่บิดามารดามีรายได้ และระดับการศึกษา สูง จะมีต่อการตัดสินใจที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาสูงขึ้น และสถานภาพการทำงานของ บิดาหรือมารดาที่อยู่ในภาครัฐบาล มีแนวโน้มที่จะให้บุตรได้ศึกษาต่อมีมากขึ้น นอกจากนี้เขต ที่อยู่อาศัยเขตเมืองและเขตชนบท ก็ปรากฏว่ามีผู้ที่อยู่ในเขตเมือง มีแนวโน้มที่จะลงทุนศึกษา ต่อสูงกว่า สำหรับตัวแปรอื่น ๆ ไม่สามารถที่จะสรุปผลการศึกษาได้ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของตัวแปรมีความสอดคล้องตามทฤษฎีทุนมนุษย์ และจากผลการศึกษาที่ได้ แสดงให้เห็นว่า แรงงานมีการลงทุนทางการศึกษาที่ต่างกัน จะมีความแตกต่างทั้งในระดับ ความสามารถในการแสวงหารายได้ ดังนั้น จึงควรที่จะมีการกระจายความเสมอภาคทาง การศึกษาให้มากขึ้น เพื่อลดช่องว่างระหว่างความแตกต่างให้แคบลง และควรที่จะพัฒนา แนวทางการศึกษาที่ช่วยเพิ่มทักษะ ความชำนาญ เพื่อให้ประสิทธิภาพของแรงงานสูงขึ้น อัน ช่วยให้ความแตกต่างในด้านต่างๆลดน้อยลง

สุนิสา ไยเยี่ยม (2538) ศึกษาถึงบทบาทการศึกษาต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านทางฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb-Douglas กล่าวคือ ได้ใช้การศึกษาเป็นตัวแปรทางอ้อมใน การแบ่งแรงงานออกเป็น 4 ประเภท ตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ เพื่อพิจารณาปัจจัยแรงงานทั้ง ทางด้านปริมาณ และคุณภาพที่ดีขึ้นจากการลงทุนทางการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุด คือร้อยละ 46.35 ในส่วนของปัจจัยแรงงานพบว่า แรงงานที่มีการศึกษาจะส่งผลในทางบวกต่อการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนแรงงานที่ไม่มีการศึกษาส่งผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจ โดยแรงงานส่วนที่มีการลงทุนทางการศึกษาทั้งหมด ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจถึงร้อยละ 39.86 แรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นแรงงานที่มีบทบาท ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดคือร้อยละ 17.38 เนื่องจากเป็นแรงงานกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญสูงในการประกอบอาชีพ และมักเข้าไปอยู่ในสาขาการผลิตที่มีการ ขยายตัวค่อนข้างสูง รองลงมาก็คือ แรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุบาล ประถมศึกษา ตอนต้น และประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีบทบาทต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ร้อยละ 14.32 เนื่องจากการศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ผู้มีงานทำที่สำเร็จการศึกษา ขั้นนี้มีปริมาณและสัดส่วนสูงที่สุด ในจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด แรงงานที่สำเร็จการศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา มีบทบาทต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด ในบรรดาแรงงานที่มีการลงทุนทางการศึกษาทั้งหมด คือร้อยละ 8.16 ด้วยเหตุว่าแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุบาล ประถมศึกษาตอนต้น และประถมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม และไม่เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา จึงเข้าสู่กำลังแรงงานทันทีที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการเรียนต่อระดับนี้จึงมีน้อย ทำให้สัดส่วนของจำนวนนักเรียนต่อประชากรในวัยเรียนระดับมัศึกษามีค่าค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับระดับประถมศึกษา ส่วนแรงงานที่ไม่มีการศึกษา นอกจากไม่มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีส่วนทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงถึงร้อยละ 13.58

สมพร อิศวิลานนท์ และเดชรัต สุขกำเนิด (2541) วิจัยเรื่องความยากจนของครัวเรือนเกษตรกร พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่ยากจนที่สุดเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีการศึกษาดำกว่าภาคบังคับ และยืนยันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะนอกจากจะสะท้อนถึงตัวทรัพยากรมนุษย์ที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ยังมีส่วนเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจ ทั้งในเรื่องของการยอมรับเทคโนโลยีและความสามารถในการจัดการทางธุรกิจฟาร์มด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างรายได้นอกการเกษตรของฟาร์ม และพบว่าการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีขนาดของรายได้ต่อก่อนตามการประกอบอาชีพที่สูงขึ้น โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาขึ้นไป จะมีรายได้ต่อบุคคลนอกการเกษตรในระดับที่สูง และโดยรวมแล้วครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่อาชีวศึกษาขึ้นไปจะมีรายได้สูงกว่าครัวเรือนที่มีการศึกษาดำกว่า ภาคบังคับถึง 3 เท่า และภาวะความยากจนของครัวเรือนเกษตรกรจะถดถอยลงตามระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น (ค่า Headcount Index ลดจาก 23.5 ในระดับการศึกษาดำกว่าภาคบังคับเหลือเพียง 7.0 ในระดับอาชีวศึกษาขึ้นไป)

งานวิจัยนี้ได้เสนอวิธีแก้ไขภาวะความยากจนของครัวเรือนเกษตรกรโดยมุ่งไปที่การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในครัวเรือนทั้งหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกในครัวเรือน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างทักษะและความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพและการสร้างรายได้ทั้งจากกิจกรรมในฟาร์มและนอกฟาร์มซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรายได้ของครัวเรือน

ในปี พ.ศ.2543 สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรได้ศึกษาภาวะความยากจนและการกระจายรายได้ของครัวเรือนเกษตรกร โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตรในปีเพาะปลูก 2541/2542 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรกรมี

รายได้แตกต่างกันทั้งในส่วนของรายได้สุทธิจากเกษตรและรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน นอกจากนี้ ยังพบว่าครัวเรือนเกษตรร้อยละ 29.10 มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ครัวเรือนเกษตรเหล่านี้มีหัวหน้าครัวเรือนได้รับการศึกษาดำเนินการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และได้เสนอแนะว่าการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับทรัพยากรมนุษย์ในภาคเกษตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรแรงงานของครัวเรือนเหล่านี้จะเป็นกำลังที่สำคัญต่อการพัฒนากิจกรรมการผลิตของครัวเรือนทั้งการเกษตรและนอกการเกษตรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของแรงงานและขยายฐานรายได้ให้กับครัวเรือน ซึ่งนโยบายดังกล่าวรัฐควรให้ความสำคัญกับการขยายฐานการศึกษาของเยาวชนในชนบทและพัฒนาระบบการศึกษาในชนบทเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของเยาวชนในชนบทและพัฒนาระบบการศึกษาในชนบทเพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งการจัดทำกิจกรรมในเรื่องการส่งเสริมอาชีพ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้กับสมาชิกในครัวเรือนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาของคนในครัวเรือนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 2) การวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือนในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 3) การวิเคราะห์ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ และ 4) การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของไทย

3.1 การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8

การวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ใช้ข้อมูลจาก RECORD ที่ 1 นำข้อมูลการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และ RECORD ที่ 2 นำข้อมูลการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนคำนวณหาดัชนีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในแต่ละแผนพัฒนาฯ ในภาพรวมทั้งประเทศ เป็นรายภาค และเป็นกลุ่มชั้นรายได้ โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 นำข้อมูลการแบ่งชั้นรายได้รวม 5 ชั้น (ชั้นละ 20%) เพื่อวิเคราะห์ว่าครัวเรือนในแต่ละชั้นรายได้มีหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนสำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาแตกต่างกันอย่างไร ทั้งในแต่ละแผนพัฒนาฯ ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

3.1.2 คำนวณหาจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (คิดเฉพาะระดับที่สำเร็จการศึกษา) ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค และในแต่ละกลุ่มชั้นรายได้ โดยมีวิธีคิด ดังนี้

คนที่ไม่ได้รับการศึกษาหรืออนุบาล

คิดเป็น 0 ปี

ระดับประถมศึกษา (ตอนต้น)

คิดเป็น 4 ปี

ระดับประถมศึกษา (ตอนปลาย)	คิดเป็น 6 ปี
ระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)	คิดเป็น 9 ปี
ระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)	คิดเป็น 12 ปี
ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.)	คิดเป็น 12 ปี
ระดับอาชีวศึกษา (ปวส, ปวท, หรือเทียบเท่า)	คิดเป็น 14 ปี
ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ปกศ.สูง)	คิดเป็น 14 ปี
ระดับเทคโนโลยี (ปทส.)	คิดเป็น 15 ปี
ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี 4 ปี)	คิดเป็น 16 ปี
ระดับอุดมศึกษา (สูงกว่าปริญญาตรี)	คิดเป็น 18 ปี
ระดับการศึกษาอื่น ๆ	คิดเป็น 6 ปี

3.1.3 กำหนดหาจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค โดยใช้สูตร ดังนี้

จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

$$= \frac{\text{ผลรวมของจำนวนคนที่สำเร็จการศึกษา} \times \text{จำนวนปีที่ใช้ในแต่ละระดับการศึกษาที่สำเร็จในแต่ละชั้นรายได้}}{\text{จำนวนคนทั้งหมดในแต่ละชั้นรายได้}}$$

โดยที่

คนที่ไม่ได้รับการศึกษาหรืออนุบาล	คูณด้วย 0 ปี
ระดับประถมศึกษา (ตอนต้น)	คูณด้วย 4 ปี
ระดับประถมศึกษา (ตอนปลาย)	คูณด้วย 6 ปี
ระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้น)	คูณด้วย 9 ปี
ระดับมัธยมศึกษา (ตอนปลาย)	คูณด้วย 12 ปี
ระดับอาชีวศึกษา (ปวช.)	คูณด้วย 13 ปี
ระดับอาชีวศึกษา (ปวส., ปวท. หรือเทียบเท่า)	คูณด้วย 14 ปี
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ปกศ.สูง)	คูณด้วย 14 ปี
ระดับเทคโนโลยี (ปทส.)	คูณด้วย 15 ปี

ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี 4 ปี)	คูณด้วย 16 ปี
ระดับอุดมศึกษา (สูงกว่าปริญญาตรี)	คูณด้วย 18 ปี
ระดับการศึกษาอื่น ๆ	คูณด้วย 6 ปี

3.1.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของดัชนีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ในแต่ละภูมิภาคและทั้งประเทศและความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และรายได้ต่ำสุด 20% ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค โดยใช้กราฟ

3.2 การวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือนในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8

การวิเคราะห์การกระจายรายได้ทำได้โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) ในภาพรวมระดับประเทศและจำแนกเป็นภูมิภาค ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 รวม 3 แผนพัฒนาฯ โดยในแต่ละแผนพัฒนาฯ จะใช้ข้อมูลในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ คือ ปี พ.ศ.2535 ปี พ.ศ.2539 และปี พ.ศ.2543 (ยกเว้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ใช้ข้อมูลปีพ.ศ.2543 แทนปีพ.ศ.2544 เนื่องจากข้อมูลที่เก็บในปี พ.ศ.2543 เป็นการเก็บในรอบปีปกติซึ่งมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างจำนวนมากกว่าในปี พ.ศ. 2544) ซึ่งเป็นปีที่มีการเก็บข้อมูลเป็นกรณีพิเศษเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของวิกฤติเศรษฐกิจ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยมีครัวเรือนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ได้มีการถ่วงน้ำหนัก (weighting) ตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติกำหนด เพื่อทำการอ้างอิงไปยังประชากรทั้งหมดของประเทศ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนครัวเรือนที่ใช้ในการวิเคราะห์ในแต่ละแผนพัฒนาฯ แยกเป็นรายภาค

หน่วยเป็นครัวเรือน

ภาค	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535)	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539)	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543)
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	1,444,830	2,288,900	1,960,900
ภาคกลาง	2,498,299	2,835,000	3,630,498
ภาคเหนือ	2,716,587	3,078,400	3,182,220
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,214,321	4,889,544	5,205,608
ภาคใต้	1,700,221	1,944,205	2,105,500
รวม	12,574,259	15,036,129	16,084,696

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยเพียง 2 RECORD จากข้อมูลทั้งหมดที่มี 8-9 RECORD โดยที่ RECORD ที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพทั่วไปของครัวเรือน และ RECORD ที่ 2 เป็นรายได้ของครัวเรือนและแหล่งที่มาของรายได้ของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือนที่นำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลรายได้จากแหล่งรายได้ที่ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นผลจากการได้รับศึกษาของคนในครัวเรือนทั้งทางตรงและทางอ้อม ภายใต้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ประกอบด้วย 3 แหล่งคือ 1) ค่าจ้างและเงินเดือน (wages and salary) 2) กำไรจากการประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร (profit from non-farm business) และ 3) กำไรจากการประกอบกิจการด้านการเกษตร (profit from farming) โดยไม่นับรวมรายได้จากแหล่งอื่น ได้แก่ เงินโอน รายได้ที่เกิดจากทรัพย์สิน และรายได้อื่น ๆ ผู้วิจัยแปลง (transform) ข้อมูลรายได้ของครัวเรือนซึ่งเป็นข้อมูลดิบมาจัดกระทำให้อยู่ในรูปของ Program "EXCEL" โดยดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 รวมรายได้จากทั้ง 3 แหล่งของคนในครัวเรือนแต่ละครัวเรือน และเรียงลำดับรายได้รวมของครัวเรือน (household income) ในแต่ละแผนพัฒนาฯ จากรายได้น้อยที่สุดไปหารายได้มากที่สุด ในแต่ละชั้นรายได้ของแต่ละภูมิภาคและรวมทั้งประเทศ

3.2.2 แบ่งชั้นรายได้ของครัวเรือน (household income class) ออกเป็น 5 ชั้นเท่า ๆ กัน ชั้นละ 20% ของครัวเรือนทั้งหมด ในกรณีที่ภาคใดมีจำนวนครัวเรือนเป็นเศษ (จำนวนน้อยกว่า 5)

จะตัดครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดและสูงสุดออกด้วยจำนวนที่เท่า ๆ กัน คือ 1 หรือ 2 และถ้าจำนวนของเศษเป็นเลขคี่จะตัดรายได้ครัวเรือนที่น้อยออกไป

3.2.3 รวมรายได้ของครัวเรือนในแต่ละชั้นรายได้ คำนวณสัดส่วนเป็นร้อยละของรายได้ของครัวเรือนทั้งหมดในแต่ละชั้นต่อครัวเรือนทั้งหมด ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ในแต่ละภูมิภาคและรวมทั้งประเทศ

3.2.4 คำนวณหาระดับของความไม่เสมอภาค (level of inequality)

$$\text{ระดับของความไม่เสมอภาค} = \frac{\text{สัดส่วนรายได้ (\%) ของครัวเรือนชั้นที่มีรายได้ต่ำสุด 20\%}}{\text{สัดส่วนรายได้ (\%) ของครัวเรือนชั้นที่มีรายได้สูงสุด 20\%}}$$

3.2.5 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) เพื่อวัดความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ในแต่ละภูมิภาคและแต่ละแผนพัฒนาฯ ในทั้งประเทศ โดยใช้สูตรของ Lerman and Yitzhaki (1994) (ดูการเขียนคำสั่งเพื่อใช้คำนวณในตารางภาคผนวก ง.)

$$\text{Gini} = \frac{2 \text{Cov} [Y_i, F(Y_i)]}{\mu y_i}$$

เมื่อ Y_i = รายได้ของครัวเรือนแต่ละครัวเรือน

$F(Y_i)$ = ฟังก์ชันของการกระจายรายได้สะสม

$\mu(y)$ = รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนทั้งหมด

โดยที่ $0 \leq \text{Gini} \leq 1$ ค่าที่สูงกว่าหมายถึงมีความไม่เท่าเทียมกันในรายได้มากกว่า World Bank (1996) ได้รายงานใน World Development Report กำหนดค่าดัชนีจินี

ดังนี้

- 1) ค่า Gini > 0.50 แสดงว่าการกระจายรายได้มีความไม่เท่าเทียมกันมาก
- 2) ค่า Gini อยู่ระหว่าง 0.40-0.49 แสดงว่าการกระจายรายได้มีความไม่เท่าเทียมกันปานกลาง
- 3) ค่า Gini < 0.40 แสดงว่าการกระจายรายได้มีความไม่เท่าเทียมกันน้อย

3.2.6 เปรียบเทียบความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ระหว่างภูมิภาคในแผนพัฒนาแต่ละฉบับ และเปรียบเทียบความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ระหว่างแผนพัฒนา ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 โดยใช้กราฟ

3.3 การวิเคราะห์ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีการกระจายรายได้ตลอดช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8

3.3.1 สมการที่ใช้ในการวิเคราะห์

สมการที่ใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล (cause-effect) ระหว่างตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม และตัวแปรความเสมอภาคทางการศึกษา (ตัวแปรสาเหตุ) กับการกระจายรายได้ (ตัวแปรผล) โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ซึ่งการวิเคราะห์แบบนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือการได้มาซึ่งสมการที่ประกอบด้วยตัวแปรสาเหตุที่มีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นสมการที่ดีที่สุดจากข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540 : 109)

ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่ฉบับที่ 6 ถึง 8 จะประกอบด้วยสมการถดถอยแบบขั้นตอน 6 สมการหลัก คือ

1. สมการถดถอยแบบขั้นตอนของทั้งประเทศ
2. สมการถดถอยแบบขั้นตอนของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
3. สมการถดถอยแบบขั้นตอนของภาคกลาง
4. สมการถดถอยแบบขั้นตอนของภาคเหนือ
5. สมการถดถอยแบบขั้นตอนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
6. สมการถดถอยแบบขั้นตอนของภาคใต้

เพื่อให้การวิเคราะห์มีความละเอียดและชี้ให้เห็นถึงความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์โดยแยกในแต่ละกลุ่มชั้นรายได้ โดยเฉพาะการเปรียบเทียบผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในกลุ่มชั้นที่มีรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มชั้นที่มีรายได้สูงสุด 20% ดังนั้น ในแต่ละภาคจะประกอบด้วยแบบจำลอง 3 สมการย่อย คือสมการของทั้งภาค สมการของกลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และสมการกลุ่มรายได้สูงสุด 20% รวมทั้งภาพรวมของทั้งประเทศและรายภาค โดยมีสมการทั่วไป (general form) ดังนี้

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{1i} + \beta_2 X_{2i} + \dots + \beta_k X_{ki} + e_i$$

โดย i มีค่าตั้งแต่ 1 ถึง n ซึ่งเป็นจำนวนตัวอย่าง

k คือสัญลักษณ์บ่งบอกจำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้วิเคราะห์

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ คือ ค่าคงที่และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยที่จะได้จากการวิเคราะห์

และ e_i คือค่าส่วนเหลือ หรือค่าผิดพลาดในการวัดของตัวแปร Y และค่าผิดพลาดที่เกิดจากการระบุมความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร Y และ X_1, \dots, X_k ไม่ถูกต้อง และมีสมการเฉพาะ (specific form) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{TOINC} = & a + b_1 \text{TONOINC} + b_2 \text{AGE} + b_3 \text{SEX} + b_4 \text{SOE}_1 + b_5 \text{SOE}_2 + b_6 \\ & \text{SOE}_3 + b_7 \text{SOE}_4 + b_8 \text{SOE}_5 + b_9 \text{SOE}_6 + b_{10} \text{YEARHEAD} + \\ & b_{11} \text{YEARMEM} + e \end{aligned}$$

โดยที่

1. ตัวแปรผลหรือตัวแปรตามมี 1 ตัว คือ TOINC (รายได้รวมของครัวเรือน)
2. ตัวแปรสาเหตุหรือตัวแปรต้น มี 2 ชุด รวม 11 ตัวแปร ชุดแรกเป็นตัวแปรชุดเศรษฐกิจและสังคม มี 9 ตัวแปร และชุดที่สองคือตัวแปรชุดการศึกษามี 2 ตัวแปร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ตัวแปรชุดเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย

- 1) TONOINC คือ จำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน (บาท/เดือน)
- 2) AGE คือ อายุของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)
- 3) SEX คือ เพศของหัวหน้าครัวเรือนเป็นตัวแปรคัมมี โดยให้เพศชายเป็น 1 และเพศหญิงเป็น 0
- 4) SOE คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเป็นตัวแปรกลุ่ม แบ่งเป็น 7 สถานภาพ แต่ทำเป็นตัวแปรคัมมี (dummy variable) ได้ 6 ตัวคือ

SOE1	คือ	ผู้ถือครองทำการเกษตรที่มีที่ดินเป็นของตัวเอง
SOE2	คือ	ผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น

SOE3	คือ ผู้ดำเนินธุรกิจของตัวเองที่ไม่ใช่การเกษตร
SOE4	คือ ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง
SOE5	คือ คนงานทั่วไป เกษตรกร
SOE6	คือ เสมียน คนขายของ พนักงานบริการ คนงานก่อสร้าง และคนงานในโรงงาน

(สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ได้เป็นตัวแปรคัมมี คือ ผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ)

2.2 ตัวแปรชุดการศึกษา ประกอบด้วย

- 1) YEARHEAD คือ จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือน
- 2) YEARMEM คือ จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน

ในการรายงานผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล (cause effect) ระหว่างความเสมอภาคทางการศึกษาและการกระจายรายได้ ในบทที่ 4 จะนำเสนอในรูปแบบของสมการเฉพาะ (specific form) และอธิบายความสัมพันธ์โดยเน้นผลของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (YEARHEAD) และจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน (YEARMEM)

ในการวิเคราะห์เพื่อหาค่า Gini coefficient ดัชนีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) และค่าสถิติต่าง ๆ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผล ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ Version 11.0 และ โปรแกรม EXCEL 2003

3.3.2 การตรวจสอบเงื่อนไขในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ โดยใช้ข้อมูลประเภทตัดขวาง (cross-sectional data) อาจเกิดปัญหาสำคัญ 2 ปัญหา คือ

- 1) multicollinearity ซึ่งหมายถึงการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูง ซึ่งเงื่อนไข (assumption) ของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ คือ ตัวแปรอิสระมีความอิสระต่อกัน

2) การเกิดปัญหา heteroscedasticity หมายถึง ความแปรปรวนของ e (Var e) ของ residual มีความผันแปรไม่ปกติ ซึ่งเงื่อนไข (assumption) ของการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคือ การเป็น homoscedasticity ซึ่ง (Variance = σ^2 = ค่าคงที่ทุก ๆ ค่าของ X) ซึ่งเมื่อมีปัญหาใด ปัญหาหนึ่งหรือทั้งสองปัญหาเกิดขึ้น จะทำให้การวิเคราะห์ถดถอยขาดความน่าเชื่อถือ โดยเฉพาะการนำค่า b และ β ไปใช้ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงได้มีการตรวจสอบปัญหาทั้ง 2 ประเภทก่อน ดังนี้

1) ตรวจสอบปัญหา multicollinearity โดยการตรวจสอบค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (Pearson's correlation) ระหว่างตัวแปรอิสระ จาก matrix correlation หากตัวแปรใดมีค่าสหสัมพันธ์กันสูง ($r > 0.81$) (Allison, 1998 : 141) นอกจากนี้ตรวจสอบโดยใช้ค่า condition index และ Eigen Value โดยมีเงื่อนไขว่า ค่า condition index มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ สูง และค่า Eigen Value มีค่า > 20 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นสูง จะตัดตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งออก

2) การตรวจสอบปัญหา heteroscedasticity ทดสอบโดย scatter plot ความสัมพันธ์ระหว่าง e กับตัวแปรอิสระ (X) ต่าง ๆ และกับตัวแปรผล (Y) หาก e มีค่าอยู่ในช่วงแคบ ๆ หรือช่วงใดช่วงหนึ่งไม่ว่า X หรือ Y จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม แสดงว่า Var (e) มีค่าคงที่

อนึ่ง เมื่อทำการทดสอบจนมั่นใจว่า ข้อมูลต่าง ๆ ในแต่ละปีที่นำมาวิเคราะห์ เป็นไปตาม assumption ของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ โดยไม่มีปัญหา multicollinearity และปัญหา Heteroscedasticity แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล (คู่มืออย่างการทดสอบปัญหา multicollinearity และปัญหา heterasceadasticity ในตารางภาคผนวก ค.)

3.3.3 สมมติฐานความสัมพันธ์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผล และตัวแปรสาเหตุ ดังนี้

1) ตัวแปร TOINC คือ รายได้รวมของครัวเรือน เป็น บาท/เดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดจากการศึกษาโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งรายได้นี้จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรสาเหตุทั้ง 2 ชุด คือ ชุดแรก ตัวแปรชุดเศรษฐกิจและสังคม และชุดที่ 2 เป็นตัวแปรชุดการศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์จะเป็นในทิศทางใด จะกล่าวถึงในรายละเอียดของตัวแปรสาเหตุแต่ละตัว

2) ตัวแปรสาเหตุซึ่งแบ่งเป็น 2 ชุด คือตัวแปรชุดเศรษฐกิจและสังคม และตัวแปรชุดการศึกษา

(1) ตัวแปรชุดเศรษฐกิจและสังคม เป็นตัวแปรที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้ แต่ต้องนำตัวแปรเหล่านี้ใส่เข้าไปในสมการเพื่อใช้เป็นตัวแปรคุม ซึ่งจะทำการวิเคราะห์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

(2) ตัวแปรชุดการศึกษา ซึ่งจะเน้นจุดเน้นของงานวิจัยนี้

1. YEARHEAD: จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนตามทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) เมื่อคนมีการศึกษาสูงขึ้น จะทำให้ผลิตภาพในการทำงานสูงขึ้น และมีรายได้มากขึ้น ดังนั้น HEDUC ที่สูงขึ้นของหัวหน้าครัวเรือนน่าจะมีความสัมพันธ์กับรายได้รวมของครัวเรือนเป็นบวก

2. YEARMEM: จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับระดับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกันกับตัวแปร YEARHEAD ในข้อ 5 จำนวนปีเฉลี่ยของสมาชิกของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนน่าจะมีความสัมพันธ์กับรายได้รวมของครัวเรือนเป็นบวก

3.3.4 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

Y (TOINC)	แทนรายได้ของครัวเรือน (เป็นตัวแปรผล)
$X_1 - X_{11}$	เป็นตัวแปรสาเหตุ
X_1 (TONOINC)	แทนจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน
X_2 (SEX)	แทนเพศของหัวหน้าครัวเรือน
X_3 (AGE)	แทนจำนวนผู้มีรายได้ในครัวเรือน
$[X_4 - X_9$ (SOE)	แทนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน] โดยที่
X_4 (SOE ₁)	แทนผู้ถือครองทำการเกษตรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง
X_5 (SOE ₂)	แทนผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น
X_6 (SOE ₃)	แทนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร
X_7 (SOE ₄)	แทนผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารที่รับจ้าง

X_8 (SOE ₅)	แทนคนงานทั่วไป เกษตรกร
X_9 (SOE ₆)	แทนเสมียน คนขายของ พนักงานบริการ คนงานก่อสร้าง และคนงานในโรงงาน
X_{10} (YERR HEAD)	แทนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน
X_{11} (YERR MEM)	แทนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน
a	แทนค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b, β	แทนค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเหตุของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ตามลำดับ
r	แทนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอย่างง่าย (Pearson's correlation) ระหว่างตัวแปร X
Total R ²	แทนค่าอำนาจการพยากรณ์ของตัวแปรเหตุทุกตัว (X) ในสมการต่อตัวแปรผล (Y)
Incremental R ²	แทนค่าอำนาจการพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากตัวแปร X ที่นำเข้าไปในสมการทีละตัว
SE _b	แทนค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
F	แทนค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรทั้งหมด
t	แทนค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย

อนึ่ง ในการอธิบายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows จะมีตารางแสดงรายละเอียดมาก จึงต้องเลือกใช้เฉพาะที่เป็นสาระสำคัญ โดยใช้หลัก “Play It Safe” (Nicol A.M. และ Pexman M., 2001 : 111-116) (ดูตารางแสดงผลการวิเคราะห์ในภาคผนวก จ.)

3.4 การคำนวณหาผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

3.4.1 ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

$$1) \text{ Contribution of Education }_{(hh)} (\%) = \frac{b_{10} \times \text{mean}(ED_{hh})}{\text{mean}(Y_h)} \times 100$$

โดยที่ b_{10} คือ ส.ป.ส.ของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีการเปลี่ยนแปลงรายได้ของครัวเรือน

$\text{mean}(ED_{hh})$ คือ จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือน

$\text{mean}(Y_h)$ คือ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)

$$2) \text{ Contribution of Education }_{(hm)} (\%) = \frac{b_{11} \times \text{mean}(ED_{hm})}{\text{mean}(Y_h)} \times 100$$

โดยที่ b_{11} คือ ส.ป.ส.ของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีการเปลี่ยนแปลงรายได้

$\text{mean}(ED_{hm})$ คือ จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน

$\text{mean}(Y_h)$ คือ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)

3.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และ/หรือ เศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจมหภาค เน้นเรื่องความยากจนและการกระจายรายได้ แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นการตอบเพื่อแสดงความคิดเห็น รวม 4 ข้อ ดังนี้

1. โปรดให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับการศึกษา
พื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทย
2. โปรดให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับ
อาชีวศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทย
3. โปรดให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับ
อุดมศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทย
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....
(ดูรายละเอียดแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก ก.)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.5.1 การกำหนดเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ กำหนดไว้ดังนี้

- 1) ต้องสำเร็จการศึกษาระดับคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์หรือสาขา
การศึกษา ถ้าสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตต้องมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการวางแผน
และกำหนดนโยบายมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี
- 2) มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องความยากจน การกระจายรายได้ และ/หรือ การ
วางแผนและการกำหนดนโยบายการศึกษา
- 3) มีความสนใจและให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถาม

3.5.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยมีการ
นัดหมายไว้ล่วงหน้า และเมื่อเข้าสัมภาษณ์จะแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และประเด็นที่
ต้องการ คือนโยบายและมาตรการทางการศึกษาระดับต่างๆที่จะลดช่องว่างในการกระจายรายได้
ของครัวเรือนในประเทศไทย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านให้สัมภาษณ์เฉพาะระดับการศึกษาที่มี
ความเชี่ยวชาญมากที่สุดเป็นลำดับแรกก่อน และอาจจะให้ความเห็นในระดับการศึกษาอื่นๆ อีก
ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มิได้รับสัมภาษณ์ ได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ และส่งกลับทาง
ไปรษณีย์ หรือผู้วิจัยไปรับกลับคืนภายหลัง (ดูรายละเอียดผู้ให้สัมภาษณ์ในภาคผนวก ข.)

3.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะที่อยู่ในกรอบของนโยบายและมาตรการ การศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของครัวเรือน โดยจะสรุป ข้อคิดเห็นเชิงสาเหตุและผล (Hosti , 1969 อ้างถึงใน อุทุมพร (ทองอุทัย) จามรมาน, 2531 : 10) และสรุปเป็นตัวแบบเชิงสาเหตุและผล (A causal model) อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้แสดงให้เห็นได้ด้วยภาพ ที่สื่อความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดที่ต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน (Van Meter and Asher, 1975 อ้างถึงใน ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์, 2540 : 162 – 164) ซึ่งผลการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยใช้เกณฑ์โดยถือว่าหากมีผู้ให้ความคิดเห็นในประเด็นเดียวกัน 3 คนขึ้นไป จึงจะนำมาใช้ สรุปเป็นความคิดเห็นในภาพรวมและประเด็นที่มีผู้ให้ความคิดเห็นมาก ๆ จะนำเสนอเป็นนโยบาย และมาตรการหลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

ความเสมอภาคทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ของครัวเรือนจำแนกตามชั้นรายได้ ซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน ซึ่งชั้นรายได้แบ่งออกเป็น 5 ชั้นรายได้ คือ รายได้ต่ำสุด 20% รายได้ต่ำ 20% รายได้ระดับกลาง 20% รายได้สูง 20% และรายได้สูงสุด 20% ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่แผนพัฒนาฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 โดยเสนอเป็นภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค และแสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 โดยใช้กราฟ

4.2 ผลการวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

ผลการวิเคราะห์การกระจายรายได้โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini coefficient) ในแต่ละช่วงแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 โดยเสนอเป็นภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาครวมถึงการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างระดับความไม่เสมอภาค (level of inequality) โดยหาอัตราส่วนของรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด (20%) และรายได้สูงสุด (20%) และแสดงให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 โดยใช้กราฟ

4.3 ผลการวิเคราะห์ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ และการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างความเสมอภาคทางการศึกษาและการกระจายรายได้ โดยใช้สมการถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression) เพื่ออธิบาย

ความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนว่าสามารถลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% และครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนทั้งหมด ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ตั้งแต่ฉบับที่ 6 ถึง 8 โดยเสนอทั้งภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค และแสดงให้เห็นแนวโน้มของอิทธิพลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ถึง 8 โดยใช้กราฟ

4.4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของไทย

เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 ท่าน

4.1 ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

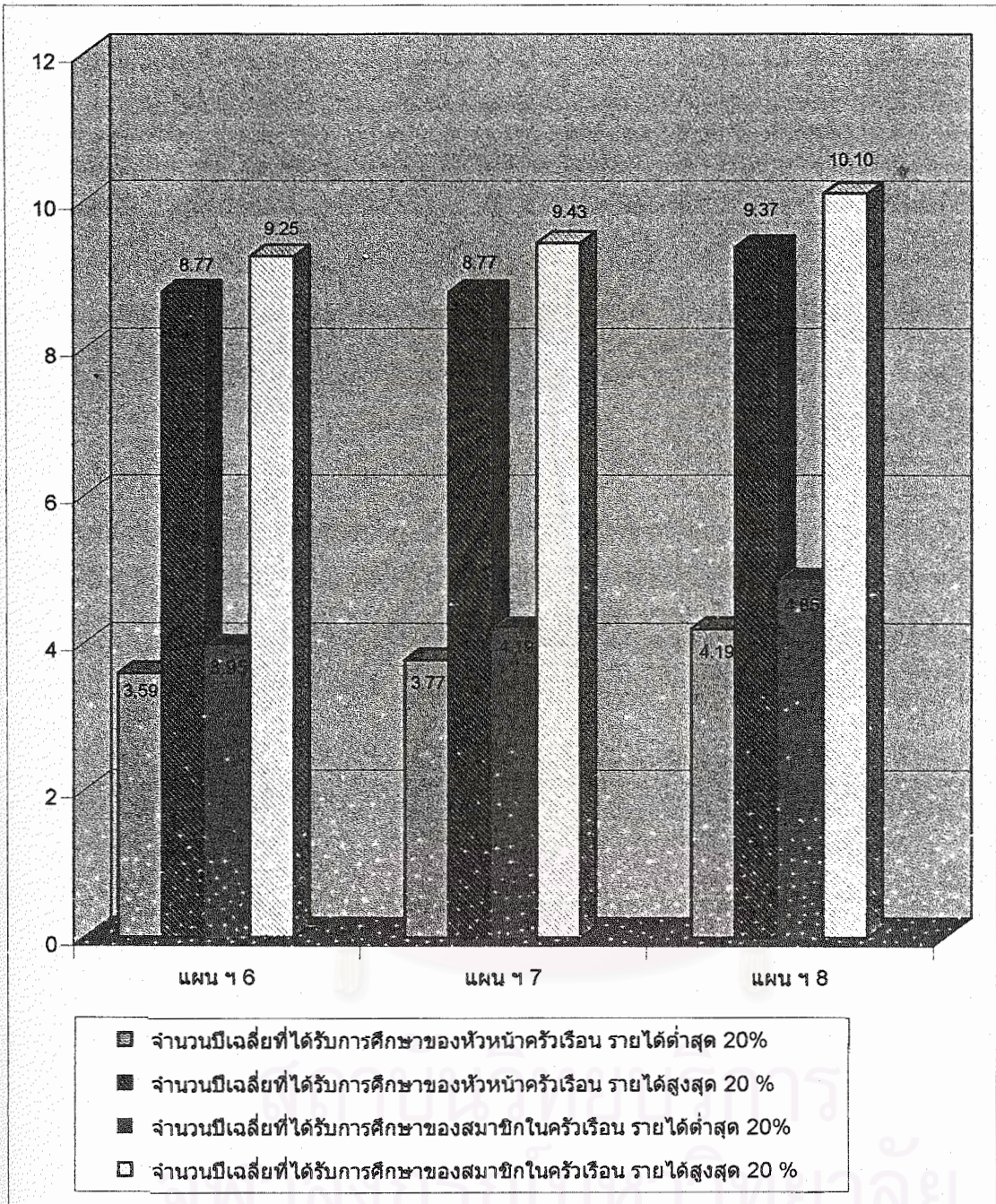
ผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยขอเสนอตารางที่ 6-21 และภาพที่ 9

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 ในภาพรวมทั้งประเทศ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535)		แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539)		แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8(พ.ศ. 2543)	
	จำนวนปีของ หัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปี ของสมาชิก ในครัวเรือน	จำนวนปีของ หัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปี ของสมาชิก ในครัวเรือน	จำนวนปีของ หัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปี ของสมาชิก ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.59	3.95	3.77	4.19	4.19	4.85
2. ระดับต่ำ 20%	3.69	4.23	3.94	4.61	4.69	5.05
3. ระดับกลาง 20%	4.49	5.04	4.59	5.33	5.37	6.10
4. ระดับสูง 20%	6.21	6.72	6.05	6.76	6.82	7.63
5. ระดับสูงสุด 20%	8.77	9.25	8.77	9.43	9.37	10.10
<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา • ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา ระหว่างกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20% 	4.87	5.35	5.19	5.82	5.71	6.46
	5.18	5.30	5.00	5.24	5.18	5.25

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 9 จำนวนปีเฉลี่ยที่คนในครัวเรือนได้รับการศึกษา (year of schooling) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8 ในภาพรวมทั้งประเทศ จำแนกตามกลุ่มชั้นรายได้

จากตารางที่ 6 และภาพที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ดีขึ้นตลอด ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 โดยจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.87 ปี 5.19 ปี และ 5.71 ปี และของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.35 ปี 5.82 ปี และ 6.46 ปี ตามลำดับ

1. เมื่อพิจารณาแยกตามชั้นรายได้ พบว่า จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มรายได้สูงสุด 20% ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 เป็น 8.77 ปี 8.77 ปี และ 9.37 ปี ตามลำดับ ขณะที่ของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 3.59 ปี 3.77 ปี และ 4.19 ปี ตามลำดับ ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน กลุ่มรายได้สูงสุด 20% เป็น 9.25 ปี 9.43 ปี และ 10.10 ปี ตามลำดับ ขณะที่ของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำสุดเป็น 3.95 ปี 4.19 ปี และ 4.85 ปี ตามลำดับ

2. เมื่อพิจารณาความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% และกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.18 ปี 5.00 ปี และ 5.18 ปี และของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.30 ปี 5.24 ปี และ 5.25 ปี หรือกล่าวได้ว่าครัวเรือนกลุ่มรายได้สูงสุด 20% มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษามากกว่าครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% ระหว่าง 2 - 2.5 เท่าตัว

ตารางที่ 7 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	6.24	6.39
2. ระดับต่ำ 20%	6.59	6.59
3. ระดับกลาง 20%	7.81	8.08
4. ระดับสูง 20%	8.46	9.37
5. ระดับสูงสุด 20%	11.27	11.37
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	7.99	8.26
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	5.03	4.98

จากตารางที่ 7 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 7.99 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 8.26 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.03 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.98 ปี

ตารางที่ 8 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.52	3.81
2. ระดับต่ำ 20%	3.82	4.19
3. ระดับกลาง 20%	4.32	4.84
4. ระดับสูง 20%	5.24	6.01
5. ระดับสูงสุด 20%	6.99	7.77
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	4.61	5.14
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	3.47	3.96

จากตารางที่ 8 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.61 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.14 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 3.47 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 3.96 ปี

ตารางที่ 9 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	2.73	3.02
2. ระดับต่ำ 20%	2.95	3.50
3. ระดับกลาง 20%	3.55	4.16
4. ระดับสูง 20%	4.48	5.10
5. ระดับสูงสุด 20%	7.70	8.10
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	3.94	4.43
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.97	5.08

จากตารางที่ 9 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 3.94 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 4.43 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.97 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.08 ปี

ตารางที่ 10 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.78	4.29
2. ระดับต่ำ 20%	3.87	4.31
3. ระดับกลาง 20%	3.73	4.32
4. ระดับสูง 20%	4.63	5.32
5. ระดับสูงสุด 20%	8.33	8.60
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	4.53	5.04
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.55	4.31

จากตารางที่ 10 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.53 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.04 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.55 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.31 ปี

ตารางที่ 11 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.42	3.73
2. ระดับต่ำ 20%	4.07	4.47
3. ระดับกลาง 20%	4.50	5.25
4. ระดับสูง 20%	6.21	6.98
5. ระดับสูงสุด 20%	8.29	8.80
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	5.02	5.56
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.87	5.07

จากตารางที่ 11 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.02 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.56 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.87 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.07 ปี

ตารางที่ 12 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	6.29	6.48
2. ระดับต่ำ 20%	6.51	6.77
3. ระดับกลาง 20%	7.10	7.48
4. ระดับสูง 20%	8.30	9.11
5. ระดับสูงสุด 20%	11.15	10.25
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	7.88	8.21
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	5.26	4.77

จากตารางที่ 12 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 7.88 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 8.21 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.26 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.77 ปี

ตารางที่ 13 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.58	4.03
2. ระดับต่ำ 20%	3.84	4.49
3. ระดับกลาง 20%	4.41	5.37
4. ระดับสูง 20%	5.83	6.73
5. ระดับสูงสุด 20%	7.41	8.43
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	4.88	5.66
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	3.83	4.40

จากตารางที่ 13 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.88 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.66 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 3.83 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.40 ปี

ตารางที่ 14 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.68	4.05
2. ระดับต่ำ 20%	3.49	4.06
3. ระดับกลาง 20%	4.40	5.01
4. ระดับสูง 20%	5.84	6.57
5. ระดับสูงสุด 20%	8.87	9.56
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	5.26	5.85
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	5.19	5.51

จากตารางที่ 14 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.26 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.85 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.19 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.51 ปี

ตารางที่ 15 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.84	4.30
2. ระดับต่ำ 20%	3.92	4.57
3. ระดับกลาง 20%	4.16	4.95
4. ระดับสูง 20%	5.16	5.98
5. ระดับสูงสุด 20%	8.52	9.19
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	4.67	5.35
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.68	4.89

จากตารางที่ 15 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.67 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.35 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.68 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.89 ปี

ตารางที่ 16 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของ หัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.79	4.19
2. ระดับต่ำ 20%	4.25	4.97
3. ระดับกลาง 20%	4.70	5.62
4. ระดับสูง 20%	5.78	6.63
5. ระดับสูงสุด 20%	7.92	8.75
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	5.05	5.79
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.13	4.56

จากตารางที่ 16 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.05 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.79 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.13 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.56 ปี

ตารางที่ 17 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	7.49	8.04
2. ระดับต่ำ 20%	7.59	8.27
3. ระดับกลาง 20%	7.79	8.44
4. ระดับสูง 20%	9.51	10.11
5. ระดับสูงสุด 20%	11.79	12.27
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	8.91	9.43
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.30	4.23

จากตารางที่ 17 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 8.91 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 9.43 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.30 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.23 ปี

ตารางที่ 18 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	4.19	4.95
2. ระดับต่ำ 20%	4.71	5.61
3. ระดับกลาง 20%	5.72	6.69
4. ระดับสูง 20%	6.90	7.98
5. ระดับสูงสุด 20%	9.18	9.97
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	6.07	6.97
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	4.99	5.02

จากตารางที่ 18 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 6.07 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 6.97 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 4.99 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.02 ปี

ตารางที่ 19 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.32	3.71
2. ระดับต่ำ 20%	3.49	4.26
3. ระดับกลาง 20%	4.31	5.10
4. ระดับสูง 20%	5.32	6.54
5. ระดับสูงสุด 20%	8.50	9.40
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	4.55	5.33
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	5.18	5.69

จากตารางที่ 19 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.55 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.33 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.18 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.69 ปี

ตารางที่ 20 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของสมาชิกทุกคน ในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	3.98	4.69
2. ระดับต่ำ 20%	4.21	5.04
3. ระดับกลาง 20%	4.43	5.35
4. ระดับสูง 20%	5.66	6.28
5. ระดับสูงสุด 20%	10.77	10.24
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	4.96	5.64
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้น รายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	6.79	5.55

จากตารางที่ 20 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.96 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 5.64 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 6.79 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.55 ปี

ตารางที่ 21 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้กลุ่ม Quintile ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้

ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน
1. ระดับต่ำสุด 20%	4.03	4.67
2. ระดับต่ำ 20%	4.59	5.56
3. ระดับกลาง 20%	5.65	6.57
4. ระดับสูง 20%	6.74	7.79
5. ระดับสูงสุด 20%	9.66	10.31
● จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา	5.71	6.56
● ความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาระหว่างกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20%	5.63	5.64

จากตารางที่ 21 จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.71 ปี ส่วนจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น 6.56 ปี และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.63 ปี ส่วนความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% เป็น 5.64 ปี

โดยสรุปผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ทั้งของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือน พบว่า ในภาพรวมคนไทยได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 แต่เป็นการเพิ่มในอัตราที่ต่ำมาก แม้ว่ารัฐบาลชุดต่างๆ โดยเฉพาะในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 และ 8 จะได้ทุ่มเทงบประมาณ ด้านการศึกษาเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด เมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ แล้วก็ตาม ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือใช้งบประมาณมากแต่ได้ผลน้อย โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อคนส่วนใหญ่ รัฐจำเป็นต้อง

ให้การอุดหนุนงบประมาณสำหรับจัดการศึกษาในขั้นพื้นฐานมากเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังพบว่าคนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าในภาคอื่นๆ และคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า ย่อมแสดงว่ามีความไม่เสมอภาคทางการศึกษาระหว่างภาคต่างๆ

ข้อค้นพบที่สำคัญของการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาในครั้งนี้ คือ การพบว่าคนในครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) สูงกว่าคนในครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุดมากถึง 2 - 2.5 เท่า ซึ่งเป็นเช่นนี้ในทุกภาค และถ้าพิจารณาถึงคุณภาพของการศึกษาคู่แล้ว เป็นที่ประจักษ์ชัดว่ามีความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพของการศึกษามากด้วยทั้งในภาคเดียวกันและระหว่างภาค ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงเมื่อเทียบกับปริมาณและคุณภาพของการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับประเทศเกาหลีใต้

ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา จึงสามารถสรุปได้ว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพิจารณาถึงโอกาสในการเข้ารับการศึกษา (access) ของกลุ่มคนมีรายได้น้อย แม้ว่าที่ผ่านมารัฐจะมีนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนในเขตยากจน นับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมา เพื่อให้การศึกษาระดับนี้ เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับประชาชน มีการยกเว้นค่าเล่าเรียน การแจกหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียนในชนบทที่ยากจน แต่ก็ไม่สามารถโน้มน้าวให้ประชาชน โดยเฉพาะคนยากจนเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับนี้ ประกอบกับความยากจน ทำให้พ่อแม่ไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียน แต่ให้ช่วยทำมาหากิน ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขในเรื่องของงบประมาณอุดหนุนคนยากจนได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง โดยที่ในปีการศึกษา 2543 มีนักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพียงร้อยละ 57.40 ของประชากรกลุ่มอายุ (15-17 ปี) และถ้าพิจารณาเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย ย่อมมีตัวเลขที่ต่ำกว่านี้ ทั้งๆที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 12 ปี และเมื่อเทียบกับประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งมีนักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึงร้อยละ 80 ซึ่งอัตราการเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นตัวเลขที่ดี ในความสำเร็จของระบบการศึกษาที่สำคัญ เพราะเป็นความสำเร็จขั้นต่ำของการเข้าสู่ตลาดแรงงานและการเข้าสู่โอกาสการเรียนต่อ ในระดับอุดมศึกษา และเหนือสิ่งอื่นใดคือโอกาสในการเข้าร่วมสังคมประชาธิปไตย สังคมข่าวสารและเทคโนโลยี สังคมแห่งการเรียนรู้ และที่สำคัญคือมีรายได้น้อยและต้องมีฐานะเป็นคนยากจน

4.2 ผลการวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

ผลการวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน ดังตารางที่ 22 และแผนภาพที่ 10

ตารางที่ 22 สัดส่วนของรายได้ของครัวเรือนไทยจำแนกตามชั้นรายได้ และค่า Gini coefficient ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 ทั้งประเทศและเป็นรายภาค

ประเทศ/ภาค	ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	แผนพัฒนาฯ	แผนพัฒนาฯ	แผนพัฒนาฯ
		ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) สัดส่วน รายได้ (%)	ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) สัดส่วน รายได้ (%)	ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) สัดส่วน รายได้ (%)
ทั้งประเทศ	1. ระดับต่ำสุด 20%	1.89	1.63	0.81
	2. ระดับต่ำ 20%	5.96	6.10	4.27
	3. ระดับกลาง 20%	11.51	11.59	10.78
	4. ระดับสูง 20%	20.43	20.74	20.89
	5. ระดับสูงสุด 20%	60.21	59.94	63.25
	ระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) (1/5) ค่า Gini coefficient	1:31.86 0.5882	1:36.77 0.5479	1:78.09 0.6910
กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล	1. ระดับต่ำสุด 20%	5.01	3.44	3.30
	2. ระดับต่ำ 20%	8.43	8.68	8.85
	3. ระดับกลาง 20%	12.36	12.92	12.93
	4. ระดับสูง 20%	19.47	19.64	19.92
	5. ระดับสูงสุด 20%	54.73	55.33	55.00
	ระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) (1/5) ค่า Gini coefficient	1:10.92 0.5372	1:16.08 0.5178	1:16.67 0.5066

ตารางที่ 22 สัดส่วนของรายได้ของครัวเรือนไทยจำแนกตามชั้นรายได้ และค่า Gini coefficient ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 ทั้งประเทศและเป็นรายภาค (ต่อ)

ประเทศ/ภาค	ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	แผนพัฒนาฯ	แผนพัฒนาฯ	แผนพัฒนาฯ
		ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) สัดส่วน รายได้ (%)	ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) สัดส่วน รายได้ (%)	ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) สัดส่วน รายได้ (%)
กลาง	1. ระดับต่ำสุด 20%	2.20	1.89	1.60
	2. ระดับต่ำ 20%	7.80	7.68	7.71
	3. ระดับกลาง 20%	13.82	13.73	13.54
	4. ระดับสูง 20%	22.13	22.59	22.29
	5. ระดับสูงสุด 20%	54.05	54.11	54.86
	ระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) (1/5) ค่า Gini coefficient	1:24.57 0.5149	1:28.63 0.5207	1:34.29 0.5304
เหนือ	1. ระดับต่ำสุด 20%	1.74	1.36	1.00
	2. ระดับต่ำ 20%	6.29	6.10	5.54
	3. ระดับกลาง 20%	11.50	11.12	11.42
	4. ระดับสูง 20%	20.87	20.08	21.76
	5. ระดับสูงสุด 20%	59.60	61.34	60.28
	ระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) (1/5) ค่า Gini coefficient	1:34.25 0.5654	1:45.10 0.5639	1:60.28 0.5881

ตารางที่ 22 สัดส่วนของรายได้ของครัวเรือนไทยจำแนกตามชั้นรายได้ และค่า Gini coefficient ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 ทั้งประเทศและเป็นรายภาค (ต่อ)

ประเทศ/ภาค	ชั้นรายได้ กลุ่ม Quintile	แผนพัฒนาฯ	แผนพัฒนาฯ	แผนพัฒนาฯ
		ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) สัดส่วน รายได้ (%)	ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) สัดส่วน รายได้ (%)	ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) สัดส่วน รายได้ (%)
ตะวันออก เฉียงเหนือ	1. ระดับต่ำสุด 20%	2.55	1.77	1.16
	2. ระดับต่ำ 20%	6.62	5.82	4.69
	3. ระดับกลาง 20%	11.42	10.97	9.51
	4. ระดับสูง 20%	20.83	20.35	19.70
	5. ระดับสูงสุด 20%	58.58	61.09	64.94
	ระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) (1/5) ค่า Gini coefficient	1:22.97 0.5362	1:34.51 0.5630	1:55.98 0.6073
ใต้	1. ระดับต่ำสุด 20%	2.76	2.30	2.31
	2. ระดับต่ำ 20%	7.91	7.97	7.57
	3. ระดับกลาง 20%	13.72	13.49	12.89
	4. ระดับสูง 20%	21.85	21.91	21.82
	5. ระดับสูงสุด 20%	53.76	54.33	55.41
	ระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) (1/5) ค่า Gini coefficient	1:19.48 0.5109	1:23.62 0.5103	1:23.99 0.5322

จากตารางที่ 22 พบว่า ในภาพรวมระดับประเทศ การกระจายรายได้ของครัวเรือนซึ่งวัดจาก Gini coefficient ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เป็น 0.5882 และลดลงในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 เป็น 0.5479 และ กลับสูงขึ้นเป็น 0.6910 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 แสดงว่าการกระจายรายได้มีแนวโน้มที่จะมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้น

ซึ่งเมื่อพิจารณาระดับของความไม่เสมอภาค (level of income inequality) จะเห็นแนวโน้มความเหลื่อมล้ำได้ชัดเจน โดยที่ความแตกต่างระหว่างสัดส่วนของชั้นรายได้ต่ำสุด 20% และสูงสุด 20% เป็น 1:31.86 1:36.77 และ 1:78.09 ตามลำดับ

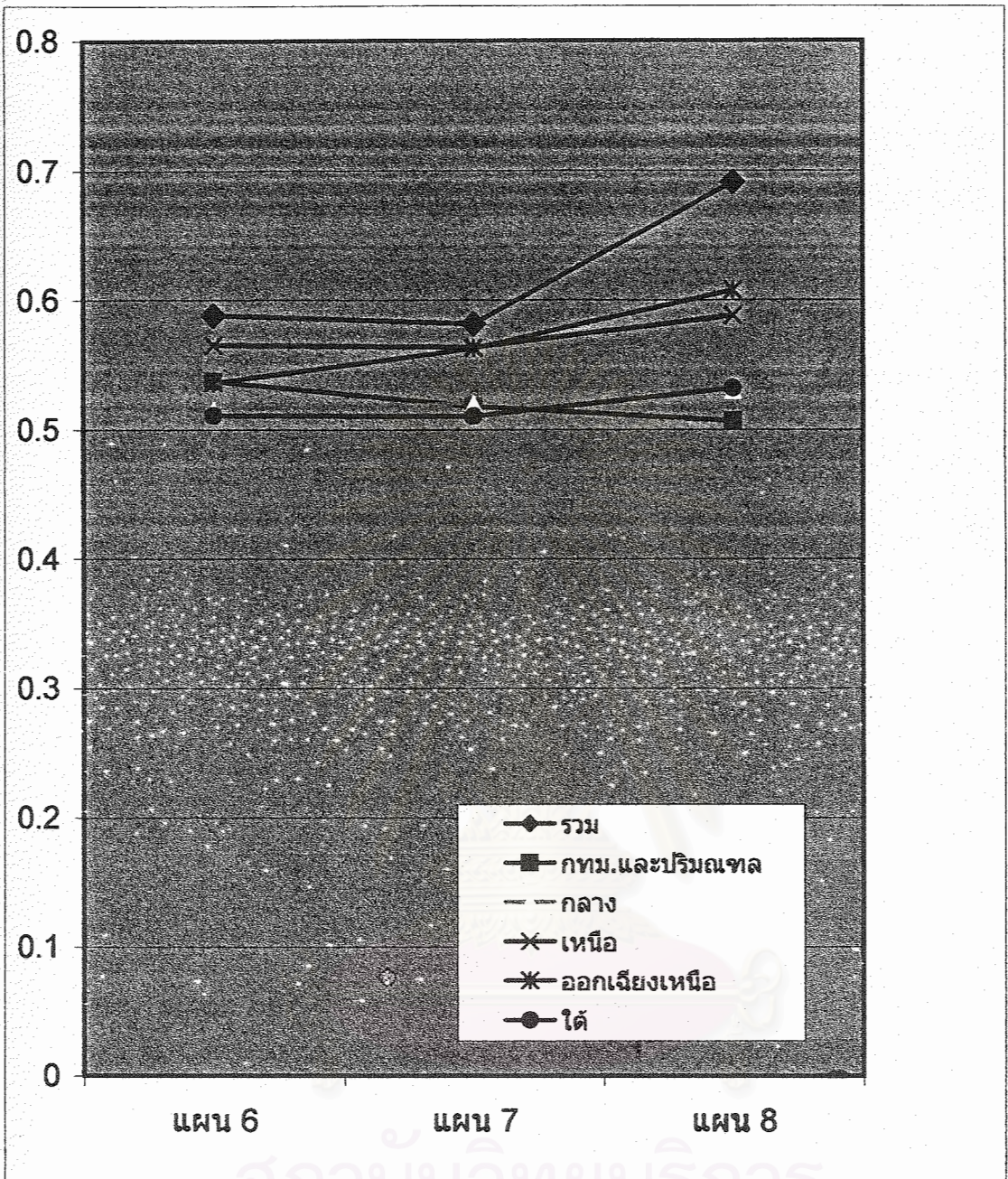
เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการกระจายรายได้ของครัวเรือนซึ่งวัดจาก Gini coefficient มีแนวโน้มที่ดีขึ้นตลอดช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8 เป็น 0.5372 0.5178 และ 0.5066 ตามลำดับ

ในภาคกลางการกระจายรายได้ของครัวเรือนซึ่งวัดจาก Gini coefficient ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8 มีแนวโน้มที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น เป็น 0.5149 0.5207 และ 0.5304 ตามลำดับ

ในภาคเหนือ การกระจายรายได้ของครัวเรือนซึ่งวัดจาก Gini coefficient ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8 มีแนวโน้มที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น เป็น 0.5654 0.5584 0.5583 และ 0.6010 ตามลำดับ

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การกระจายรายได้ของครัวเรือนซึ่งวัดจาก Gini coefficient ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8 มีแนวโน้มที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น เป็น 0.5362 0.5630 และ 0.6073 ตามลำดับ

ในภาคใต้ การกระจายรายได้ของครัวเรือนซึ่งวัดจาก Gini coefficient ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8 มีแนวโน้มที่เหลื่อมล้ำกันมากขึ้น เป็น 0.5109 0.5103 และ 0.5332 ตามลำดับ

ภาพที่ 10 ค่า Gini coefficient ของการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 - 8 ในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

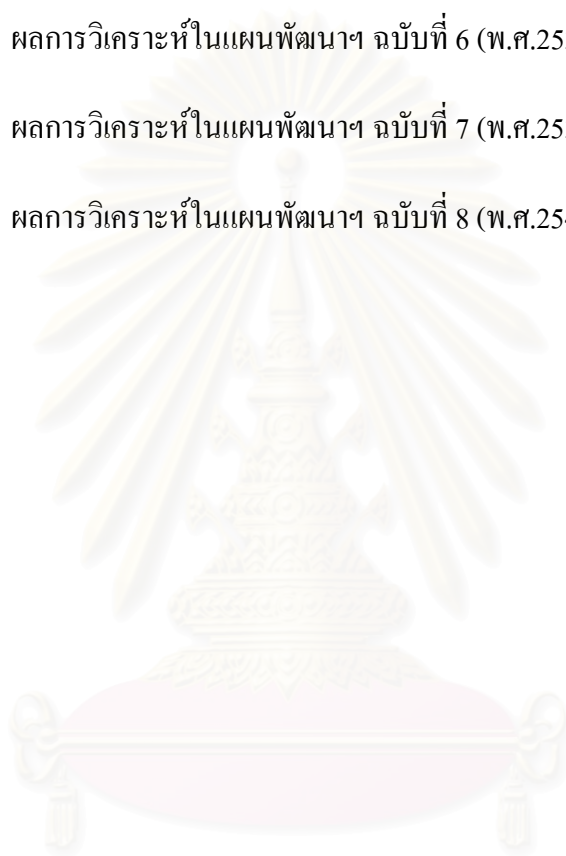
จากภาพที่ 10 เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้ว พบว่า การกระจายรายได้ของครัวเรือนไทย มีความเหลื่อมล้ำกันมาก (ค่า Gini > 0.50) เนื่องจาก ค่า Gini coefficient ที่คำนวณได้โดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.45 - 0.62 โดยมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย แสดงว่าการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำมากขึ้น โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากที่สุด (0.5860) รองลงมาคือภาคเหนือ (0.5593) ภาคใต้ (0.5411) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (0.5266) และภาคกลาง (0.5050) ตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์นโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ทั้งในภาพรวมทั้งประเทศและเป็นรายภาค

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) เสนอในตารางที่ 23 ถึง 28

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) เสนอในตารางที่ 29 ถึง 34

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) เสนอในตารางที่ 35 ถึง 40

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535)

ตารางที่ 23 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาพรวมทั้งประเทศ</p> $Y = -8,255.49 + 784.02 \text{ YEARMEM} + 2,045.30 \text{ TONOINC} + 4,419.79 \text{ SOE}_3$ <p>(-475.96) (461.11) (613.17) (368.79)</p> $+4,239.09 \text{ SOE}_4 + 52.39 \text{ AGE} + 243.22 \text{ YEARHEAD}$ <p>(281.92) (244.53) (164.52)</p> $+1,954.78 \text{ SOE}_6 - 1,062.92 \text{ SOE}_1 + 638.08 \text{ SEX}$ <p>(169.87) (97.07) (85.07)</p> $+ 1,287.94 \text{ SOE}_2 + 113.71 \text{ SOE}_5$ <p>(77.09) (8.52)</p> <p>$\bar{Y} = 5,144.59$ S.D. = 11,126.27 $R^2 = .161$ F = 219,648.03 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 178.77 + 234.91 \text{ TONOINC} + 339.54 \text{ SOE}_1 + 63.25 \text{ SEX}$ <p>(173.258) (872.96) (649.98) (149.44)</p> $+286.06 \text{ SOE}_3 + 305.54 \text{ SOE}_2 + 240.28 \text{ SOE}_5$ <p>(388.46) (329.46) (346.30)</p> $+271.91 \text{ SOE}_4 + 197.98 \text{ SOE}_6 - 1.40 \text{ AGE}$ <p>(303.63) (280.81) (-108.90)</p> $-7.45 \text{ YEARHEAD} + 7.02 \text{ YEARMEM}$ <p>(-57.28) (50.35)</p> <p>$\bar{Y} = 640.33$ S.D. = 425.07 $R^2 = .422$ F = 213,196.65 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = 166.28 + 575.71 \text{ YEARMEM} + 5,615.92 \text{ SOE}_3 + 2,945.62 \text{ TONOINC}$ <p>(.807) (67.47) (33.84) (150.52)</p> $-4,680.01 \text{ SOE}_6 + 115.10 \text{ AGE} + 373.90 \text{ YEARHEAD}$ <p>(-28.68) (65.20) (57.03)</p> $-6,546.34 \text{ SOE}_5 - 1,972.98 \text{ SOE}_1 + 1,180.48 \text{ SEX}$ <p>(-26.50) (-11.71) (21.44)</p> $+ 1,687.49 \text{ SOE}_2 - 718.01 \text{ SOE}_4$ <p>(7.86) (-4.36)</p> <p>$\bar{Y} = 20,399.62$ S.D. = 26,007.85 $R^2 = .049$ F = 7,489.65 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 23 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาพรวมทั้งประเทศ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 5,144.59 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 11,126.27 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 16.10

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 243.22 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 748.02 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาพรวมทั้งประเทศกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 640.33 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 425.07 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 42.20

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 7.45 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 7.02 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในภาพรวมทั้งประเทศกลุ่มรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 20,399.62 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 26,007.85 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 4.90

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 373.90 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 575.71 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>กรุงเทพมหานครและปริมณฑล</p> $Y = -18,897.44 + 5,996.10 \text{ TONOINC} + \mathbf{526.85 \text{ YEARMEM}} + 2,408.48 \text{ SOE}_6$ <p style="text-align: center;">(-174.74) (300.63) (63.52) (31.17)</p> $+13,187.31 \text{ SOE}_4 + 10,877.24 \text{ SOE}_3 + 149.81 \text{ AGE}$ <p style="text-align: center;">(142.47) (151.65) (103.54)</p> $+\mathbf{620.00 \text{ YEARHEAD}} + 2,439.49 \text{ SEX} + 9,484.61 \text{ SOE}_2$ <p style="text-align: center;">(90.92) (56.11) (27.62)</p> $+5,594.12 \text{ SOE}_1 + 1,159.92 \text{ SOE}_5$ <p style="text-align: center;">(17.14) (8.59)</p> <p>$\bar{Y} = 13,198.34$ S.D. = 24,735.71 $R^2 = .188$ F = 30,334.28 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = -8.80 + 624.98 \text{ TONOINC} + 1,775.54 \text{ SOE}_6 + 1,674.81 \text{ SOE}_3$ <p style="text-align: center;">(-.94) (165.13) (307.05) (230.57)</p> $+1,431.17 \text{ SOE}_5 + 1,354.86 \text{ SOE}_4 + 1,551.73 \text{ SOE}_1$ <p style="text-align: center;">(147.22) (103.89) (57.36)</p> $+749.62 \text{ SOE}_2 + 5.90 \text{ AGE} + \mathbf{40.18 \text{ YEARHEAD}}$ <p style="text-align: center;">(40.58) (46.44) (38.64)</p> $-\mathbf{27.90 \text{ YEARMEM}} - 68.29 \text{ SEX}$ <p style="text-align: center;">(-25.53) (-18.42)</p> <p>$\bar{Y} = 1,994.61$ S.D. = 1,414.49 $R^2 = .542$ F = 32,665.73 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -7,659.18 + 2,662.13 \text{ SOE}_6 + 4,838.56 \text{ TONOINC} + \mathbf{736.23 \text{ YEARHEAD}}$ <p style="text-align: center;">(-8.349) (3.89) (66.43) (33.51)</p> $+26,290.91 \text{ SOE}_3 + 4,960.69 \text{ SEX} + 16,620.95 \text{ SOE}_4$ <p style="text-align: center;">(37.23) (21.95) (24.35)</p> $+40,079.05 \text{ SOE}_2 + \mathbf{549.27 \text{ YEARMEM}} + 70.41 \text{ AGE}$ <p style="text-align: center;">(22.87) (14.82) (8.86)</p> $+10,268.80 \text{ SOE}_1 + 11,209.27 \text{ SOE}_5$ <p style="text-align: center;">(7.41) (6.29)</p> <p>$\bar{Y} = 39,344.72$ S.D. = 48,011.93 $R^2 = .056$ F = 1,491.91 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 24 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 13,198.34 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 24,735.71 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 18.80

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 620.22 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 526.85 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 1,994.61 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1,414.49 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 54.20

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 40.18 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 27.90 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 39,344.72 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 48,011.93 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 5.60

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 736.23 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 549.27 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคกลาง</p> $Y = -5,106.90 + 721.57 \text{ YEARMEM} + 1,572.80 \text{ TONOINC} + 5,445.12 \text{ SOE}_3$ <p>(-252.56) (299.94) (342.28) (418.97)</p> $+1,202.33 \text{ SEX} + 2,553.63 \text{ SOE}_1 + 3,486.71 \text{ SOE}_4$ <p>(122.46) (211.86) (149.76)</p> $+ 33.04 \text{ AGE} + 2,041.42 \text{ SOE}_6 + 2,004.19 \text{ SOE}_2$ <p>(109.28) (168.22) (118.11)</p> <p>+18.96 YEARHEAD</p> <p>(8.79)</p> <p>$\bar{Y} = 5,397.10$ S.D. = 7,138.39 $R^2 = .230$ F = 14,646.26 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 352.63 + 253.01 \text{ TONOINC} + 506.13 \text{ SOE}_1 + 638.03 \text{ SOE}_3$ <p>(118.14) (268.88) (332.74) (280.20)</p> $-4.14 \text{ AGE} + 364.66 \text{ SOE}_6 + 310.16 \text{ SOE}_5$ <p>(106.79) (169.15) (158.91)</p> $+315.75 \text{ SOE}_2 + 584.54 \text{ SOE}_4 + 54.53 \text{ SEX}$ <p>(142.58) (113.58) (48.02)</p> <p>-9.02 YEARHEAD + 6.65 YEARMEM</p> <p>(-27.34) (17.99)</p> <p>$\bar{Y} = 671.37$ S.D. = 532.88 $R^2 = .514$ F = 53,008.97 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -7,667.52 + 9,949.90 \text{ SOE}_3 + 10,451.19 \text{ SOE}_1 + 692.27 \text{ YEARMEM}$ <p>(-38.55) (6.07) (62.55) (81.29)</p> $+3,677.46 \text{ SEX} + 1,577.27 \text{ TONOINC} + 7,402.99 \text{ SOE}_2$ <p>(75.65) (80.36) (40.14)</p> $+118.58 \text{ AGE} + 269.09 \text{ YEARHEAD} + 1,044.90 \text{ SOE}_6$ <p>(65.39) (36.80) (6.47)</p> -770.80 SOE_4 <p>(-4.51)</p> <p>$\bar{Y} = 16,498.35$ S.D. = 12,317.63 $R^2 = .121$ F = 538.46 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 25 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 5,397.10 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 7,138.39 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 23.00

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 18.96 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 721.57 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 671.37 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 532.88 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 51.40

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 9.02 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 6.65 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง กลุ่มรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 16,498.35 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 12,317.63 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 12.10

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 269.09 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น 696.27 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคเหนือ</p> $Y = -4,371.83 + 665.26 \text{ YEARMEM} + 5,780.69 \text{ SOE}_3 + 6,586.00 \text{ SOE}_4$ <p>(-135.38) (198.89) (260.81) (193.96)</p> $+606.24 \text{ TONOINC} + 2,636.76 \text{ SOE}_6 + 36.92 \text{ AGE}$ <p>(91.91) (120.75) (91.49)</p> $+1,737.64 \text{ SOE}_1 + 1,442.11 \text{ SOE}_2 + 985.29 \text{ SOE}_5$ <p>(87.98) (54.21) (43.04)</p> $+258.59 \text{ SEX} - 12.04 \text{ YEARHEAD}$ <p>(17.06) (-3.99)</p> <p>$\bar{Y} = 3,839.83$ S.D. = 9,263.29 $R^2 = .124$ F = 34,996.05 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 147.44 + 175.94 \text{ TONOINC} + 286.71 \text{ SOE}_1 - 1.52 \text{ AGE}$ <p>(98.61) (386.63) (343.49) (-75.37)</p> $+220.05 \text{ SOE}_5 + 258.78 \text{ SOE}_2 + 237.41 \text{ SOE}_6$ <p>(235.48) (199.83) (184.15)</p> $+180.26 \text{ SOE}_3 + 327.60 \text{ SOE}_4 + 22.25 \text{ SEX}$ <p>(109.76) (94.40) (33.32)</p> $+9.90 \text{ YEARMEM} - 8.72 \text{ YEARHEAD}$ <p>(43.43) (-39.51)</p> <p>$\bar{Y} = 416.11$ S.D. = 325.19 $R^2 = .550$ F = 67,975.42 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = 361.93 + 1,119 \text{ YEARMEM} + 7,107.98 \text{ SOE}_3 + 153.68 \text{ AGE}$ <p>(1.07) (65.37) (31.73) (43.79)</p> $-3,969.98 \text{ SEX} + 1,674.43 \text{ SOE}_1 + 1,445.55 \text{ SOE}_4$ <p>(-32.70) (6.91) (-6.28)</p> $-78.49 \text{ YEARHEAD} - 767.23 \text{ SOE}_6 + 89.82 \text{ TONOINC}$ <p>(-5.75) (-3.51) (2.15)</p> <p>$\bar{Y} = 14,234.11$ S.D. = 22,364.41 $R^2 = .042$ F = 1,748.11 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 26 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 3,839.83 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 9,263.29 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 12.40

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 12.04 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น 665.29 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 416.11 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 325.19 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 55.00

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 8.72 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น 9.90 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 14,234.11 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 22,364.41 โดยตัวแปร X ทั้ง 9 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 4.20 เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 78.44 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,119.00 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> $Y = -3,760.05 + 627.94 \text{ YEARMEM} + 1,120.30 \text{ TONOINC}$ <p>(-300.58) (427.08) (489.47)</p> $+646.84 \text{ SEX} + 16.51 \text{ AGE} + 122.32 \text{ YEARHEAD}$ <p>(118.94) (108.83) (97.77)</p> $-331.95 \text{ SOE}_5 + 285.95 \text{ SOE}_2 - 75.56 \text{ SOE}_4$ <p>(-34.61) (-20.01) (-8.00)</p> $-16.41 \text{ SOE}_3 + 147.10 \text{ SOE}_6 + 118.91 \text{ SOE}_1$ <p>(-1.98) (17.93) (16.76)</p> <p>$\bar{Y} = 3,092.34$ S.D. = 4,761.53 $R^2 = .233$ F = 116 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 222.64 + 207.13 \text{ TONOINC} + 132.94 \text{ SOE}_1 + 73.73 \text{ SOE}_3$ <p>(147.28) (578.37) (148.24) (71.36)</p> $+144.74 \text{ SOE}_2 - 1.10 \text{ AGE} - 57.69 \text{ SOE}_4 - 19.32 \text{ YEARHEAD}$ <p>(86.67) (-61.06) (-49.92) (-105.19)</p> $+19.82 \text{ YEARMEM} + 21.21 \text{ SEX} - 10.15 \text{ SOE}_6$ <p>(95.92) (36.78) (-9.91)</p> -11.38 SOE_5 <p>(-9.38)</p> <p>$\bar{Y} = 489.44$ S.D. = 300.64 $R^2 = .385$ F = 52,530 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = 4,863.38 + 410.83 \text{ YEARMEM} + 1,688.55 \text{ TONOINC} + 2,173.54 \text{ SEX}$ <p>(53.37) (69.01) (133.19) (58.22)</p> $+17.97 \text{ AGE} + 3,620.48 \text{ SOE}_1 - 3,882.66 \text{ SOE}_3 - 3,683.43 \text{ SOE}_6$ <p>(19.10) (-68.60) (-63.66) (-63.34)</p> $-3,846.42 \text{ SOE}_4 - 4,121.03 \text{ SOE}_5 - 3,644.09 \text{ SOE}_2$ <p>(-63.34) (-61.17) (-37.80)</p> $+41.68 \text{ YEARHEAD}$ <p>(8.89)</p> <p>$\bar{Y} = 11,231.90$ S.D. = 9,410.11 $R^2 = .073$ F = 3,890.14 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 27 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 3,092.34 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 4,761.53 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 23.30

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 122.32 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น 627.94 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 489.44 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 300.64 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 38.50

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 19.32 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 19.82 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 11,231.90 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 9,410.11 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 7.30

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 41.68 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 410.83 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคใต้</p> $Y = -6,153.72 + 573.76 \text{ YEARMEM} + 1,632.18 \text{ TONOINC} + 4,240.35 \text{ SOE}_3$ <p>(171.31) (195.96) (217.46) (170.00)</p> $+ 5,142.17 \text{ SOE}_4 + 664.86 \text{ SOE}_5 + 824.35 \text{ SEX}$ <p>(156.22) (24.03) (55.99)</p> $+ 45.83 \text{ AGE} + 3,802.78 \text{ SOE}_2 + 2,211.19 \text{ SOE}_1 + 2,045.33 \text{ SOE}_6$ <p>(108.54) (110.50) (98.51) (80.18)</p> <p>+111.54 YEARHEAD</p> <p>(42.63)</p> <p>$\bar{Y} = 5,101.17$ S.D. = 7,683.59 $R^2 = .203$ F = 39,403.14 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = -91.23 + 217.91 \text{ TONOINC} + 603.42 \text{ SOE}_1 + 659.21 \text{ SOE}_3$ <p>(-25.59) (193.67) (334.33) (254.37)</p> $+ 654.54 \text{ SOE}_2 + 515.53 \text{ SOE}_5 + 539.06 \text{ SOE}_6$ <p>(232.17) (213.04) (181.96)</p> $+ 107.50 \text{ SEX} + 18.34 \text{ YEARMEM} + 415.51 \text{ SOE}_4$ <p>(75.91) (45.04) (67.03)</p> $+ 1.98 \text{ AGE} + 2.69 \text{ YERHEAD}$ <p>(45.10) (7.53)</p> <p>$\bar{Y} = 812.624$ S.D. = 524.02 $R^2 = .501$ F = 36,284.11 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -91.23 + 992.51 \text{ YEARMEM} + 17,216.54 \text{ SOE}_2 + 6,521.12 \text{ SOE}_3$ <p>(-10.21) (106.90) (102.00) (77.12)</p> $+ 5,052.32 \text{ SOE}_1 + 82.79 \text{ AGE} + 1,641.25 \text{ SEX}$ <p>(52.14) (34.95) (19.07)</p> $+ 319.23 \text{ TONOINC} + 798.67 \text{ SOE}_4$ <p>(11.14) (9.52)</p> <p>$\bar{Y} = 15,842.10$ S.D. = 15,015.16 $R^2 = .086$ F = 36,284.11 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 28 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 5,101.17 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 7,683.59 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 20.30

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 111.54 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 573.76 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 812.62 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 524.02 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 50.10

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 2.69 บาท และเมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 18.34 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 15,842.10 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 15,015.16 โดยตัวแปร X ทั้ง 8 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 7.60

เมื่อสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 992.51 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539)

ตารางที่ 29 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาพรวมทั้งประเทศ</p> $Y = -11,777.45 + 1,103.54 \text{ YEARMEM} + 3,463.42 \text{ TONOINC}$ <p>(-561.61) (514.65) (746.65)</p> $+9,111.79 \text{ SOE}_3 + 9,324.02 \text{ SOE}_4 + 80.37 \text{ AGE}$ <p>(706.94) (466.19) (281.92)</p> $+239.55 \text{ YEARHEAD} + 2,766.51 \text{ SOE}_6 + 2,266.98 \text{ SOE}_1$ <p>(127.90) (238.49) (200.54)</p> $+3,525.78 \text{ SOE}_2 - 350.33 \text{ AGE}$ <p>(169.23) (37.97)</p> <p>$\bar{Y} = 8,190.81$ S.D. = 16,281.00 $R^2 = .195$ F = 363,648.14 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 235.55 + 452.41 \text{ TONOINC} + 401.25 \text{ SOE}_1 + 428.90 \text{ SOE}_6$ <p>(191.09) (1,144.78) (686.75) (425.26)</p> $+420.38 \text{ SOE}_3 + 268.32 \text{ SOE}_5 + 331.48 \text{ SOE}_2$ <p>(325.28) (313.44) (287.28)</p> $-2.17 \text{ AGE} + 64.90 \text{ SEX} - 16.35 \text{ YEARHEAD}$ <p>(-138.17) (135.96) (-104.66)</p> $+15.91 \text{ YEARMEM}$ <p>(99.48)</p> <p>$\bar{Y} = 768.20$ S.D. = 607.51 $R^2 = .562$ F = 397,157.37 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -18,701.68 + 1,474.31 \text{ YEARMEM} + 22,221.31 \text{ SOE}_3$ <p>(-70.17) (152.23) (100.02)</p> $+5,554.30 \text{ TONOINC} + 19,847.65 \text{ SOE}_1 + 22,976.38 \text{ SOE}_2$ <p>(250.38) (86.25) (87.42)</p> $+193.67 \text{ AGE} - 4,269.90 \text{ SEX} + 480.80 \text{ YEARHEAD}$ <p>(100.09) (-80.87) (66.81)</p> $+7,785.15 \text{ SOE}_4 + 4,605.91 \text{ SOE}_6 + 2,388.96 \text{ SOE}_5$ <p>(35.15) (20.88) (7.71)</p> <p>$\bar{Y} = 28,262.21$ S.D. = 33,735.97 $R^2 = .075$ F = 17,424.79 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 29 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาพรวมทั้งประเทศ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 8,190.81 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 16,281.00 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 19.50

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 239.55 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,103.54 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 768.20 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 607.51 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 56.20

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 16.35 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 15.91 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของทั้งประเทศกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 28,262.21 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 33,735.97 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 7.50

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 480.80 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,474.31 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>กรุงเทพมหานครและปริมณฑล</p> $Y = -25,163.10 + 10,438.10 \text{ TONOINC} + \mathbf{1,169.61 \text{ YEARMEM}} + 1,483.25 \text{ SOE}_6$ <p>(-271.38) (486.11) (133.66) (18.29)</p> $-2,617.03 \text{ SOE}_5 + 233.36 \text{ AGE} + 15,137.29 \text{ SOE}_3$ <p>(-20.37) (159.92) (178.98)</p> $+12,429.48 \text{ SOE}_4 - 3,132.24 \text{ SEX} + \mathbf{475.91 \text{ YEARHEAD}}$ <p>(130.28) (-74.09) (65.10)</p> $+6,840.08 \text{ SOE}_1 + 5,961.74 \text{ SOE}_2$ <p>(37.07) (24.49)</p> <p>$\bar{Y} = 17,774.70$ S.D. = 31,150.14 $R^2 = .227$ F = 61,187.03 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 523.30 + 1,278.07 \text{ TONOINC} + 2,510.59 \text{ SOE}_6 + 2,075.87 \text{ SOE}_3$ <p>(51.41) (259.92) (369.78) (267.10)</p> $+3,413.66 \text{ SOE}_4 + 1,396.90 \text{ SOE}_5 + 982.45 \text{ SOE}_1$ <p>(248.25) (150.18) (80.81)</p> $+1,418.15 \text{ SOE}_2 - \mathbf{106.85 \text{ YEARHEAD}} + \mathbf{86.31 \text{ YEARMEM}}$ <p>(74.87) (-90.01) (73.51)</p> $+117.66 \text{ SEX} - 3.70 \text{ AGE}$ <p>(31.29) (-27.62)</p> <p>$\bar{Y} = 3,038.55$ S.D. = 2,135.81 $R^2 = .653$ F = 83,512.60 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -53268.27 + 54,368.27 \text{ SOE}_3 + 8,711.62 \text{ TONOINC} + \mathbf{2,925.18 \text{ YEARMEM}}$ <p>(-44.48) (50.49) (129.70) (106.38)</p> $+677.35 \text{ AGE} -13,409.23 \text{ SEX} + 12,981.82 \text{ SOE}_6$ <p>(98.88) (-76.94) (12.14)</p> $+63,597.13 \text{ SOE}_2 + 39,456.42 \text{ SOE}_1 + 25,299.06 \text{ SOE}_4$ <p>(31.29) (30.18) (23.60)</p> $+6,578.06 \text{ SOE}_5$ <p>(3.52)</p> <p>$\bar{Y} = 48,915.65$ S.D. = 57,596.44 $R^2 = .133$ F = 7,314.10 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 30 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 17,774.70 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 31,150.14 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 22.70

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 475.19 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,169.11 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ของกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 3,038.55 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 2,135.81 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 65.30

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 106.85 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 86.31 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ของกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 48,915.65 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 57,586.44 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 13.30

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 2,952.18 บาท

ตารางที่ 31 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคกลาง</p> $Y = -8,756.75 + 907.60 \text{ YEARMEM} + 2,300.65 \text{ TONONIC} + 8,223.51 \text{ SOE}_3$ <p>(-190.39) (222.00) (249.79) (276.81)</p> $+ 5,864.19 \text{ SOE}_1 + 8,561.66 \text{ SOE}_4 + 3,536.82 \text{ SOE}_6$ <p>(198.69) (187.89) (122.51)</p> $+ 4,888.81 \text{ SOE}_2 + 57.55 \text{ AGE} + 1,118.26 \text{ SEX}$ <p>(125.71) (101.76) (66.64)</p> $+ 134.40 \text{ YEARHEAD} + 967.61 \text{ SOE}_5$ <p>(35.66) (28.54)</p> <p>$\bar{Y} = 8,510.13$ S.D. = 13,402.63 $R^2 = .161$ F = 49,487.28 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 263.23 + 556.33 \text{ TONOINC} - 2.97 \text{ AGE} + 522.63 \text{ SOE}_1$ <p>(70.53) (502.58) (-62.41) (276.74)</p> $+ 648.02 \text{ SOE}_6 + 630.69 \text{ SOE}_3 + 447.01 \text{ SOE}_5$ <p>(256.39) (192.03) (193.34)</p> $+ 399.98 \text{ SOE}_2 + 556.90 \text{ SOE}_4 + 6.66 \text{ YEARHEAD}$ <p>(147.67) (54.95) (16.51)</p> $+ 32.16 \text{ SEX} + 2.20 \text{ YEARMEM}$ <p>(140.80) (5.49)</p> <p>$\bar{Y} = 881.48$ S.D. = 779.61 $R^2 = .598$ F = 84,817.47 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = 1,776.70 + 18,107.96 \text{ SOE}_1 + 1,008.16 \text{ SOE}_6 + 933.81 \text{ YEARMEM}$ <p>(4.35) (53.40) (3.14) (50.44)</p> $+ 1,817.59 \text{ SOE}_4 + 111.47 \text{ AGE} + 1,618.20 \text{ SEX}$ <p>(5.41) (33.03) (17.56)</p> $+ 779.30 \text{ TONOINC} + 11,724.17 \text{ SOE}_2 + 9,103.11 \text{ SOE}_3$ <p>(19.94) (32.24) (28.00)</p> $+ 157.07 \text{ YEARHEAD}$ <p>(10.33)</p> <p>$\bar{Y} = 25,210.71$ S.D. = 26,042.21 $R^2 = .039$ F = 1,917.39 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 31 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 8,510.13 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 13,402.63 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 16.10

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 134.40 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 907.60 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลางกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 881.48 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 779.61 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 59.80

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 6.60 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 2.20 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 25,210.71 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 26,042.21 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 3.90

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 157.04 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 933.81 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคเหนือ</p> $Y = -7,017.39 + \mathbf{919.52 \text{ YEARMEM}} + 7,076.85 \text{ SOE}_3 + 1,552.95 \text{ TONOINC}$ <p>(-251.45) (493.38) (374.86) (232.56)</p> $+ 8,818.90 \text{ SOE}_4 + 500.18 \text{ SOE}_5 + 55.03 \text{ AGE}$ <p>(310.96) (24.10) (150.26)</p> $+ 3,777.46 \text{ SOE}_2 + 2,639.33 \text{ SOE}_1 + 2,433.96 \text{ SOE}_6$ <p>(159.62) (151.87) (134.24)</p> $+ 458.97 \text{ SEX}$ <p>(36.94)</p> <p>$\bar{Y} = 5,927.46$ S.D. = 9,844.29 $R^2 = .241$ F = 97,914.35 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 172.05 + 387.47 \text{ TONOINC} + 381.99 \text{ SOE}_1 - 2.18 \text{ AGE}$ <p>(85.34) (591.04) (322.89) (-78.74)</p> $+ 260.17 \text{ SOE}_5 + 295.26 \text{ SOE}_2 + 343.51 \text{ SOE}_6$ <p>(195.74) (164.28) (164.08)</p> $+ 350.13 \text{ SOE}_3 + 644.05 \text{ SOE}_4 + 64.39 \text{ SEX}$ <p>(144.94) (130.70) (75.16)</p> $+ \mathbf{6.12 \text{ YEARMEM}}$ <p>(40.97)</p> <p>$\bar{Y} = 583.42$ S.D. = 519.56 $R^2 = .636$ F = 120.21 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -7,313.96 + \mathbf{1,292.56 \text{ YEARMEM}} - 1,653.00 \text{ SOE}_6 + 193.32 \text{ AGE}$ <p>(-29.59) (91.16) (-17.09) (66.81)</p> $+ 1,707.13 \text{ TONOINC} + 12,921.39 \text{ SOE}_2 + 10,080.91 \text{ SOE}_3$ <p>(46.23) (76.84) (96.82)</p> $+ 8,225.80 \text{ SOE}_1 + \mathbf{275.96 \text{ YEARHEAD}} - 1,066.04 \text{ SEX}$ <p>(63.54) (23.73) (-12.41)</p> <p>$\bar{Y} = 21,964.94$ S.D. = 19,836.85 $R^2 = .072$ F = 3,565.39 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 32 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 5,927.46 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 9,844.29 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 24.10

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 919.52 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 583.42 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 519.56 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 63.60

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 6.12 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% ค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 21,964.94 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 19,836.85 โดยตัวแปร X ทั้ง 9 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 7.20

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 275.96 บาท เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,292.56 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> $Y = -8,084.72 + 857.01 \text{ YEARMEM} + 7,179.34 \text{ SOE}_3 + 1,306.02 \text{ TONOINC}$ <p>(-356.72) (337.23) (471.56) (259.48)</p> $+7,138.85 \text{ SOE}_4 + 2,741.26 \text{ SOE}_6 + 55.30 \text{ AGE}$ <p>(327.79) (195.41) (187.48)</p> $+1,571.34 \text{ SOE}_1 + 202.57 \text{ YEARHEAD} + 579.05 \text{ SEX}$ <p>(135.15) (94.89) (61.51)</p> $+1,220.61 \text{ SOE}_5 + 1,431.46 \text{ SOE}_2$ <p>(68.00) (60.44)</p> <p>$\bar{Y} = 5,030.94$ S.D. = 9,451.41 $R^2 = .233$ F = 134,744.32 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 113.98 + 397.19 \text{ TONOINC} + 222.34 \text{ SOE}_1 + 207.90 \text{ SOE}_6$ <p>(69.80) (702.82) (319.31) (146.27)</p> $+229.29 \text{ SOE}_2 + 73.16 \text{ SEX} + 628.09 \text{ SOE}_4$ <p>(126.92) (121.31) (98.85)</p> $+21.46 \text{ YEARMEM} -15.30 \text{ YEARHEAD} + 135.10 \text{ SOE}_3$ $+57.75 \text{ SOE}_5 - .72 \text{ AGE}$ <p>(43.71) (-36.06)</p> <p>$\bar{Y} = 607.09$ S.D. = 430.25 $R^2 = .536$ F = 115,718.00 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -6,964.55 + 1,243.89 \text{ YEARMEM} + 14,083.46 \text{ SOE}_3 + 11,190.01 \text{ SOE}_1$ <p>(-20.95) (90.03) (55.55) (42.31)</p> $+319.12 \text{ YEARHEAD} + 93.75 \text{ AGE} + 1,559.12 \text{ SEX}$ <p>(32.49) (33.64) (18.51)</p> $+9,944.12 \text{ SOE}_2 + 4,127.20 \text{ SOE}_6 + 409.21 \text{ TONOINC}$ <p>(24.01) (16.42) (11.27)</p> $+4,085.11 \text{ SOE}_5 + 2,653.76 \text{ SOE}_4$ <p>(11.72) (10.59)</p> <p>$\bar{Y} = 20,985.06$ S.D. = 22,305.46 $R^2 = .064$ F = 3,290.06 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 33 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 5,030.94 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 9,451.41 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบายรายได้รวมของครัวเรือน (TOINC) ได้ร้อยละ 23.30

เมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 202.57 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 857.01 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 607.09 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 430.25 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 53.60

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 15.30 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น 21.46 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 20,985.06 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 22,305.46 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 6.40

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 319.12 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,243.89 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

ภาคใต้
$Y = -9,996.08 + 719.08 \text{ YEARMEM} + 2,125.57 \text{ TONOINC} + 8,118.97 \text{ SOE}_3$ $(-204.11) \quad (186.63) \quad (208.04) \quad (250.68)$ $+ 8,880.33 \text{ SOE}_4 + 5,216.09 \text{ SOE}_1 + 4,140.30 \text{ SOE}_6$ $(194.03) \quad (180.30) \quad (122.92)$ $+ 5,634.55 \text{ SOE}_2 + 73.50 \text{ AGE} + 1,741.36 \text{ SEX}$ $(119.84) \quad (128.10) \quad (92.25)$ $+ 201.36 \text{ YEARHEAD} + 1,780.33 \text{ SOE}_5$ $(61.99) \quad (49.86)$ $\bar{Y} = 7,972.72 \quad \text{S.D.} = 11,227.32 \quad R^2 = .195 \quad F = 42,887.65 \quad \text{Sig F} = .000$
กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%
$Y = 343.31 + 500.45 \text{ TONOINC} + 726.64 \text{ SOE}_1 - 4.08 \text{ AGE}$ $(70.78) \quad (320.42) \quad (309.21) \quad (-69.52)$ $+ 855.72 \text{ SOE}_6 + 693.08 \text{ SOE}_3 + 501.28 \text{ SOE}_5$ $(198.84) \quad (204.10) \quad (162.71)$ $+ 504.22 \text{ SOE}_2 + 867.38 \text{ SOE}_4 - 57.29 \text{ YEARHEAD}$ $(119.05) \quad (96.13) \quad (-113.27)$ $+ 52.23 \text{ YEARMEM} + 66.05 \text{ SEX}$ $(99.84) \quad (37.03)$ $\bar{Y} = 1,068.94 \quad \text{S.D.} = 827.51 \quad R^2 = .594 \quad F = 59,993.20 \quad \text{Sig F} = .000$
กลุ่มรายได้สูงสุด 20%
$Y = 457.34 + 11,612.42 \text{ SOE}_3 + 371.77 \text{ YEARHEAD} + 23,249.25 \text{ SOE}_2$ $(1.69) \quad (99.76) \quad (28.83) \quad (69.42)$ $+ 6,603.66 \text{ SOE}_1 + 146.19 \text{ AGE} + 4,196.85 \text{ SEX}$ $(53.73) \quad (39.20) \quad (38.44)$ $+ 648.33 \text{ YEARMEM} + 1,303.73 \text{ SOE}_4 + 135.23 \text{ TONOINC}$ $(34.56) \quad (9.90) \quad (2.73)$ $\bar{Y} = 25,274.40 \quad \text{S.D.} = 21,564.09 \quad R^2 = .067 \quad F = 2,216.54 \quad \text{Sig F} = .000$

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 34 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 7,972.72 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 11,227.32 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 19.50

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 201.36 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 719.08 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 1,068.94 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 827.51 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 59.40

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 57.29 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 52.23 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 25,274.40 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 21,566.09 โดยตัวแปร X ทั้ง 9 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 6.70

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 371.77 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 648.33 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543)

ตารางที่ 35 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาพรวมทั้งประเทศ</p> $Y = -14,828.69 + 876.83 \text{ YEARMEM} + 3,490.26 \text{ TONOINC} + 10,220.75 \text{ SOE}_4$ <p>(-721.45) (482.24) (788.10) (583.39)</p> $+7,838.03 \text{ SOE}_3 + 110.60 \text{ AGE} + 519.20 \text{ YEARHEAD}$ <p>(602.73) (410.89) (331.23)</p> $+2,733.76 \text{ SOE}_6 + 3,193.94 \text{ SOE}_2 + 1,336.83 \text{ SOE}_1$ <p>(213.26) (163.90) (109.59)</p> $+551.08 \text{ SEX} -511.37 \text{ SOE}_5$ <p>(66.50) (-32.58)</p> <p>$\bar{Y} = 8,120.31$ S.D. = 15,911.24 $R^2 = .250$ F = 488,251.30 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 285.18 + 149.60 \text{ TONOINC} + 261.61 \text{ SOE}_1 + 307.69 \text{ SOE}_6$ <p>(426.01) (882.09) (822.11) (496.00)</p> $+309.85 \text{ SOE}_3 + 231.30 \text{ SOE}_2 + 179.23 \text{ SOE}_5$ <p>(431.01) (366.87) (350.50)</p> $-2.59 \text{ AGE} -9.54 \text{ YEARMEM} + 300.19 \text{ SOE}_4$ <p>(-300.98) (-127.74) (194.70)</p> $+42.76 \text{ SEX} -2.72 \text{ YEARHEAD}$ <p>(162.28) (-37.27)</p> <p>$\bar{Y} = 379.77$ S.D. = 340.69 $R^2 = .523$ F = 460,012.02 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = 31,983.39 + 137,628 \text{ SOE}_6 + 6,817.70 \text{ TONOINC} + 1,119.53 \text{ YEARHEAD}$ <p>(-165.83) (8.76) (381.84) (196.27)</p> $+337.52 \text{ AGE} + 8,217.50 \text{ SOE}_4 + 935.56 \text{ YEARMEM}$ <p>(229.01) (52.69) (122.96)</p> $+3,690.90 \text{ SEX} + 2,644.09 \text{ SOE}_6 + 22,530.92 \text{ SOE}_1$ <p>(88.96) (10.65) (131.78)</p> $+1,800.82 \text{ SOE}_3 + 19,739 \text{ SOE}_2$ <p>(112.71) (101.32)</p> <p>$\bar{Y} = 29,833.24$ S.D. = 29,560.70 $R^2 = .136$ F = 38,685.07 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 35 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในภาพรวมทั้งประเทศ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 8,120.31 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 15,911.24 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 25.00

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 519.20 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 876.83 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 379.77 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 340.69 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 52

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 2.72 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 9.54 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 29,833.24 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 29,560.70 ส่วนตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 13.6

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,119.53 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 935.56 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

$$Y = -40,405.53 + 10,353 \text{ TONONIC} + \mathbf{522.57 \text{ YEARMEM}} + 410.40 \text{ AGE}$$

$$(-444.99) \quad (546.57) \quad (60.98) \quad (294.07)$$

$$+ \mathbf{1,557.29 \text{ YEARHEAD}} + 13,440.48 \text{ SOE}_3 + 12,346.86 \text{ SOE}_4$$

$$(231.47) \quad (300.17) \quad (221.19)$$

$$+ 4,364.16 \text{ SEX} + 2,474.91 \text{ SOE}_5 - 7,001.59 \text{ SOE}_2$$

$$(104.93) \quad (20.34) \quad (-8.06)$$

$$\bar{Y} = 21,799.80 \quad \text{S.D.} = 30,744.68 \quad R^2 = .322 \quad F = 38,685.07 \quad \text{Sig F} = .000$$

กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%

$$Y = -321.11 + 1,924.14 \text{ TONOINC} + 2,940.12 \text{ SOE}_6 + 2,396.29 \text{ SOE}_3$$

$$(-22.82) \quad (331.80) \quad (346.06) \quad (229.96)$$

$$+ 3,576.80 \text{ SOE}_4 + 2,304.73 \text{ SOE}_5 + \mathbf{75.70 \text{ YEARMEM}}$$

$$(176.99) \quad (168.37) \quad (54.41)$$

$$+ 2,426.73 \text{ SOE}_2 + 5.24 \text{ AGE} - 84.37 \text{ SEX}$$

$$(43.60) \quad (28.61) \quad (-16.11)$$

$$- \mathbf{5.05 \text{ YEARHEAD}}$$

$$(-3.87)$$

$$\bar{Y} = 3,608.86 \quad \text{S.D.} = 2,878.82 \quad R^2 = .688 \quad F = 90,112.95 \quad \text{Sig F} = .000$$

กลุ่มรายได้สูงสุด 20%

$$Y = -86,996.46 + 3,447.57 \text{ SOE}_6 + 10,949.71 \text{ TONOINC} + \mathbf{2,344.75 \text{ YEARHEAD}}$$

$$(-97.03) \quad (5.15) \quad (160.99) \quad (105.03)$$

$$+ 50,726.85 \text{ SOE}_3 + 667.77 \text{ AGE} + 12,809.44 \text{ SEX}$$

$$(75.54) \quad (103.87) \quad (69.10)$$

$$+ \mathbf{2,342.47 \text{ YEARMEM}} + 14,409.12 \text{ SOE}_4$$

$$(64.23) \quad (22.16)$$

$$\bar{Y} = 60,090.85 \quad \text{S.D.} = 51,674.35 \quad R^2 = .179 \quad F = 10,748.72 \quad \text{Sig F} = .000$$

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 36 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 21,799.80 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 30,744.68 โดยตัวแปร X ทั้ง 9 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 32.2

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1,557.29 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 522.57 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 3,608.86 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 2,878.82 โดยตัวแปร X ทั้ง 10 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 68.80

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 5.05 บาท และเมื่อจำนวนเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 75.75 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 60,090.85 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 51,674.35 โดยตัวแปร X ทั้ง 8 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 17.90

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 2,344.75 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 2,342.47 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

<p>ภาคกลาง</p> $Y = -13,180.16 + 853.58 \text{ YEARMEM} + 4,871.53 \text{ TONOINC} + 7,890 \text{ SOE}_1$ <p>(-274.70) (215.74) (501.12) (254.63)</p> $+ 9,320.77 \text{ SOE}_4 + 6,100.85 \text{ SOE}_1 + 5,704.30 \text{ SOE}_2$ <p>(232.83) (179.19) (133.17)</p> $+ 1,432.71 \text{ SOE}_5 + 86.14 \text{ AGE} + 353.84 \text{ YEARHEAD}$ <p>(-37.09) (143.18) (105.54)</p> $+ 1,294.32 \text{ SEX} + 1,782.15 \text{ SOE}_6$ <p>(75.11) (57.46)</p> <p>$\bar{Y} = 11,169.40$ S.D. = 16,472.19 $R^2 = .225$ F = 95,692.14 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%</p> $Y = 384.27 + 542.21 \text{ TONOINC} + 876.23 \text{ SOE}_1 + 979.00 \text{ SOE}_3$ <p>(101.53) (411.76) (407.97) (340.54)</p> $+ 818.23 \text{ SOE}_5 + 903.32 \text{ SOE}_6 + 642.24 \text{ SOE}_2$ <p>(317.10) (287.25) (229.90)</p> $+ 1,341.53 \text{ SOE}_4 - 4.63 \text{ AGE} - 20.16 \text{ YEARHEAD}$ <p>(161.10) (-95.57) (-60.75)</p> $+ 53,755 \text{ SEX} + 14.00 \text{ YEARMEM}$ <p>(38.96) (38.20)</p> <p>$\bar{Y} = 924.23$ S.D. = 946.11 $R^2 = .655$ F = 131,326.44 Sig F = .000</p>
<p>กลุ่มรายได้สูงสุด 20%</p> $Y = -14,339.21 + 6,868.69 \text{ SOE}_6 + 39,451.91 \text{ SOE}_1 + 4,117.23 \text{ TONOINC}$ <p>(-23.86) (12.48) (70.02) (121.09)</p> $+ 638.57 \text{ YEARMEM} + 13,486.50 \text{ SOE}_4$ <p>(40.91) (24.58)</p> $+ 215.03 \text{ AGE} + 534.85 \text{ YEARHEAD} + 1,511.01 \text{ SOE}_5$ <p>(75.18) (45.61) (2.02)</p> $+ 28,178.04 \text{ SOE}_2 + 23,168.39 \text{ SOE}_3 + 511.00 \text{ SEX}$ <p>(48.97) (41.91) (6.27)</p> <p>$\bar{Y} = 31,696.02$ S.D. = 28,696.55 $R^2 = .094$ F = 6,482.72 Sig F = .000</p>

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 37 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 11,169.40 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 1,647.19 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 22.50

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 353.84 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 853.58 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 924.23 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 946.11 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 65.50

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 20.16 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 14.00 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 31,696.02 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 28,696.55 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 9.40

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 534.85 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 638.57 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

ภาคเหนือ
$Y = -8,649.21 + 620.78 \text{ YEARMEM} + 1,813.48 \text{ TONOINC} + 9,362.77 \text{ SOE}_4$ $(-369.93) \quad (308.66) \quad (357.04) \quad (454.34)$ $+ 5,736.40 \text{ SOE}_3 + 487.40 \text{ SOE}_5 + 792.97 \text{ SEX}$ $(402.96) \quad (31.51) \quad (85.08)$ $+ 71.67 \text{ AGE} + 321.06 \text{ YEARHEAD} + 3,050.07 \text{ SOE}_1$ $(232.16) \quad (172.47) \quad (226.23)$ $+ 2,933.03 \text{ SOE}_6 + 2,361.23 \text{ SOE}_2$ $(204.39) \quad (133.71)$
$\bar{Y} = 5,934.66 \quad \text{S.D.} = 8,583.03 \quad R^2 = .363 \quad F = 164,626.57 \quad \text{Sig F} = .000$
กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%
$Y = 155.16 + 354.34 \text{ TONOINC} + 303.38 \text{ SOE}_1 + 283.14 \text{ SOE}_2$ $(93.24) \quad (685.10) \quad (293.48) \quad (199.52)$ $+ 194.54 \text{ SOE}_5 + 281.48 \text{ SOE}_6 + 391.03 \text{ SOE}_3$ $(180.52) \quad (153.23) \quad (158.12)$ $- 1.57 \text{ AGE} - 8.96 \text{ YEARHEAD} + 5.91 \text{ YEARMEM}$ $(-70.48) \quad (-46.68) \quad (31.23)$ $+ 136.79 \text{ SOE}_4 + 7.02 \text{ SEX}$ $(16.22) \quad (11.25)$
$\bar{Y} = 391.26 \quad \text{S.D.} = 411.75 \quad R^2 = .649 \quad F = 121,268.59 \quad \text{Sig F} = .000$
กลุ่มรายได้สูงสุด 20%
$Y = -3,846.47 + 942.84 \text{ YEARMEM} + 3,607.84 \text{ SEX} - 2,477.92 \text{ SOE}_6$ $(-18.48) \quad (108.86) \quad (67.87) \quad (-16.69)$ $+ 155.34 \text{ AGE} - 975.04 \text{ SOE}_4 + 1,858.56 \text{ TONOINC}$ $(74.79) \quad (-6.57) \quad (76.23)$ $+ 8,011.70 \text{ SOE}_1 + 372.32 \text{ YEARHEAD} + 4,789.11 \text{ SOE}_3$ $(51.06) \quad (54.32) \quad (32.41)$ $+ 2,173.67 \text{ SOE}_5 + 1,075.61 \text{ SOE}_2$ $(9.26) \quad (6.05)$
$\bar{Y} = 23,685.24 \quad \text{S.D.} = 13,608.08 \quad R^2 = .122 \quad F = 4,836.31 \quad \text{Sig F} = .000$

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 38 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 5,954.66 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 8,553.03 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 36.30

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 321.06 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 620.78 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 391.26 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 411.75 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 64.90

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 8.96 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 5.91 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 23,685.24 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 13,608.08 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 12.20

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 372.32 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 942.84 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
$Y = -2,252.93 + 221.90 \text{ YEARMEM} + 4,041.70 \text{ SOE}_4 + 2,972.31 \text{ SOE}_3$	
$(-257.43) \quad (240.71) \quad (488.88) \quad (538.62)$	
$+245.43 \text{ YEARHEAD} + 1,519.44 \text{ SOE}_6 + 750.18 \text{ SOE}_1$	
$(301.39) \quad (286.18) \quad (176.69)$	
$+880.50 \text{ SOE}_5 + 1,111.53 \text{ SOE}_2 + 11.66 \text{ AGE}$	
$(138.67) \quad (134.84) \quad (101.75)$	
$-142.18 \text{ SEX} + 83.09 \text{ TONOINC}$	
$(-39.28) \quad (22.73)$	
$\bar{Y} = 1,923.22 \quad \text{S.D.} = 3,828.13 \quad R^2 = .280 \quad F = 189,105.62 \quad \text{Sig F} = .000$	
กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%	
$Y = 139.30 + 100.15 \text{ TONOINC} + 106.02 \text{ SOE}_1 - 1.36 \text{ AGE}$	
$(243.60) \quad (714.89) \quad (438.93) \quad (-191.95)$	
$+22.93 \text{ SEX} - 7.85 \text{ YEARHEAD} + 61.22 \text{ SOE}_6$	
$(109.99) \quad (-116.69) \quad (94.30)$	
$+50.98 \text{ SOE}_2 + 63.46 \text{ SOE}_3 + 136.65 \text{ SOE}_4$	
$(89.57) \quad (78.11) \quad (66.16)$	
$+3.15 \text{ YEARMEM} + 3.53 \text{ SOE}_5$	
$(47.92) \quad (7.60)$	
$\bar{Y} = 183.10 \quad \text{S.D.} = 157.00 \quad R^2 = .534 \quad F = 135,110.61 \quad \text{Sig F} = .000$	
กลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
$Y = -3,055.44 + 671.03 \text{ YEARMEM} - 1,051.29 \text{ SOE}_6 + 128.50 \text{ AGE}$	
$(-29.16) \quad (107.85) \quad (-25.70) \quad (86.00)$	
$+12,071.11 \text{ SOE}_2 - 647.13 \text{ TONOINC} + 4,365.04 \text{ SOE}_3$	
$(80.86) \quad (-29.95) \quad (107.35)$	
$+4,402.99 \text{ SOE}_1 - 1,261.98 \text{ SEX} + 130.58 \text{ YEARHEAD}$	
$(66.52) \quad (-33.36) \quad (24.21)$	
$+487.94 \text{ SOE}_5$	
(3.31)	
$\bar{Y} = 10,275.21 \quad \text{S.D.} = 9,660.73 \quad R^2 = .109 \quad F = 5,208.25 \quad \text{Sig F} = .000$	

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 39 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 1,923.22 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 3,828.13 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 28.00

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 245.43 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี 221.90 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 183.10 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 157.00 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 53.40

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 7.85 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 3.15 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 10,275.21 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 9,660.73 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 10.90

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 130.58 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 671.03 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 40 ผลการประมาณค่าในสมการถดถอย (estimated regression equation) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้ กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้สูงสุด 20%

ภาคใต้	
$Y = -10,986.31 + 713.49 \text{ YEARMEM} + 3,687.89 \text{ TONOINC} + 9,337.80 \text{ SOE}_4$ <p style="text-align: center;"> (-243.44) (209.35) (364.03) (236.64) </p> $+ 6,334.04 \text{ SOE}_3 + 3,232.34 \text{ SOE}_1 + 1,829.81 \text{ SEX}$ <p style="text-align: center;"> (209.60) (117.00) (104.47) </p> $+ 73.07 \text{ AGE} - 693.72 \text{ SOE}_5 + 245.38 \text{ YEARHEAD}$ <p style="text-align: center;"> (131.97) (-20.38) (87.25) </p> $+ 4,157.40 \text{ SOE}_2 + 1,526.21 \text{ SOE}_6$ <p style="text-align: center;"> (90.20) (47.32) </p>	
$\bar{Y} = 8,717.46$ S.D. = 12,098.35 $R^2 = .279$ F = 74,236.65 Sig F = .000	
กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%	
$Y = 194.69 + 501.87 \text{ TONOINC} + 973.51 \text{ SOE}_1 + 1,055.11 \text{ SOE}_3$ <p style="text-align: center;"> (45.41) (296.67) (415.73) (279.45) </p> $+ 1,023.28 \text{ SOE}_6 + 713.40 \text{ SOE}_5 + 813.36 \text{ SOE}_2$ <p style="text-align: center;"> (242.02) (231.13) (196.04) </p> $+ 48.31 \text{ YEARMEM} - 31.28 \text{ YEARHEAD} + 641.58 \text{ SOE}_4$ <p style="text-align: center;"> (108.98) (-75.14) (42.96) </p> $+ 80.48 \text{ SEX} - 2.29 \text{ AGE}$ <p style="text-align: center;"> (44.05) (-42.24) </p>	
$\bar{Y} = 1,246.19$ S.D. = 929.91 $R^2 = .602$ F = 72,991.35 Sig F = .000	
กลุ่มรายได้สูงสุด 20%	
$Y = -3,022.08 - 7,188.49 \text{ SOE}_6 + 4,489.74 \text{ TONOINC} + 6,438.70 \text{ SEX}$ <p style="text-align: center;"> (-4.34) (-11.40) (104.38) (59.12) </p> $+ 10,902.03 \text{ SOE}_1 + 784.51 \text{ YEARMEM} - 1,780.73 \text{ SOE}_4$ <p style="text-align: center;"> (17.31) (46.31) (-2.86) </p> $+ 120.71 \text{ AGE} + 325.78 \text{ YEARHEAD} + 9,417.37 \text{ SOE}_2$ <p style="text-align: center;"> (30.24) (23.56) (14.09) </p> $+ 5,922.82 \text{ SOE}_3 - 13,740.91 \text{ SOE}_5$ <p style="text-align: center;"> (9.47) (-5.32) </p>	
$\bar{Y} = 29,853.27$ S.D. = 21,716.19 $R^2 = .087$ F = 2,449.06 Sig F = .000	

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือค่า t-values

จากตารางที่ 40 รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 8,717.46 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 12,098.35 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 27.90

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 245.38 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 713.49 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ของภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 1,246.19 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 929.91 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 60.20

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 31.28 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 48.31 บาท

รายได้ของครัวเรือน (TOINC) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเฉลี่ย (\bar{Y}) เท่ากับ 29,853.27 บาท และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 21,716.19 โดยตัวแปร X ทั้ง 11 ตัว สามารถอธิบาย TOINC ได้ร้อยละ 8.70

เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนลดลง 325.78 บาท และเมื่อจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้รายได้รวมของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 784.59 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

สรุปได้ดังตารางที่ 41-44

ตารางที่ 41 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535)

ค่าสถิติ	ภาพรวมทุก ครัวเรือน	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ ต่ำสุด 20%	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ สูงสุด 20%
ทั้งประเทศ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.87	3.59	8.77
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	243.22	-7.45	373.90
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.35	3.95	9.25
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	784.02	7.02	575.71
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	5,144.59	640.33	20,399.62
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	23.02	-4.17	16.07
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	81.53	4.33	26.10
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	7.99	6.24	11.27
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	620.00	40.18	736.23
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	8.26	6.39	11.37
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	526.85	-27.90	549.27
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	13,198.34	1,994.61	39,344.72
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	37.53	12.57	21.08
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนใน ครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	32.97	-8.93	15.87
ภาคกลาง			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.61	3.52	6.99
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	18.96	-9.02	269.09
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.14	3.81	7.77
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	721.57	6.65	696.27
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	5,397.10	671.37	16,498.35
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	1.61	-4.72	11.40
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนใน ครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	68.71	3.77	32.79

ตารางที่ 41 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) (ต่อ)

ค่าสถิติ	ภาพรวม ทุกครัวเรือน	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ ต่ำสุด 20%	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ สูงสุด 20%
ภาคเหนือ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	3.94	2.73	7.70
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	-12.04	-8.72	-78.44
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	4.43	3.02	8.10
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	665.26	9.90	1,119.00
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	3,839.83	416.11	14,234.11
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	-1.23	-4.81	-4.24
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	76.75	7.18	63.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.53	3.78	8.33
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	122.32	-19.32	41.68
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.04	4.29	8.60
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	627.94	19.82	410.83
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	3,092.34	489.77	11,231.90
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	17.91	-14.92	3.09
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	102.34	17.37	31.45
ภาคใต้			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	5.02	3.42	8.29
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	111.54	2.69	-
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.56	3.73	8.80
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	573.76	18.37	992.51
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	5,101.17	812.62	15,842.10
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	10.97	1.13	-
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	62.53	8.43	55.13

จากตารางที่ 41 พบว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นรายได้ได้ร้อยละ 23.02 หรือกล่าวได้ว่า ถ้าหัวหน้าครัวเรือนทุกคนได้รับการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.87 ปีแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ได้ร้อยละ 23.02 ในทำนองเดียวกันหากสมาชิกทุกคนในครัวเรือนได้รับการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยเท่ากัน คือ 5.35 ปีแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 81.55 การที่สมาชิกในครัวเรือนมีการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้นจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ดีกว่าในกรณีของหัวหน้าครัวเรือน อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน 3 – 4 คน (รวมหัวหน้าครัวเรือน) ล้วนมีโอกาสในการหารายได้ให้แก่ครัวเรือนมากขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อความลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ปรากฏชัดเจนในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% แต่สำหรับในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แล้ว ความเสมอภาคทางการศึกษาไม่สามารถอธิบายการลดของความเหลื่อมล้ำของรายได้ได้ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพียง 3.59 ปี และ 3.95 ปี ตามลำดับ(ต่ำกว่าประถมศึกษา) ซึ่งการเปลี่ยนแปลง (variation) การศึกษามีค่าต่ำมาก การเพิ่มขึ้นของการศึกษาในช่วงดังกล่าว จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% ให้มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจะช่วยทำให้การศึกษาที่เพิ่มขึ้นช่วยทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลง

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ผลปรากฏในทำนองเดียวกันกับในภาพรวม กล่าวคือ เมื่อสมาชิกของครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษาจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมของการกระจายรายได้ได้ คิดเป็นร้อยละ 68.71 76.75 102.34 และ 62.53 ตามลำดับ ขณะที่ถ้าหัวหน้าครัวเรือนในภาคดังกล่าวมีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเท่ากับค่าเฉลี่ยจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 1.61 17.91 และ 5.56 ตามลำดับ(ยกเว้นภาคเหนือที่กลับทำให้มีความเหลื่อมล้ำมากขึ้นร้อยละ 1.23)

ส่วนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลปรากฏว่าในทางตรงกันข้ามกับภาคอื่น ถ้าหัวหน้าครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยได้รับการศึกษาเท่ากับจำนวนปีเฉลี่ยแล้ว จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มากกว่า กรณีที่สมาชิกในครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษา กล่าวคือเป็น 31.53 32.97 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่าในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสมาชิกในครัวเรือนส่วนหนึ่งอยู่ในวัยเรียนและกำลังศึกษาอยู่ จึงไม่มีโอกาสในการหารายได้ในครัวเรือน และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% และที่มีรายได้สูงสุด 20% ผลปรากฏเช่นเดียวกับกรณีของภาพรวมนั่นคือ ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนได้ชัดเจนในครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% โดยมีความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ ได้มากกว่ากรณีของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเช่นนี้เพราะจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเป็น 8.77 ปี และ 9.25 ปี ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าประถมศึกษา ซึ่งการเพิ่มจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นนี้จะมีส่วนเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนได้อย่างชัดเจน ขณะที่ความเสมอภาคทางการศึกษาในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าต่ำมาก คือเพียง 2.73 ปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 42 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539)

ค่าสถิติ	ภาพรวม ทุกครัวเรือน	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ ต่ำสุด 20%	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ สูงสุด 20%
ทั้งประเทศ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	5.19	3.77	8.77
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	239.55	-16.35	480.80
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.82	4.19	9.43
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	1,103.54	15.91	1,474.31
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	8,190.81	768.20	28,262.21
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	15.17	-8.02	14.91
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	78.41	8.67	49.19
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	7.88	6.29	11.15
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	475.91	-106.85	-
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	8.21	6.48	10.25
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	1,169.61	86.31	2,925.18
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	17,774.70	3,038.55	48,915.65
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	21.09	-22.11	-
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	54.02	18.40	61.29
ภาคกลาง			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.88	3.58	7.41
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	134.40	6.66	157.07
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.66	4.03	8.43
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	907.60	2.20	933.81
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	8,510.13	881.48	25,210.71
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	7.70	2.70	4.61
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	60.36	1.00	31.22

ตารางที่ 42 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) (ต่อ)

ค่าสถิติ	ภาพรวม ทุกครัวเรือน	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ ต่ำสุด 20%	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ สูงสุด 20%
ภาคเหนือ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	5.26	3.68	8.87
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	-	-	275.96
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.85	4.05	9.56
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	919.52	6.12	1,292.56
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	5,927.46	583.42	21,964.94
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	-	-	11.14
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	90.75	4.24	56.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.67	3.84	8.52
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	202.57	-15.30	319.12
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	6.36	4.30	9.19
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	857.01	21.46	1,243.89
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	5,030.94	607.09	20,985.06
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	18.80	-9.67	12.95
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	91.13	15.20	54.47
ภาคใต้			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	5.05	3.79	7.92
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	201.36	-57.29	371.77
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.79	4.19	8.75
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	719.08	52.23	648.33
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	7,972.72	1,068.94	25,274.40
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	12.75	-20.31	11.64
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	52.22	20.47	22.44

จากตารางที่ 42 พบว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นรายได้ได้ร้อยละ 15.17 หรือกล่าวได้ว่า ถ้าหัวหน้าครัวเรือนทุกคนได้รับการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยเท่ากัน คือ 5.19 ปีแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 15.17 ในทำนองเดียวกันหากสมาชิกทุกคนในครัวเรือนได้รับการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยเท่ากัน คือ 5.82 ปีแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 78.41 การที่สมาชิกในครัวเรือนมีการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้นจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ดีกว่าในกรณีของหัวหน้าครัวเรือน อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน 3 – 4 คน (รวมหัวหน้าครัวเรือน) ส่วนมีโอกาสในการหารายได้ให้แก่ครัวเรือนมากขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อความลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ปรากฏชัดเจนในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% แต่สำหรับในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แล้ว ความเสมอภาคทางการศึกษาไม่สามารถอธิบายการลดของความเหลื่อมล้ำของรายได้ได้ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพียง 3.77 ปี และ 4.19 ปี ตามลำดับ (ต่ำกว่าประถมศึกษา) ซึ่งการเปลี่ยนแปลง (variation) การศึกษามีค่าต่ำมาก การเพิ่มขึ้นของการศึกษาในช่วงดังกล่าว จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% ให้มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจะช่วยทำให้การศึกษาที่เพิ่มขึ้น ช่วยทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลง

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ผลปรากฏในทำนองเดียวกันกับในภาพรวม กล่าวคือ เมื่อสมาชิกของครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษาจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมของการกระจายรายได้ได้คิดเป็นร้อยละ 54.02 60.36 90.75 และ 52.22 ตามลำดับ ขณะที่ถ้าหัวหน้าครัวเรือนในภาคดังกล่าวมีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเท่ากับค่าเฉลี่ยจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 21.09 7.70 18.80 และ 12.73 (ยกเว้นภาคเหนือที่ผลของจำนวนปีเฉลี่ยไป มีนัยสำคัญต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้)

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% และที่มีรายได้สูงสุด 20% ผลปรากฏเช่นเดียวกับกรณีของภาพรวม นั่นคือ ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนได้ชัดเจนในครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% โดยมีความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ ได้มากกว่ากรณีของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเช่นนี้ เพราะจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเป็น 8.77 ปี และ 9.43 ปี ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าประถมศึกษา ซึ่งการเพิ่มจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นนี้จะมีส่วนเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนได้อย่างชัดเจน ขณะที่ความเสมอภาคทางการศึกษาในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าต่ำมาก คือเพียง 3.77 ปี และ 4.19 ปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ อย่างชัดเจน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543)

ค่าสถิติ	ภาพรวม ทุกครัวเรือน	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ ต่ำสุด 20%	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ สูงสุด 20%
ทั้งประเทศ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	5.71	4.19	9.37
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	519.20	-2.72	1,119.53
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	6.46	4.85	10.10
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	876.83	-9.54	935.56
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	8,120.31	379.77	29,833.24
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	36.50	-3.00	35.16
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	69.75	-11.63	31.67
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	8.91	7.49	8.04
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	1,557.29	-5.05	2,344.75
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	9.43	11.79	12.27
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	522.57	75.70	2,342.47
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	21,799.80	3,608.86	60,090.85
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	63.64	-1.04	31.37
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	22.60	24.73	47.83
ภาคกลาง			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	6.07	4.19	9.18
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	353.84	-20.16	534.85
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	6.97	4.95	9.97
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	853.58	14.00	638.57
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	11,169.40	924.23	31,696.02
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	19.22	-9.13	15.49
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	53.26	7.49	20.28

ตารางที่ 43 สรุปผลการวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) (ต่อ)

ค่าสถิติ	ภาพรวม ทุกครัวเรือน	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ ต่ำสุด 20%	ครัวเรือน กลุ่มรายได้ สูงสุด 20%
ภาคเหนือ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.55	3.32	8.50
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	321.06	-8.96	372.32
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	5.33	3.71	9.40
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	620.78	5.91	942.84
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	5,934.66	391.26	23,685.24
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	24.61	-7.60	13.36
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	55.75	5.60	37.41
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	4.96	3.98	10.77
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	245.43	-7.85	130.58
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	6.79	4.69	10.24
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	221.90	3.15	671.03
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	1,923.22	183.10	10,275.21
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	63.29	-17.06	13.68
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	78.34	8.53	66.87
ภาคใต้			
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	5.71	4.03	9.66
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b10)	245.38	-31.28	325.78
- จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน	6.56	4.67	10.31
- ส.ป.ส. ต่อรายได้ (b11)	713.49	48.31	784.51
- รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาท/เดือน)	8,717.46	1,246.19	29,853.27
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	16.07	-10.11	10.54
- ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน (%)	53.69	18.10	27.09

จากตารางที่ 43 พบว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนสามารถอธิบายการเพิ่มขึ้นรายได้ได้ร้อยละ 36.50 หรือกล่าวได้ว่า ถ้าหัวหน้าครัวเรือนทุกคนได้รับการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยเท่ากัน คือ 5.71 ปีแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 36.50 ในทำนองเดียวกันหากสมาชิกทุกคนในครัวเรือนได้รับการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยเท่ากัน คือ 6.46 ปีแล้วจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 69.75 การที่สมาชิกในครัวเรือนมีการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้นจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ดีกว่าในกรณีของหัวหน้าครัวเรือน อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน 3 – 4 คน (รวมหัวหน้าครัวเรือน) ล้วนมีโอกาสในการหารายได้ให้แก่ครัวเรือนมากขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อความลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ปรากฏชัดเจนในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงสุด 20% แต่สำหรับในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% แล้ว ความเสมอภาคทางการศึกษาไม่สามารถอธิบายการลดของความเหลื่อมล้ำของรายได้ได้ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุดหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพียง 4.19 ปี และ 4.85 ปี ตามลำดับ (ต่ำกว่าประถมศึกษา) ซึ่งการเปลี่ยนแปลง (variation) การศึกษามีค่าต่ำมาก การเพิ่มขึ้นของการศึกษาในช่วงดังกล่าว จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้แก่ครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% ให้มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจะช่วยทำให้การศึกษาที่เพิ่มขึ้น ช่วยทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลง

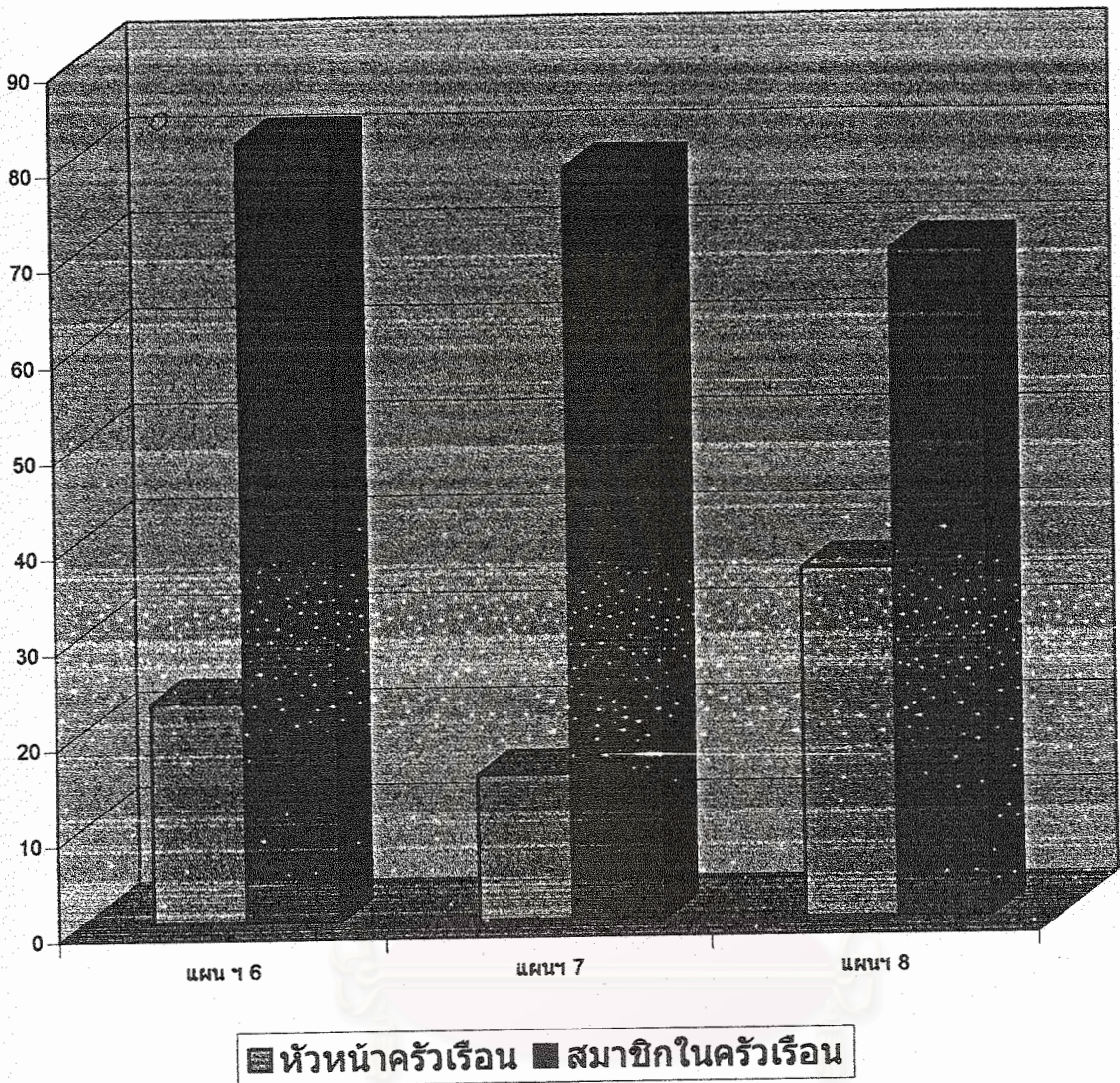
เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ผลปรากฏในทำนองเดียวกันกับในภาพรวม กล่าวคือ เมื่อสมาชิกของครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษาจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมของการกระจายรายได้ได้ คิดเป็นร้อยละ 53.46 55.75 78.34 และ 53.69 ตามลำดับ ขณะที่ถ้าหัวหน้าครัวเรือนในภาคดังกล่าวมีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเท่ากับค่าเฉลี่ยจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.22 24.61 23.29 และ 16.07 ตามลำดับ

ส่วนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลปรากฏว่าในทางตรงกันข้ามกับภาคอื่น ถ้าหัวหน้าครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยได้รับการศึกษาเท่ากับจำนวนปีเฉลี่ยแล้ว จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มากกว่า กรณีที่สมาชิกในครัวเรือนมีความเสมอภาคทาง

การศึกษา กล่าวคือเป็น 63.64 และ 22.60 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบายได้ว่าใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลสมาชิกในครัวเรือนส่วนหนึ่งอยู่ในวัยเรียนและกำลังศึกษาอยู่ จึงไม่มีโอกาสในการหารายได้ในครัวเรือน และเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% และที่มีรายได้สูงสุด 20% ผลปรากฏเช่นเดียวกับกรณีของภาพรวม นั่นคือ ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนได้ชัดเจนในครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% โดยมีความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ ได้มากกว่ากรณีของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเช่นนี้ เพราะจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีค่าเป็น 9.37 ปี และ 10.10 ปี ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าประถมศึกษา ซึ่งการเพิ่มจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นนี้จะมีส่วนเพิ่มขึ้นของรายได้ของครัวเรือนได้อย่างชัดเจน ขณะที่ความเสมอภาคทางการศึกษาในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% มีค่าต่ำมาก คือเพียง 4.19 และ 4.85 ปี การเพิ่มขึ้นของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้

ตารางที่ 44 สรุปผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในภาพรวม ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่	ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้	ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้
6 (พ.ศ. 2535)	23.02	81.53
7 (พ.ศ. 2539)	15.17	78.41
8 (พ.ศ. 2543)	36.50	67.75

ภาพที่ 11 ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้
ในภาพรวมในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8

จากตารางที่ 44 และภาพที่ 11 พบว่า ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 7 และ 8 ถ้าหัวหน้าครัวเรือนในทุกกลุ่มชั้นรายได้มีความเสมอภาคทางการศึกษา โดยมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันแล้ว จะทำให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลง ร้อยละ 23.02 15.17 และ 36.50 ตามลำดับ และในช่วงเวลาเดียวกันนี้ ถ้าสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในทุกกลุ่มชั้นรายได้มีความเสมอภาคทางการศึกษา กล่าวคือ มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกัน จะทำให้การกระจายรายได้ลดลงมากถึงร้อยละ 81.53 78.41 และ 69.75 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์แสดงว่า หากให้สมาชิกของครัวเรือนได้รับการศึกษาโดยให้มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มากกว่าของหัวหน้าครัวเรือนค่อนข้างมาก คือประมาณ 3-4 เท่า แต่สัดส่วนมีแนวโน้มลดลงในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เพียง 2 เท่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) เป็นช่วงของภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ มีคนจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะกลุ่มที่มีการศึกษาดำและมีรายได้ต่ำถูกปลดออกจากงาน กลายเป็นผู้ตกงาน ไม่มีรายได้จากการทำงาน ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมีการศึกษาสูง ถูกบีบให้ต้องออกจากงานหรือถูกลดรายได้ลง ส่งผลให้การศึกษาของสมาชิกสามารถลดความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้น้อยลงในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้

ข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัยนี้คือ หากการจัดการศึกษาของไทยมีความเสมอภาคทางการศึกษาตามฐานะทางเศรษฐกิจคือคนที่มียาได้ต่ำ และคนที่มียาได้สูงเรียนหนังสือ โดยมีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันที่ระดับจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยแล้ว จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ถึงร้อยละ 70-80 ของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน แม้ว่ารายได้ของครัวเรือนที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นเพียงรายได้จากเงินเดือนและค่าจ้าง กำไรจากการประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร และกำไรจากการทำเกษตร ซึ่งล้วนแต่เป็นรายได้ที่เป็นผลจากการศึกษา และไม่ถือเป็นรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน แต่การจัดการศึกษาให้มีความเสมอภาคทางการศึกษาโดยเท่าเทียมกันระหว่างคนที่มียาได้ต่ำและคนที่มียาได้สูง ก็ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนได้มากอยู่ดี และน่าจะมากกว่าร้อยละ 50

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบดังกล่าวนี้เป็นคำถามขึ้นด้วยเงื่อนไขการสมมติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จะทำให้คนในครัวเรือนกลุ่มรายได้สูงมีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ลดลงมากเท่ากับค่าเฉลี่ย (average) เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ดังนั้น ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ที่จะเป็นจริงจะน้อยกว่าผลที่ได้จากการวิเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญ

จากข้อค้นพบดังกล่าวนี้ ประกอบกับการประเมินถึงความพยายามแก้ไขปัญหาคายากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทยด้วยนโยบายทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือการกระจายสิทธิการถือครองที่ดินอย่างไม่เป็นธรรม ด้วยการปฏิรูปที่ดินซึ่งไม่ประสบผลสำเร็จ หรือความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากร ซึ่งก็มีผลสำเร็จน้อยเพราะการปรับภาษีเพื่อให้เกิดผลต่อความเป็นธรรมในด้านรายได้ต้องปรับอย่างมาก ซึ่งมักก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมรุนแรงตามมา ดังนั้นหนทางที่ดีมีประสิทธิภาพ และไม่เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในด้านลบ แต่ตรงกันข้ามเกิดผลกระทบในด้านบวก (positive externality) อย่างกว้างขวาง ดังที่ Kenzaburo Oe (อ้างถึงใน ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2544 : 210) เชื่อว่าการศึกษามีอยู่ 2 บทบาทคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และบทบาทที่ 2

ที่จะเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันคือการสอนให้คนสามารถเอาชนะปัญหาและช่วยเหลือคนรอบข้างในภาวะวิกฤติได้

รัฐบาลชุดปัจจุบันหรือชุดต่างๆ ให้อำนาจเร่งรัดประกาศนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษา โดยใช้มาตรการจัดการศึกษาเพื่อคนจนทั้งหมด (Education for all Poors) และมีนโยบายและมาตรการอื่นเสริม ซึ่งมีลักษณะเพื่อเกื้อกูลคนจนโดยเฉพาะ (Pro-Poor Policy) เพื่อเร่งให้ความเสมอภาคทางการศึกษาเกิดขึ้นภายใน 3-4 ปีข้างหน้า โดยรัฐบาลจะต้องแปลงงบประมาณที่จะให้ความช่วยเหลือคนจนในลักษณะที่เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าหรือเพื่อประทังความจนแบบชั่วคราวชั่วคราว เช่น ให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อหาซื้อสิ่งของเครื่องใช้ รวมถึงที่อยู่อาศัย การช่วยเหลือให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายและสะดวกขึ้น ซึ่งยังไม่เคยได้รับการพิสูจน์ให้เป็นที่ประจักษ์ชัดที่ใดว่าจะแก้ไขความยากจนได้จริง โดยเฉพาะในระยะยาว และจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ และหันมาแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เรื้อรังมานาน โดยทุ่มเทงบประมาณและใช้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ในส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งมีความยากจนมากกว่าในภาคอื่นๆ ให้การศึกษาในประเทศไทยมีความก้าวหน้าในเชิงปริมาณและคุณภาพทัดเทียมนานาประเทศ ซึ่งผลปรากฏชัดเจนแล้วในทวีปยุโรปตอนเหนือ และทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ มาเลเซีย ซึ่งได้เร่งพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ทำให้ประเทศเหล่านี้หลุดพ้นจากความยากจน มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม เป็นสังคมที่ดีมีคุณภาพ

4.5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 23 คน (ดูรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในตารางผนวกที่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง

ตารางที่ 45 สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	มาตรการ
<p>การศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีระดับสูงขึ้นและให้มีความเสมอภาคทางการศึกษาด้านคุณภาพ (11)</p>	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหางบประมาณให้แก่โรงเรียนในเขตชนบทยากจนในอัตราที่สูงเป็นพิเศษและเอื้อต่อการพัฒนา (5) 2. จัดหาอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ บุคลากร ที่มีคุณภาพและเพียงพอให้แก่โรงเรียนในเขตชนบทยากจน (5) 3. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง และจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพในทางปฏิบัติ (4) <p>มาตรการระยะยาว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้มีโอกาสศึกษาต่อและฝึกอบรมอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง (4) 2. ส่งเสริมให้มีการเตรียมพร้อมสำหรับการศึกษาปฐมวัย (3-5 ปี) โดยเฉพาะเด็กจากครอบครัวยากจน (4) 3. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้ครูอาจารย์มีรายได้ มีศักดิ์ศรีทัดเทียมกับอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา (3)
<p>2. ขยายโอกาสให้คนยากจนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง (10)</p>	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหาทุนการศึกษาอย่างเพียงพอซึ่งรวมค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้า ค่าเดินทาง และค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ให้แก่นักเรียนที่ยากจน (10) 2. จัดให้มีกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพอิสระสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาที่มาจากครอบครัวที่ยากจน โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ และมีระยะเวลาปลอดหนี้ระยะยาว รวมถึงให้กู้ยืมในกรณีที่ประกอบอาชีพอิสระควบคู่ไปกับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (5) <p>มาตรการระยะยาว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้มีระบบแนวการศึกษาและอาชีพ โดยแยกนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ มุ่งที่จะประกอบอาชีพในท้องถิ่นและมุ่งที่จะศึกษาต่อ (4)

- หมายเหตุ: 1. ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และมาตรการ
2. เกณฑ์ขั้นต่ำที่จะนำมาสรุปเป็นความคิดเห็นอย่างน้อยต้องมีผู้เชี่ยวชาญเห็นร่วมกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

ตารางที่ 45 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	มาตรการ
<p>การอาชีวศึกษา</p> <p>1. การผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (Demand Driven) (15)</p>	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <p>1. สำรวจวิจัยความต้องการแรงงานอย่างต่อเนื่อง (13)</p> <p>2. จัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นเพื่อปรับเปลี่ยนให้ทันกับความต้องการของตลาดแรงงาน (11)</p> <p>3. การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นภาคปฏิบัติโดยจัดในรูปแบบของ Dual Vocational Training : DVT ภาคเอกชนต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ทั้ง 3 มาตรการ (10)</p> <p>4. จัดการศึกษาฟรีแก่นักเรียนนักศึกษาทุกคนที่ยากจน (9)</p> <p>มาตรการระยะยาว</p> <p>1. รัฐบาลจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่ยากจนหางานทำได้โดยเร็ว (8)</p>
<p>2. ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ (10)</p>	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <p>1. จัดให้มีกองทุนกู้ยืมเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสประกอบอาชีพระหว่างเรียน (8)</p> <p>2. จัดระบบแนะแนวอาชีพ (5)</p> <p>3. จัดฝึกอบรมและกลยุทธ์ในการประกอบอาชีพอิสระ (4)</p> <p>4. มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาประกอบอาชีพในท้องถิ่น (4)</p> <p>มาตรการระยะยาว</p> <p>1. จัดการศึกษาโดยเน้นสมรรถนะในการปฏิบัติ (Competency Base) (6)</p> <p>2. จัดให้มีการติดตามประเมินผลผู้สำเร็จการศึกษาที่ออกไปประกอบอาชีพอิสระ (5)</p> <p>3. จัดตั้งกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ (5)</p>

ตารางที่ 45 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	มาตรการ
3. การพัฒนาศักยภาพและทักษะการทำงานตลอดชีพ (10)	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <p>1. จัดการศึกษาโดยเปิดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นแก่คนยากจนฟรี (8)</p> <p>มาตรการระยะยาว</p> <p>1. จัดให้มีระบบการเทียบโอนประสบการณ์โดยมีมาตรฐานกลาง (7)</p> <p>2. ควบคุมและประกันคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน (6)</p>
4. ให้ภาคเอกชนร่วมจัดการอาชีวศึกษา (9)	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <p>1. จัดหาสถานประกอบการเพื่อเป็นแหล่งฝึกอาชีพให้เพียงพอ (7)</p> <p>2. ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (6)</p> <p>มาตรการระยะยาว</p> <p>1. จัดทำข้อเสนอเพื่อให้รัฐบาลออกกฎหมายที่เอื้อให้ภาคเอกชน เช่น ลดหย่อนภาษี ให้เงินอุดหนุนในกรณีรับนักเรียนฝึกงาน (8)</p> <p>2. ส่งเสริมให้สถานประกอบการเอกชนเปิดสอนวิชาชีพเอกในสถานประกอบการ (6)</p>
5. สร้างภาพพจน์ที่ดีแก่การอาชีวศึกษา (6)	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <p>1. จัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ (6)</p> <p>2. จัดให้มีโครงการ/กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (6)</p> <p>มาตรการระยะยาว</p> <p>1. จัดการศึกษาโดยเน้นคุณภาพระดับมาตรฐานสากล (5)</p> <p>2. จัดการศึกษาโดยเปิดสอนถึงระดับปริญญาเพื่อสร้างโอกาสความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา (4)</p>

ตารางที่ 45 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	มาตรการ
<p>การอุดมศึกษา</p> <p>1. จัดการศึกษาฟรีให้แก่คนยากจนที่มีศักยภาพในการเรียน (9)</p>	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขยายโอกาสคนจนได้มีโอกาสเรียนระดับอุดมศึกษาฟรี โดยเฉพาะในสถาบันในท้องถิ่นของตนเอง (8) 2. ส่งเสริมให้นักศึกษายากจนหารายได้ระหว่างเรียน (8) 3. จัดให้มีกองทุนเงินยืมสำหรับนักศึกษายากจนที่จะประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน (4) <p>มาตรการระยะยาว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รัฐประกันการมีงานทำสำหรับคนยากจนที่สำเร็จการศึกษา (4) 2. ปรับปรุงคุณภาพการอุดมศึกษาให้มีความทัดเทียมกัน (3) 3. จัดหาเงินทุนกู้ยืมสำหรับคนยากจนที่มีศักยภาพที่จะศึกษาต่อในระดับสูงกว่าปริญญาตรี (3)
<p>อื่น ๆ</p> <p>1. ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (6)</p>	<p>มาตรการระยะสั้น</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาและถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน (6) 2. สนับสนุนให้ชาวบ้านใช้ภูมิปัญญาเพื่อแก้ไขปัญหาการครองชีพ (5) <p>มาตรการระยะยาว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดให้มีกองทุนที่เพียงพอสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (5) 2. จัดให้มีระบบการเทียบโอนความรู้ระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับการศึกษาในระบบได้ (3) 3. จัดกิจกรรมให้เกียรติและยกย่องภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (3)

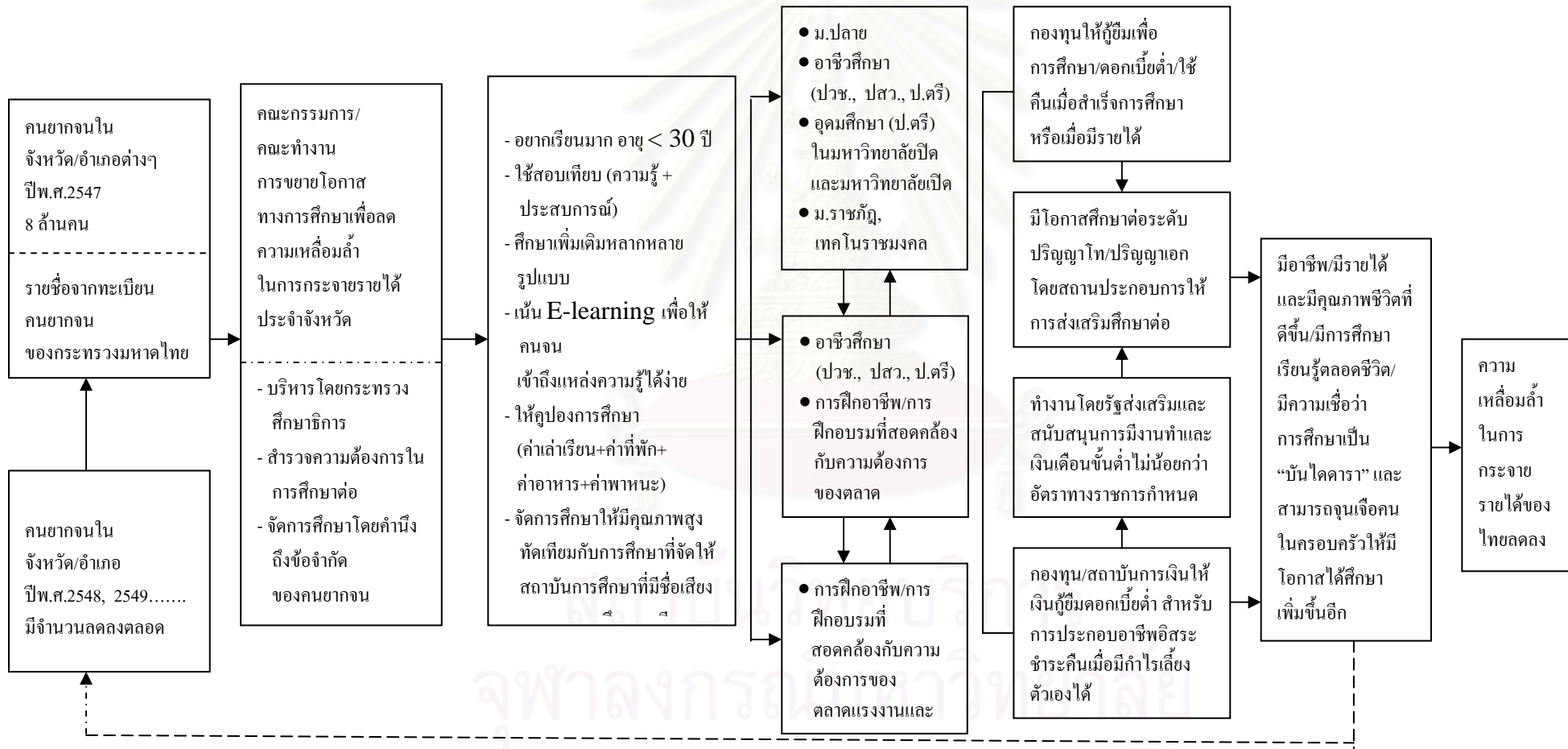
จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในตารางที่ 45 แต่เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นผู้วิจัยจึงขอเสนอในรูปแบบจำลองที่ชื่อว่า “แบบจำลองการขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ (คนจนอยากเรียนอะไร ได้เรียนฟรี มีงานทำ)” (Model of Educational Opportunity Expansion to Reduce Inequality of Income Distribution: MERRID) ดังภาพที่ 12

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12

แบบจำลองการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ (คนยากจนอยากเรียนอะไร ได้เรียนฟรี มีงานทำ)
(Model of Educational Opportunity Expansion to Reduce Inequality of Income Distribution = MERRID)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ. 2530 – 2544) มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) วิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาของคนในครัวเรือนตามกลุ่มชั้นรายได้ 2) วิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล (cause effect) ของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ของครัวเรือน และ 4) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือน

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) เป็นกรอบในการวิเคราะห์ ซึ่งทฤษฎีทุนมนุษย์มีแนวคิดหลักว่าเมื่อคนได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้นจะมีผลิตภาพ (productivity) สูงขึ้น และจะได้รับรายได้จากการทำงานสูงขึ้นด้วย ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้จะเน้นไปที่การให้การศึกษาเพื่อเพิ่มผลิตภาพ (productivity) ให้กับคนที่มีรายได้ต่ำ (คนจน) เมื่อเขามีรายได้เพิ่มขึ้น สัดส่วนรายได้ของครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำก็จะเพิ่มขึ้นและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้จะลดลง แนวคิดดังกล่าวนี้นักเศรษฐศาสตร์การศึกษาคนสำคัญ ๆ เช่น Gary S. Becker และ Psacharopoulos (อ้างถึงใน วิชาวิ พิจิตบัณฑิต, 2545 : 100-101) เห็นว่าจากประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา การศึกษาช่วยให้การกระจายรายได้มีความเป็นธรรมมากขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่า ความเสมอภาคทางการศึกษาที่เป็นธรรมมากขึ้นจะทำให้ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมีระดับสูงขึ้น ส่งผลให้การกระจายรายได้มีความเป็นธรรมมากขึ้น

ผู้วิจัยใช้ข้อมูลในช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 – 8 คือ ปี พ.ศ. 2535 2539 และ 2543 ตามลำดับ (ปี 2543 เป็นปีก่อนปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่ผู้วิจัยต้องใช้ข้อมูลปีนี้ เพราะเป็นการสำรวจในรอบปีปกติของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำให้ข้อมูลที่สำรวจมีจำนวนมากถึง 24,711 ครัวเรือน ส่วนในปี พ.ศ. 2544 มีการสำรวจเพิ่มเป็นกรณีพิเศษใช้ข้อมูลเพียง 12,000

ครัวเรือน) ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละปีได้ weighting ข้อมูลทุกตัวแปรด้วยค่า weight ที่กำหนด โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่ออ้างอิงข้อมูลไปยังประชากร ผู้วิจัยได้ปรับข้อมูลให้อยู่ในรูปที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลรายได้ของครัวเรือนซึ่งนำมาวิเคราะห์การกระจายรายได้ นั้น ได้ปรับเปลี่ยนจากข้อมูลเดิมที่ประกอบด้วยแหล่งรายได้ 8 แหล่ง เหลือเพียง 3 แหล่ง ซึ่งเป็นรายได้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม คือ ค่าแรงและเงินเดือน (wage and salary) กำไรจากการประกอบธุรกิจอื่นที่ไม่ใช่การเกษตร (profit from non-farm business) และกำไรสุทธิจากการทำเกษตร (profit from farming) และด้วยเหตุที่งานวิจัยนี้อาศัยข้อมูลหลักจากการสำรวจที่ทำไว้แล้ว ทำให้มีข้อจำกัดบางประการได้แก่ 1) ข้อมูลที่มีอยู่อย่างสมบูรณ์พอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ คือ ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2535 เป็นต้นไป และ 2) จำเป็นต้องใช้ตัวแปรเฉพาะที่มีอยู่ในการสำรวจเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้เป็นความพยายามที่จะหาคำตอบของปัญหาการกระจายรายได้ และการแก้ไขความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือนไทยด้วยปัจจัยการศึกษา ซึ่งการกระจายรายได้ของไทยมีปัญหาตลอดระยะเวลาเกือบ 3 ทศวรรษ จนกลายเป็นปัญหาเรื้อรังรุนแรงและยังไม่มีผู้ใดทราบถึงสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขที่ชัดเจนและเป็นไปได้ ปัญหาการกระจายรายได้จึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในอดีตและต่อไปในอนาคตหากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจัง

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method) โดยการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ซึ่งใช้จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (years of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในแต่ละกลุ่มรายได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม Quintile คือ รายได้ต่ำสุด 20% รายได้ต่ำ 20% รายได้ระดับกลาง 20% รายได้สูง 20% และรายได้สูงสุด 20% โดยถ้าจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของคนในภาพรวมทุกกลุ่มชั้นรายได้ในแต่ละแผนพัฒนาฯ เพิ่มขึ้น แสดงว่าคนมีโอกาสได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น นั่นคือ ความเสมอภาคทางการศึกษาดีขึ้น และถ้าจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของคนในแต่ละชั้นรายได้และมีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% และต่ำสุด 20% ลดลง ในแต่ละแผนพัฒนาฯ ถือว่ามีความเสมอภาคทางการศึกษาดีขึ้น ส่วนการวิเคราะห์การกระจายรายได้ของครัวเรือน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์จินี (Gini coefficient) โดยที่ค่า Gini coefficient จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้า Gini ค่าอยู่ระหว่าง 0.50 ถึง 1 แสดงว่าการกระจายรายได้มีความไม่เป็นธรรมมาก ถ้าอยู่ระหว่าง 0.40-0.49 แสดงว่ามีความไม่เป็นธรรมปานกลาง และถ้าค่า Gini มีค่าต่ำกว่า 0.40 แสดงว่ามีความไม่

เป็นธรรมชาติ หรือมีการกระจายรายได้ค่อนข้างดี ส่วนการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล (cause effect) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน (stepwise regression analysis) โดยได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลเพื่อมิให้เกิดปัญหา multicollinearity และ heteroscedasticity ในการวิเคราะห์ให้รายได้ของครัวเรือนเป็นตัวแปรตามหรือตัวแปรผล ส่วนตัวแปรต้นหรือตัวแปรสาเหตุมี 2 ชุด ชุดแรก คือตัวแปรด้านเศรษฐกิจและสังคม มีทั้งสิ้น 4 ตัวแปร คือ 1) จำนวนผู้มีรายได้ 2) เพศของหัวหน้าครัวเรือน 3) อายุของหัวหน้าครัวเรือน 4) สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของคนในครัวเรือน ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 สถานภาพย่อย ได้แก่ (1) ผู้ถือครองทำการเกษตรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง (2) ผู้ถือครองทำการเกษตรซึ่งมีที่ดินส่วนใหญ่เช่าผู้อื่น (3) ผู้ดำเนินธุรกิจของตัวเองที่ไม่ใช่การเกษตร (4) ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการและนักบริหารที่รับจ้าง (5) คนงานทั่วไปเกษตร (6) เสมียน พนักงานขาย พนักงาน บริการคนงานในโรงงานและคนรับจ้าง และ (7) ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพในเชิงเศรษฐกิจ ส่วนชุดที่สอง เป็นตัวแปรชุดการศึกษามี 2 ตัวแปร คือ 1) จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน 2) จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน

ในการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างความเสมอภาคทางการศึกษาและการกระจายรายได้ของครัวเรือน ใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ทำการทดสอบความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ .01 และใช้สมการเฉพาะ (specific form) ในการวิเคราะห์ ดังนี้

$$\text{TOINC} = a + b_1 \text{TONOINC} + b_2 \text{SEX} + b_3 \text{AGE} + b_4 \text{SOE}_1 + b_5 \text{SOE}_2 + b_6 \text{SOE}_3 + b_7 \text{SOE}_4 + b_8 \text{SOE}_5 + b_9 \text{SOE}_6 + b_{10} \text{YEARHEAD} + b_{11} \text{YEARMEM} + e$$

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการที่อาจใช้แก้ไขหรือปรับปรุงทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจและ/หรือด้านการศึกษา จำนวน 23 คน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการจัดการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยต่างๆ และมูลนิธิดวงประทีป นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาสรุปผล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอประเด็นที่ได้ ในรูปของแบบจำลอง

ผลการวิจัย สรุปได้ ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษา

1) ในภาพรวม พบว่า ความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ของหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนดีขึ้นตลอดช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง ฉบับที่ 8 โดยจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มจาก 4.87 ปี 5.19 ปี และ 5.71 ปี และของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มจาก 5.35 ปี เป็น 5.82 ปี และ 6.46 ปี ซึ่งเพิ่มขึ้นน้อยมากในแต่ละแผนพัฒนาฯ โดยของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้นเพียง 0.42 ปีต่อแผนพัฒนาฯ และของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเพียง 0.56 ปีต่อแผนพัฒนาฯ

2) เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ความเสมอภาคทางการศึกษาในทุกภาคดีขึ้นตลอดช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึงฉบับที่ 8 โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษามากที่สุด และมากกว่าภาคอื่นค่อนข้างมาก ในทุกแผนพัฒนาฯ คือ ของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 7.99 ปี 7.88 ปี และ 8.91 ปี ของสมาชิกในครัวเรือนเป็น 8.20 ปี 8.21 ปี และ 9.43 ปี รองลงมาคือ ภาคใต้ จำนวนปีเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.02 ปี 5.05 ปี และ 5.71 ปี และของสมาชิกในครัวเรือนเป็น 5.50 ปี 5.79 ปี และ 6.50 ปี ถัดลงมาคือ ภาคกลาง จำนวนปีเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.61 ปี 4.88 ปี และ 6.07 ปี และของสมาชิกในครัวเรือนเป็น 5.14 ปี 5.16 ปี และ 6.97 ปี ส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในส่วนของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 4.53 ปี 4.67 ปี และ 4.96 ปี ขณะที่ของสมาชิกของครัวเรือนเป็น 5.04 ปี 5.35 ปี และ 5.64 ปี ตามลำดับ

3) เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มชั้นรายได้ พบว่า ครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของทั้งหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนสูงกว่าของครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ค่อนข้างมาก ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 โดยความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็น 5.18 ปี 5.00 ปี และ 5.18 ปี และความแตกต่างของจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนเป็น

5.30 ปี 5.24 ปี และ 5.25 ปี ตามลำดับ และความแตกต่างปรากฏในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ในทุกแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 และในทุกภาค

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยต่ำมากเพียงระดับประถมศึกษา (ในปีพ.ศ.2543 เท่ากับ 6.46 ปี) ทั้ง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันของทุกฝ่ายว่า “การศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพของบุคคล โดยช่วยให้บุคคลมีรายได้และได้รับค่าตอบแทนของสมองและแรงงานมากขึ้น ทั้งนี้การศึกษาเกี่ยวกับภาวะความยากจนทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทย พบว่า การศึกษาต่ำเป็นคุณลักษณะร่วมที่เด่นชัดที่พบในหมู่คนจน อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อจำกัดทางการเงินของครอบครัวและด้านโครงสร้างของระบบการจัดบริการการศึกษา ที่เป็นอุปสรรคทำให้คนจนขาดโอกาสทางการศึกษา และโอกาสในการเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา หรือโอกาสศึกษาต่อเมื่อจบการศึกษาภาคบังคับไปแล้ว ผลดังกล่าวจึงทำให้ประเทศไทยยังมีคนจนอยู่เป็นจำนวนมาก (ประมาณ 10 ล้านคน) ซึ่งรัฐบาลจะต้องเร่งรีบและไม่ต้องรีรอที่จะแก้ปัญหาความยากจนด้วยการจัดการศึกษาให้กับประชาชนไทยอย่างทั่วถึงและมี คุณภาพอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 คือ 12 ปี เพราะการสร้างโอกาสทางการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำหรับการป้องกันภาวะความยากจนแก่คนรุ่นต่อไป สำหรับคนจนในวัยทำงานโอกาสในการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิจะช่วยยกระดับค่าตอบแทนของแรงงานของตนเอง และเอื้อให้พัฒนาตนเองพ้นจากความยากจนได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม ด้วยภาระในการเลี้ยงดูครอบครัวคนเหล่านี้อาจไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอสำหรับการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ จึงจำเป็นต้องสร้างช่องโอกาสให้คนจนที่ประสงค์จะศึกษาต่อเพื่อปรับหรือเพิ่มคุณวุฒิได้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นกัน

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การกระจายรายได้

1) ในภาพรวม พบว่า การกระจายรายได้ของครัวเรือน ซึ่งวัดจาก Gini coefficient ตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 – 8 มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งหมายความว่า การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น กล่าวคือ Gini coefficient ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 – 8 มีค่าเป็น 0.5882 0.5816 และ 0.6910 ตามลำดับ ซึ่งในทุกแผนพัฒนาฯ ค่า Gini coefficient แสดงว่าการกระจายรายได้มีความไม่เป็นธรรมค่อนข้างมาก ($Gini > 0.50$)

2) เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 – 8 ภาคใต้มีการกระจายรายได้ดีที่สุดในแง่ที่มีแนวโน้มที่จะมีความไม่เป็นธรรมมากขึ้น ค่า Gini coefficient เป็น 0.5109 0.5103 และ 0.5322 ตามลำดับ กรุงเทพฯและปริมณฑลมีการกระจาย

รายได้ที่ลดลงมา และมีแนวโน้มการกระจายรายได้เป็นธรรมขึ้น โดยค่า Gini coefficient เป็น 0.5372 0.51781 และ 0.5066 ตามลำดับ ถัดมาคือ ภาคกลาง ค่า Gini coefficient เป็น 0.5054 0.5639 และ 0.5881 การกระจายรายได้มีแนวโน้มไม่เป็นธรรมมากขึ้น ภาคเหนือ ค่า Gini coefficient เป็น 0.5054 0.5639 และ 0.5881 ตามลำดับ แสดงว่าการกระจายรายได้มีความไม่เป็นธรรมมากขึ้นในทั้งภาคกลางและภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมมากที่สุด และมีแนวโน้มที่ไม่เป็นธรรมมากขึ้น โดยค่า Gini coefficient เป็น 0.5362 0.5630 และ 0.6073 ตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้และการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

ความเสมอภาคทางการศึกษาช่วยทำให้ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ลดลงได้ตลอดช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 โดยที่สมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีความเสมอภาคทางการศึกษาสามารถลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 81.53 78.41 และ 67.50 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่ากรณีของหัวหน้าครัวเรือนเมื่อมีความเสมอภาคทางการศึกษาจะลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ร้อยละ 23.02 15.17 และ 36.50 ตามลำดับ หรือกล่าวได้ว่าการมีความเสมอภาคทางการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ดีกว่าความเสมอภาคทางการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน 3-4 เท่า ยกเว้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ซึ่งสัดส่วนลดลงเหลือประมาณ 2 เท่า แต่เมื่อพิจารณาถึงการที่จะทำให้คนที่มีรายได้สูงลดจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาให้เท่ากับค่าเฉลี่ยซึ่งเป็นไปไม่ได้ ดังนั้น ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้จะลดลงจากผลที่ได้จากการวิเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญ

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

ผลของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้มีประเด็นที่น่าสนใจคือ รัฐบาลต้องจัดการศึกษาเพื่อคนจน (Education for All Poor) โดยใช้นโยบายเพื่อเกื้อหนุนคนจนเป็นพิเศษ (Pro Poor Policy) นั่นคือ จัดให้คนจนที่ต้องการเรียนได้เรียนฟรีจนถึงระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี) ขณะที่หลักสูตรที่จัดในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาต้องยืดหยุ่นเอื้อต่อสภาพของคนจนให้สามารถเรียนได้ระหว่างเรียนสถานศึกษาจะต้องหางานให้ทำเพื่อหารายได้ (earning while learning) การจัดการ

ศึกษาต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และต้องประกันการมีงานทำ การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่ช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้ดีที่สุด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยใน 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

5.2.1 ความเสมอภาคทางการศึกษา

1) ความเสมอภาคทางการศึกษาของไทยในภาพรวมทั้งประเทศ ซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) ทั้งของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน แม้ว่าจะเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในช่วงเวลา 15 ปี (พ.ศ.2530-2544) หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยแผนพัฒนาฯ ละ 0.42 และ 0.56 ปี ตามลำดับ ซึ่งนับว่าเพิ่มขึ้นช้ามาก (สอดคล้องกับงานศึกษาและวิจัยอื่น โดยเฉพาะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) และอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาแล้วในแถบเอเชีย ซึ่งมีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาประมาณ 7-12 ปี (ญี่ปุ่น 11.7 ปี เกาหลีใต้ 8.8 ปี สิงคโปร์ 7.3 ปี และมาเลเซีย 6.9 ปี) และเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดให้คนไทยต้องได้รับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี อย่างมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการศึกษาระดับบังคับที่กำหนดไว้ 9 ปี ซึ่งตรงกับที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของการยกระดับคุณภาพชีวิต เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2549) ที่ให้ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปมีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 9 ปี จะเห็นว่าน่าจะต้องใช้เวลาอีกหลายสิบปี หรืออีกหลายแผนพัฒนาฯ จึงจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าความเสมอภาคทางการศึกษาจะมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้นในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546) ที่พบว่า นักศึกษาที่มาจากครอบครัวเกษตรกรมีโอกาสเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น ในขณะที่นักศึกษาที่มาจากครอบครัวนักธุรกิจซึ่งมีสัดส่วนประชากรเพียงร้อยละ 9 ของประชากรทั้งประเทศมีโอกาสเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษาสูงถึงร้อยละ 40-50 และแม้ว่าความเสมอภาคทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายจะดีขึ้นมาก จนอาจกล่าวได้ว่า ถ้าจะเรียนแล้วสามารถหาที่เรียนได้แน่นอน แต่จากผลงานวิจัยต่างๆ เช่น ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) พบว่า มีปัญหาอย่างมากในเรื่อง

ความเสมอภาคทางการศึกษาด้านคุณภาพการศึกษาในทุกระดับการศึกษา และในระหว่าง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภูมิภาคต่าง ๆ สอดคล้องกับผลการประชุม คณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2546 ที่ บ่งชี้ว่าโอกาสของเด็กจากครัวเรือนที่ยากจนเหล่านี้ลดลงหนึ่งในสามทุกระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการคาดประมาณจำนวนเด็กวัยเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา แล้ว จะพบว่า ในปี 2545 มีเด็กวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 12-21 ปี ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาตามวัย ประมาณ 4.2 ล้านคน โดยหนึ่งในสามเป็นเด็กอีสาน (ร้อยละ 36.01) ในขณะที่หนึ่งในหกของเด็ก ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาทั้งหมดเหล่านี้เป็นเด็กที่มาจากครัวเรือนยากจน ในทำนองเดียวกัน ครั้งหนึ่งของเด็กยากจนที่ขาดโอกาสทางการศึกษานั้นอยู่ในภาคอีสาน (ร้อยละ 55.20) นั่นคือ ไทย มีปัญหาความเสมอภาคทางการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง การมีกำลังคนที่มีคุณภาพต่ำย่อมแสดงว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อคนอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควร (เทียนฉาย กิ ระนันท์, 2519 : 75) แม้ว่าจะมีการเร่งการกผลิตด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพของทุนกายภาพ ที่ดิน และเทคนิคทันสมัยต่างๆ ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะส่งผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่การผลิตนั้น ๆ อาจทำได้ ไม่เต็มที่ หรือผลิตไม่ได้ เพราะเหตุว่าแรงงานมีคุณภาพต่ำจึงไม่อาจใช้ประโยชน์จากเครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องจักรกลต่างๆ ได้ ทำให้ต้นทุนในส่วนนี้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ได้ประมวลผลการศึกษาของสถาบันนานาชาติ เพื่อพัฒนาด้านการจัดการ (International Institute for Management Development) ในปี พ.ศ. 2544 พบว่า จากเกณฑ์ชี้วัดทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพจำนวน 14 เกณฑ์ อาทิ ค่าใช้จ่ายด้าน การศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งชี้ให้เห็น ความสามารถในการแข่งขันทางการศึกษาของไทยอยู่ในระดับที่ 44 จาก 49 ประเทศ ต่ำกว่า สิงคโปร์ ใต้หวัน เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย และ “ความไม่รู้นำไปสู่ความยากไร้” ทำให้ คนกลุ่มใหญ่ของประเทศขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนา ขาดคุณภาพที่ดี และไม่อาจปรับตัวได้ ทันกับระบบเศรษฐกิจใหม่ในอนาคต

2) ความเสมอภาคทางการศึกษามีความเหลื่อมล้ำกันมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็น รายภาคและแยกตามกลุ่มชั้นรายได้ของครัวเรือน โดยกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความ เสมอภาคทางการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือภาคใต้ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้นในแต่ละแผนพัฒนาฯ ผลการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะปัจจัยรายได้ โดยที่คนในครัวเรือนที่อยู่ใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และในภาคกลางมีรายได้เฉลี่ยสูง ขณะที่คนในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เฉลี่ยต่ำที่สุด และทำให้เป็นอุปสรรคที่จะส่งบุตรหลานให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษามักตั้งอยู่ในจังหวัดใหญ่และในเมืองใหญ่ คนเหล่านี้จำเป็นต้องออกมาช่วยทำงานหาเงินมาช่วยเหลือจนเจือจางจนหมดแล้ว นั่นคือ คนที่มีรายได้ต่ำจะมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) สูง ขณะที่คนจากครัวเรือนที่มีรายได้สูงไม่มีความจำเป็นต้องให้บุตรหลานช่วยทำงานหารายได้ เพราะพวกเขามีรายได้เพียงพอและเหลือที่จะส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนในระดับที่สูงถึงระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำมักมีหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาค่ำ (ระดับประถมศึกษา) จะเห็นความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียนน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้สูง ซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับประถมศึกษา (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2546) และความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาการกระจายรายได้ในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546) และได้รับการยืนยันในการประชุมคณะกรรมการนโยบายการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และท้องถิ่น (2546) ว่าเด็กจากครัวเรือนที่ยากจนซึ่งได้รับการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาเมื่อเทียบกับเด็กวัยเรียนในกลุ่มอายุนั้น ๆ จากครัวเรือนยากจนปี 2545 โดยเด็กวัยเรียนจากครัวเรือนยากจนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกคน ทว่าโอกาสของเด็กจากครัวเรือนที่ยากจนเหล่านี้ลดลงหนึ่งในสามในทุกระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยที่พบว่าจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนสูงกว่าของหัวหน้าครัวเรือนในทุกแผนพัฒนาฯ และทุกภาค ย่อมเป็นสัญญาณ (signal) ที่ดี และเชื่อได้ว่าคนส่วนใหญ่เห็นร่วมกันว่าความเสมอภาคทางการศึกษาเป็น “วิถีทาง” ไปสู่ความเสมอภาคของโอกาสของชีวิตของบุคคล หรือการศึกษาเป็น “บันไดคนดารา” ที่บุคคลจะปีนขึ้นเพื่อโอกาสในชีวิตได้ โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำ เพียงแต่ว่าคนกลุ่มนี้จะมีศักยภาพและโอกาสในการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาได้น้อยและช้ากว่าคนในกลุ่มที่มีรายได้สูง

5.2.2 การกระจายรายได้

1) การกระจายรายได้ของไทยในภาพรวม ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 มีความเหลื่อมล้ำกันมาก และมากขึ้นเล็กน้อยตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 ซึ่งสอดคล้องกับงานสำรวจวิจัยส่วนใหญ่ ที่สำคัญคือ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545) และเมธี ครองแก้ว (2545) ที่ยอมรับว่าการกระจายรายได้ของไทยมีความเหลื่อมล้ำสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเดียวกัน และ

ประเทศอื่น ๆ ในโลก โดยที่ในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นช่วงปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 การกระจายรายได้ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

นอกจากนี้การที่ค่า Gini-coefficient ในงานวิจัยนี้มีค่าสูงกว่าในงานวิจัยอื่นเล็กน้อย แปลความได้ว่า การกระจายรายได้ของไทยในงานวิจัยนี้มีความเหลื่อมล้ำกันมากกว่าในงานวิจัยอื่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่างานวิจัยนี้คำนวณรายได้ของครัวเรือนจาก 3 แหล่งเท่านั้น คือ ค่าแรงและเงินเดือน กำไรจากการประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร และกำไรสุทธิจากการประกอบการเกษตร ขณะที่รายได้ของครัวเรือนในงานวิจัยอื่น ๆ มาจาก 8 แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542) ซึ่งพบว่ารายได้ของคนไทยที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความแตกต่างของรายได้สูงสุด ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง และค่าเช่า เนื่องจากเงินเดือนค่าจ้างเป็นรายได้หลักของครัวเรือน มีความแตกต่างกันสูงมากในแต่ละอาชีพและภูมิภาค ส่วนความแตกต่างของค่าเช่าเนื่องจากขนาดการเป็นเจ้าของทรัพย์สินและที่อยู่อาศัยแตกต่างกันสูง และสอดคล้องกับงานสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545) ซึ่งพบว่า กลุ่มเงินเดือนค่าจ้างที่มีสัดส่วนรายได้สูงสุด (ร้อยละ 50 ของรายได้) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้สูงสุด

2) การกระจายรายได้เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค ในงานวิจัยนี้ พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้สูงสุด รองลงมาคือภาคเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยส่วนใหญ่ โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้สูงที่สุดคงเป็นเพราะเป็นภาคที่มีประชากรอยู่มาก ฐานเศรษฐกิจยังแคบ ทำให้มีความยากจนอยู่มากถึงร้อยละ 28

3) การกระจายรายได้เมื่อพิจารณาตามกลุ่มชั้นรายได้ พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ว่ามีความเหลื่อมล้ำของระหว่างกลุ่มชั้นรายได้ โดยกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20% ถือครองทรัพย์สินรวมกันเป็นครึ่งหนึ่งของทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6-8 ขณะที่กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ถือครองทรัพย์สินรวมกันเพียงร้อยละ 1-3 ของทรัพย์สินทั้งหมด ทำให้สัดส่วนการถือครองทรัพย์สินมีความแตกต่างกันหลายสิบเท่าตัว ที่เป็นเช่นนี้ย่อมแสดงว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจและนโยบายและมาตรการเศรษฐกิจทั้งการเงินและการคลังที่ผ่าน ๆ มาก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่คนที่อยู่ในกลุ่มชั้นรายได้สูงมากกว่าคนที่อยู่ในกลุ่มชั้นรายได้ต่ำมาโดยตลอดช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6-8

5.2.3 ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ และการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

ผลการวิจัยพบว่าความเสมอภาคทางการศึกษาซึ่งคิดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับ การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและของสมาชิกทุกคนในครัวเรือนมีผลให้รายได้ของครัวเรือน เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในภาพรวมและในครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้สูงสุด 20% แต่ไม่สามารถอธิบาย การเพิ่มขึ้นของรายได้ได้อย่างชัดเจนในครัวเรือนกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด 20% (บางปีเพิ่มขึ้นและบาง ปีลดลง) ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะในกลุ่มรายได้ต่ำสุด 20% ซึ่งมีจำนวนปีเฉลี่ยเพียงไม่เกินระดับ ประถมศึกษา ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของปีเฉลี่ยในระดับการศึกษานี้จึงไม่มีผลต่อการเพิ่มรายได้เท่าใด นัก และในบางปีกลับทำให้รายได้ลดลงอาจเป็นเพราะว่าการที่ครัวเรือนรายได้ต่ำสุด 20% ยอมให้ สมาชิกเรียนสูงขึ้นอีก จะทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและทำให้รายได้ของครัวเรือนลดลง ในทาง ตรงกันข้ามจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษากลับมีผลมากต่อการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนในกลุ่ม รายได้สูงสุด 20% เพราะส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และ/หรืออุดมศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่พบว่าหากหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกทุกคนในครัวเรือนในทุกกลุ่มชั้นรายได้มี ความเสมอภาคกันทางการศึกษาแล้ว (มีจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาเท่ากับค่าเฉลี่ย) จะช่วยลด ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยนี้ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) และงานวิจัยส่วนใหญ่ เช่น ของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ ไทย (TDRI) (2542) ที่ชี้ให้เห็นว่าการกระจายรายได้ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของบุคคล ตัวบุคคล มีการศึกษาน้อยรายได้จะต่ำ ตัวบุคคลมีการศึกษามากรายได้จะสูง เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหา ความยากจน การแก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ต้องจับเรื่องการศึกษา ถ้าการศึกษาดีขึ้นประเทศ จะสามารถพัฒนาได้ในระดับสูงขึ้น สังคมมีคุณภาพสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ ในขณะที่วัยกันประชาชนที่ยากจนจะปรับฐานะของตนเองให้สูงขึ้นมาได้ คนจนจะน้อยลง การ กระจายรายได้จะดีขึ้น การศึกษาจะเป็นหัวใจ เช่นเดียวกับผลการศึกษากลุ่มประเทศสมาชิก องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งพบว่า จำนวนปี ที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี จะช่วยให้ผลผลิตของประชากรต่อหัวต่อปีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 4-7

นอกจากนี้ผลงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ธานีธนานนท์ (2543) ที่สอบถามหัวหน้าครัวเรือนว่ามีวิธีการทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นได้อย่างไร หัวหน้าครัวเรือน ประมาณสองในสามตอบว่าไม่ทราบ สำหรับที่ตอบว่าสามารถจะทำให้ความเป็นอยู่ของตนและ ครอบครัวดีขึ้นได้นั้นให้เหตุผลว่า ทำได้โดยทำงานให้มากขึ้นและต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง (ร้อยละ

ละ 9.8 ในขณะที่ร้อยละ 8.2 บอกว่ารายได้จากการทำงานของลูกคือกุญแจสำคัญในการทำให้ชีวิตของครอบครัวดีขึ้น หัวหน้าครัวเรือนประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.2) ตอบว่าตนเองจะพ้นจากความยากจนได้ในขณะที่อีกครึ่งหนึ่งให้ความคิดเห็นว่าตนและครอบครัวจะไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนไปได้ ผู้ที่คิดว่าตนเองจะพ้นความยากจนได้ ร้อยละ 35.2 ตอบว่าลูกจะช่วยทำให้ครอบครัวพ้นจากความยากจนในที่สุด เมื่อลูกโตขึ้น เมื่อลูกเรียนสำเร็จ และช่วยทางบ้านทำงานหรือประกอบอาชีพการงานของตนเอง รายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำงานของลูกจะทำให้ครอบครัวพ้นจากความยากจนไปได้ สอดคล้องกับรายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะความยากจนล้วนยืนยันตรงกันว่า "การศึกษา" เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการแก้ปัญหาความยากจน และเป็นที่น่ายินดีที่ว่า ในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ก็ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนเพื่อให้การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ขจัดความยากจน และยุทธศาสตร์ทางปัญญาเพื่อพัฒนาคนได้อย่างเต็มตามศักยภาพตลอดชีวิตซึ่งนำไปสู่การเป็นสังคมคุณภาพ สิ่งที่ทำทนายอยู่ตรงที่รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร) จะสนใจและให้ความสำคัญที่จะดำเนินการโดยใช้การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์หลักจริงหรือไม่ เพราะหากมองอย่างนักธุรกิจซึ่งมักเห็นผลในระยะสั้นๆ แต่การลงทุนในมนุษย์ มีต้นทุนสูงและใช้เวลายาวนานกว่าจะได้รับผลตอบแทนกลับคืนมา และเป็นผลที่มีคุณค่าสูงส่งต่อประเทศชาติ ดังที่ Blaug (1987) ให้ความเห็นว่า นายจ้างจ่ายค่าตอบแทนผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า ไม่ใช่เพียงเพราะเขามีการศึกษาเท่านั้น แต่เพราะเชื่อว่าผู้ที่ทำงานที่มีการศึกษามีแรงจูงใจในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นคนที่มีความสามารถในการพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มและสามารถแก้ไขสถานการณ์เมื่อยามประสบปัญหาและมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้

ส่วนระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของครัวเรือน สอดคล้องกับ Becker (1989) ซึ่งอธิบายความแตกต่างของรายได้ของผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับมหาวิทยาลัย และชี้ให้เห็นว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเป็นตัวกำหนดรายได้ที่สำคัญตลอดชีวิตส่วนหนึ่งที่สำคัญของบัณฑิต และที่การศึกษาระดับสูงมีอิทธิพลต่อกลุ่มคนในครัวเรือนรายได้ต่ำมากกว่าคนในครัวเรือนรายได้สูง คงเป็นเพราะกลุ่มชั้นรายได้ต่ำมีรายได้หลักมาจากการทำงานโดยได้รับรายได้ในรูปของค่าแรงและเงินเดือน (wage and salary) ส่วนกลุ่มชั้นรายได้สูงมักมีรายได้จากอีกหลายแหล่งนอกเหนือจากค่าแรงและเงินเดือน เช่น ดอกเบี้ย ค่าเช่า ลิขสิทธิ์ กำไรจากการขายทรัพย์สิน หรือได้รับมรดกตกทอด เป็นต้น โดยที่การศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเพิ่มของรายได้ แต่ก็มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการกระจายรายได้ต่อผลตอบแทนของแรงงาน และอาจช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในระยะยาว

จากการศึกษาการจัดการภูมิปัญญาของชาวบ้านไทยในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่า มีชาวบ้านหลายคน หลายกลุ่ม และหลายชุมชน และมีแนวโน้มที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ได้อาศัยกระบวนการเรียนรู้และการจัดการภูมิปัญญาเพื่อแก้ปัญหาการครองชีพของตนเองและชุมชนจนประสบผลสำเร็จอย่างดี นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้โดยลักษณะต่าง ๆ ตามธรรมชาติทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่มีลักษณะผูกพันแน่นแฟ้นทางจิตใจ ช่วยสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านจะมีความสำคัญมากขึ้นควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าครัวเรือนที่มีคนมีการศึกษาระดับสูงขึ้น ซึ่งวัดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ/หรืออาชีวศึกษา และ/หรืออุดมศึกษาให้มากขึ้น จะยิ่งทำให้รายได้ของครัวเรือนสูงขึ้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) และจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

5.3.1 กระทรวงศึกษาธิการจะต้องสำรวจวิจัยเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้ครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่ำไม่ส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และรัฐจะต้องเร่งรีบแก้ไขปัญหานี้โดยเร่งด่วนและจริงจัง

5.3.2 รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่ถือว่าทุนมนุษย์ (Human Capital) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และเชื่อมั่นว่า “การศึกษาคือการลงทุนแห่งปัญญา” และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เป็นเครื่องมือแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างในเรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ ความอยู่รอดของประเทศอยู่ที่การศึกษาของประชาชน และช่วยให้การพัฒนาประเทศมีความยั่งยืน ได้ดีกว่าการมุ่งเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (highly economic growth rate) ดังเช่นที่เคยเน้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1-6 แม้ว่าการลงทุนในทุนมนุษย์ (human capital) จะต้องใช้เวลายาวนาน ดังที่ Schultz (2000) กล่าวว่า อาจใช้เวลานานถึง 10 ปี แต่ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเพราะทุนมนุษย์มีอายุมากกว่าจะเสื่อมและมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการประกอบอาชีพ

5.3.3 รัฐจะต้องเน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ และจัดการศึกษาเพื่อมุ่งคนกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% ในแต่ละจังหวัด อำเภอ และตำบลอย่างทั่วถึง

และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งให้คนประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นเพื่อช่วยให้เศรษฐกิจรากหญ้า เข้มแข็งขึ้น คนในชนบทมีอำนาจซื้อที่แท้จริง (real purchasing power) เพิ่มขึ้น เกิดการขยายตัวของอุปสงค์ในประเทศ ลดการพึ่งพาการส่งออกไปต่างประเทศ

5.3.4 รัฐบาลจะต้องใช้นโยบายการศึกษาโดยถือว่าการศึกษเป็นสวัสดิการทางสังคม (social welfare) อย่างแท้จริง และต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับเดียวกัน หรือดีกว่า การศึกษาที่รัฐให้แก่คนทั่ว ๆ ไป โดยการสำรวจและจัดทำทะเบียนคนที่มีรายได้ต่ำสุด 20% และรายได้ต่ำ 20% ในทุกจังหวัด อำเภอ และตำบลอย่างเป็นระบบ โดยใช้ความร่วมมือของผู้ปฏิบัติการในพื้นที่และชุมชน เพื่อจัดมาตรการพิเศษให้คนเหล่านี้ให้ได้รับความช่วยเหลือ เกื้อกูลอย่างเต็มที่ในการเข้าถึงบริการการศึกษาในทุกระดับอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และมีศักดิ์ศรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา และอาจใช้มาตรการคุ้มครองการศึกษา จัดที่พักให้ระหว่างเรียน จัดอาหารให้เพื่อให้นักเรียนที่มีรายได้ต่ำสุด ได้มีโอกาสเลือกเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพสูงและมีชื่อเสียงดี เช่น โรงเรียนที่บริหารโดยกลุ่มผู้นับถือคริสต์จักรนิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งการใช้คุ้มครองการศึกษาใช้ได้ผลดีมาแล้วในประเทศเคนมาร์ก สวีเดน ชิลี และบางรัฐของสหรัฐอเมริกา

5.3.5 หลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ต้องมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับสามารถออกไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ และให้มีส่วนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ไม่จำเป็นต้องมุ่งให้คนจนเรียนรู้เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอีกถึงปริญญาโท และ/หรือปริญญาเอก

5.3.6 มาตรการการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษายังมีความจำเป็นอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับอาชีวศึกษาซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มาจากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ และบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ประโยชน์ตกอยู่กับนักเรียนที่ยากจนจริงๆ

5.3.7 กระทรวงศึกษาธิการจะต้องเน้นนโยบายการจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อรองรับประชากรกลุ่มผู้ด้อยโอกาสจำนวนมากที่ปัจจุบันเป็นประชากรในวัยแรงงานและวัยสูงอายุ ซึ่งกำลังจะกลายเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ หรือที่เรียกว่า “ภาวะประชากรสูงอายุ” (Population Aging) ซึ่งแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในการพัฒนาคนไทยในอนาคต โดยการใช้เครือข่ายวิทยาลัยชุมชน (community college) โดยใช้สื่อประสม (multimedia) ในกระบวนการเรียนการสอนควบคู่กับการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) การเทียบโอนประสบการณ์ ซึ่งเป็นวิธีการกระจายโอกาสที่เหมาะสมในยุคที่มีข้อจำกัดด้าน

งบประมาณ นอกจากนี้ยังต้องขยายการจัดการทางการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเกิดจากการเรียนรู้วิถีชีวิตและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จากภูมิปัญญาเดิม ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) และสังคมแห่งความรู้ (knowledge society) ซึ่งมีตัวอย่างที่แสดงถึงความสำเร็จมาแล้วในหลายชุมชน และควรส่งเสริมและขยายผลและสร้างเครือข่ายให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

5.3.8 รัฐต้องมีนโยบายสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาด้านคุณภาพในทุกระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ในส่วนภูมิภาคมีโอกาสที่จะได้เรียนในโรงเรียน และ/หรือมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพทัดเทียมกับนักเรียนนักศึกษาในเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้สูง และการจัดการศึกษาต้องเน้นให้เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสุข เพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนอยากเรียนและไม่เบื่อบังคับต้องออกกลางคัน (drop out) นอกจากนี้ต้องใช้มาตรการการจัดสรรงบประมาณ โดยจำแนกเป็นรายหัวนักเรียน และกรณีที่ดินศึกษาใดมีนักเรียนที่มีรายได้ต่ำรัฐต้องจัดสรรงบประมาณรายหัวให้มากเป็นพิเศษ นั่นคือ ต้องยกเลิกมาตรการการให้เงินอุดหนุนการศึกษาเท่าเทียมกันหมดเพื่อความยุติธรรม มาตรการนี้ทำให้คนมีรายได้ต่ำหรือคนจนกลับได้โอกาสน้อยซึ่งไม่เป็นธรรม

5.3.9 รัฐต้องใช้นโยบายจัดการศึกษาตามความถนัด ความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน และจะต้องปฏิบัติอย่างยืดหยุ่นในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวัดผล การมาเรียน การพักการเรียน เป็นต้น โดยเฉพาะในกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มชั้นรายได้ต่ำ 20% เพื่อให้คนกลุ่มนี้เรียนจนสำเร็จการศึกษา นั่นคือ ยกเลิกการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

5.3.10 ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาประเภทไม่จำกัดรับ เพื่อให้มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้น รัฐจึงควรให้การสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาประเภทไม่จำกัดรับสามารถปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ทั้งที่เป็นผู้กำลังทำงาน และผู้ที่ยังมิได้ทำงาน

5.3.11 รัฐต้องส่งเสริมนโยบายการจัดการศึกษาร่วมกับภาคเอกชนในระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มคนรายได้ต่ำสุด 20% และกลุ่มรายได้ต่ำ 20% โดยอาจจัดในรูปแบบของทวิภาคี ซึ่งภาคเอกชนจะใช้สถานประกอบการเป็นที่ฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน เป็นการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน เพื่อหารายได้ (earning while learning) ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีรายได้เป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเรียน

แล้ว ยังมีโอกาสเข้าทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา กับสถานประกอบการที่ฝึกอาชีพด้วย นอกจากนี้ภาคเอกชนอาจส่งพนักงานในสถานประกอบการเข้าศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพ โดยการศึกษาในรูปแบบของทวิภาคี ซึ่งพนักงานสามารถศึกษาต่อโดยที่สามารถทำงานควบคู่กันไปด้วย นั่นคือ พยายามทำให้โรงงานเปลี่ยนเป็น โรงงานแห่งการเรียนรู้ (learning factory)

5.3.12 รัฐจะต้องพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ (stable) โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคให้มากขึ้น เพื่อขยายตลาดแรงงานให้สามารถรองรับผู้สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาที่มีคุณภาพได้จำนวนมาก และขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในลักษณะที่เป็น Demand Driven มิใช่ Supply Driven ตลอดจนใช้นโยบายค่าจ้าง (wage policy) โดยกำหนดให้สถานประกอบการภาคเอกชนและหน่วยงานราชการต้องจ่ายค่าจ้าง (wage) เพิ่มขึ้นในทันทีที่ลูกจ้างมีผลิตภาพ (productivity) สูงขึ้น เพื่อให้ระบบการจ่ายค่าจ้างเป็นตัวกระตุ้นให้คนอยากศึกษา หรือฝึกอบรม ขณะเดียวกันการรับคนเข้าทำงานจะต้องเป็นไปตามความรู้ความสามารถหาประสบการณ์และผลงานเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้คนที่มีรายได้น้อยมีโอกาสในการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งเพื่อสร้างความก้าวหน้าทัดเทียมกับคนที่มีความรู้ทางเศรษฐกิจดี หรือคนกลุ่มชั้นรายได้สูง มีรายได้ดีพึ่งตนเองและเป็นที่พักของครอบครัวได้ในอนาคต

5.4 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ความเสมอภาคทางการศึกษาในการวิจัยนี้คิดจากจำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษา (year of schooling) และมีขอบเขตเฉพาะการศึกษาในระบบเท่านั้น ไม่ได้รวมถึงการฝึกอบรมหรือจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาในกรณีผู้เรียนเรียนไม่สำเร็จในแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนี้ในการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะคิดเฉพาะการศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น ซึ่งใช้เวลาศึกษารวม 16 ปี ไม่รวมถึงปริญญาโทและปริญญาเอก ซึ่งต้องใช้เวลาเรียนเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้น จำนวนปีเฉลี่ยที่ได้รับการศึกษาของงานวิจัยนี้อาจจะมีค่าน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับงานสำรวจและงานวิจัยอื่น ๆ ซึ่งในการนำผลการวิจัยไปใช้จึงต้องคำนึงถึงกรณีนี้ด้วย

2) ค่า Gini-coefficient ซึ่งใช้วัดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในงานวิจัยนี้คำนวณได้จากรายได้ของครัวเรือน ที่ประกอบด้วยรายได้จาก 3 แหล่ง ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการศึกษาของคนในครัวเรือน ได้แก่ ค่าแรงและเงินเดือน (wage and salary) กำไรจากการประกอบธุรกิจอื่นที่ไม่ใช่การเกษตร (profit from non-farm business) และกำไรสุทธิจากการทำเกษตร (profit from farming) ดังนั้น Gini coefficient ของงานวิจัยนี้จะมีค่าสูงกว่างานสำรวจและวิจัยอื่น ดังนั้น ซึ่งต้องคำนึงถึงแหล่งรายได้ของครัวเรือนด้วย

3) การใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาในอันที่จะลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ จะต้องมุ่งขยายการจัดการศึกษาไปที่ครัวเรือนกลุ่มชั้นรายได้ต่ำ โดยเฉพาะกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 10 % เป็นอันดับแรก และถัดไปคือกลุ่มชั้นรายได้ต่ำรองลงมา 10% ซึ่งกลุ่มชั้นรายได้ทั้งสองรวมกันคือกลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20% และพิจารณาถึงกลุ่มชั้นรายได้ต่ำ 20% เป็นลำดับต่อไป ซึ่งครัวเรือนดังกล่าวได้จากการสำรวจข้อมูลภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ซึ่งโดยปกติจะสำรวจทุกครอบครัว 2 ปี

5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรมีการวิเคราะห์และเปรียบเทียบความเสมอภาคทางการศึกษาที่หมายถึงคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละภูมิภาค และของคนในครัวเรือนในแต่ละกลุ่มชั้นรายได้ และศึกษาผลของความเสมอภาคทางการศึกษา (ด้านคุณภาพ) ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของบุคคล และ/หรือของครัวเรือน

2) ควรมีการขยายขอบเขตของความเสมอภาคทางการศึกษาให้กว้างขึ้นถึงการศึกษานอกระบบและการฝึกอบรม และการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรแบ่งเป็นระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ว่ามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของครัวเรือนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะในกลุ่มชั้นรายได้ต่ำ

3) ควรมีการศึกษาเพื่อหายุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อมุ่งแก้ปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ของครัวเรือน

4) ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบของการจัดการศึกษาระดับต่างๆที่เหมาะสม และเพื่อคนยากจน โดยเฉพาะ ทั้งในด้านหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์การสอน การวัดผล และการประเมินผล

5) ควรมีการศึกษารูปแบบในการคัดสรรคนจากครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่มี ศักยภาพทางการเรียนได้เข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการในการประกันการมีงานทำเมื่อสำเร็จการศึกษา

6) ควรมีการศึกษารูปแบบการศึกษาเพื่อการปรับเพิ่มคุณค่าทางการศึกษาให้แก่ คนที่ทำงานอยู่แล้วในสถานประกอบการ โดยที่ยังคงศึกษาต่อพร้อม ๆ กับการทำงาน เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพและให้สามารถมีโอกาสดำเนินงานในอาชีพ และมีรายได้อีกเพิ่มขึ้นได้ โดยเฉพาะ ในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง. **การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ: อดีต-ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2530.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. **มองการศึกษา : เส้นทางที่เท่าเทียมกันของคนไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. **การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- เกษม วัฒนชัย. “การพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ”, **เศรษฐกิจและสังคม**. (กันยายน-ตุลาคม 2545) : 1.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. “การพัฒนาเศรษฐกิจกับความมั่นคงของชาติ”. **สังคมศาสตร์**. 27(1) : 203-212.
- คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. **การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม เรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา รายงาน ฉบับที่ 5**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2521.
- คณะทำงานเฉพาะกิจศึกษาวิเคราะห์โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. **รายงานการศึกษา เรื่อง โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : 2536. (อัครา)
- จรินทร์ เทศวานิช. **การพัฒนาการเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- จรรยา มาดิลกโกวิท. **การวิเคราะห์ผลของเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีต่อความเสมอภาคทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- เจอร์ลัด ฟราย. “ตัวบ่งชี้ความเท่าเทียมและความเสมอภาคทางการศึกษาในประเทศไทย”. แปลโดยกุลจิตรา กังคานนท์ และคณะ. **การศึกษาแห่งชาติ 15** (สิงหาคม – กันยายน 2524) : 53 – 70.

- เฉลิมชัย รัตนประยูร. ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2535.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. การศึกษาเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการผลิตตำรา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. พื้นฐานการศึกษา : หลักการและแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี จำกัด, 2534.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. พัฒนาชนบทยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. คนจนไทยในมิติทางสังคม. กรุงเทพฯ : เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์, 2545.
- ณัฐจรรย์ กาญจนรจิต. ความไม่เสมอภาคของการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาสาธิตการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ดวงกมล บุญชนะวิวัฒน์. การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการจัดมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522. (อัดสำเนา)
- ดิลก ถือกกล้า. “ทุนมนุษย์ : ทรัพย์สินที่จับต้องได้ยาก”. การบริหารตน 24(2) 2546. 78-79.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพวุฒิพงษ์. การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, 2540.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- เทียนฉาย กิระนันท์. กุศโลบายหมายเลข 1 แห่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวสังคมวิถีนใหม่ในการจัดการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- เทียนฉาย กิระนันท์. เศรษฐศาสตร์ : ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

- นิโคลัส เบนเนทท์. “ทรัพยากรเพื่อขยายการศึกษา การปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษาแห่งประเทศไทย”. **สภาการศึกษาแห่งชาติ. 1** (ตุลาคม – พฤศจิกายน 2520) : 66–84.
- นิพนธ์ พัวพงศกร. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “ขจัดความยากจนให้หมดไปภายใน 6 ปีได้อย่างไร”. จัดโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546.
- นุกูล บำรุงไทย. “การคำนวณสัมประสิทธิ์จีนิ แนวคิดสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์”. **สังคมศาสตร์ปริทัศน์การศึกษา 2529**. พิษณุโลก : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2529.
- ปราณี ทินกร. “การเติบโต การกระจายรายได้และความยากจนในประเทศไทย” ใน **เอกสารประกอบสำหรับโครงการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจประเทศไทย**. จัดโดยศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 8-29 พฤษภาคม 2536.
- ปราณี ทินกร. “ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในช่วงสี่ทศวรรษของการพัฒนาประเทศไทย” **เศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ 20** (มิถุนายน – กันยายน 2545) : 141-145, 149, 159.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. **ราชกิจจานุเบกษา 116** (19 สิงหาคม 2542).
- เมธี ครองแก้ว. **การกระจายรายได้ของครอบครัวไทย ปี 2515**. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.
- เมธี ครองแก้ว. “ความเปลี่ยนแปลงในสถานะความยากจนและการกระจายรายได้ในประเทศไทย ปี 2505/06 ถึงปี 2535”. ใน **ความรู้ที่จำเป็นสำคัญยิ่งใหญ่อันหนึ่ง**. บทความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉลองสิริราชสมบัติ 50 ปี : ว่าด้วยเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2540.
- เมธี ครองแก้ว. **ผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย**. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.
- เมธี ครองแก้ว. **รัฐบาลกับช่องว่างทางรายได้ของประชาชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.
- เมธี ครองแก้ว. **สังคมไทยกับการกระจายโอกาสและรายได้ กระจายความเจริญในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

เมธี ครองแก้ว และปราณี ทินกร. **สถานะความยากจนและการกระจายรายได้ในประเทศไทย**

2518/19 และ 2523 . เสนอในการสัมมนาเรื่อง Thailand's Poverty Review
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

ขงยุทธ ขจรธรรม อภิสัทธี ชำรงวางกูร และ ทานทิพย์ ชำรงวางกูร. **พลังรากหญ้า พลังแผ่นดิน.**
[ม.ป.ท], 2545.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. **เศรษฐศาสตร์การคลังว่าด้วยการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2519.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. **ราชกิจจานุเบกษา**, 2540.

รุ่ง แก้วแดง. “งบประมาณกับความเสมอภาคทางการศึกษา”. **สภาการศึกษาแห่งชาติ 12**
(ตุลาคม – พฤศจิกายน 2520) : 22 – 35.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. **เศรษฐศาสตร์ : ไม่ยากอย่างที่คิด.** พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ :
นำอักษรการพิมพ์ , 2538.

วิภาวี พิจิตรบัณฑิต. การลงทุนในทุนมนุษย์ ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. **ประมวลสาระ**
วิชาชุดเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์. หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545.

วิริยา โชคมหาสิน. **การวิเคราะห์การกระจายรายได้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พ.ศ.**
2529-2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.

วีรชาติ นิมอนงค์. **ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย.**
กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ, 2545.

วุฒิเทพ อินทปัญญา. **เศรษฐศาสตร์แรงงาน.** กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

ศิริบุภา พูลสุวรรณ และ พิสมัย จารุจิตติพันธ์. **การประเมินผลการจัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายเพื่อ**
การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการประเมินผลการ
จัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี วันที่ 31 มีนาคม 2547 โดย
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (อัดสำเนา)

ศิริรัตน์ ธานีรณานนท์ และคณะ. **วิธีการประเมินปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วม**. รายงานการวิจัยเบื้องต้นเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545.

ศุภชัย พานิชภักดิ์. “อัตราผลตอบแทนที่เปลี่ยนแปลงในการลงทุนในการศึกษา”. รายงานการวิจัยธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ, 2518.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **เศรษฐกิจไทยบนเส้นทางของความแตกต่าง**. กรุงเทพฯ : 2535 . (อัคราเสนา)

สถาบันสาธาณกิจ มุลินธิประชากร. **การกระจายรายได้ไทย : ปัญหาแนวคิดและแนวทางแก้ไข**. กรุงเทพฯ : พชรกานต์พับลิเคชั่น, 2537.

สมานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์. **การวิเคราะห์นโยบายการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : 2525. (อัคราเสนา)

สมชัย จิตสุชน เจริญจิตร โพธิ์ทอง และ จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. **การกระจายรายได้ ความยากจน : ปัญหาและแนวทางแก้ไข**. รายงานการวิจัยโดยทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2545 (อัคราเสนา)

สมชัย ฤชุพันธ์. **IMF เป็นไครมาจากไหน**. กรุงเทพฯ : เดือนตุลา จำกัด, 2541.

สมพร อิศวิลานนท์ และ เดชรัตน์ สุขกำเนิด. “ความยากจนของครัวเรือนเกษตรกร”. **เศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์**. 16(3) (กันยายน 2541) : 82-102.

สมพิศ จิตบำรุงธรรม. **ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพฯ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

สีลาภรณ์ นาคทรพร. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : มปท., 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2520.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม**. พระนคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **ดัชนีตัวชี้และแผนภาพทางการศึกษา เรื่องสภาพมัธยมศึกษาตอนต้นและโอกาสเข้าศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **นโยบายการศึกษาของประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2520.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529).** กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา, 2524.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534).** กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2529.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535–2539).** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544).** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป, 2521.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป, 2535.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545–2559).** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : น้ำพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานการติดตามผลการพัฒนาการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช กับการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา : ความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยเรื่องความเสมอภาคทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา, 2526. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัยเรื่องโอกาสทางการเข้าศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : เอราวิณการพิมพ์, 2522.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการศึกษาการกระจายรายได้ของไทย : สาเหตุของปัญหาและผลกระทบ. จัดโดยสำนักพัฒนาเศรษฐกิจและชุมชนและการกระจายรายได้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยความร่วมมือจากธนาคารโลก วันที่ 19 กันยายน 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เครื่องชี้การกระจายรายได้ของประเทศเขตเมืองและเขตชนบท. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2537. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546. (อัดสำเนา).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – พ.ศ.2549). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาความยากจน. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ วันที่ 6 มิถุนายน 2545 ณ ดิกลสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สรุปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – ฉบับที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2536.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. ภาวะความยากจนและการกระจายรายได้ของครัวเรือนเกษตร. กรุงเทพฯ : 2543. (อัดสำเนา)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือน พ.ศ. 2539 ระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2541.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือน พ.ศ. 2541 ระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2543.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือน พ.ศ. 2543 ระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื, 2545.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องรายได้และการกระจายรายได้ของครัวเรือน พ.ศ. 2545 ระดับจังหวัด. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2546.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ : หลักการ วิธีการ และการประยุกต์. (พิมพ์ครั้งที่ห้า) กรุงเทพฯ : เลียงเชียง, 2540.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เพ็ญฟ้าพริ้นติ้ง, 2543.
- สุนิสา ไชยเยี่ยม. บทบาทของการศึกษาที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สุมาลี ปิตยานนท์. เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ : การศึกษาและการฝึกอบรมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. รายงานการวิจัยเรื่อง ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาของ โรงเรียนเทศบาลทั่วราชอาณาจักร. สงขลา : มงคลการพิมพ์, 2524.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. “ความเสมอภาคทางการศึกษา”. ราชบัณฑิตยสถาน 18 (2) (มกราคม- มีนาคม 2536) : 15-26.

เสรี ลีลาสัย. “การพัฒนาเศรษฐกิจกับการกระจายรายได้”. เอกสารภาชีอากร. (มกราคม-มีนาคม 2540) : 37-46.

อภิชัย พันธเสน และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษากับการมีงานทำ. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , สำนักนายกรัฐมนตรี , 2528.

อัญญา วัฒนานุกิจ. “การกระจายการศึกษาของรัฐ : ประเทศไทยคือกรุงเทพฯ”. เอกสาร
ประกอบการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2522. เรื่องประเทศไทยคือกรุงเทพฯ.
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

อิสรา ศานติศาสน์. การประมาณค่าอุปสงค์ของผู้บริโภคและค่าผู้ใหญ่มูลค่าและการกระจายได้
ในประเทศไทย พ.ศ. 2531, 2533 และ 2535. กรุงเทพฯ : ทุนวิจัยรัชดาภิเษก
สมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2538.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ. กรุงเทพฯ : ฟินนี่พับลิชชิ่ง,
2531.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. การขยายโอกาสทางการศึกษา. มติชนรายวัน. (26 มีนาคม 2530) : 13.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. ภูมิปัญญาทักษิณ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชุดภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการเรียนรู้
และการปรับตัวของชาวบ้านไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2544.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. ภูมิปัญญาภาคกลาง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชุดภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการ
เรียนรู้และการปรับตัวของชาวบ้านไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2544.

ภาษาอังกฤษ

Amataya, Sen . **On Economic Inequality**. London : Clarendon press, 1973.

Blaug, M., **An Introduction to the Economics of Education**. London : Penguin Press. 1972.

Becker , G.S. “Investment in Human Capital : A Theoretical Analysis”. **Journal of Political Economy**, 1962 : 70

Becker , G.S. **Human Capital**. University of Chicago Press, 1975.

Becker, G.S. **Human Capital : A Theoretical and Empirical Analysis, with Special Reference to Education**. Chicago : The University of Chicago Press, 1993.

Becker, G.S. **The Economic Approach to Human Behavior**. Chicago : The University of Chicago Press, 1976.

Becker, G.S. **The Economics of Discrimination**. Chicago : The University of Chicago Press, 1971.

- Blaug, M., "An Economic Analysis of Person Earning in Thailand". **Economic Development and Cultural Change**, 23, (1) (October) 1974.
- Blaug, M., The Economic Cost and Benefits of Overseas Students. In William P (ed) 1981 **The Oversea Student Question**. Heinemann, London, 1981 : 47-90.
- Blaug, M., **The Rate of Return to Investment in Education in Thailand**. Bangkok : National Education Council, 1971.
- Boudon , Raymond. **Education , Opportunity and Social Inequality**. New York : Wiley Interscience Publication, 1974.
- Bowles, S "Schooling and Inequality from Generation to Generation", **Journal of Political Economy** , 80 : 2 No.3, May-June 1972, 219-251.
- Burne, Robert. **Equity and Public Education : Conceptual Issues of Measurement**. Graduate School of Public Administration, University of New York , 1977.
- Chalongphob Susankarn, Direk Patamasiriwat, Teera Ashakul, and Kabchai Chinkjul. **The Long Term View on Growth and Income Distribution on Income Distribution and Long – Term Development**. TDRI Year-end Conference, 1988.
- Chalongphop Sussangkarn and Myer, Charles N. "Education and Economic Development : Issues and Option for Option Policy and Reform. In TDRI ed. **Education Options for the Future of Thailand**, 1. Research Report 1.1, TDRI Year-End Conference, 14-15 December, Jomtien.
- Coleman, James, "What is Meant by and Equal Educational Opportunity", **Oxford Review of Education**, 1, (1) 1975.
- Cowell . F.A. **Measure Inequality**. Oxford: Bocardo & Church Army Press Ltd, 1971.
- Denison F. Edward. **The Source of Economic Growth in the United States and the Alternative Before US**. New York: Committee for Economic Development of Economic Development, 1962.
- Duangmanee Laovakul. **Decomposition of Income Inequality and Poverty**. Master's Thesis, Thammasat University, 1975.
- Dyer, Henry S. "The Measurement of Educational Opportunity", **On Equality of Educational Opportunity**, Papers Deriving From the Harvard University Faculty Seminar on the Coleman Report, ed. By F. Mosteller and D.Mynihan, New York : Vintage Books, 1972.
- Farrell, J.B. Social Equality and Educational Expansion in Developing Nations. The **International Encyclopedic of Education**. Second Edition. 9. USA : Pergamon, 1994.
- Federick H. Harbison. **Human Resources as the Wealth of Nation**. Oxford U.P. 1973 : 3.

- Garms, Walter I.; Gitjroe, James W; and Pierce, Lawrence C. **School Finance : The Economics and Politics of Public Education**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall, 1978.
- Gomme, Ian M. and Anthony J. Micucci, Closs. Inequality in Higher Education. **Peace Review**. (June 1999) (On Line), Available from : <http://webnf.epnet.com/>
- Ikemoto Yukio , and Kitti Limskul. Income Inequality and Regional Disparity in Thailand 1962 – 1981. **The Journal of Institute of Developing Economics**. 3 (September 1987) : 246-291.
- Isara Sarntisart. Trade Liberalization in Thailand : Income Distribution Impact and Financing Problem. **Asian Economic Journal**. 9(31) : 251-273.
- Isara Sarntisart. Educational Expansions and Labour Earnings Inequality : the Case of Thailand between 1988 and 1992. **Chulalongkorn Journal of Economics** 9(2) : 127-174.
- Jandhyala B. G. Tilak. **Building Human Capital : What Others Can Learn**. World Bank Institute, Working Paper, 2001.
- Jencks , Christopher , et al. **Inequality** , New York : Harper and Row . 1973.
- Julie, Pallant. **SPSS Survival Manual**. Celtic Cort : Open University Press, 2001.
- Kakwani, N. and Medhi Krongkaew. “**Poverty in Thailand : Defining, Measuring and Analyzing**”, Working Paper No.4, Asian Development Bank and Development Evaluation Division, NESDB, 1998.
- Lerman, R. and Yitzhaki, S. (1994): Effect of Marginal Changes in Income Sources on U.S. Income Inequality. **Public Finance Quarterly**. 22 (4) : 403-417.
- Maris, M.A. “Education and Income Distribution in South Africa”. **Education Economics**. 2, 1994.
- Medhi Krongkaew and Pawadee Tongudhi. **The Growth of Bangkok : The Economic of Unbalanced Urbanization and Development**. Discussion Paper No. 90.
- Medhi Krongkaew and Pranee Tinakorn. **Priority Issue and Policy Measure to Alleviate Rural Poverty : The Case of Thailand**. Research Report Submitted to Economic Development Resource Center, 1991.
- Milanovic B., and Yitzhaki S. Decomposing World Income Distribution : Does the World Have a Middle Class? **The Review of Incomes and Wealth**. Series 48, No.2 : June 2002, 155-178.
- Mincer, J., **Schooling, Experience and Earning**. New York : Columbia University Press, 1974.
- Mincer, J., “Human Capital and Earnings”. In D. Windham (ed.) **Economic Dimension of Education** , National Academy of Education , 1974.

- Mincer, J., "Investment in Human Capital and Personal Income Distribution". **Journal of Political Economy**, August, 1958.
- Mincer, J., "On-the Job Training : Cost, Returns and Some Implication". **Journal of Political Economy**, 70 (October 1962) : 50-79.
- Mincer. J., **Studies in Human Capital**. Cambridge : Edward Elgar Publishing Company, 1993.
- Myrdal, Gunnar . **Asian Drama an Inquiry into the Poverty of Nations**. New York : Pantheon. 1968.
- Kakwani, N. and Medhi Krongkaew. "**Poverty in Thailand : Defining, Measuring and Analyzing**", Working Paper No.4, Asian Development Bank and Development Evaluation Division, NESDB, 1998.
- Nakahara and Witton. **Development and Conflict in Thailand**. Data Paper No.80 , Ithaca : Cornell Southeast Asia Program , 1971.
- Nicole A.M. and M. Pexman. **Presenting Your Finding : A Practical for Creating Table 5**. Washington, D.C. American Psychological Association, 2001.
- Nipon, Kinawong. "Revenue Equity in Illinois Public Community Colleges", **Dissertation Abstracts International**. 39, (9) (March 1979) : 5316-A.
- Nipon Poapongsokorn. **Labor Supply , Demand for Children and Wage Rates of Paid Employment in Thailand**. Dissertation (Ph.D) University of Hawaii , 1979.
- Oey A. Meesook , "**Income Consumption and Poverty in Thailand , 196/63 to 1975/76**". World Bank Staff Working Paper No.364. 1979.
- Oey A. Meesook. "**Income Distribution in Thailand**". Research Report Series No.10. Faculty of Economics, Thammasat University.
- Paul D. Allison. **Multiple Regression : A Primer**. California : SAGE Publication Company, 1998.
- Pirom Charntaworn. **The decomposition Analysis of the Source of Income Incquality in Thailand 1962/63 and 1968/69**. Master's Thesis, The Phillipines University, 1975.
- Psacharopoulos, George. Educational Research at the World Bank. **The World Bank Research New**, 4, (1) 1983 : 3-17.
- Psacharopoulos, George. **Economics of Education : Research and Studies**. New York : Pergamon Press, 1987.
- Psacharopoulos, George, and Wooldhall, Maureen. **Education for Development : An Analysis of Investment Choices**. New York : Oxford University Press, 1985.
- Psacharopoulos, George. "Return to Education : An Updated International Comparison". **Comparative Education**. 17(3), 1981 : 321-341.

- Seers, D. "The Meaning of Development". **International Development Review**. 11, 1972.
- Shchultz, T.W. "Investment in Human Capital". **American Economic Review**. 51, 1961
- Shchultz, T.W. "Capital Formation by Education". **Journal of Political Economy**. December 1960.
- Schultz, T.W. **Integrated Approaches to Human Resource Development**, A Paper the World Bank as a Background to the Human Resource Strategy Paper, Investing in People, Human Resources Development and Operations Policy, Washington D.C. 2000.
- Shchultz, T.W. "Reflecting on Investment in Man". **Journal of Political Economy**. LKK (5), 1962.
- Shorrocks, A.F. The Class of Additively Decomposable Inequality Measure. **Econometrica** 3 (April 1980) : 613-625.
- Somchai Jitsuchon and Sukanya Hutaserani. **Thailand's Income Distribution and Poverty Profile And Their Current Situation on Income Distribution and Long-term Development**. TDRI Year-end Conference, 1988.
- Suganya Hutaserani, **The Selection Technique and The Selectivity Effects of Migration on Fertility**. Post-Doctoral Research Fellow. University of Chicago, December 1986 (preliminary draft).
- Tesconi, Charles A and Emanuel Hurzitz. **Education for Whom? The Question of Equal Educational Opportunity**. New York: Dodd, Mead & Company. 1974.
- UNESCO. **Higher Education and Social Stratification: An International Comparative Study**. Belgium. 1987.
- Warnock, Mary. "The Concept of Equality in Education". **Oxford Review of Education**. 1, (1) 1975.
- World Bank. **Income Growth and Poverty Alleviation**. A World Bank Country Study, 1980.
- World Bank. **Poverty and Income Distribution in Latin America : The Story of 1980s**. World Bank Technical Paper No.351. 1997.
- World Bank. **"Returns to Investment in Education : A Further Update"**. Working Paper 2881, September 2002.
- World Bank. **Thailand Growth and Income Distribution : An Economic Report December 13**. Oxford : Oxford University Press.
- World Bank. **World Development Report**. New York : Oxford University Press, 1998.
- World Bank. **World Development Report**. New York : Oxford University Press, 2001.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบสัมภาษณ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน
กรุงเทพ 10330

29 ธันวาคม 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์สำหรับวิทยานิพนธ์ระดับคุณวุฒิปริญญาตรี จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยกระผม (นายสุริยะ เจียมประชนารากร) นิสิตระดับคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การวิเคราะห์ผลของนโยบายความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 (พ.ศ. 2530-2544) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ และ (2) เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวจะได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจและ/หรือการศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ตามประเด็นในเอกสารที่ส่งมา โดยจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 15 นาที และหากท่านจะกรุณาตอบแบบสอบถามโปรดส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ในซองที่ผู้วิจัยจัดมาให้แล้ว จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยะ เจียมประชนารากร)

โทรศัพท์ 06-527-2411

โทรสาร 02-944-2672

แบบสัมภาษณ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษา
ระดับต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

นโยบาย	มาตรการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา
เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

นโยบาย	มาตรการ

(มีต่อหน้า 2)

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในประเทศไทย

นโยบาย	มาตรการ

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/ที่ทำงาน
1	นายสมบัติ ชูตินันท์	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2	ดร.สมชัย จิตสุชน	ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนรวมและการกระจายรายได้ ฝ่ายการวิจัยนโยบายเศรษฐกิจส่วนรวม
3	ดร.วิวัฒน์ คงคากุล	นักวิชาการ มูลนิธิดวงประทีป
4	รศ.ดร.ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์	คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	ดร.พิเชตศ เจษฎาจันทร์	คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	ผศ.ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7	ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8	ศ.ดร.โสภณ ทองปาน	อดีตคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
9	รศ.ดร.สรณ์ชัย วรรณนัจฉริยา	รองอธิการบดีฝ่ายบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10	รศ.สมพร อิศวิลานนท์	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11	รศ.ศานิต เก้าเอียน	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
12	ดร.ประพัฒน์พงษ์ เสนาฤทธิ์	รองปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
13	ดร.กรรณิการ์ ภิญญาคง	ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
14	ดร.เสรี ปรีดาศักดิ์	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
15	ดร.ศิริพรรณ ชุมนุม	ที่ปรึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
16	นายวีระศักดิ์ ปิ๋ว	ที่ปรึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
17	ดร. วีระพันธ์ โชติวานิช	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
18	ดร.จริยา ทัพพะกุล ณ อรุณยา	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
19	ดร.ประพนธ์ จันทวิเทศ	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
20	ดร.คมสร วงศ์รักษา	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
21	ดร.ประเทศ ดวงพัตรา	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
22	ดร.สุวรรณ จินดาอนันต์กุล	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
23	นายเสรี บุญญาภาส	นักวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

หมายเหตุ: ผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม มี 4 คน คือลำดับที่ 9 15 20 และ 23 ส่วนผู้เชี่ยวชาญที่เหลืออีก 19 คน ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างการตรวจสอบปัญหา multicollinearity และ heteroscedasticity

สำหรับข้อมูลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.2543

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index
1	1	1.874	1.000
	2	.126	3.862
2	1	2.679	1.000
	2	.217	3.512
	3	.103	5.089
3	1	2.876	1.000
	2	.835	1.856
	3	.199	3.802
	4	8.973E-02	5.662
4	1	3.062	1.000
	2	1.017	1.736
	3	.635	2.196
	4	.197	3.943
	5	8.973E-02	5.842
5	1	3.887	1.000
	2	1.024	1.948
	3	.680	2.391
	4	.205	4.357
	5	.179	4.661
	6	2.634E-02	12.148
6	1	4.647	1.000
	2	1.059	2.095
	3	.684	2.607
	4	.340	3.698
	5	.202	4.800
	6	4.515E-02	10.145
	7	2.441E-02	13.798
7	1	4.929	1.000
	2	1.070	2.147
	3	1.005	2.214
	4	.446	3.323
	5	.309	3.992
	6	.171	5.370
	7	4.485E-02	10.484
	8	2.434E-02	14.231
8	1	4.958	1.000
	2	1.079	2.143
	3	1.007	2.219
	4	1.000	2.227
	5	.412	3.470
	6	.306	4.027
	7	.170	5.398
	8	4.484E-02	10.515
	9	2.398E-02	14.377

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Eigenvalue	Condition Index
9	1	5.099	1.000
	2	1.114	2.140
	3	1.011	2.245
	4	1.000	2.258
	5	1.000	2.258
	6	.334	3.907
	7	.214	4.879
	8	.160	5.637
	9	4.483E-02	10.664
	10	2.286E-02	14.933
10	1	5.855	1.000
	2	1.141	2.266
	3	1.012	2.405
	4	1.001	2.419
	5	1.000	2.420
	6	.336	4.177
	7	.221	5.152
	8	.210	5.282
	9	.160	6.046
	10	4.278E-02	11.699
	11	2.207E-02	16.288
11	1	5.924	1.000
	2	1.159	2.261
	3	1.017	2.413
	4	1.001	2.433
	5	1.000	2.433
	6	1.000	2.434
	7	.319	4.306
	8	.214	5.262
	9	.198	5.465
	10	.105	7.526
	11	4.273E-02	11.774
	12	1.996E-02	17.228

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Variance Proportions					
		(Constant)	YEAR MEM	TONOIN 1	SOE4	SOE3	AGE
1	1	.06	.06				
	2	.94	.94				
2	1	.02	.03	.03			
	2	.00	.49	.64			
	3	.98	.49	.33			
3	1	.02	.02	.03	.02		
	2	.01	.00	.02	.73		
	3	.03	.34	.73	.08		
	4	.94	.64	.23	.16		
4	1	.01	.02	.02	.02	.02	
	2	.00	.00	.00	.37	.35	
	3	.02	.00	.04	.36	.62	
	4	.03	.35	.71	.10	.01	
	5	.94	.63	.23	.15	.00	
5	1	.00	.01	.01	.01	.01	.00
	2	.00	.00	.00	.40	.30	.00
	3	.00	.00	.02	.29	.67	.01
	4	.01	.04	.92	.00	.00	.05
	5	.00	.57	.00	.23	.01	.12
	6	.98	.38	.05	.06	.00	.82
6	1	.00	.00	.01	.01	.01	.00
	2	.00	.00	.00	.34	.28	.00
	3	.00	.00	.02	.23	.69	.01
	4	.00	.03	.10	.33	.01	.02
	5	.01	.00	.77	.01	.00	.10
	6	.02	.96	.03	.01	.00	.00
	7	.96	.00	.08	.07	.00	.87
7	1	.00	.00	.01	.00	.01	.00
	2	.00	.00	.00	.37	.08	.00
	3	.00	.00	.00	.00	.41	.00
	4	.01	.00	.02	.02	.31	.04
	5	.00	.03	.15	.39	.12	.00
	6	.01	.00	.74	.14	.05	.09
	7	.02	.96	.01	.02	.01	.00
	8	.96	.00	.06	.05	.00	.87
8	1	.00	.00	.01	.00	.01	.00
	2	.00	.00	.00	.34	.05	.00
	3	.00	.00	.00	.02	.23	.00
	4	.00	.00	.00	.01	.21	.00
	5	.01	.01	.03	.01	.26	.05
	6	.00	.02	.14	.40	.16	.00
	7	.01	.00	.74	.15	.06	.08
	8	.02	.96	.01	.02	.01	.00
	9	.96	.00	.06	.04	.00	.87

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Variance Proportions					
		(Constant)	YEAR_MEM	TONOIN_1	SOE4	SOE3	AGE
9	1	.00	.00	.01	.00	.00	.00
	2	.00	.00	.00	.26	.01	.00
	3	.00	.00	.00	.07	.02	.00
	4	.00	.00	.00	.02	.40	.00
	5	.00	.00	.00	.00	.02	.00
	6	.00	.03	.14	.15	.00	.03
	7	.01	.00	.14	.15	.28	.09
	8	.00	.01	.65	.32	.23	.03
	9	.02	.96	.01	.01	.01	.00
	10	.96	.00	.04	.02	.03	.85
10	1	.00	.00	.01	.00	.00	.00
	2	.00	.00	.00	.24	.00	.00
	3	.00	.00	.00	.09	.01	.00
	4	.00	.00	.00	.02	.31	.00
	5	.00	.00	.00	.00	.13	.00
	6	.00	.03	.13	.15	.00	.02
	7	.00	.00	.13	.06	.19	.01
	8	.02	.01	.04	.09	.10	.11
	9	.00	.01	.65	.32	.22	.02
	10	.01	.94	.03	.01	.01	.01
	11	.97	.01	.03	.02	.02	.82
11	1	.00	.00	.00	.00	.00	.00
	2	.00	.00	.00	.20	.00	.00
	3	.00	.00	.00	.02	.02	.00
	4	.00	.00	.00	.00	.15	.00
	5	.00	.00	.00	.08	.14	.00
	6	.00	.00	.00	.00	.05	.00
	7	.00	.03	.10	.21	.00	.02
	8	.00	.01	.03	.01	.00	.02
	9	.01	.00	.34	.01	.07	.13
	10	.00	.01	.49	.46	.48	.01
	11	.01	.94	.03	.01	.00	.01
	12	.98	.01	.00	.00	.09	.81

Collinearity Diagnostics^a

Model	Dimension	Variance Proportions					
		YRS_HEAD	SOE6	SOE2	SOE1	SEX	SOE5
1	1						
	2						
2	1						
	2						
	3						
3	1						
	2						
	3						
	4						
4	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
5	1						
	2						
	3						
	4						
	5						
	6						
6	1	.00					
	2	.00					
	3	.00					
	4	.12					
	5	.00					
	6	.72					
	7	.15					
7	1	.00	.01				
	2	.00	.05				
	3	.00	.22				
	4	.02	.32				
	5	.10	.15				
	6	.02	.24				
	7	.71	.01				
	8	.15	.00				
8	1	.00	.01	.00			
	2	.00	.02	.10			
	3	.00	.25	.13			
	4	.00	.00	.61			
	5	.03	.27	.12			
	6	.09	.18	.02			
	7	.02	.26	.01			
	8	.71	.01	.00			
	9	.15	.01	.02			

Collinearity Diagnostics^a

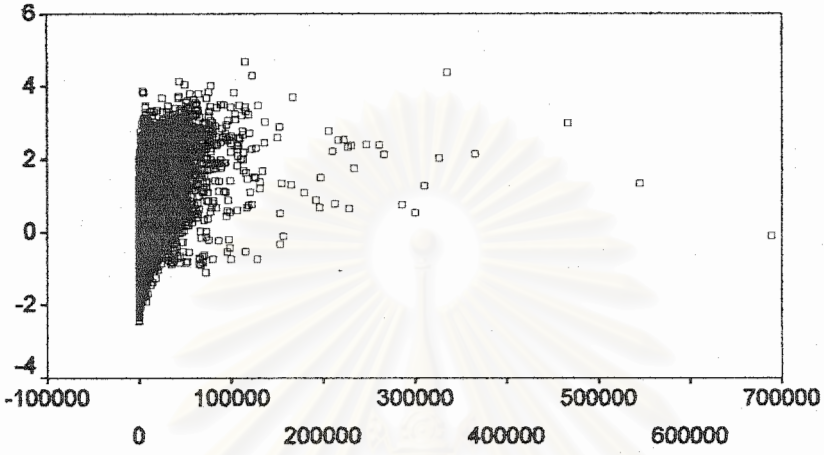
Model	Dimension	Variance Proportions					
		YRS_HEAD	SOE6	SOE2	SOE1	SEX	SOE5
9	1	.00	.00	.00	.00		
	2	.00	.00	.04	.12		
	3	.00	.24	.01	.11		
	4	.00	.01	.12	.06		
	5	.00	.00	.64	.11		
	6	.11	.00	.01	.04		
	7	.00	.22	.10	.37		
	8	.02	.49	.05	.14		
	9	.71	.00	.00	.00		
	10	.15	.03	.03	.05		
10	1	.00	.00	.00	.00	.01	
	2	.01	.00	.04	.11	.01	
	3	.00	.24	.01	.10	.00	
	4	.00	.01	.34	.01	.00	
	5	.00	.01	.39	.15	.00	
	6	.11	.00	.02	.05	.01	
	7	.00	.15	.11	.33	.52	
	8	.00	.08	.02	.09	.36	
	9	.02	.48	.04	.13	.01	
	10	.77	.01	.00	.00	.05	
	11	.09	.03	.02	.03	.04	
11	1	.00	.00	.00	.00	.01	.00
	2	.01	.00	.03	.05	.00	.05
	3	.00	.09	.03	.12	.00	.13
	4	.00	.04	.29	.00	.00	.06
	5	.00	.03	.00	.02	.00	.18
	6	.00	.03	.35	.09	.00	.04
	7	.12	.01	.00	.00	.00	.02
	8	.00	.00	.02	.02	.89	.00
	9	.00	.02	.04	.14	.00	.02
	10	.01	.67	.17	.43	.02	.38
	11	.77	.00	.00	.00	.05	.00
	12	.08	.11	.07	.11	.03	.11

a. Dependent Variable: TOINC_1

Regression Standardized Predicted Value

Scatterplot

Dependent Variable: TOINC_1

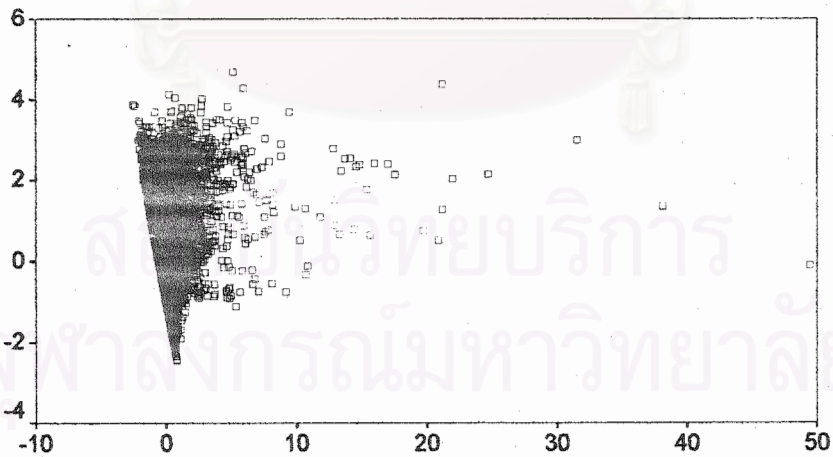
TOINC_1

Cases weighted by WEIG

Regression Standardized Predicted Value

Scatterplot

Dependent Variable: TOINC_1

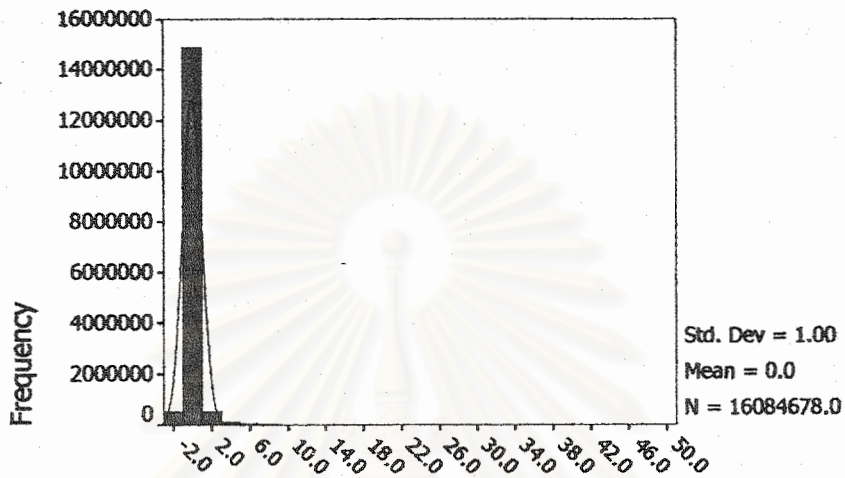

Regression Standardized Residual

Cases weighted by WEIG

Histogram

Dependent Variable: TOINC_1

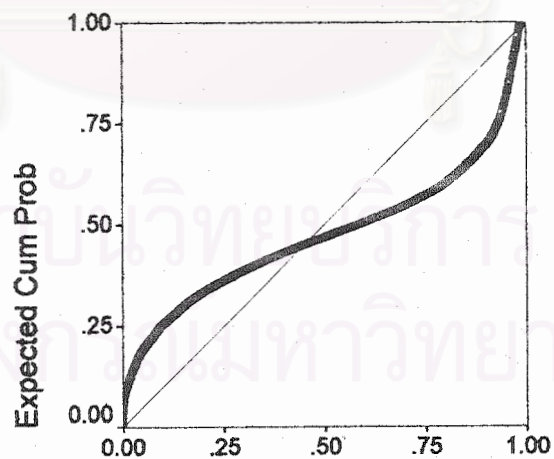

Regression Standardized Residual

Cases weighted by WEIG

Normal P-P Plot of Regression St

Dependent Variable: TOINC_1

Observed Cum Prob

Cases weighted by WEIG

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างคำสั่งที่ใช้ในการคำนวณ Gini coefficient

```

***** INEQUALITY INDEX *****

get file = 'c:\windows\desktop\t2000.sav'.

execute.

Weight off.

Sort case by TOINC_1.

Compute fmatch=1.

Aggregate outfile='c:\wt.sav' /by=fmatch.

Create cwt=csum(weig).

Compute cden=cwt/sumwt.

Execute.

Weight by weig.

Aggregate outfile='c:\ybar.sav' /break=fmatch /ybar=mean(toinc_1) /mcden=mean(cden).

Execute.

Filter off.

Match files file=*table='c:\ybar.sav' /by=fmatch.

***GINI: Yitzhaki and Lerman—mean gini_y***.

Compute gini_y=2*(toinc_1-ybar)*(cden-mcden)/ybar.

Des gini_y /statistic=mean sum

```

ภาคผนวก จ.

การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ถึง 8 ในภาพรวมทั้งประเทศ เป็นรายภาค และกลุ่มชั้นรายได้

ตารางผนวกที่ 2 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	5,144.59	11,126.27	.18	.03	-.03	-.09	-.02	.09	.16	-.07	.06	.28	.33
1.TONOINC				.11	.02	-.06	.02	-.02	.03	.10	.13	-.03	.05
2. SEX					-.16	.07	.06	-.02	-.02	.01	.02	.06	-.02
3. AGE						.08	-.02	.00	-.01	-.02	-.15	-.35	-.25
4. SOE ₁							-.13	-.27	-.17	-.21	-.35	-.14	-.14
5. SOE ₂								-.09	-.05	-.07	-.13	-.06	-.06
6. SOR ₃									-.11	-.14	-.24	-.01	.00
7. SOE ₄										-.09	-.15	.30	.31
8. SOE ₅											-.18	-.10	-.13
9. SOE ₆												.11	.13
10. YEARHEAD													.85
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	784.02	1.70	.235	461.11**	.109	.109							
2.TONOINC	2,045.30	3.33	.167	613.17**	.139	.030							
3.SOE ₃	4,419.79	11.97	.144	368.79**	.149	.010							
4.SOE ₄	4,239.09	15.03	.097	281.92**	.154	.005							
5.AGE	52.39	.21	0.70	244.53**	.156	.002							
6.YEARHEAD	243.22	1.47	.086	164.52**	.158	.002							
7.SOE ₆	1,954.78	11.50	.075	169.87**	.159	.001							
8.SOE ₁	1,062.92	10.87	.043	97.07**	.160	.001							
9.SEX	638.08	7.50	.023	85.07**	.160	.001							
10.SOE ₂	1,287.94	16.70	.024	77.09**	.161	.000							
11.SOE ₅	113.71	13.34	.003	8.52**	.161	.000							

** P < .01, a = -8,255.49 F = 219,648.38 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 3 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	640.33	425.07	.56	.22	-.18	.29	.07	.05	.02	.09	.00	-.05	-.01
1.TONOINC				.19	-.16	.17	.08	.01	-.00	.17	.04	-.11	-.05
2. SEX					-.17	.13	.07	-.01	.07	-.03	-.01	.10	.03
3. AGE						-.05	-.05	-.01	.01	-.10	-.06	-.41	-.37
4. SOE ₁							-.16	-.22	-.16	-.27	-.24	-.03	-.01
5. SOE ₂								-.06	-.05	-.08	-.07	-.02	-.01
6. SOR ₂									-.07	-.11	-.10	.01	.01
7. SOE ₄										-.08	-.07	-.01	-.02
8. SOE ₅											-.12	-.06	-.16
9. SOE ₆												.02	.03
10.YEARHEAD													.85
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	234.91	.269	.420	872.96**	.320	.320							
2. SOE ₁	339.54	.522	.381	649.98**	.358	.039							
3. SEX	63.25	.423	.067	149.44**	.369	.009							
4. SOE ₃	286.06	.736	.188	388.46**	.376	.008							
5. SOE ₂	305.54	.928	.155	329.46**	.383	.007							
6. SOE ₅	240.28	.694	.184	346.30**	.393	.010							
7. SOE ₄	271.91	.896	.140	303.63**	.403	.010							
8. SOE ₆	197.87	.705	.139	280.81**	.419	.016							
9.AGE	-1.40	.013	-.054	-108.90**	.422	.003							
10. YEARHEAD	-7.45	.130	-.049	-57.28**	.422	.000							
11. YEARMEM	7.02	.139	.042	50.35**	.422	.000							

** P < .01, a = 178.77 F = 213,196.65 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 4 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	20,399.62	26,007.85	.09	.00	.03	-.05	-.00	.07	.07	-.02	-.09	.10	.12
1.TONOINC				-.04	.13	-.11	-.01	-.16	.02	.07	.18	-.08	.00
2. SEX					-.09	.04	.03	-.01	-.04	.02	.01	.04	-.06
3. AGE						.12	-.02	.03	-.01	-.03	-.11	-.35	-.18
4. SOE ₁							-.06	-.23	-.22	-.04	-.30	-.13	-.18
5. SOE ₂								.08	-.07	-.01	-.10	-.07	-.08
6. SOR ₂									-.29	-.06	-.40	-.24	-.24
7. SOE ₄										-.05	-.38	.43	.42
8. SOE ₅											-.07	-.02	-.03
9. SOE ₆												-.04	.01
10.YEARHEAD													.79
Variable	B	SE _B	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	575.71	8.93	.091	67.47**	.015	.015							
2.SOE ₃	5,615.92	165.95	.092	33.84**	.027	.012							
3.TONOINC	2,945.62	19.56	.123	150.52**	.040	.013							
4.SOE ₆	-4,680.01	163.12	-.085	-28.68**	.044	.005							
5.AGE	115.10	1.76	.056	65.20**	.046	.001							
6.YEARHEAD	373.90	6.55	.081	57.03**	.048	.002							
7.SOE ₅	-6,546.34	247.03	-.027	-26.50**	.049	.001							
8.SOE ₁	-1,972.98	168.45	-.027	-11.71**	.049	.000							
9.SEX	1,180.48	55.06	.017	21.44**	.049	.000							
10.SOE ₂	1,687.49	214.14	.009	7.86**	.049	.000							
11.SOE ₄	-718.01	164.65	-.011	-4.36**	.049	.000							

** P < .01, a = 166.28 F = 7,489.65 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 5 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย

รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	13,198.34	24,735.71	.30	.06	.14	-.00	.01	.08	.24	-.04	-.14	.21	.24
1.TONOINC				.05	.22	-.01	-.00	-.03	.12	.01	.10	.01	.08
2. SEX					-.04	.01	.01	.03	-.02	-.02	.06	.05	-.05
3. AGE						.03	.00	.11	.12	-.03	-.22	-.17	-.02
4. SOE ₁							-.00	-.02	-.02	-.01	-.06	-.03	-.04
5. SOE ₂								-.02	-.02	-.01	.06	-.02	-.02
6. SOR ₃									-.17	-.08	-.57	-.18	-.15
7. SOE ₄										-.06	-.41	.41	.41
8. SOE ₅											-.19	.08	-.09
9. SOE ₆												-.11	-.15
10.YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	5,996.10	19.94	.251	300.63**	.091	.091							
2. YEARMEM	526.85	8.29	.086	63.52**	.137	.046							
3. SOE ₆	2,408.48	77.25	.048	31.17**	.158	.021							
4. SOE ₄	13,187.31	92.56	.169	142.47**	.165	.007							
5. SOE ₃	10,877.24	82.61	.175	151.65**	.176	.011							
6. AGE	149.81	1.44	.087	103.54**	.179	.003							
7. YEARHEAD	620.00	6.82	.126	90.92**	.185	.006							
8. SEX	2,439.49	43.47	.043	56.11**	.187	.002							
9. SOE ₂	9,484.61	343.29	.021	27.62**	.187	.000							
10. SOE ₁	5,594.12	326.34	.013	17.14**	.188	.001							
11. SOE ₅	1,159.92	134.98	.008	8.59	.188	.001							

** P < .01, a = -18,897.44 F = 30,334.28 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 6 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย

รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้น
รายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	1,994.61	1,414.49	.60	.07	-.15	.01	-.00	.15	.03	.06	.50	-.20	-.24
1.TONOINC				.09	-.13	.01	.11	.14	.05	.10	.42	.28	-.29
2. SEX					-.07	.05	.03	.10	-.02	-.02	.05	.10	.02
3. AGE						.01	.01	.11	-.01	-.03	-.33	-.35	-.28
4. SOE ₁							-.01	-.02	-.01	-.01	-.06	-.04	-.05
5. SOE ₂								-.03	-.01	-.02	-.10	-.06	-.06
6. SOR ₃									-.05	-.07	-.35	-.15	-.14
7. SOE ₄										-.03	-.14	.12	.10
8. SOE ₅											-.22	-.07	-.09
9. SOE ₆												-.14	-.17
10.YEARHEAD													.90
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	624.98	3.78	.273	165.13**	3.71	.371							
2. SOE ₆	1,775.54	5.78	.627	307.05**	.445	.074							
3. SOE ₃	1,674.81	7.26	.371	230.57**	.494	.049							
4. SOE ₅	1,431.17	9.72	.212	147.22**	.516	.023							
5. SOE ₂	1,354.86	13.04	.136	103.89**	.531	.015							
6. SOE ₁	1,551.73	27.05	.072	57.36**	.535	.004							
7. SOE ₂	749.62	18.47	.053	40.58**	.537	.002							
8. AGE	5.90	.12	.070	46.44**	.539	.002							
9. YEARHEAD	40.18	1.04	.116	38.64**	5.40	.004							
10. YEARMEM	-27.90	1.09	-.074	-25.53**	.541	.001							
11. SEX	-68.29	3.70	-.024	-18.42**	.542	.001							

** P < .01, a = -8.80 F = 32,665.73 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 7 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้
สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	39,344.72	48,011.93	.07	.03	.02	-.02	.03	.08	.10	-.01	-.16	.08	.06
1.TONOINC				-.10	.28	-.05	-.01	-.17	-.01	-.02	.16	-.16	-.10
2. SEX					-.08	-.05	.02	-.04	.03	-.04	.03	.13	.06
3. AGE						.05	-.00	-.03	.03	-.02	-.02	-.25	-.09
4. SOE ₁							-.00	-.04	-.05	-.00	-.06	-.06	-.08
5. SOE ₂								-.03	-.03	-.01	-.04	.01	.02
6. SOR ₃									-.04	-.03	-.45	-.32	-.39
7. SOE ₄										-.03	-.56	.43	.43
8. SOE ₅											-.04	-.03	-.05
9. SOE ₆												-.13	-.07
10.YEARHEAD													.69
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₆	2,662.13	684.28	.027	3.89**	.029	.029							
2. TONOINC	4,838.56	72.83	.135	66.43**	.040	.011							
3. YEARHEAD	736.23	21.97	.092	33.51**	.046	.007							
4. SOE ₃	26,290.91	706.13	.236	37.23**	.051	.004							
5. SEX	4,960.69	226.00	.042	21.95**	.053	.002							
6. SOE ₄	16,620.95	682.49	.163	24.35**	.054	.001							
7. SOE ₂	40,079.05	1,752.35	.046	22.87**	.055	.002							
8. YEARMEM	549.27	37.04	.040	14.82**	.056	.001							
9. AGE	70.41	7.94	.018	8.86**	.056	.000							
10. SOE ₁	10,268.80	1,384.32	.016	7.41**	.056	.000							
11. SOE ₅	11,209.27	1,779.97	.013	6.29**	.056	.000							

** P < .01, a = -7,659.18 F = 1,491.91 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 8 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	5,397.10	7,138.39	.22	.09	-.05	-.03	-.04	.19	.18	-.13	.04	.26	.35
1. TONOINC				.13	-.00	-.08	-.03	-.04	.04	.21	.18	-.06	.04
2. SEX					-.20	-.07	.80	-.05	-.06	.04	.06	.11	.00
3. AGE						.11	-.01	-.02	-.04	-.05	-.18	-.40	-.27
4. SOE ₁							-.15	-.24	-.12	-.20	-.31	-.14	-.14
5. SOE ₂								-.12	-.06	-.10	-.16	-.07	-.09
6. SOE ₃									-.10	-.17	-.27	.01	.03
7. SOE ₄										-.08	-.13	.45	.47
8. SOE ₅											-.22	-.12	-.16
9. SOE ₆												.10	.13
10. YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	721.57	2.40	.304	299.94**	.124	.124							
2. TONOINC	1,572.80	4.58	.201	342.98**	.167	.043							
3. SOE ₃	5,445.12	12.99	.287	418.97**	.203	.036							
4. SEX	1,202.33	9.81	.072	122.46**	.213	.009							
5. SOE ₁	2,553.63	12.05	.149	211.86**	.218	.005							
6. SOE ₄	3,486.71	23.28	.106	149.76**	.221	.003							
7. AGE	33.04	.30	.069	109.28**	.223	.003							
8. SOE ₆	2,041.42	12.13	.126	168.22**	.225	.002							
9. SOE ₂	2,004.19	16.96	.074	118.11**	.227	.003							
10. YEARHEAD	18.96	2.15	.009	8.79**	.230	.003							

** P < .01, a = -5,106.90 F = 14,646.26 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 9 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	671.37	532.88	.58	.26	-.32	.31	.05	.20	.06	.18	.14	.03	.05
1. TONOINC				.26	-.24	.13	.04	.06	.00	.39	.19	-.06	-.02
2. SEX					-.10	.18	.12	-.02	.06	.03	.08	.20	.13
3. AGE						-.08	-.07	-.02	.02	-.17	-.17	-.41	-.38
4. SOE ₁							-.15	-.14	-.05	-.23	-.17	.00	.03
5. SOE ₂								-.07	-.02	-.11	-.08	.01	-.00
6. SOE ₃									-.02	-.11	-.08	.01	.03
7. SOE ₄										-.04	-.03	-.00	-.00
8. SOE ₅											-.13	-.00	-.08
9. SOE ₆												.02	.04
10. YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	253.01	.94	.333	268.88**	.336	.336							
2. SOE ₁	506.13	1.52	.405	332.74**	.393	.057							
3. SOE ₂	628.03	2.24	.290	280.20**	.434	.041							
4. AGE	-4.14	.03	-.122	106.79**	.463	.029							
5. SOE ₆	364.66	2.15	.194	169.15**	.471	.008							
6. SOE ₅	310.16	1.95	.207	158.91**	.481	.010							
7. SOE ₃	315.75	2.21	.151	142.58**	.499	.018							
8. SOE ₄	584.54	5.14	.108	113.58**	.512	.012							
9. SEX	54.53	1.13	.050	48.02**	.513	.002							
10. YEARHEAD	-9.02	.33	-.047	-27.34**	.514	.000							
11. YEARMEM	6.65	.37	.030	17.99**	.514	.000							

** P < .01, a = 352.63 F = 53,008.97 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 10 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	16,498.35	12,317.63	-.00	.09	.05	.09	-.02	.16	-.07	-.05	-.15	.04	.07
1. TONOINC				-.04	.11	-.17	-.10	-.18	.04	.21	.28	-.12	-.01
2. SEX					-.16	.01	.00	-.12	.00	.08	.05	-.06	
3. AGE						.12	-.02	.04	-.01	-.03	-.11	-.44	-.25
4. SOE ₁							-.09	-.29	-.21	-.04	-.28	-.25	-.31
5. SOE ₂								-.13	-.10	-.02	-.13	-.12	-.14
6. SOE ₃									-.31	-.06	-.41	-.20	-.19
7. SOE ₄										-.05	-.31	.53	.53
8. SOE ₅											-.05	-.10	-.09
9. SOE ₆												.01	.08
10. YEARHEAD													.80
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₂	9,949.90	103.68	.368	6.078**	.027	.027							
2. SOE ₁	10,451.19	167.06	.318	62.55**	.048	.021							
3. YEARMEM	696.27	8.56	.219	81.29**	.079	.031							
4. SEX	3,677.46	48.60	.118	75.65**	.091	.011							
5. TONOINC	1,577.27	19.62	.137	80.36**	.102	.011							
6. SOE ₃	7,402.99	184.38	.120	40.14**	.111	.009							
7. AGE	118.58	1.843	.117	65.39**	.117	.006							
8. YEARHEAD	269.09	7.31	.110	36.80**	.119	.002							
9. SOE ₆	1,044.90	161.49	.038	6.47**	.121	.002							
10. SOE ₄	-770.84	170.74	-.025	-4.51**	.121	.000							

** P < .01, a = -7,667.52 F = 538.46 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 11 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	3,839.83	9,263.29	.09	.02	-.03	-.07	-.04	.15	.20	-.09	.06	.22	.28
1. TONOINC				.18	-.02	-.05	.07	-.03	.02	.14	.19	-.02	.03
2. SEX					-.18	.13	.09	.00	-.02	-.05	.03	.12	.01
3. AGE						.03	-.08	.00	-.05	-.04	-.10	-.41	-.30
4. SOE ₁							-.18	-.24	-.13	.25	-.31	-.16	-.16
5. SOE ₂								-.11	-.06	-.11	-.14	-.04	-.05
6. SOE ₃									-.08	-.15	-.19	.02	.04
7. SOE ₄										-.08	-.10	.45	.46
8. SOE ₅											-.20	-.12	-.16
9. SOE ₆												.13	.17
10. YEARHEAD													.85
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	665.26	3.34	.228	198.89**	.080	.080							
2. SOE ₁	5,780.69	22.16	.213	260.81**	.100	.020							
3. SOE ₂	6,586.00	33.95	.146	193.96**	.109	.009							
4. TONOINC	606.24	6.59	.059	91.91**	.116	.007							
5. SOE ₆	2,636.70	21.83	.114	120.75**	.119	.003							
6. AGE	36.92	.40	.061	91.49**	.121	.002							
7. SOE ₁	1,737.04	19.74	.085	87.98**	.123	.002							
8. SOE ₂	1,442.11	26.60	.041	54.21**	.123	.000							
9. SOE ₅	985.29	22.88	.037	43.04**	.124	.001							
10. SEX	258.59	15.15	.011	17.06**	.124	.000							
11. YEARHEAD	-12.04	3.01	-.005	-3.99	.124	.000							

** P < .01, a = -4,371.83 F = 34,996.05 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 12 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	416.11	325.19	.64	.22	-.28	.33	.17	.02	.04	.22	.13	-.01	.02
1. TONOINC				.19	-.20	.19	.15	.04	.00	.27	.12	-.09	.00
2. SEX					-.04	.27	.12	-.05	.03	-.04	.02	.08	.00
3. AGE						-.07	-.17	.10	-.03	-.15	-.10	-.49	-.45
4. SOE ₁							-.14	-.10	-.04	-.26	-.14	-.05	-.04
5. SOE ₂								-.04	-.02	-.12	-.06	.00	.02
6. SOE ₃									-.01	-.08	-.04	-.07	-.07
7. SOE ₄										-.03	-.02	.02	.02
8. SOE ₅											-.11	-.02	-.05
9. SOE ₆												.06	.06
10. YEARHEAD													.89
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	175.94	.45	.414	386.63**	.415	.415							
2. SOE ₁	286.71	.83	.378	343.49**	.463	.048							
3. AGE	-1.52	.02	-.083	-75.37**	.484	.021							
4. SOE ₅	220.05	.93	.257	235.48**	.497	.013							
5. SOE ₂	258.78	1.31	.191	199.83**	.513	.016							
6. SOE ₆	237.41	1.28	.175	184.15**	.533	.020							
7. SOE ₃	180.26	1.64	.098	109.76**	.541	.008							
8. SOE ₄	327.60	3.47	.082	94.40**	.548	.007							
9. SEX	22.25	.66	.032	33.32**	.548	.000							
10. YEARMEM	9.90	.22	.087	43.43**	.549	.000							
11. YEARHEAD	-8.72	.22	-.083	-39.51**	.550	.001							

** P < .01, a = 147.44 F = 67,975.42 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 13 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	14,234.11	22,364.41	-.01	-.09	.04	-.05	-.02	.09	.02	-.01	-.06	.04	.10
1. TONOINC				.08	.19	-.20	.27	-.15	.01	.15	.19	-.06	-.02
2. SEX					-.14	.02	.04	.04	-.08	.00	.05	.00	-.13
3. AGE						.10	.02	-.02	-.11	.01	.04	-.4	-.31
4. SOE ₁							-.05	-.25	-.22	-.03	-.24	-.27	-.32
4. SOE ₂								-.09	-.08	-.01	-.08	-.08	-.05
6. SOE ₃									-.38	-.05	-.41	-.32	-.32
7. SOE ₄										-.05	-.36	.56	.58
8. SOE ₅											-.05	-.04	-.07
9. SOE ₆												.00	.02
10. YEARHEAD													.83
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²		Incremental R ²						
1. YEARMEM	1,119.00	336.82	.210	65.37**	.011		.011						
2. SOE ₃	7,107.98	17.11	.146	31.73**	.028		.018						
3. AGE	153.68	223.96	.086	43.79**	.037		.009						
4. SEX	-3,969.98	3.50	-.056	-32.70**	.040		.003						
5. SOE ₁	1,674.43	121.37	.025	6.91**	.041		.001						
6. SOE ₄	1,445.55	242.25	-.028	-6.28**	.041		.000						
7. YEARHEAD	-78.44	13.62	-.019	-5.75**	.042		.001						
8. SOE ₆	-767.22	218.46	-.015	-3.51**	.042		.000						
9. TONOINC	89.82	41.70	-.004	2.15	.042		.000						

* P < .05, ** P < .01 a = 361.93 F = 1,748.11 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 14 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	3,092.34	4,761.53	.21	.06	-.03	.03	.00	-.01	-.01	-.02	.01	.37	.41
1. TONOINC				.08	.00	-.00	.04	-.00	-.02	.01	-.01	-.06	-.01
2. SEX					.21	.01	.03	-.02	-.01	.01	.02	.05	.01
3. AGE						.01	-.01	-.01	.01	-.02	-.01	-.22	-.15
4. SOE ₁							-.13	-.34	-.25	-.24	-.35	-.03	.03
4. SOE ₂								-.06	-.04	-.04	-.06	-.00	-.01
6. SOE ₃									-.12	-.12	-.17	-.00	-.02
7. SOE ₄										-.09	-.12	-.02	.01
8. SOE ₅											-.12	-.00	.01
9. SOE ₆												-.00	-.00
10. YEARHEAD													.85
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²		Incremental R ²						
1. YEARMEM	627.94	1.47	.360	427.08**	.183		.183						
2. TONOINC	1,120.36	2.28	.212	489.47**	.227		.044						
3. SEX	646.84	5.43	.052	118.94**	.229		.002						
4. AGE	16.51	.15	.049	108.83**	.231		.002						
5. YEARHEAD	122.32	1.25	.084	97.77**	.232		.001						
6. SOE ₅	-331.95	9.58	-.019	-34.61**	.233		.001						
7. SOE ₂	-285.95	14.28	-.009	-20.01**	.233		.000						
8. SOE ₄	-75.56	9.44	-.004	-8.00**	.233		.000						
9. SOE ₃	-16.41	8.26	-.001	-1.98**	.233		.000						
10. SOE ₆	147.10	8.20	.001	17.93**	.233		.000						
11. SOE ₁	118.91	7.09	.012	16.76**	.233		.000						

* P < .05, ** P < .01 a = -3,760.05 F = 116,554.00 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 15 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	489.44	300.64	.56	.12	-.13	.26	.11	-.02	-.18	-.05	-.14	-.07	.03
1. TONOINC				.14	-.14	.12	.12	-.07	-.08	.02	-.09	-.08	.01
2. SEX					-.20	.05	.06	-.01	-.08	.01	.01	.11	.04
3. AGE						-.00	-.01	-.04	.15	-.05	.01	-.27	-.25
4. SOE ₁							-.14	-.34	-.26	-.23	-.36	-.04	-.00
4. SOE ₂								-.07	-.05	-.04	-.07	-.01	-.01
6. SOE ₃									-.13	-.11	-.17	.03	.02
7. SOE ₄										-.08	-.13	-.00	-.02
8. SOE ₅											-.12	-.01	-.00
9. SOE ₆												-.01	-.00
10. YEARHEAD													.80
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	207.13	.35	.499	578.37**	.315	.315							
2. SOE ₁	132.94	.89	.218	148.24**	.355	.039							
3. SOE ₂	73.73	1.03	.086	71.36**	.364	.009							
4. SOE ₃	144.74	1.67	.081	86.67**	.371	.008							
5. AGE	-1.10	.01	-.054	-61.06**	.375	.003							
6. SOE ₄	-57.69	1.15	-.055	-49.92**	.377	.002							
7. YEARHEAD	-19.32	.18	-.152	-105.19**	.378	.001							
8. YEARMEM	19.82	.20	.136	95.92**	.384	.006							
9. SEX	21.21	.57	.031	36.78**	.385	.001							
10. SOE ₆	-10.15	1.02	-.012	-9.91**	.385	.000							
11. SOE ₅	-11.38	1.21	-.010	-9.38**	.385	.000							

** P < .01, a = 222.64 F = 52,530.00 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 16 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	11,231.90	9,410.11	.14	.06	-.00	.00	.00	-.02	-.02	-.01	-.02	.12	.15
1. TONOINC				.08	.06	.00	.04	-.03	-.02	-.00	-.02	-.26	-.23
2. SEX					-.14	-.05	.03	.07	.01	.06	-.02	-.06	-.02
3. AGE						.01	-.01	-.03	-.03	-.02	-.02	-.25	-.19
4. SOE ₁							-.15	-.35	-.28	-.19	-.45	.07	.11
4. SOE ₂								-.05	-.04	-.03	-.06	-.03	-.01
6. SOE ₃									-.11	-.07	-.17	.03	-.04
7. SOE ₄										-.05	-.13	-.10	-.05
8. SOE ₅											-.09	.00	-.05
9. SOE ₆												-.00	-.03
10. YEARHEAD													.87
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	410.83	2.95	.189	69.01**	.023	.023							
2. TONOINC	1,688.55	12.67	.182	133.19**	.058	.036							
3. SEX	2,173.54	37.33	.079	58.22**	.063	.005							
4. AGE	17.97	.94	.026	19.10**	.064	.001							
5. SOE ₁	3,620.48	52.77	-.192	-68.60**	.064	.000							
6. SOE ₂	-3,882.66	60.98	-.139	-63.66**	.065	.001							
7. SOE ₃	-3,683.43	57.14	-.148	-63.34**	.066	.001							
8. SOE ₄	-3,846.42	67.24	-.108	-67.20**	.068	.002							
9. SOE ₅	-4,121.03	80.53	-.084	-61.17**	.071	.003							
10. SOE ₆	-3,644.09	96.68	-.057	-37.80**	.073	.002							
11. YEARHEAD	41.68	4.68	.025	8.89**	.073	.001							

** P < .01, a = 4,863.38 F = 3,890.14 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 17 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	5,101.17	7,683.59	.11	.05	-.04	-.10	.02	.11	.26	-.11	.05	.29	.36
1. TONOINC				.11	.04	-.20	.00	.01	.07	.05	.01	.07	-.01
2. SEX					-.16	.08	.03	-.02	-.02	.05	.01	.07	-.01
3. AGE						.07	-.02	.01	-.08	-.09	-.11	-.43	-.33
4. SOE ₁							-.14	-.30	-.19	-.27	-.36	-.21	-.21
4. SOE ₂								-.08	-.05	-.07	-.09	-.04	-.05
6. SOE ₃									-.11	-.15	-.20	.01	.02
7. SOE ₄										-.10	-.13	.50	.50
8. SOE ₅											-.18	-.10	-.16
9. SOE ₆												.09	.14
10. YEARHEAD													.83
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	573.76	2.92	.262	195.96**	.131	.131							
2. TONOINC	1,632.18	7.50	.171	217.46**	.166	.035							
3. SOE ₃	4,240.35	24.94	.197	170.00**	.176	.010							
4. SOE ₄	5,142.17	32.91	.165	156.22**	.186	.010							
5. SOE ₅	664.86	26.99	.029	24.03**	.191	.005							
6. SEX	824.35	14.72	.040	55.99**	.193	.002							
7. AGE	45.83	.42	.089	108.54**	.196	.003							
8. SOE ₇	3,802.78	34.41	.095	110.50**	.198	.002							
9. SOE ₁	2,211.19	22.44	.137	98.51**	.199	.001							
10. SOE ₆	2,045.33	25.50	.106	80.18**	.202	.003							
11. YEARHEAD	111.54	2.61	.060	42.63**	.203	.001							

** P < .01, a = -6,153.42 F = 39,403.14 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 18 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	812.62	524.02	.54	.27	-.18	.27	.13	.15	-.01	.16	.11	.02	.07
1. TONOINC				.18	-.14	.10	.05	.05	-.00	.34	.16	-.13	-.05
2. SEX					-.21	.07	.04	.05	-.07	.16	.05	.10	.05
3. AGE						-.11	-.01	.09	.01	-.27	-.03	-.45	-.44
4. SOE ₁							-.18	-.20	-.07	-.33	-.18	-.03	.01
4. SOE ₂								-.07	-.02	-.11	-.06	.03	.04
6. SOE ₃									-.02	-.13	-.07	-.02	-.01
7. SOE ₄										-.04	-.02	-.06	-.00
8. SOE ₅											-.11	-.01	-.09
9. SOE ₆												.04	.10
10. YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	217.91	1.12	.277	193.67**	.291	.291							
2. SOE ₁	603.42	1.80	.548	334.33**	.341	.049							
3. SOE ₃	659.21	2.59	.331	254.37**	.371	.030							
4. SOE ₂	654.54	2.81	.298	232.17**	.401	.030							
5. SOE ₂	515.53	2.42	.373	213.04**	.434	.033							
6. SOE ₆	539.06	2.96	.244	181.96**	.480	.046							
7. SEX	107.50	1.41	.091	75.91**	.487	.007							
8. YEARMEM	18.34	.40	.094	45.04**	.493	.006							
9. SOE ₄	415.51	6.19	.077	67.03**	.498	.005							
10. AGE	1.98	.04	.065	45.10**	.500	.002							
11. YEARHEAD	2.69	.35	.016	7.53**	.501	.000							

** P < .01, a = -91.23 F = 36,284.11 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 19 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	15,842.10	15,015.16	-.01	.01	-.00	-.03	.13	.05	.05	-.05	-.10	.10	.14
1. TONOINC				.06	.16	-.19	.03	-.14	.01	.28	.16	-.14	-.02
2. SEX					-.10	.11	.07	-.10	-.02	.04	-.01	.04	-.12
3. AGE						.22	-.10	.03	-.09	-.11	-.06	-.50	-.31
4. SOE ₁							-.08	-.25	-.28	-.07	-.27	-.34	-.39
4. SOE ₂								-.10	-.11	-.03	-.10	-.08	-.11
6. SOE ₂									-.33	-.08	-.31	-.21	-.20
7. SOE ₄										-.09	-.34	.57	.56
8. SOE ₅											-.09	-.03	-.08
9. SOE ₆												-.01	.06
10. YEARHEAD													.83
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	992.51	9.28	.275	106.90**	.022	.022							
2. SOE ₇	17,216.54	168.77	.203	102.00**	.046	.024							
3. SOE ₂	6,521.12	84.55	.182	77.12**	.058	.013							
4. SOE ₁	5,052.32	96.89	.130	52.14**	.069	.011							
5. AGE	82.79	2.36	.074	34.95**	.074	.005							
6. SEX	1,641.25	86.06	.037	19.07**	.076	.002							
7. TONOINC	319.23	28.64	.023	11.14**	.076	.000							
8. SOE ₄	798.67	83.85	.024	9.52**	.076	.000							

** P < .01, a = -91.23 F = 36,284.11 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 20 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	8,190.81	16,281.00	.23	.02	-.04	-.10	-.02	.15	.23	-.08	.04	.28	.34
1. TONOINC				.13	-.00	-.09	-.02	.01	.06	.13	.23	-.00	.09
2. SEX					-.14	.08	.05	.01	-.02	-.00	.05	.09	.00
3. AGE						.11	-.02	-.03	-.04	-.03	-.19	-.42	-.31
4. SOE ₁							-.11	-.23	-.14	-.17	-.35	-.19	-.19
5. SOE ₂								-.08	-.05	-.06	-.12	-.06	-.08
6. SOR ₃									-.10	-.13	-.26	.01	.03
7. SOE ₄										-.08	-.16	.44	.45
8. SOE ₅											-.19	-.12	-.14
9. SOE ₆												.11	.14
10. YEARHEAD													.83
Variable	B	SE _B	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	1,103.54	2.14	.232	514.65**	.117	.117							
2. TONOINC	3,463.42	4.63	.186	746.65**	.156	.039							
3. SOE ₃	9,111.79	12.88	.202	706.94**	.177	.020							
4. SOE ₄	9,324.02	20.00	.138	466.19**	.187	.011							
5. AGE	80.37	0.28	.075	281.92**	.190	.003							
6. YEARHEAD	239.55	1.87	.060	127.90**	.192	.002							
7. SOE ₆	2,766.51	11.60	.077	238.49**	.192	.001							
8. SOE ₁	2,266.98	11.30	.059	200.54**	.193	.001							
9. SOE ₂	3,525.78	20.83	.042	169.23**	.193	.000							
10. SEX	-350.33	9.22	-.009	-37.97**	.195	.002							

** P < .01, a = -11,777.45 F = 363,648.11 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 21 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	768.20	607.51	.68	.23	-.21	.34	.08	.10	.06	.20	.19	-.06	-.02
1.TONOINC				.23	-.17	.22	.05	.08	.02	.31	.16	-.12	-.08
2. SEX					-.04	.16	.08	.00	.02	.03	.03	.08	.02
3. AGE						-.06	-.08	-.01	-.01	-.11	-.14	-.47	-.44
4. SOE ₁							-.12	-.11	-.04	-.20	-.15	-.04	-.01
5. SOE ₂								.03	-.01	-.07	-.05	-.02	-.02
6. SOR ₃									-.01	-.06	-.04	-.02	.01
7. SOE ₄										-.02	-.01	.03	.02
8. SOE ₅											-.08	-.06	-.06
9. SOE ₆												.01	.02
10.YEARHEAD													.87
Variable	B	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	452.41	.39	.506	1,144.78**	.470	.470							
2. SOE ₁	401.25	.58	.296	686.75**	.506	.036							
3. SOE ₂	428.90	1.00	.168	425.26**	.521	.015							
4. SOE ₃	420.38	1.29	.121	325.28**	.529	.008							
5. SOE ₅	268.32	0.85	.134	313.44**	.538	.010							
6. SOE ₇	331.48	1.15	.109	287.28**	.551	.013							
7. SOE ₁	587.10	3.12	.068	187.98**	.556	.005							
8. AGE	-2.17	0.01	-.061	-138.17**	.559	.003							
9. SEX	64.90	0.47	.052	135.96**	.561	.002							
10. YEARHEAD	-16.35	0.15	-.080	-104.66**	.561	.000							
11. YEARMEM	15.91	0.16	.073	99.48**	.562	.000							

** P < .01, a = 235.55 F = 397,157.37 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 22 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้
ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	28,262.21	33,735.97	.11	-.06	.04	-.01	-.00	.08	.05	-.03	-.11	.08	.12
1.TONOINC				-.02	.17	-.13	-.06	-.13	-.03	.09	.23	-.14	-.02
2. SEX					-.10	.01	.06	.00	-.04	.00	.01	.05	-.07
3. AGE						.12	.00	-.03	-.00	-.00	-.06	-.40	-.21
4. SOE ₁							-.04	-.19	-.18	-.03	-.22	-.24	-.28
5. SOE ₂								-.09	-.08	-.01	-.10	-.12	-.15
6. SOR ₃									-.36	-.06	-.44	-.26	-.30
7. SOE ₄										-.05	-.41	.48	.51
8. SOE ₅											-.06	-.06	-.06
9. SOE ₆												.01	.04
10.YEARHEAD													.80
Variable	B	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	1,474.31	9.68	.175	152.23**	.015	.015							
2. SOE ₂	22,221.31	222.15	.296	100.02**	.033	.017							
3. TONOINC	5,554.30	22.18	.170	250.38**	.051	.018							
4. SOE ₁	19,847.65	230.10	.169	86.25**	.061	.010							
5. SOE ₂	22,976.38	262.82	.100	87.42**	.065	.005							
6. AGE	193.67	1.93	.073	100.09**	.069	.004							
7. SEX	-4,269.90	52.79	-.052	-80.87**	.071	.002							
8. YEARHEAD	480.80	7.19	.080	66.81**	.073	.002							
9. SOE ₄	7,785.15	221.46	.101	35.15**	.075	.002							
10. SOE ₆	4,605.91	220.59	.064	20.88**	.075	.000							
11. SOE ₅	2,388.96	309.63	.007	7.71	.075	.000							

** P < .01, a = -18,701.68 F = 17,424.79 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 23 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	17,774.70	31,150.14	.35	-.03	.12	-.01	-.01	.13	.21	-.06	-.15	.17	.25
1.TONOINC				.07	.10	-.05	-.01	-.10	.10	-.03	.12	-.10	.10
2. SEX					-.10	.01	.02	.02	-.04	-.07	.11	.05	-.05
3. AGE						.08	.05	.06	.07	-.01	-.24	-.29	-.11
4. SOE ₁							-.01	-.05	-.03	-.01	-.11	-.07	-.05
5. SOE ₂								.04	-.02	-.01	-.08	-.06	-.05
6. SOR ₃									-.18	-.09	-.56	-.15	-.14
7. SOE ₄										-.06	-.40	.41	.42
8. SOE ₅											-.20	-.10	-.12
9. SOE ₆												-.50	-.07
10.YEARHEAD													.82
Variable	B	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	10,438.10	21.47	.316	486.11**	.123	.123							
2. YEARMEM	1,169.61	8.75	.146	133.66**	.171	.048							
3. SOE ₆	1,483.25	81.07	.024	18.29**	.202	.031							
4. SOE ₅	-2,617.03	128.46	-.015	-20.37**	.209	.007							
5. AGE	233.36	1.45	.108	159.92**	.214	.005							
6. SOE ₃	15,137.29	84.57	.197	178.98**	.218	.004							
7. SOE ₄	12,429.48	95.44	.129	130.28**	.224	.006							
8. SEX	-3,132.24	42.27	-.045	-74.09**	.225	.001							
9. YEARHEAD	475.91	7.31	.074	65.10**	.227	.002							
10. SOE ₁	6,840.08	184.48	.023	37.07**	.227	.000							
11. SOE ₂	5,961.74	243.38	.015	24.49**	.227	.000							

** P < .01, a = -25,163.10 F = 61,187.03 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 24 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่ม ๓ รายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	3,038.55	2,135.81	.70	.09	-.28	-.02	.00	.12	.14	.02	.55	-.09	-.07
1.TONOINC				.09	-.20	.04	.02	.13	.09	.15	.45	-.15	-.16
2. SEX					-.04	.06	.02	.01	-.10	-.09	.13	.04	-.01
3. AGE						.10	.07	.07	-.12	-.06	-.37	-.48	-.41
4. SOE ₁							-.01	-.06	-.02	-.04	-.15	-.11	-.05
5. SOE ₂								-.03	-.01	-.02	-.09	-.05	-.04
6. SOR ₃									-.05	-.09	-.32	.09	-.08
7. SOE ₄										-.04	-.14	.28	.26
8. SOE ₅											-.25	-.10	-.10
9. SOE ₆												-.00	-.01
10.YEARHEAD													.92
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	1,278.07	4.91	.329	259.92**	.498	.498							
2. SOE ₆	2,510.59	6.78	.586	369.78**	.567	.069							
3. SOE ₃	2,075.87	7.77	.304	267.10**	.592	.025							
4. SOE ₄	3,413.66	13.75	.244	248.25**	.622	.030							
5. SOE ₅	1,396.90	9.30	.169	150.18**	.636	.014							
6. SOE ₁	982.45	12.15	.076	80.81**	.642	.006							
7. SOE ₂	1,418.15	18.94	.065	74.87**	.647	.005							
8. YEARHEAD	-106.85	1.18	-.214	-90.01**	.649	.002							
9. YEARMEM	86.31	1.17	.163	73.51**	.652	.003							
10. SEX	117.66	3.76	.027	31.29**	.653	.001							
11. AGE	-3.70	0.13	-.032	-27.62**	.653	.001							

** P < .01, a = 523.30 F = 83,512.60 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 25 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	48,915.65	57,596.44	.17	-.12	.13	-.01	.01	.18	.02	-.02	-.18	-.04	.05
1.TONOINC				-.00	.22	-.08	-.01	-.04	-.08	-.07	.11	-.28	-.10
2. SEX					.01	.03	.02	-.03	.01	.03	.00	-.02	-.09
3. AGE						.03	.01	-.06	.01	-.08	.04	-.38	-.13
4. SOE ₁							-.00	-.06	-.07	-.00	-.08	-.12	-.12
5. SOE ₂								-.02	-.03	-.00	-.03	-.05	-.06
6. SOR ₃									-.41	-.03	-.46	-.31	-.40
7. SOE ₄										-.04	-.56	.42	.42
8. SOE ₅											-.04	.01	.00
9. SOE ₆												-.09	-.02
10.YEARHEAD													.69
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₂	54,368.27	1,076.56	.411	50.49**	.034	.034							
2. TONOINC	8,711.62	67.16	.183	129.70**	.066	.032							
3. YEARMEM	2,925.18	27.49	.171	106.38**	.092	.027							
4. AGE	677.35	6.85	.140	98.88**	.112	.020							
5. SEX	-13,409.23	174.27	-.105	-76.94**	.122	.010							
6. SOE ₆	12,981.82	1,068.78	.110	12.14**	.130	.008							
7. SOE ₂	63,597.13	2,032.39	.050	31.29**	.131	.001							
8. SOE ₁	39,456.42	1,307.64	.071	30.18**	.132	.001							
9. SOE ₄	25,299.06	1,071.62	.208	23.60**	.133	.001							
10. SOE ₅	6,578.06	1,719.46	.007	3.52	.133	.000							

** P < .01, a = -53,268.27 F = 7,314.10 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 26 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	8,510.13	13,402.63	.18	.08	-.06	.00	-.01	.13	.18	-.11	.03	.23	.29
1.TONOINC				.12	-.05	-.10	-.05	-.03	.03	.13	.29	-.04	.06
2. SEX					-.14	.04	.08	.01	-.02	-.02	.04	.13	.04
3. AGE						.09	-.02	-.04	-.06	-.07	-.15	-.45	-.31
4. SOE ₁							-.10	-.09	-.14	-.14	-.30	-.13	-.14
5. SOE ₂								-.11	-.05	-.08	-.17	-.06	-.08
6. SOR ₃									-.10	-.15	-.32	.00	-.02
7. SOE ₄										-.08	-.16	.43	-.43
8. SOE ₅											-.25	-.13	-.17
9. SOE ₆												.10	.15
10.YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	907.60	4.08	.223	222.00**	.089	.089							
2. TONONIC	2,300.65	9.21	.158	249.79**	.117	.028							
3. SOE ₂	8,223.51	29.70	.231	276.81**	.134	.017							
4. SOE ₁	5,864.19	29.51	.156	198.69**	.142	.008							
5. SOE ₄	8,561.66	45.56	.138	187.89**	.149	.007							
6. SOE ₆	3,536.82	28.86	.125	122.51**	.152	.003							
7. SOE ₂	4,888.81	38.88	.084	125.71**	.157	.005							
8. AGE	57.55	.56	.067	101.76**	.159	.002							
9. SEX	1,118.26	16.77	.038	66.64**	.161	.002							
10. YEARHEAD	134.40	3.76	.038	35.66**	.161	.000							
11. SOE ₅	967.61	33.90	.022	28.54**	.161	.000							

** P < .01, a = -8,756.75 F = 49,487.28 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 27 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	881.48	779.61	.70	.17	-.35	.22	.09	.16	.03	.28	.26	.05	.06
1.TONOINC				.19	-.28	.12	.07	.12	.02	.36	.18	-.04	.00
2. SEX					-.05	.06	.14	-.02	.05	-.01	.06	.14	.07
3. AGE						-.09	-.13	-.04	.00	-.17	-.22	-.41	-.38
4. SOE ₁							-.12	-.10	-.02	-.18	-.14	-.01	.05
5. SOE ₂								-.05	-.01	-.10	-.08	.05	.02
6. SOR ₃									-.01	-.08	-.06	.03	.02
7. SOE ₄										-.02	-.02	.03	.00
8. SOE ₅											-.12	-.06	-.06
9. SOE ₆												.07	.07
10.YEARHEAD													.80
Variable	b	SE _b	B		t		Total R ²		Incremental R ²				
1. TONOINC	556.33	1.10	.505		502.58**		.494		.494				
2. AGE	-2.97	.04	-.062		-62.41**		.520		.026				
3. SOE ₁	522.63	1.88	.257		276.74**		.535		.016				
4. SOE ₆	648.02	2.52	.238		256.39**		.554		.019				
5. SOE ₃	630.69	3.26	.166		192.03**		.566		.012				
6. SOE ₅	447.01	2.31	.195		193.34**		.580		.014				
7. SOE ₂	399.98	2.70	.130		147.67**		.595		.014				
8. SOE ₄	556.90	10.13	.044		54.95**		.597		.002				
9. YEARHEAD	6.66	.40	.024		16.51**		.598		.001				
10. SEX	32.16	1.33	.020		140.8**		.598		.000				
11. YEARMEM	2.20	.40	.008		5.49		.598		.000				

** P < .01, a = 263.23 F = 84,817.47 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 28 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	25,210.71	26,042.21	-.06	.04	.01	.12	.01	.03	.00	-.03	-.11	.03	.04
1.TONOINC				-.04	.18	-.23	-.13	-.15	-.06	.11	.38	-.23	-.09
2. SEX					-.06	.06	.08	-.02	-.02	.00	-.04	.08	.01
3. AGE						.05	.01	.01	-.05	.03	-.02	-.47	-.29
4. SOE ₁							-.08	-.24	-.18	-.03	-.26	-.20	-.29
5. SOE ₂								-.14	-.10	-.02	-.16	-.14	-.19
6. SOR ₃									-.30	-.06	-.45	-.21	-.21
7. SOE ₄										-.04	-.33	.49	.51
8. SOE ₅											-.06	-.08	-.08
9. SOE ₆												.03	.09
10.YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B		t		Total R ²		Incremental R ²				
1. SOE ₁	18,107.96	339.09	.231		53.40**		.015		.015				
2. SOE ₆	1,008.16	320.61	.018		3.14**		.022		.007				
3. YEARMEM	933.81	18.51	.140		50.44**		.029		.007				
4. SOE ₄	1,817.59	335.99	.027		5.41**		.034		.005				
5. AGE	111.47	3.37	.056		33.03**		.036		.002				
6. SEX	1,618.20	92.13	.026		17.56**		.037		.001				
7. TONOINC	779.30	39.07	.035		19.94**		.037		.001				
8. SOE ₂	11,724.17	363.59	.098		32.24**		.038		.000				
9. SOE ₃	9,103.11	325.06	.159		28.00**		.038		.000				
10. YEARHEAD	157.07	15.19	.031		10.33**		.039		.001				

** P < .01, a = 1,776.70 F = 1,917.39 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 29 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	5,927.46	9,844.29	.20	.05	-.04	-.05	-.01	.20	.27	-.11	.01	.30	.38
1.TONOINC				.20	-.02	.00	-.02	.04	.02	.13	.22	-.01	.08
2. SEX					-.11	.14	.08	.00	-.04	.02	.03	.11	.00
3. AGE						.11	-.08	-.01	-.05	-.01	-.10	-.40	-.30
4. SOE ₁							-.14	-.12	-.19	-.29	-.13	-.13	
5. SOE ₂								-.11	-.06	-.09	-.14	-.05	-.06
6. SOR ₃									-.09	-.15	-.23	-.03	.08
7. SOE ₄										-.08	-.13	.46	.46
8. SOE ₅											-.19	-.11	-.13
9. SOE ₆												.06	.08
10.YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	919.52	1.86	.301	493.38**	.150	.150							
2. SOE ₁	7,076.85	18.87	.257	374.86**	.180	.030							
3. TONOINC	1,552.95	6.67	.131	232.56**	.206	.026							
4. SOE ₄	8,818.90	28.36	.200	310.96**	.226	.020							
5. SOE ₅	500.18	20.74	.016	24.10**	.229	.003							
6. AGE	55.03	0.36	.081	150.26**	.232	.003							
7. SOE ₂	3,777.46	23.66	.096	159.62**	.234	.002							
8. SOE ₁	2,639.33	17.37	.111	151.87**	.236	.002							
9. SOE ₆	2,433.96	18.13	.104	134.24**	.241	.005							
10 SEX	458.97	12.42	.019	36.94**	.241	.000							

** P < .01, a = -7,017.39 F = 97,914.35 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 30 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	583.42	519.56	.73	.31	-.28	.38	.13	.14	.09	.24	.15	.01	.04
1.TONOINC				.30	-.21	.28	.09	.12	.01	.28	.12	-.07	-.04
2. SEX					.03	.22	.14	.04	.04	.04	-.02	.07	.02
3. AGE						-.10	-.12	-.04	-.07	-.08	-.11	-.44	-.46
4. SOE ₁							-.10	-.07	-.03	-.16	-.08	-.05	-.02
5. SOE ₂								-.04	-.01	-.08	-.04	-.02	-.00
6. SOR ₃									-.01	-.06	-.03	.06	.07
7. SOE ₄										-.02	-.01	.11	.09
8. SOE ₅											-.07	-.05	-.05
9. SOE ₆												-.00	-.01
10.YEARHEAD													.89
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	387.47	.65	.532	591.04**	.535	.535							
2. SOE ₁	381.99	1.18	.276	322.89**	.568	.033							
3. AGE	-2.18	0.02	-.070	-78.74**	.583	.014							
4. SOE ₂	260.17	1.32	.163	195.74**	.590	.007							
5. SOE ₂	295.26	1.79	.128	164.28**	.600	.010							
6. SOE ₆	343.51	2.09	.126	164.08**	.611	.010							
7. SOE ₃	350.13	2.41	.109	144.94**	.622	.011							
8. SOE ₁	644.05	4.92	.096	130.70**	.632	.010							
9. SEX	64.39	0.85	.060	75.16**	.635	.003							
10. YEARMEM	6.12	0.14	.035	40.97**	6.36	.001							

** P < .01, a = 172.05 F = 120.210 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 31 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	21,964.94	19,836.85	.02	-.03	.05	-.02	.01	.07	.05	-.02	-.12	.08	.14
1.TONOINC				-.03	.21	-.08	-.11	-.08	-.05	.11	.27	-.14	-.02
2. SEX					-.20	-.01	.11	.04	-.09	.03	.01	.14	-.10
3. AGE						.08	-.12	-.05	.01	-.02	.00	-.34	-.15
4. SOE ₁							-.09	-.26	-.22	-.03	-.19	-.26	-.28
5. SOE ₂								-.17	-.14	-.02	-.12	-.15	-.21
6. SOR ₃									-.41	-.05	-.36	-.31	-.30
7. SOE ₄										-.04	-.30	.60	.60
8. SOE ₅											-.04	-.06	-.03
9. SOE ₆												.04	.06
10.YEARHEAD													.79
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	1,292.56	14.17	.255	91.16**	.021	.021							
2. SOE ₆	-1,653.00	96.69	-.034	-17.09**	.040	.019							
3. AGE	193.32	2.89	.118	66.81**	.053	.013							
4. TONOINC	1,707.13	36.92	.076	46.23**	.063	.010							
5. SOE ₂	12,921.39	168.14	.150	76.84**	.066	.004							
6. SOE ₃	10,080.91	104.11	.239	96.82**	.068	.002							
7. SOE ₁	8,225.80	129.44	.137	63.54**	.069	.001							
8. YEARHEAD	275.96	11.62	.072	23.73**	.071	.002							
9. SEX	-1,066.04	85.84	-.021	-12.41**	.072	.001							

** P < .01, a = -7,313.96 F = 3,565.39 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 32 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	5,030.94	9,451.41	.18	.07	-.05	-.13	-.03	.19	.28	-.04	.06	.33	.39
1.TONOINC				.17	.00	-.09	.00	.01	.06	.18	.24	.00	.09
2. SEX					-.17	.07	.04	.04	.00	.00	.08	.11	.03
3. AGE						.08	-.05	-.07	-.06	-.03	-.14	-.37	-.27
4. SOE ₁							-.13	-.27	-.18	-.21	-.37	-.18	-.19
5. SOE ₂								-.06	-.04	-.05	-.08	-.03	-.04
6. SOR ₃									-.08	-.09	-.17	.04	.06
7. SOE ₄										-.06	-.11	.47	.50
8. SOE ₅											-.13	-.07	-.09
9. SOE ₆												.06	.08
10.YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	857.01	2.54	.254	337.23**	.156	.156							
2.SOE ₃	7,179.34	15.22	.240	471.56**	.185	.029							
3.TONOINC	1,306.02	5.03	.117	259.48**	.207	.022							
4.SOE ₄	7,138.85	21.77	.171	327.79**	.221	.014							
5.SOE ₆	2,741.26	14.02	.115	195.41**	.224	.003							
6.AGE	55.30	.29	.084	187.48**	.227	.003							
7.SOE ₁	1,571.34	11.58	.080	135.65**	.229	.002							
8.YEARHEAD	202.57	2.13	.072	94.89**	.231	.002							
9.SEX	579.05	9.41	.026	61.51**	.232	.001							
10. SOE ₅	1,220.61	17.94	.033	68.00**	.232	.000							
11. SOE ₂	1,431.46	23.68	.026	60.44**	.233	.001							

** P < .01, a = -8,084.72 F = 134,744.32 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 33 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	607.09	430.25	.68	.27	.18	.38	.08	.04	.06	.13	.15	.00	.05
1. TONOINC				.23	-.20	.28	.05	.05	.01	.28	.14	-.04	.06
2. SEX					-.03	.21	.04	.00	-.01	.01	.07	.07	.02
3. AGE						-.04	-.06	.00	.00	-.09	-.10	-.48	-.42
4. SOE ₁							-.11	-.09	-.03	-.18	-.15	.00	.00
4. SOE ₂								-.02	.00	-.04	-.03	-.02	-.02
6. SOE ₃									.00	-.03	-.03	-.02	-.02
7. SOE ₄										-.01	-.01	.01	.02
8. SOE ₅											-.05	-.01	-.01
9. SOE ₆												.00	.02
10. YEARHEAD													.83
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	397.19	.56	.561	702.82**	.465	.465							
2. SOE ₁	222.34	.69	.245	319.31**	.504	.039							
3. SOE ₆	207.90	1.42	.102	146.27**	.512	.009							
4. SOE ₂	229.29	1.80	.085	126.92**	.519	.007							
5. SEX	73.16	.60	.083	121.31**	.525	.006							
6. SOE ₄	628.09	6.35	.064	98.85**	.529	.004							
7. YEARMEM	21.46	.23	.109	92.51**	.531	.002							
8. YEARHEAD	-15.30	.22	-.085	-69.27**	.533	.002							
9. SOE ₂	135.10	2.12	.042	63.59**	.534	.002							
10. SOE ₅	57.75	1.32	.032	43.71**	.535	.001							
11. AGE	-.72	.02	-.028	-36.06**	.536	.001							

** P < .01, a = 113.98 F = 115718.00 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 34 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	20,985.06	22,305.46	-.03	.01	-.03	-.04	-.01	.09	.03	-.04	-.08	.15	.16
1. TONOINC				.12	-.19	-.08	.06	-.19	-.04	.11	.24	-.13	-.04
2. SEX					-.19	-.14	.04	.02	-.07	.05	.12	.11	-.01
3. AGE						.15	-.02	-.05	-.06	.02	-.01	-.39	-.25
4. SOE ₁							-.03	-.22	-.24	-.04	-.20	-.28	-.31
4. SOE ₂								-.05	-.06	-.01	-.05	-.06	-.08
6. SOE ₃									-.43	-.07	-.35	-.26	-.32
7. SOE ₄										-.08	-.39	.52	.58
8. SOE ₅											.06	-.08	-.09
9. SOE ₆												-.06	-.03
10. YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	1,243.89	13.81	.231	90.03**	.028	.028							
2. SOE ₂	14,083.46	253.52	.284	55.55**	.052	.023							
3. SOE ₁	11,190.01	264.47	.159	42.31**	.059	.007							
4. YEARHEAD	319.12	9.82	.054	32.49**	.060	.001							
5. AGE	93.75	2.78	.051	33.64**	.062	.002							
6. SEX	1,559.12	84.05	.026	18.51**	.063	.001							
7. SOE ₂	9,944.12	414.06	.040	24.01**	.063	.000							
8. SOE ₆	4,127.20	251.31	.079	16.42**	.064	.001							
9. TONOINC	409.21	36.29	.017	11.27**	.064	.000							
10. SOE ₅	4,085.11	348.57	.022	11.72**	.064	.000							
11. SOE ₄	2,653.76	250.57	.056	10.59**	.064	.000							

** P < .01, a = -6,964.55 F = 3,290.06 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 35 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	7,972.72	11,227.32	.21	.08	-.04	-.02	-.01	.15	.21	-.13	.03	.26	.31
1. TONOINC				.09	.02	-.17	-.03	.05	.07	.15	.26	-.04	.07
2. SEX					-.19	.07	.01	-.02	-.02	.02	.03	.11	.02
3. AGE						.10	-.02	-.03	-.03	-.11	-.14	-.44	-.36
4. SOE ₁							-.12	-.15	-.26	-.34	-.15	-.13	
4. SOE ₂								-.08	-.04	-.06	-.08	-.06	-.06
6. SOE ₃									-.10	-.17	-.22	.05	.04
7. SOE ₄										-.08	-.11	.38	.41
8. SOE ₅											-.19	-.11	-.14
9. SOE ₆												.08	.11
10. YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	719.08	3.85	.224	186.63**	.102	.102							
2. TONOINC	2,125.57	10.21	.158	208.04**	.138	.036							
3. SOE ₃	8,118.97	32.38	.272	250.68**	.155	.017							
4. SOE ₄	8,880.33	45.76	.170	194.03**	.165	.009							
5. SOE ₁	5,216.09	28.93	.217	180.30**	.177	.012							
6. SOE ₆	4,140.30	33.68	.148	122.92**	.181	.004							
7. SOE ₂	5,634.55	49.45	.086	119.94**	.185	.004							
8. AGE	73.50	0.54	.101	128.10**	.188	.003							
9. SEX	1,741.36	18.87	.062	92.25**	.193	.005							
10. YEARHEAD	201.36	3.24	.077	61.99**	.194	.001							
11. SOE ₅	1,780.33	35.70	.053	49.86**	.195	.001							

** P < .01, a = -9,996.08 F = 42,887.65 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 36 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	1,068.94	827.51	.67	.15	-.23	.28	.04	.12	.05	.26	.21	-.13	-.04
1. TONOINC				.18	-.16	.12	.02	.08	.00	.43	.19	-.17	-.11
2. SEX					-.20	.02	.06	-.05	.06	.14	-.00	.18	.11
3. AGE						.02	-.08	.01	.01	-.26	-.12	-.55	-.54
4. SOE ₁							-.12	-.17	-.05	-.29	-.13	-.09	-.05
4. SOE ₂								-.06	-.01	-.10	-.04	-.02	-.02
6. SOE ₃									-.02	-.14	-.06	.03	.02
7. SOE ₄										-.04	.02	.01	.03
8. SOE ₅											-.11	-.05	-.04
9. SOE ₆												-.03	-.02
10. YEARHEAD													.89
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	500.45	1.56	.415	320.42**	.453	.453							
2. SOE ₁	726.64	2.35	.387	309.21**	.496	.043							
3. AGE	-4.08	0.59	-.093	-69.52**	.514	.018							
4. SOE ₆	855.72	4.30	.226	198.84**	.527	.013							
5. SOE ₃	693.08	3.39	.220	204.10**	.543	.016							
6. SOE ₅	501.28	3.08	.240	162.71**	.559	.016							
7. SOE ₂	504.22	4.23	.124	119.05**	.572	.013							
8. SOE ₄	867.38	9.02	.093	96.13**	.582	.010							
9. YEARHEAD	-57.29	0.50	-.256	-113.27**	.584	.002							
10. YEARMEM	52.23	0.52	.215	99.84**	.592	.008							
11. SEX	66.05	1.78	.037	37.03**	.594	.001							

** P < .01, a = 343.31 F = 59,993.20 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 37 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2539) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	25,274.40	21,566.09	-.04	.06	.01	-.02	.08	.12	.01	-.06	-.11	.11	.10
1. TONOINC				-.07	.26	-.15	-.06	-.11	.04	.09	.22	-.08	.00
2. SEX					-.08	.04	.05	-.06	-.05	-.06	.07	.05	-.03
3. AGE						.22	.00	-.08	-.09	-.02	-.05	-.37	-.29
4. SOE ₁							-.07	-.36	-.30	-.09	-.32	-.32	-.36
4. SOE ₂								-.07	-.06	-.01	-.06	-.08	-.09
6. SOE ₃									-.30	-.09	-.32	-.10	-.16
7. SOE ₄										-.07	-.26	.50	-.54
8. SOE ₅											-.08	-.08	-.09
9. SOE ₆												.02	.08
10. YEARHEAD													.84
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₃	11,612.42	116.40	.239	99.76**	.016	.016							
2. YEARHEAD	371.77	12.89	.103	28.83**	.032	.016							
3. SOE ₂	23,249.25	334.89	.133	69.42**	.044	.012							
4. SOE ₁	6,603.66	122.90	.136	53.73**	.053	.009							
5. AGE	146.19	3.72	.082	39.20**	.059	.006							
6. SEX	4,196.85	108.91	.072	38.44**	.063	.004							
7. YEARMEM	648.33	18.75	.126	34.56**	.067	.004							
8. SOE ₄	1,303.73	130.78	.024	9.90**	.067	.000							
9. TONOINC	135.23	49.48	.006	2.73	.067	.000							

** P < .01,

a = 457.34

F = 2,216.54

Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 38 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	8,120.31	15,911.24	.26	.05	-.05	-.12	-.03	.13	.30	-.09	.06	.34	.39
1. TONOINC				.15	-.04	-.07	-.02	.01	.09	.15	.27	.01	.12
2. SEX					-.10	.12	.07	.01	-.02	.02	.02	.07	-.00
3. AGE						.06	-.02	-.01	-.05	-.01	-.17	-.43	-.33
4. SOE ₁							-.10	-.22	-.15	-.15	-.29	-.17	-.19
4. SOE ₂								.09	-.06	-.06	-.12	-.08	-.09
6. SOE ₃									-.13	-.13	-.25	-.00	.02
7. SOE ₄										-.09	-.17	.44	.47
8. SOE ₅											-.18	-.14	-.16
9. SOE ₆												.10	.14
10. YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	876.83	1.81	.198	482.24**	.155	.155							
2. TONOINC	3,490.26	4.42	.200	788.10**	.201	.045							
3. SOE ₄	10,220.75	17.51	.177	583.39**	.216	.015							
4. SOE ₃	7,838.03	13.00	.181	602.73**	.236	.021							
5. AGE	110.60	0.26	.103	410.89**	.240	.004							
6. YEARHEAD	519.20	1.56	.139	331.23**	.246	.005							
7. SOE ₂	2,733.76	12.81	.075	213.26**	.248	.002							
8. SOE ₂	3,193.94	19.48	.040	163.90**	.249	.001							
9. SOE ₁	1,336.83	12.19	.034	109.59**	.250	.001							
10. SEX	551.08	8.25	.015	66.50**	.250	.000							
11. SOE ₅	-511.37	15.69	-.009	-32.58**	.250	.000							

** P < .01,

a = -14,828.69

F = 488,251.30

Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 39 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	379.77	340.69	.62	.26	-.18	.39	.12	.14	.06	.18	.19	-.09	-.04
1. TONOINC				.25	-.12	.27	.09	.10	-.06	.31	.18	-.11	-.02
2. SEX					-.03	.22	.09	.01	.03	.04	.03	.09	.05
3. AGE						-.10	-.08	-.01	-.02	-.05	-.01	-.48	-.46
4. SOE ₁							-.12	-.10	-.04	-.17	-.13	-.02	.01
4. SOE ₂								-.03	-.01	-.05	-.04	-.03	-.01
6. SOE ₃									-.01	-.05	-.03	-.01	-.01
7. SOE ₄										-.02	-.01	.06	.03
8. SOE ₅											-.06	-.07	-.05
9. SOE ₆												-.02	.01
10. YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	149.60	.17	.385	882.09**	.391	.391							
2. SOE ₁	261.61	.31	.343	822.11**	.442	.051							
3. SOE ₆	307.69	.62	.184	496.00**	.457	.015							
4. SOE ₃	309.85	.71	.153	431.01**	.472	.015							
5. SOE ₂	231.30	.63	.134	366.87**	.487	.015							
6. SOE ₅	179.23	.51	.140	350.50**	.504	.017							
7. AGE	-2.59	.00	-.124	-300.98**	.509	.005							
8. YEARMEM	-9.54	.07	-.079	-127.74**	.515	.006							
9. SOE ₄	300.19	1.54	.068	194.70**	.520	.005							
10. SEX	42.76	.26	.060	162.28**	.523	.003							
11. YEARHEAD	-2.72	.07	-.024	-37.27**	.523	.000							

** P < .01, a = 285.18 F = 406,012.02 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 40 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาพรวมทั้งประเทศ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	29,833.24	29,560.70	.14	.04	.10	.04	.00	.06	.11	-.03	-.17	.14	.16
1. TONOINC				-.01	.16	-.10	-.06	-.15	-.06	.02	.28	-.20	-.08
2. SEX					-.07	.07	.03	.03	-.10	.00	.02	.03	-.09
3. AGE						.10	.02	.01	.03	-.02	-.11	-.38	-.19
4. SOE ₁							-.03	-.14	-.15	-.02	-.17	-.17	-.22
4. SOE ₂								-.08	-.09	-.01	-.10	-.12	-.15
6. SOE ₃									-.38	-.05	-.43	-.23	-.25
7. SOE ₄										-.05	-.47	-.45	.52
8. SOE ₅											-.06	-.05	-.07
9. SOE ₆												-.10	-.10
10. YEARHEAD													.78
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₆	1,376.28	257.11	.022	8.76**	.031	.031							
2. TONOINC	6,817.70	17.85	.236	381.84**	.070	.039							
3. YEARHEAD	1,119.53	5.70	.203	196.27**	.099	.028							
4. AGE	337.52	1.47	.149	229.01**	.114	.015							
5. SOE ₄	8,217.50	155.95	.127	52.69**	.122	.008							
6. YEARMEM	935.56	7.63	.122	122.96**	.125	.003							
7. SEX	3,690.90	41.48	.052	88.96**	.128	.002							
8. SOE ₅	2,644.09	248.26	.008	10.65**	.130	.001							
9. SOE ₁	22,530.92	170.96	.176	131.78**	.132	.001							
10. SOE ₃	1,800.82	157.93	.264	112.71**	.133	.001							
11. SOE ₂	19,739.25	194.51	.095	101.32**	.136	.003							

** P < .01, a = -31,983.39 F = 38,685.07 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 41 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	21,799.80	30,744.68	.38	.09	.21	-	-.01	.08	.31	-.06	-.17	.25	.29
1. TONOINC				.09	.19	-	-.01	-.04	.15	-.02	.18	-.05	.04
2. SEX					-.03	-	.01	.07	-.06	.04	.04	.03	-.06
3. AGE						-	.03	.08	.14	-.04	-.16	-.29	-.11
4. SOE ₁							-	-	-	-	-	-	-
4. SOE ₂								-.01	-.01	.00	-.01	-.02	-.01
6. SOE ₃									.27	-.08	-.51	-.21	-.20
7. SOE ₄										-.07	-.43	.38	.46
8. SOE ₅											.14	-.10	-.14
9. SOE ₆												-.12	-.18
10. YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	10,353.38	18.94	.335	546.57**	.147	.147							
2. YEARMEM	522.57	8.56	.066	60.98**	.223	.077							
3. AGE	410.40	1.39	.194	294.07**	.263	.039							
4. YEARHEAD	1,557.29	6.72	.255	231.47**	.280	.018							
5. SOE ₃	13,440.48	44.77	.188	300.17**	.303	.023							
6. SOE ₄	12,346.86	55.81	.156	221.19**	.310	.006							
7. SEX	4,364.16	41.59	.063	104.93**	.318	.009							
8. SOE ₅	2,474.91	121.66	.012	20.34**	.322	.004							
9. SOE ₆	-7,001.59	868.04	.005	-8.06**	.322	.000							

** P < .01,

a = -40,405.53 F = 38,685.07

Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 42 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	3,608.86	2,878.82	.76	.02	-.03	-	.01	.21	.12	.06	.56	-.17	-.19
1. TONOINC				.08	.00	-	.01	.27	.04	.06	.54	-.24	-.27
2. SEX					-.06	-	.04	.03	-.15	.07	.01	.04	.00
3. AGE						-	.07	.09	-.05	.00	.07	-.54	-.45
4. SOE ₁							-	-	-	-	-	-	-
4. SOE ₂								-.01	.00	-.01	-.03	-.03	-.01
6. SOE ₃									-.05	-.08	-.31	-.19	-.12
7. SOE ₄										-.03	-.10	.17	.19
8. SOE ₅											-.17	-.14	-.16
9. SOE ₆												-.17	-.24
10. YEARHEAD													.88
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	1,924.14	5.79	.440	331.80**	.585	.585							
2. SOE ₆	2,943.12	8.50	.500	346.06**	.623	.038							
3. SOE ₃	2,396.29	10.42	.280	229.96**	.640	.017							
4. SOE ₄	3,576.80	20.20	.162	176.99**	.664	.024							
5. SOE ₅	2,304.73	13.68	.169	168.37**	.680	.017							
6. YEARMEM	75.70	1.39	.108	54.41**	.686	.005							
7. SOE ₂	2,426.73	55.64	.038	43.60**	.687	.002							
8. AGE	5.24	.18	.031	28.61**	.688	.001							
9. SEX	-84.37	5.23	.014	-16.11**	.688	.000							
10. YEARHEAD	-5.05	1.30	.008	-3.87**	.688	.000							

** P < .01,

a = 321.11 F = 90,112.95

Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 43 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	60,090.85	51,674.35	.12	.10	.07	-	-	.16	.02	-	-.19	.15	.12
1. TONOINC				-.03	.17	-	-	-.13	-.05	-	.21	-.28	-.17
2. SEX					-.01	-	-	.02	-.04	-	.04	.08	-.11
3. AGE						-	-	-.02	.02	-	-.01	-.41	-.20
4. SOE ₁							-	-	-	-	-	-	-
4. SOE ₂								-	-	-	-	-	-
6. SOE ₃									-.58	-	-.31	-.28	-.43
7. SOE ₄										-	-.55	.36	.49
8. SOE ₅												-	-
9. SOE ₆												-.15	-.16
10. YEARHEAD													.72
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₆	3,447.57	669.05	.028	5.15**	.037	.037							
2. TONOINC	10,949.71	68.01	.251	160.99**	.066	.028							
3. YEARHEAD	2,344.75	22.32	.250	105.03**	.096	.030							
4. SOE ₃	50,726.85	671.46	.426	75.54**	.138	.042							
5. AGE	667.77	6.42	.170	103.87**	.163	.025							
6. SEX	12,809.44	185.35	.104	69.10**	.170	.007							
7. YEARMEM	2,342.47	36.46	.151	64.23**	.178	.008							
8. SOE ₄	14,409.12	650.11	.139	22.16**	.179	.001							

** P < .01, a = -86,996.46 F = 10,748.72 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 44 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	11,169.40	16,472.19	.30	.09	-.06	.00	-.01	.10	.23	-.11	.01	.26	.32
1. TONOINC				.12	-.07	-.09	-.05	-.02	.04	.09	.33	.00	.10
2. SEX					-.11	.08	.07	.00	-.03	-.01	.04	.12	.03
3. AGE						.08	.01	.00	-.07	.00	-.22	-.46	-.33
4. SOE ₁							-.07	-.16	-.10	-.09	-.26	-.14	-.15
4. SOE ₂								-.10	-.06	-.06	-.17	-.08	-.10
6. SOE ₃									-.14	-.13	-.36	-.04	-.03
7. SOE ₄										-.09	-.24	.42	.45
8. SOE ₅											-.22	-.15	-.19
9. SOE ₆												.09	.12
10. YEARHEAD													.82
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	853.58	3.95	.186	215.74**	.103	.103							
2. TONOINC	4,871.53	9.72	.279	501.12**	.175	.071							
3. SOE ₃	7,890.00	30.98	.185	254.63**	.189	.014							
4. SOE ₄	9,320.77	40.03	.160	232.83**	.203	.015							
5. SOE ₁	6,100.85	34.04	.112	179.19**	.212	.008							
6. SOE ₂	5,704.30	42.83	.074	133.17**	.216	.004							
7. SOE ₅	-1,432.71	38.62	-.023	-37.09**	.218	.002							
8. AGE	86.14	.60	.080	143.18**	.220	.002							
9. YEARHEAD	353.84	3.35	.096	105.54**	.223	.003							
10. SEX	1,294.32	17.23	.036	75.11**	.224	.001							
11. SOE ₆	1,782.15	31.01	.052	57.46**	.225	.001							

** P < .01, a = -13,183.16 F = 95,692.14 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 45 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	924.23	946.11	.72	.16	-.30	.32	.15	.22	.10	.30	.24	-.08	-.06
1. TONOINC				.19	-.28	.24	.16	.16	.06	.33	.24	-.11	-.09
2. SEX					-.04	.12	.13	-.04	.04	-.03	.06	.16	.08
3. AGE						-.08	-.14	.03	-.03	-.19	-.12	-.40	-.37
4. SOE ₁							-.11	-.03	-.14	-.10	-.03	-.02	-.02
4. SOE ₂								-.07	-.02	-.09	-.07	-.02	-.01
6. SOE ₃									-.02	-.09	-.06	-.05	-.07
7. SOE ₄										-.02	-.01	.06	.09
8. SOE ₅											-.08	-.10	-.10
9. SOE ₆												.03	.01
10. YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	542.21	1.31	.392	411.76**	.527	.527							
2. SOE ₁	876.23	2.14	.333	407.97**	.551	.023							
3. SOE ₂	979.00	2.87	.255	340.54**	.568	.018							
4. SOE ₃	818.23	2.58	.269	317.10**	.587	.018							
5. SOE ₄	903.32	3.14	.223	287.25**	.610	.024							
6. SOE ₅	642.24	2.79	.176	229.90**	.637	.027							
7. SOE ₆	1,341.53	8.32	.111	161.10**	.650	.013							
8. AGE	-4.63	.04	-.079	-96.57**	.653	.003							
9. YEARHEAD	-20.16	.33	-.074	-60.75**	.654	.001							
10. SEX	53.75	1.37	.028	38.96**	.654	.001							
11. YEARMEM	14.00	.36	.045	38.20**	.655	.001							

** P < .01, a = 384.27 F = 131,326.44 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 46 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคกลาง กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	31,696.02	28,696.55	.03	.03	.08	.17	.04	.07	.01	-.02	-.18	.00	.01
1. TONOINC				.03	.13	-.11	-.11	-.19	-.13	.07	.39	-.21	-.11
2. SEX					-.08	.07	.07	.01	-.08	.03	-.01	.07	-.06
3. AGE						.06	.06	.00	-.01	.02	-.05	-.42	-.23
4. SOE ₁							-.05	-.15	-.16	-.01	-.21	-.18	-.25
4. SOE ₂								-.11	-.12	-.01	-.15	-.15	-.20
6. SOE ₃									-.34	-.03	-.43	-.22	-.22
7. SOE ₄										-.04	-.47	.45	.49
8. SOE ₅											-.05	-.02	-.01
9. SOE ₆												-.07	-.04
10. YEARHEAD													.79
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₆	6,868.69	550.35	.116	12.48**	.036	.036							
2. SOE ₁	39,481.91	563.84	.350	70.02**	.055	.020							
3. TONOINC	4,117.23	34.00	.159	121.09**	.070	.015							
4. YEARMEM	638.57	15.60	.083	40.91**	.073	.004							
5. SOE ₄	13,486.50	548.59	.209	24.58**	.081	.008							
6. AGE	215.03	2.86	.100	75.18**	.085	.004							
7. YEARHEAD	534.85	11.72	.100	45.61**	.088	.003							
8. SOE ₅	1,511.01	745.33	.003	2.02**	.090	.002							
9. SOE ₂	28,178.04	575.31	.190	48.97**	.092	.001							
10. SOE ₃	23,168.39	552.75	.343	41.91**	.094	.002							
11. SEX	511.00	81.48	.007	6.27**	.094	.000							

** P < .01, a = -14,339.21 F = 6,482.72 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 47 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	5,934.66	8,553.03	.28	.10	-.08	-.04	-.05	.17	.36	-.12	.09	.40	.47
1. TONOINC				.20	-.10	-.02	-.01	.04	.06	.19	.26	.02	.13
2. SEX					-.10	.11	.11	.02	-.02	.00	.01	.06	-.01
3. AGE						-.05	-.09	.01	-.05	-.04	-.09	-.43	-.33
4. SOE ₁							-.13	-.20	-.12	-.18	-.23	-.12	-.14
4. SOE ₂								-.11	-.07	-.11	-.14	-.07	-.08
6. SOE ₂									-.10	-.16	-.20	.03	.06
7. SOE ₄										-.10	-.12	.40	.43
8. SOE ₅											-.19	-.11	-.14
9. SOE ₆												.09	.15
10. YEARHEAD													.80
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	620.78	2.01	.250	308.66**	.222	.222							
2. TONOINC	1,813.48	5.07	.193	357.04**	.273	.051							
3. SOE ₄	9,362.77	20.60	.262	454.34**	.305	.032							
4. SOE ₃	5,736.40	14.23	.239	402.96**	.333	.027							
5. SOE ₅	487.40	15.46	.019	31.51**	.338	.006							
6. SEX	792.97	9.31	.040	85.08**	.342	.004							
7. AGE	71.67	.30	.122	232.16**	.346	.004							
8. YEARHEAD	321.06	1.86	.142	172.47**	.351	.005							
9. SOE ₁	3,050.07	13.48	.140	226.23**	.354	.003							
10. SOE ₆	2,933.03	14.35	.136	204.39**	.359	.005							
11. SOE ₂	2,361.23	17.65	.073	133.71**	.363	.004							

** P < .01, a = -8,649.216 F = 164,626.57 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 48 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	391.26	411.75	.75	.15	-.26	.33	.20	.13	.04	.29	.19	-.06	-.02
1. TONOINC				.18	-.23	.23	.12	.07	.06	.33	.17	-.07	-.03
2. SEX					.09	.08	.13	.02	.02	.01	.05	.06	-.00
3. AGE						-.12	-.15	.03	.00	-.11	-.09	-.47	-.49
4. SOE ₁							-.07	-.05	-.01	-.11	-.05	-.04	-.46
4. SOE ₂								-.03	-.00	-.07	-.03	-.01	.04
6. SOE ₃									-.00	-.05	-.02	-.00	-.00
7. SOE ₄										-.01	-.00	-.02	-.02
8. SOE ₅											-.05	-.06	-.07
9. SOE ₆												-.01	-.00
10. YEARHEAD													.86
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	354.34	.51	.586	685.10**	.571	.571							
2. SOE ₁	303.38	1.03	.226	293.48**	.596	.025							
3. SOE ₂	283.14	1.41	.150	199.52**	.612	.016							
4. SOE ₅	194.54	1.07	.144	180.52**	.623	.011							
5. SOE ₂	281.48	1.83	.112	153.23**	.634	.011							
6. SOE ₃	319.03	2.01	.112	158.12**	.646	.012							
7. AGE	-1.57	.02	-.063	-70.48**	.648	.002							
8. YEARHEAD	-8.96	.19	-.068	-46.68**	.649	.001							
9. YEARMEM	5.91	.18	.045	31.23**	.649	.000							
10. SOE ₄	136.79	8.43	.011	16.22**	.649	.000							
11. SEX	7.02	.62	.008	11.25**	.649	.000							

** P < .01, a = 155.162 F = 121,268.59 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 49 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคเหนือ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	23,685.24	13,608.08	.08	.10	.04	.03	-.10	.04	.08	-.02	-.10	.15	.19
1. TONOINC				.10	.16	-.11	-.04	-.05	-.04	-.02	.21	-.15	-.01
2. SEX					-.04	.06	.08	.02	-.14	-.03	.08	.00	-.08
3. AGE						.11	-.05	-.06	-.09	-.10	-.01	-.44	-.27
4. SOE ₁							-.07	-.21	-.25	-.04	-.19	-.29	-.37
4. SOE ₂								-.12	-.14	-.02	-.11	-.20	-.24
6. SOE ₂									-.40	-.06	-.31	-.23	-.26
7. SOE ₄										-.07	-.36	.52	.58
8. SOE ₅											-.06	.00	-.05
9. SOE ₆													.74
10. YEARHEAD													
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	942.84	8.66	.281	108.86**	.039	.039							
2. SEX	3,607.84	53.15	.107	67.87**	.054	.015							
3. SOE ₂	-2,477.92	148.42	-.076	-16.69**	.070	.016							
4. AGE	155.34	2.07	.132	74.79**	.082	.012							
5. SOE ₄	-975.04	148.27	-.033	-6.57**	.093	.012							
6. TONOINC	1,858.56	24.37	.124	76.23**	.102	.009							
7. SOE ₁	8,011.70	156.88	.191	51.06**	.110	.008							
8. YEARHEAD	372.32	6.85	.141	54.32**	.117	.007							
9. SOE ₂	4,789.11	147.74	.154	32.41**	.122	.005							
10. SOE ₅	2,173.67	234.53	.018	9.26**	.122	.000							
11. SOE ₂	1,075.61	177.51	.016	6.05**	.122	.000							

** P < .01,

a = -3,846.47 F = 4,836.31

Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 50 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	1,923.22	3,828.13	.11	.04	-.12	-.13	-.02	.18	.36	-.05	.07	.43	.44
1. TONOINC				.20	-.04	-.03	.00	.04	.08	.22	.23	.03	.14
2. SEX					-.13	.14	.06	.02	.02	.03	.03	.10	.03
3. AGE						.01	-.06	-.03	-.06	-.03	-.09	-.37	-.29
4. SOE ₁							-.13	.25	-.16	-.21	-.30	-.15	-.14
4. SOE ₂								-.07	-.04	-.06	-.08	-.04	-.05
6. SOE ₂									-.08	-.10	-.15	.03	.06
7. SOE ₄										-.07	-.10	.51	.47
8. SOE ₅											-.13	-.08	-.08
9. SOE ₆												.06	.11
10. YEARHEAD													.80
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	221.90	.92	.157	240.71**	.192	.192							
2. SOE ₄	4,041.70	8.26	.240	488.88**	.222	.029							
3. SOE ₂	2,972.31	5.51	.247	538.62**	.255	.033							
4. YEARHEAD	245.43	.81	.209	301.39**	.265	.010							
5. SOE ₆	1,519.44	5.30	.145	286.18**	.273	.008							
6. SOE ₁	750.18	4.24	.092	176.69**	.274	.001							
7. SOE ₂	880.50	6.34	.064	138.67**	.276	.002							
8. SOE ₂	1,111.53	8.24	.055	134.84**	.278	.002							
9. AGE	11.66	.11	.043	101.75**	.280	.002							
10. SEX	-142.18	3.61	-.016	-39.28**	.280	.000							
11. TONOINC	83.09	1.86	.010	22.73**	.280	.000							

** P < .01,

a = -2,252.93 F = 189,105.62

Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 51 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้น
รายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	183.10	157.00	.64	.27	-.18	.43	.07	.07	.05	.14	.10	-.06	.07
1. TONOINC				.26	-.08	.22	.07	.09	.05	.33	.13	-.09	.06
2. SEX					.00	.21	.11	.02	.03	.05	.05	-.09	.05
3. AGE						-.11	-.03	-.02	-.01	-.01	.01	-.47	-.45
4. SOE ₁							-.10	-.07	-.02	-.14	-.09	-.01	.04
4. SOE ₂								-.02	-.00	-.04	-.02	.00	.03
6. SOE ₃									-.00	-.02	-.01	.01	.03
7. SOE ₄										-.01	.00	.10	.00
8. SOE ₅											-.03	-.08	.00
9. SOE ₆												-.00	.03
10. YEARHEAD													.74
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	100.15	.14	-.517	714.89**	.422	.422							
2. SOE ₁	106.02	.24	.296	438.93**	.506	.085							
3. AGE	-1.36	.00	-.136	-191.95**	.516	.010							
4. SEX	22.93	.20	.071	109.99**	.520	.004							
5. YEARHEAD	-7.85	.06	-.116	-116.69**	.525	.005							
6. SOE ₆	61.22	.64	.058	94.30**	.527	.003							
7. SOE ₂	50.98	.56	.055	89.57**	.530	.003							
8. SOE ₄	63.46	.81	.048	78.11**	.532	.002							
9. SOE ₄	136.65	2.06	.040	66.16**	.534	.002							
10. YEARMEM	3.15	.06	.045	47.92**	.534	.000							
11. SOE ₅	3.53	.46	.005	7.60	.534	.000							

** P < .01, a = 139.30 F = 135,110 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 52 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มชั้น
รายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	10,275.21	9,660.73	-.04	-.06	.07	.01	.08	.05	.06	-.04	-.14	.13	.19
1. TONOINC				.17	.13	-.07	-.08	-.11	.11	-.06	.05	.08	.11
2. SEX					.02	.08	.04	.00	-.03	-.02	.02	.01	-.07
3. AGE						.18	-.05	.01	.01	-.04	-.13	-.27	-.21
4. SOE ₁							-.02	-.16	-.22	-.02	-.13	-.23	-.23
4. SOE ₂								-.06	-.08	-.01	-.04	-.03	-.03
6. SOE ₃									-.52	-.06	-.31	-.45	-.43
7. SOE ₄										-.08	-.41	.58	.52
8. SOE ₅											-.04	-.05	-.07
9. SOE ₆												-.00	.03
10. YEARHEAD													.83
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	671.03	6.22	.292	107.85**	.037	.037							
2. SOE ₆	-1,051.29	40.89	-.043	-25.70**	.060	.023							
3. AGE	128.50	1.49	.138	86.00**	.081	.021							
4. SOE ₂	12,071.11	149.26	.121	80.86**	.093	.013							
5. TONOINC	-647.13	21.60	-.046	-29.95**	.099	.006							
6. SOE ₂	4,635.04	43.17	.217	107.35**	.103	.004							
7. SOE ₁	4,402.99	66.19	.113	66.52**	.104	.001							
8. SEX	-1,261.98	37.82	-.051	-33.36**	.107	.003							
9. YEARHEAD	130.58	5.39	.070	24.21**	.109	.002							
10. SOE ₅	487.94	147.13	.005	3.31	.109	.001							

** P < .01, a = -3,055.44 F = 5,208.25 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 53 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	8,717.46	12,098.35	.30	.10	-.05	-.07	-.02	.14	.31	-.14	.03	.30	.38
1. TONOINC				.10	-.04	-.18	-.05	.03	.12	.15	.30	-.00	.12
2. SEX					-.14	.10	.03	-.02	-.01	-.04	.02	.11	.04
3. AGE						.08	.02	-.03	-.05	-.07	-.12	-.42	-.32
4. SOE ₁							-.11	-.29	-.18	-.23	-.30	-.14	-.15
4. SOE ₂								-.08	-.05	-.06	-.09	-.07	-.08
6. SOE ₃									-.14	-.17	-.23	.01	.05
7. SOE ₄										-.11	-.14	.41	.45
8. SOE ₅											-.18	-.16	-.19
9. SOE ₆												.07	.10
10. YEARHEAD													.79
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. YEARMEM	713.49	3.40	.215	209.35**	.148	.148							
2. TONOINC	3,687.89	10.13	.257	364.03**	.216	.068							
3. SOE ₄	9,337.80	39.46	.210	236.64**	.234	.018							
4. SOE ₃	6,334.04	30.21	.204	209.60**	.254	.020							
5. SOE ₁	3,232.34	27.62	.119	117.00**	.263	.009							
6. SEX	1,829.81	17.51	.064	104.47**	.267	.004							
7. AGE	73.07	0.55	.090	131.97**	.271	.005							
8. SOE ₅	-693.72	34.03	-.019	-20.38**	.274	.003							
9. YEARHEAD	245.38	2.81	.092	87.25**	.277	.002							
10. SOE ₂	4,157.40	46.08	.061	90.20**	.279	.002							
11. SOE ₆	1,526.21	32.25	.050	47.32**	.279	.000							

** P < .01, a = -10,986.31 F = 74,236.65 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 54 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้ต่ำสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	1,246.19	929.91	.65	.19	-.21	.35	.07	.17	.01	.24	.15	-.07	.03
1. TONOINC				.23	-.18	.16	.03	.12	.02	.44	.10	-.16	-.08
2. SEX					-.03	.16	.03	-.16	.02	.16	-.06	.12	.03
3. AGE						-.04	.05	-.02	-.04	-.19	-.05	-.37	-.38
4. SOE ₁							-.13	-.16	-.03	-.29	-.13	.00	.02
4. SOE ₂								-.05	-.01	-.10	-.04	-.05	-.05
6. SOE ₃									-.01	-.12	-.05	-.01	.00
7. SOE ₄										-.02	-.01	.02	.00
8. SOE ₅											-.10	-.11	-.12
9. SOE ₆												-.02	.03
10. YEARHEAD													.81
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. TONOINC	501.87	1.69	.357	296.67**	.426	.426							
2. SOE ₁	973.51	2.34	.470	415.73**	.488	.062							
3. SOE ₃	1,055.11	3.77	.275	279.45**	.510	.022							
4. SOE ₆	1,023.28	4.22	.231	242.02**	.532	.021							
5. SOE ₂	713.40	3.08	.295	231.13**	.558	.027							
6. SOE ₂	813.36	4.14	.182	196.04**	.587	.028							
7. YEARMEM	48.31	0.44	.168	108.98**	.595	.008							
8. YEARHEAD	-31.28	0.41	-.119	-75.14**	.598	.003							
9. SOE ₄	641.58	14.93	.038	42.96**	.599	.001							
10. SEX	80.48	1.82	.042	44.05**	.600	.001							
11. AGE	-2.29	0.54	-.043	-42.24**	.602	.002							

** P < .01, a = 194.69 F = 72,991.35 Signif F = .000

ตารางผนวกที่ 55 การวิเคราะห์ regression ผลของความเสมอภาคทางการศึกษาที่มีต่อการกระจาย
รายได้ในแผนพัฒนาฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ในภาคใต้ กลุ่มชั้นรายได้สูงสุด 20%

Variable	Mean	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
TOINC	29,853.27	21,716.19	.10	.08	.04	.11	.01	.03	-.00	.00	-.13	.02	.06
1. TONOINC				-.19	.16	-.11	-.06	-.15	-.01	.04	.33	-.17	-.01
2. SEX					-.10	.07	.00	.06	-.07	.00	-.03	.03	-.07
3. AGE						.17	.02	-.02	-.06	-.01	-.07	-.47	-.32
4. SOE ₁							-.06	-.26	-.29	-.00	-.18	-.20	-.26
4. SOE ₂								-.10	-.11	-.00	-.07	-.13	-.12
6. SOE ₃									-.48	-.01	-.31	-.32	-.30
7. SOE ₄										-.01	-.33	.56	.55
8. SOE ₅											-.00	.00	.00
9. SOE ₆												-.05	-.03
10. YEARHEAD													.78
Variable	b	SE _b	B	t	Total R ²	Incremental R ²							
1. SOE ₆	-7,188.49	628.04	-.127	-11.4**	.018	.015							
2. TONOINC	4,489.74	43.01	.24	104.38**	.043	.025							
3. SEX	6,438.70	108.91	.100	59.12**	.055	.012							
4. SOE ₁	10,902.03	629.79	.173	17.31**	.063	.011							
5. YEARMEM	784.51	16.94	.142	46.31**	.072	.009							
6. SOE ₄	-1,780.73	622.53	-.039	-2.86**	.082	.010							
7. AGE	120.71	3.99	.066	30.24**	.084	.002							
8. YEARHEAD	325.78	13.82	.082	23.56**	.086	.002							
9. SOE ₂	9,417.37	667.94	.069	14.09**	.087	.001							
10. SOE ₃	5,922.82	625.37	.126	9.47**	.087	.000							
11. SOE ₅	-13,740.91	2,580.06	-.010	-5.32**	.087	.000							

** P < .01,

a = -3,022.08 F = 2,449.06

Signif F = .000

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายสุริยะ เจียมประชนารากร

เกิดวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2499 ที่ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

สำเร็จการศึกษา

1. วท.บ. (เศรษฐศาสตร์เกษตร) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2522
2. วท.ม. (เศรษฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2526
3. ค.ม. (วิจัยการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2535

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

1. อาจารย์ 1 ระดับ 3 วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น พ.ศ. 2522
2. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3 กองโครงการ สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2523
3. อาจารย์ 2 ระดับ 4 ถึงอาจารย์ 2 ระดับ 7 วิทยาลัยพาณิชยกรรมบางนา กรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2524 – 2538
4. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ กรมอาชีวศึกษา พ.ศ. 2539 - 2545
5. ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2546 - ปัจจุบัน (ปฏิบัติราชการที่วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย